

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08156

LIDER FUN A FLIKHTLING

Sh. Y. Londinski



THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ש. י. לְאַנְדִּינְסָקִי

ליידער פון אַ פְּלִיבְּטְּלִינְג

אַרְוִוִּיסְגָּעָגָעָפָן מֵיט דָּעָר קָאָפְּעָרָאָצְיָע

פָּוֹן דִּי

נְעַשְּׂאָנָּעָל רְעִפְיוֹדָזֶשִׁי סְוִירָוּוִים

SONGS OF A REFUGEE

By S. LONDYNISKI

Copyright, 1945

by

S. Londynski

**S. LONDYNISKI
547 West 142nd Street,
New York, N. Y.**

**Printed by
GRENICH PRINTING CORP.**

**151 West 25th Street,
New York 1, N. Y.**



(36)

ארייןפֿיר

דאס בוך ליידער פון א פלייכטלינג דערשיינט מיט דער איניציאטיוו און קאפאעראציע פון „געשאנעל רעפֿיידושי סוירוייס“ (נאציאנאלע פלייכטלינגע דינסט), וואס באשעפטיקט זיך מיטן באזארגן די עניינים פון די היגע פלייכט ליאנגע. זאל דא פארצייכנט ווערטן מײַן טיפער דענק דער פארדיינסטעפֿולע אָרגאניזאציע. מײַן הארצין דענק אויך די קאַלען: דיקטער אַלמי, יְצֵחַק הָאָרָאָוּוֹיְץ אָזֶן. נִימְסְעָנוֹזָן, וועלכּעַ האָבָן גַּעֲלִיעָנְטָן די ליידער אַין פְּתַבְּיַיד אָזֶן זַיְוָאָרָעָם רַעֲקָמְעַנְדוּרָט דָּרָר „געשאנעל רעפֿיידושי סוירוייס“. אָז אַונְדָּרָן דענק דעם הארצין קאַלעגע יְצֵחַק האָרָאָוּיְץ פָּאָר הָעַלְפָּן אַין דער טעכניישער צוֹאָמְעַנְשְׁטָלָגְן דעם בּוֹך, וְוי בְּפֶלְלָה פָּאָר דִּי פְּרִינְדָּע. לעכּוֹ קאַלעגִיאַלָּע עַצְוָת בְּנוּגָע דער אוֹיסְנָאָפָּע.

די ליידער זיבנען, סְרוּבָּ, שְׂטִימְנוֹגָעָן אָזֶן בְּיַיְדָעָר פָּוּן סִיטָּאָר — צִיםָּעָן אָזֶן גַּעֲשָׁעָנִישָׁן, וואָס אָרָאָהָבָּ, צוֹאָמָעָן מִיטָּמִינְן פָּאָמְילִיעָ — מִינְן פְּרוֹי אָזֶן מִינְנע צְוּוִי טַעַכְטָלְעָךְ — אַיְבָּרְגָּעְלָעְבָּט. זַיְ פָּאָלָן, מסְתָּמָא, צוֹאָמָעָן מִיטָּמִינְגָּעָן אָזֶן אַיְבָּרְגָּעְלָעְבָּטָן פָּוּן אַסְּקָּדָן טַוִּוְנְטָעָר פְּלִיכְטִילְגָּעָן, וואָס האָבָן מִיטְגָּעָמָאָכָּט דעם זַעְפָּן וְאַגְּלָוָעָן דָּרָךְ אַעֲנָדְלִיךְ לעַנְדָּר: פּוֹלִין, סָאוּוּעַטְרוּסְלָאָן, טָעָרְקִין, סְרִירְעָן, פָּאָלְעָטִינְעָן, אַירָאָקָן, אַירָאָן, אַינְדָּרָע, פְּרָאָנְצִיּוֹזְישָׁן אָזֶן פָּאָרְטָוְנְגָּזְישָׁעָ קָאָלְאָנִיעָם פָּוּן אַיסְּטָּטָאָפְּרִיקָע, דָּרוּם אַסְּטָּאָנִיטָּק, אָזֶן פְּרִירָע — פְּרָאָנְקִירִין. מִיר האָבָן אַיְן פָּאָרְלוֹוִוָּף פָּוּן די דָּרָיָי אַירָוָן גַּעֲלָנִישָׁן אָוּמְעָטָם גַּעֲטָרָאָפָּעָ פְּלִיטִיםָיִם קָאָלְאָנִיעָם, באַקָּאנְטָע, סְרוּבָּ פּוֹיְלִישָׁע יְדָן. אָוִיסְגָּהָעָרָט זַיְעָרָע אַיְבָּרְגָּעָבָּטָן, מִיטָּמִינְגָּעָטָבָּט. נִישְׁתְּ אַיְן מְרָעָרָפָּן זַיְעָרָע לִיְבְּטִיקָע אַוְיָזָן האָטָם, מסְתָּמָא, אַרְיְינְגָּעָטָרִיפָּט אַיְן די ליידער פָּוּן דָּמָ בּוֹך.

איְגְּנָטְלָעָךְ, האָט פְּאָעוּזָע אַיר אַיְגָּעָנָע וְוִירְקָלְעָכְּבָּוּט. דָּס אַיְן אַבְּרָע גַּעֲזָגָן גַּעֲזָאָרָן נָאָר אָוּפָּ צִיְּטָן, וואָס פְּלִיםָן אַיְן זַיְעָרָע נָאָרְמָאָלָעָנָע. אַיְן אַזְעָלְכָּעָטָאָסְטָרָאָפָּלָעָט טַעַן וְוי אַונְיָזְעָרָע, וְוּן חָרְבָּן פָּאָרְשָׁטָאָפָּט גַּעֲשִׁיכְטָלָעָבָּעָ קוֹוָאָלָן, שְׁרִיבְּטָפָּאָזְעָיָע — גַּעֲשִׁיכְטָעָ... .

די ליידער וְוּנְעָן וְוַאֲרָשָׁע אָזֶן פָּוּן די פּוֹלְאָזָן, גַּעֲהָרָעָן סְרוּבָּ צַו סְעַפְטָעָמְבָּעָר 1939, וְוּנְעָן הַיְתָלָדָם הַאֲרָמָאָטָן זַיְעָנָע, וְוי מִיטָּאָ פְּיוֹוֹן, גַּעֲוָעָן אַגְּנָעָשְׁטָלָט אָוּפָּה די יְדִישָׁע גַּעֲנָנָדָן דָּס בּוֹךְ הַיְבָּט וְזַיְ אָזֶן מִיטָּ דָּרָ נָאָכָט פָּוּן זַעְקָסְטָן אַוְיָפָּן זַיְבָּעָנָטָן סְעַפְטָ טַעַמְבָּעָר 1989, וְוּנְעָן אַלְעָ אַיְנוֹוָאַיְנָעָרָפָּן בּוֹיעָן בָּאַרְקִיאָדָן, אָזֶן נָאָכָרָעָם האָט גַּעֲוָאָרָן: — נָעַם אַ רְיָדָעָ אָזֶן קָוָם . . . בּוֹיעָן בָּאַרְקִיאָדָן, אָזֶן נָאָכָרָעָם האָט אַ רְאִיאָ-בְּאַפְּטָעָל גַּעֲהָיְמָן די אַרְבָּעָטְפָּעָאָיָע בָּאַפְּטָעָלְקָרְוָוָנָג בָּאַרְלָאָזָן די שְׁטָמָטָט . . . אָזֶן דָּס בּוֹךְ וְוֻרָט אַפְּגָנְשָׁלָאָסָן אַיְן חֹלָ המּוֹעָד פָּסָח פָּוּן יְאָרָ 1945, וְוּנְעָן די בָּאַפְּטָעָלְקָרְוָוָנָג פָּוּן סְרוּבָּ דַּעֲשִׁישָׁע שְׁטָמָט וְוֻרָט גַּעַר וְעַקְטָ: — נָעַם אַ רְיָדָעָ אָזֶן קָוָם . . . בּוֹיעָן בָּאַרְקִיאָדָן: די פְּרָאָים רְוָפָּן

ידיך צו פארטיזידיקן קעגן אונז... דאס איז א גרויסע נחמה, הング נאך נישט ליאין נסמן.

די מענטשן איז בוך זייןען, אחויז איז די ביבלייש מאטויזו, נישט זיין איסונעטראכטער, "דרער נאמענדאנט" מיט זיין גאנצער פאמיליע זייןען אומגעסומען, דער "פידזשאמע ייך" אבער לעבעט היבט האין נויריאך. די מאמע, למשל, פון, "גומל גבעענטשטט" לעבעט איז אַ פָּרְטָנְגּוּזְשֶׁעָרְ קָאָלְאָנוּע.

דער יידישער שיריפטשטעלער און דיבטער אין אמריקע האט זיך סימבאליש ערעהויבן צו די טראדייצעם פון "זיזון" מענדע לע, ער אין געווארן אַ „מוֹכָרְסְפָּרִים“! אָנוּ נעמינדייך אויף זיך דעם דאזוקן ביטערן גלוֹתְיוֹעֵג פֿול מיט נסיניות, טראט דער יידישער דיבטער אַרטין אין מודר פֿון געטוואָונגענעט העראייזם. אַ זוניק לאָנד, הנמ נישט קיון „גָּלְדֶּנְסָן“... דאַ נישט לאָנג, בעט אַ שיישפֿילער האט פָּאָרגעטראָגן אַוְפָּן רָאָדִיאַטען לִיד : „זִפּוֹר“, בָּנו וועלְכָן אַ סְקָד צוּהָרָעָה האָפָּן גַּעוּוִינִינְט, האָט אַ קָּאמָעָן טאטָאָר, גָּערְרָט, אָפְנִים, פָּוּן דער שְׁטִימָוֹנְג, אַין שִׂיכָות מִין נָאָמָעָן גַּעֲלָאָזָט פָּאָלָן דָּאָס ווֹאָרט : „ירְמִיחָו“. פָּאָרְשִׁידְעָנָע פְּרִינְדָּה, באָקָאנְטָע אָנוּ אָוּמְבָּאָקָאנְטָע, באָגְרִיסְנְדָּיך מִיך טַלְעָפָּאָנִיש, האָפָּן דָּאָס ווֹאָרט אַיבָּעָרָעָן-חוֹרָט. אַיך בָּין אָפְעָר לְחַלּוֹטִין מסְפִּים מִיט יָעָנָר מִינְיָנְגָן, ווֹאָס אַין נִשְׁתָּאָזְנָאָט אַרְוִוְנְגָעָנט גַּעוֹוָארָן אַין דער יידישער פְּרִעְבָּע : „קיון יְרִמְיהָו אַין הִינְנָט נִשְׁתָּאָזְנָאָט!“

מען דארך דערביין צונגענו, אז ירמייה איז אויך אין זיין צויט — בעית ער איז געועען בלוט און פלייש — נישט געועו. מען החטאים איזן לאנד און סביבה פאראפאלט. ער האט געומות ווערן אַ פלייכטילונג... און בלויו איזן משך פון שפטערער יארהונגעדרטער איז ער אַ רוייסגעאקסן... ווי אַ גנטיסטייקער ריז אָזיפן יידישן אַבל-האריוואנט.

פארצן ארכט דעם קליינעם, פארבלויטקטען, אינגענערומפענען פדרו-הארץ א יידישער ריבכטער-פֿאָל, דיקטער קאלעקטיוו, וואס טראנט אין זיך, מינונדסטנס, דעם ירמיהו ג'רגל. זיין סביבה טויטלט אויף אים מיט פֿינגער: "משוגע איש הרוח", אדרער ווי פריננד לויויז האט עס דא נישט אצאנגע אונסנעדראיקט אין אַlid: "דִין שפְּרָאָר אַיז טוֹט, דִין לֵיד פֿאָרְגּוּט", נר איז אַפְּלוֹ אַין זיין היימלאָנד פֶּמֶט אַפְּלַיכְטְּלִינְגְּן... .

נישטאן חיננט סיון ייחיד-רומהה ! אבער אלע יודיש שירופטשעלער אונז דיבטער האבן אַחלָק איז גרויסן, אַלְזוּעַטְלַעֲכָן, נישט-ארגאנזויויסן רומיה-קאלעטהיין, איזן "איכָה ?" פון אונדזער קאושמאָר-יעיט, וואָס דאָראָף אַדר געלטערט ווערטן איזן היסטראַישן געוויסן פון אונדזער באָלאָק.
יונ-יאָרק, אָפְרִיל, 1945.

וואס זייןען ...

וואס זייןען דיבנע ל'ידן,
לגביה די ל'ידן פון געטא?
וואס זייןען דיבנע געפילן,
לגביה די געפילן פון געטא?
וואס איז דאס גאנצע וויסן דיבנים,
לגביה דעם וויסן פון געטא?
און וואס באטעןיט דיבין אומוויסן,
לגביה דעם אומוויסן פון געטא?

איך האפ דייך נאך אמאָל איבערגעגעבען אין מונשמדיקע, האריקע הענט,
אין געשטאלט פון א פארברענט בוך,
און לויינען מוּ מען דייך אין הייליקע אשן —

זונען, לבנות, שטערן, אצעאנען, אנטיגענטן —
זוי אטעןמען דעם ריח פון בוך דעם פארברענטן.

און דער גאנצער הי, און דער גאנצער צמה
זוי זייןען נישט פבוח,
אַפְּילו אַיִן גִּמְטְּרִיאֹת אַיִן הַיְּרָאָגְּלִיּוֹן,
מְגֻלָּה צוּ וַיֵּן דַּעַם וַיֵּן, דַּעַם אַמוֹנוֹנִיק-טִפְּן,
וואס איך האפ געשריבן אין רגעם פון צָרְנְדִּיקָן רעשן,
אין טאג פון פָּאַטְּמָעָרְלָעָכָן פְּלוּךְ ...

סימבָּאָלָּן,
פָּרָאַטְּקָאָלָּן,
שְׁלוֹחִים פָּוּנְדָּרָטָן,
פְּלָעְוּועָם אַיִן וַיֵּנֶט,
פָּאַרְאִינְזָאָמָּט — טוֹיב אַיִן בְּלִינְד, —
לגביה יענען ווֹאָרט! לגביה יענען ווֹאָרט!

און דער ווֹאָס הַאֲט גַּעְזָעָן ...

און דער, ווֹאָס הַאֲט גַּעְזָעָן, הַאֲט גַּאֲרְנִישֶׁת גַּעְזָעָן.
און דער, ווֹאָס הַאֲט גַּעְהָעָרְט, הַאֲט גַּאֲרְנִישֶׁת גַּעְהָעָרְט.
און זַיִ דָּרְצִיּוֹלֵן מִיטּ טָמָא מִילָּעָר,
און זַיִ זַגְּנָן עֲדוֹת, וַיִּ דִי בָּרְ-מַנְנָם.

גַּלוּיפְט נִשְׁתַּט דִי הָעַנְט, ווֹאָס הַאֲבָן גַּעַהְאַלְפָן בָּאַגְּרָאַבָּן מִין פָּאַלְקָ ;
גַּלוּיפְט נִשְׁתַּט דִי פִּים, ווֹאָס הַאֲבָן גַּעַטְרָעָטָן אֹוּפּ יַעַנְעַ קְבָּרִים ;
גַּלוּיפְט נִשְׁתַּט דָּסּ הָאָרֶץ, ווֹאָס הַאֲט נִשְׁתַּט גַּעַפְלָאַצְטָ, פָּוּן יִסְוָרִים ;
גַּלוּיפְט נִשְׁתַּט דָּעַם פָּחָדָן, ווֹאָס אַיּוֹ אַנְטָלָאַפָּן פָּוּן מִינָּעַ נְפָטָרִים ...

וֹאָס קָעָן עַר אַיִּיךְ דָּרְצִיּוֹלֵן מַעַר, וַיִּ דָּסּ, ווֹאָס אַיִּיךְ וּוֹיִם ?
און ווֹאָס דָּאַרְפָּט אַיִּיר וּוֹיִסְן מַעַר, וַיִּ דָּסּ, ווֹאָס אַיִּיךְ הַיּוֹם ?
וּוֹיְלָט נִשְׁתַּט וּוֹיִסְן צַוְּפִיל, זַיִטּ נִשְׁתַּט צַוְּפִיל קְלוֹג :
— „מַעְקָט אָפּ דָּעַם זַכְּרָ פָּוּן עַמְּלָק“ — אַיּוֹ גַּעְנוֹג !

און אָז אַיִּר וּוֹעַט נִשְׁתַּט וּוֹעַלְן ...

און אָז אַיִּר וּוֹעַט נִשְׁתַּט וּוֹעַלְן,
און אָז אַיִּר וּוֹעַט זַיִן רְצָוָן זַיִד אַנְטָקֻעְגְּנְשְׁטָעָלָן,
און אַיִּר וּוֹעַט אִים בְּעַטְנָן מִיטּ צִינְגָּר צָוְגְּנָעְקְלָעְפָּט צָוּם גּוּמָעָן,
און אַיִִיר וּוֹעַט גְּרָאַבָּן פּוֹנְדָאַמְּעָנָטָן מִיטּ אַפְגָּעְדָּאַרְטָעָר רַעֲכְטָעָר הַאַנְטָן,
דאָן וּוֹיְסָט : צַוּ אַיְיָרָעּ פּוֹנְדָאַמְּעָנָטָן וּוֹעַלְן קִיּוֹן וּוֹעַט נִשְׁתַּט קּוּמָעָן,
און דִי גַּעַהְלָוְמְטָעּ הַוּנְדָעְוִתּ-שְׂטָאַקְיָגָעּ בְּנָנוֹיִם וּוֹעַלְן זַיִד בָּאַהְאַלְטָן
פָּאָר זַיִן בְּלִיק, דָעַם צָאָרְגִּידִיק-צָעַשְׁטָרָאַלְטָן,
איּוֹ וּוֹיְנָטִיק-גַּעְקָאַמְּטָעּ, גַּאֲלָדָעָנָעּ בָּעַרְגָּלָעּ זַאְמָד ...

נעט אַ רײַדעל — אָוֹן קומ!

אַ האַסְטִיקַ קְלִינְגָּעַן אֵין טְעַלְעַפָּן.
אַ הַילְכִּיקַ קְלָאָפָּן אֵין מִיר.
וּועֶר וּוּעֶקֶט עַמְּ מִיר? וּוּאָס וּוּילְ מַעַן פָּוּן מִיר
אֵין מִיטָּן דָּעַר נַאֲכָט?

— אַיך! — דָּעַר פְּלָאַטְעָר פָּוּן דִּינְ פָּאָן.

שְׁנָעַל, שְׁנָעַל — טַו זַיְדָ צָן.
שְׁנָעַל, שְׁנָעַל — טַו זַיְדָ צָן,
ニִשְׁתָּ גַּעֲטָרָאָכָט!

נעט אַ רײַדעל — אָוֹן קומ!
נעט אַ העַקְל — אָוֹן נִי!
וּאוּהַיְן גּוּרְלַ רַופָּט שְׁטוּם,
וּאוּהַיְן סְטָרִיבְּטַ אָונְדוּ דָּעַר וּוּיְיַ...

דָּעַר שְׁוֹנָא רִינְגְּלַט אָונְדוּ אַרוּם,
דָּעַר שְׁוֹנָא — אַרוּם אָונְדוּזָר שְׁטָאַט
הַאָט אַנְגְּעַזְוָנְדָן זַיְן פִּיעַרְדִּיקָעַ רַאַד:
מִיר זַיְנָעַן בָּאַלְאָגְעָרְט, בָּאַוָּאָכָט!

גַּאֲסָן, פְּלָעַצְעָר ... צְעַנְרָאָכָב!
גַּאֲרָטָן ... בְּלוּמְעָן-אַלְיַי ...
סְגַּרְיוּעַן הַאָרְ פָּוּן דִּינְ קָאָפָּן
אֵין דָעַם קְבָּרוּם-טוֹרָאַנְשִׁי —

בָּאַרְיִקְאָדָן שְׁטָעַל אַויְףָ!
רַיִים דַי שְׁטִיְינָרְ פָּוּן בְּרוּק.
שְׁטָעַל אַפְּ גַּאֲסַן-גַּעַלְוִיְףָ,
הַעֲרָמָט — קָאַנְגָּעַן גַּעַחְוֹק ...

אלע וועגן פאָרַשְׁטָעַל,
טיר און לאָדָן פֿאָרְקָלָאָפּ,
און צוֹם לְעִצְמָן באָפְּעָל
פֿאָרוֹזָאָכָל דְּבָן שְׂטָאָפּ !

טיַּטְּן אָוֶרֶאָלְטָן שְׁפָרְוָן
אוֹפְּנָן פּוֹלִישָׁן וּוְגָן —
איַּן דֵּי שְׁטָמָעָרָן נִישְׁתָּזָה זָהָר,
איַּן דֵּי קְבָּרִים נִישְׁתָּזָה פְּרָעָגָן.

נִשְׁתָּזָה פָּאָר מְעַנְטְּשָׁלְעָכָן אוֹגָן,
נִשְׁתָּזָה פָּאָר מְעַנְטְּשָׁלְעָךְ גַּעֲהָעָר,
שְׁטִילָל, פָּאָר אִים זִיךְ פֿאָרְנוֹגָן,
קוֹשׁ דָּעַם מַאֲנָטָל אַיְן טְרָעָר.

סְאַיְזָן זִין פְּנִים פֿאָרְהַיְלָט
און איַן שְׁוּבָינָן זִין וּוְאָרָט.
און דָּעַר צִילָּן, וּזְאָסָם עַר צִילָּט,
וּוי אַ שִּׁיפּ אַן אַ בְּאָרָט !

און דָּעַר הַיְמָל אַיְזָן בְּלִיאָן
און דָּאָסָם גְּרִיאְוּעָלָעָן — גְּרִין,
און דָּאָסָם חָאָרֶץ אַזְוִי וּוְיִיךְ,
און עַס וּוְיִינְטָן, וּוְיִינְטָן : — וּוְאַוְהָיַן ?

נָעַם אַ רְיִדְעָל — אַן קוֹם !
נָעַם אַ חְעַקְל — אַן גַּי !
דָּעַם יְסֻוד פָּן יְקָום
קוֹם צְעַנְרָאָפָּן אַיְן וּוְיִי ...

פֿאַרְשָׁאָטָן

פֿאַרְשָׁאָטָן אָנְטָעֶר לִיְם אָוֹן צִיגָּל
אַיר שְׂמִיכָּל — אַיר גַּעֲקוֹשְׁטָעַ הַאָנָט,
פֿאַרְבָּרָעֶנט צְוֹזָאמָעָן מִיט אַיר שְׁפִינָּל,
אוֹן טְוִוִּיט — צְוֹזָאמָעָן מִיט אַיר לְאנָד !

מצְבָּה-שְׂמִיכָּל

מצְבָּה-שְׂמִיכָּל. קְבָּרִים-בְּלוּמָעָן.
זַיִ טְרוּיְסָטָן אַבְּלִים אַין טְרוּיָעָר.
דוֹ בִּיסְטָ אַין פִּינָּעָר אַומְגָעָקָומָעָן —
וּאוֹו רֹוט דִּין אַשׁ, דַּעַר גַּרְוִיעָר ?
עַם הַעֲרֵת דַּעַר וּוֹינְט נִישְׁתָּאָוִיפָּ צַו קְלָגָן,
גַּעֲפִינִיקָּט פָּוָן גַּעֲוִוִּיט —
עַם הַאָט דַּעַר וּוֹינְט דַּעַם אַשׁ פֿאַרְטָרָאָטָן,
אוֹן וּוֹאַלְקָן הַאָט קְרִיעָה גַּעֲרִיטָן !

עַט הַעֲרָן נִישְׁתָּאָוִיפָּ ...

עַם הַעֲרָן נִישְׁתָּאָוִיפָּ די פִּינָּגָל גַּעֲטָרִיעָ
די טְרוּיְעָר-מְאָרָשָׁן צַו יְוִנְגָעָן.
זַי וּוֹאַרְטָן בְּחִינָּם אַטְרוּיְעָר-לְוִוָּה,
אַ "תְּצִיל מְמוֹת" זָאַל קְלִינְגָעָן ...
עַם בְּוִינְגָן די קְעַפְלָעָר בְּלוּמָעָן נְצִיוּוּעָ
אוֹן וּוֹילָן בְּאַשְׁיְינָעָן דִּין קְבָּר,
בְּאַגְּנָעָן מִיט מִיר אַפְרִיכָּטָן שְׁבָעָה,
וּוֹעֵר קָעָן מִינָּן שְׁטוּמָעָן וּוֹיִ? ... וּוֹעֵר ?
מצְבָּה-שְׂמִיכָּל. קְבָּרִים-בְּלוּמָעָן.
זַיִ טְרוּיְסָטָן אַבְּלִים אַין טְרוּיָעָר.
דוֹ בִּיסְטָ אַין פִּינָּעָר אַומְגָעָקָומָעָן —
וּאוֹו רֹוט דַּעַר אַשׁ, דַּעַר גַּרְוִיעָר ?

אן וואָסטער ...

און לײַדיק שוועגן וואָסער-דרערן,
און אלע קראָגען טרוֹקן בריפען.
— וואָרישע, ווי לאָנג ווועסטו זיך ווערן?
— אֶזְוִי לאָנג ווי אַיך וועל זשיפען!

און אלע הויפֿן גָּרוֹנִים גָּרָאָבָן,
מען גָּרָאָבָט אֵין קָעָלָעָרָם, אֵין פָּאָדוֹאָלָן,
ニישט אַיִינָעָר וַיְעַרְת אֵין טִיף בָּאָגָּרָאָבָן,
פָּאָרְשָׁאָטָן אוֹיְפֿן דָּאָנְדָן פָּוֹן קוֹוָאָלָן.

מען שְׂטִוִית נָאָך וְוָאָסָעָר אֵין דַּי "רייעוֹ",
מען טִילְטִיזִיך צָו דַּעַם שְׁלוֹק פָּוֹן גּוֹמָעָן.
מען צְעַלְוִוִּיפֿט זַיְך אֵין "אַלְיאָרָעָם",
און וועָר ווַיְיכַט וועָר צְוִירָק וועָטָהָקָעָן?

פָּוֹן גַּעֲנָשָׁע אֵון פָּוֹן זָאָמָעָנָה אָפָּעָר,
פָּוֹן דּוֹשְׁעָלָגָע אֵון פָּוֹן שְׁמָאָלָע מִילָּעָן,
מען גִּיטְמִיט קָרָאָטָעָלָעָם אַוְיָף אַקְסָלָעָן,
און לְיִדְיַיקָּע עַמְּעָרָם טָוּן תָּפִילָה :

— הַלּוֹאָי, דַּי ווַיְיכַל בְּשַׁלּוּם דָּעָרְגָּרְיוֹיכָן,
מען זָאָל כָּאָטָש קָעָנָען וְוָאָסָעָר שְׁעָפָן.
מען זָאָל — רְבָוָנוֹ שְׁלַעַלְמָן! — זִין זָוָת,
אַפְּיַסְעָלָע וְוָאָסָעָר אַהֲיָם דָּעָרְשָׁלָעָפָן.

פָּאַרְוּ אֲוֹנְדָעַטָּע — דֵי וּוֹאָונְדָ צָו וּוֹאָשָׁן,
פָּאַרְבְּלֹטִיךְטָע — אַרְוּמְצּוּשָׂוּנְקָעָן,
פָּאַרְחַלְשָׁטָע — דָּאָסָ הָאָרֶץ אַנְתְּחִיהָן,
פָּאַרְ קִינְד — אַטְרָאָפָן טִי צָוּ נָאָשָׁן...

מעַן גִּיטָּה, וּוֹי שָׁאָטָעַנְם בַּי וּוֹעַנְטָ, צָו סְלִיחָות.
מעַן דָּאוֹנְגָט מִיטָּגָעָפָלָאָצָטָע לִיפָּן.
אוֹן יַעֲדָע רָגָע אַיְז אַגְּנִילָה,
די הָעַרְצָעָרָ קְלָעַמָּעָן זִיךְ אַיְז בְּלִיפָּעָן.

מעַן לְעַבְטָ אַיְן קְעַלְעָרָם גְּרוּיָה, צְעַפְרָאָכָן,
די אַוְיגָן לְעַשְׁוָן זִיךְ אַגְּטָרָעָן,
גְּעַרְאַנְגָּלָל מִיטָּן טְוִוָּת דְּרִיכָּה וּוֹאָכָן,
פָּאַרְטְּוִוְיפָּט, פָּאַרְשְׁטוּמָט — דָּעַם הָוק צָו הָעָרָן.

מעַן לְוַיְפָט, מעַן לְוַיְפָט, וּוֹי אַיְן אַגְּוָאָוִי,
מִיטָּ קְרַאְמִימְלָעָם דָּוָרָךְ רְוִיךְ אַוְן פְּיִיעָרָה,
סְטָאָזְיִינְסְקִי אַיְן רָאְדִיאָה רְעַדְתָּ... אַגְּבִיאָ,
מעַן הָעַרְתָּ... מעַן גִּיטָּה דָּאָסָ הָאָרֶץ צְוַשְׁטִיעָרָ...

אוֹן לְיִדְיקָ שְׁוֹוִינְגָן וּוֹאַסְמָעָרְ-רָעָרָן,
אוֹן אַלְעָ קְרָאָנְעָן טְרוֹקָן כְּרִיפָעָן.
— וּוֹאַרְשָׁעָ, וּוֹי לְאָנְגָן וּוֹעַסְטָו זִיךְ וּוֹעָרָן?
— אַזְוִי לְאָנְגָן וּוֹי אַירָךְ וּוֹעַל זְשִׁיפָעָן!

דאַס לוֹיְפָעָנִישׁ

די אויגן די מידע פון נעכט נישט דערשלֿאָפָן
פאררוויטלט, מיט אַדערלֿאָר בּוֹטִיך-פֿאָרְלֿאָפָן.
געזאלצענע בִּיטּוּרְקִיּוֹת טְוִיפֶּט פון די וויעם,
אַ חְלָשָׁות זְוִינְגָּט אָוִים פון די פֿיְנָאָר דָּאָס חִוּוֹת.

די שטוב איז קיין שטוב נישט, דָּאָס בעט איז קיין בעט נישט,
דאָס לֵיכְט אַין די שְׂוִיבָן פֿאָרְקְלֿעָפָט,
מען עסְט אָון מען עסְט — אָון די זַעַט אַיז קיין זַעַט נישט,
אָון זַעַט דָּאָך, מִינְ פֿרְיִינְ, אָז מען לעַבְט!

ס' אַיז יַעֲדָעָר גַּעֲבּוֹנְדָּן צֹו זַיְנָעָע עַסְקִים,
אוֹן ווּרְ קָעֵן זַיְקָ אַפְגָּעָבָן וּקְ מִיטָּן פְּלָלָ ?
לְפִי עַדְך פֿאָרְשָׁמִיּוֹת מען די רְשִׁיּוֹ פְּרָקִים,
לְמַאי יַעֲנָאָר נַפְשׁ בְּילְט אָוִים די גָּאָל !

נָאָר ווּרְ זַאָּל זַיְקָ רִיכְטָן ? ... אָה, ווּרְ זַאָּל זַיְקָ רִיכְטָן ?
וּוְאָלָט אִימְיצָעָר זַאָּגָּן ... מען ווּאָלָט אָוִים פֿאָרְלֿאָכָט ...
אוֹן פֿלוֹצְלִינְג — מען ווּקְטָ דְּרָך : — גִּיא, טֹו דִּיבְּנָעָ פֿלִיכְטָן :
נָעַם רִידְעָל ! נָעַם הָאָק ! ... אוֹן אַין מִיטָּן דָּרְגָּאכָט ...

עס אַיְלָת זֶה אֵן נָמֹך ...

עם אַיְלָת זֶה אֵן עִמָּךְ פּוֹן וּוְאֲרַשְׁעַ קִיּוֹ פְּרָגָנָע.

פְּאַרְאָוּמָעַט, פְּאַרְצְׂוּוּיְפָלָט — מִיט אָוִיגָן פּוֹל פְּרָגָנָע —
מִיט קִינְדָּעָר אָוִיפָּ אָרְעָם, מִיט פָּעָק אָוּן וּוְאַלְיוּעָם,
צָעַחְשָׁת אָוּן פְּאַרְהָאָוּעָט — אֵלָא מַאְדָּע וּזְרוּזָות !
צִיקְלִיסְטָן מִיט רָוקְזָעָק, סְפָּאַרְטָםְסְמָעָנִישׁ, לְוִית מַאְדָּע,
אוּן פּוֹסְגִּיעָר, טָאַקְסִים, אוּן זְעַלְגָּעָר-פְּאַדְוּוֹאָדָעָם
מִיט קְלִיְגְּנוֹאָרָג, מִיט מַעְבָּל, מִיט בְּעַטְגָּעוֹזָאנָטָן ...
אוּן בְּאַנְלִיָּט, אוּן פָּאַסְטְּלָעָיט אָוּן סְוחָרִים, פְּאַבְּרִיקָאנָטָן
אוּן שְׁרִיבָעָר, זְשֻׁוְרָגָלִיסְטָן, לְעָרָעָר, פְּרָאַפְּעָסָאָרָן —
סְיִלְיאָנָעָן וּוְאֲרַשְׁעָוָר קָעָפָ ... אֵין קָאָפָ גְּעוֹאָרָן !
פְּרָאַלְעָטָן, אוּן פְּרִיצִים אֵין אָוִיטָאָם, וּוָאָם גְּלָאָצָן ;
סְטוּדָעָנָטָן אוּן סְקָאָטָן ... סְגִּיגָת וּוְאֲרַשְׁעַ אִינְגָּאנָצָן !

אָזְוֵי אַיְלָת אֵלָא סְטָאָדָע אֵין טְרָאָנִישׁ עַרְגָּעָם,
וּוְעַן סְ'הָאָט מִיטָן פָּאַסְטָוָךְ אֵן אָוְמָגָּלִיךְ גַּעַטְרָאָפָּן,
מַעְן לְוִוְּפָט אֵין אֵין שְׁרָעָק ... אָוּן וּוְאָהָוָן ? גַּיּוֹ, פְּרָעָג עָם !
אֵלָא זְעָרָבָּאָגָּנִינָעָן. וּוָאָם לְאָזָט אַיְיךְ נִישְׁתַּחֲלָפָן ?

גַּעַדְיכְּט גִּיגְיָט דֵּי מַעְנָגָע. עַס יָאָגָט זֶה דַּעַר עַולָּם.
פְּאַרְבָּפִי מַלְךְ זִיגְמוֹנָט, זִינְן שְׁוּועָרָט אָוּן זִינְן צְלָם.
עַס הַעֲנָגָעָן אֵין טְוָנְקָעָלָע טְרוּעָם דֵי גַּלְאָקָן,
וּוְיִבְּרִיסְטָן פּוֹן זְקָנוֹת, וּוְיִדְרִיקָע זְאָקָן ...

און אוממעכטיק שוועיגן די אלטע סימבאלן,
און אוממעכטיק שוועיגן די קונסט-קאשציאן —
און אומעטיק, שוועיגנדיק, לער איז דער „זאגעך“!

א לעמפל איז פענצעטער אין לעצטן, איז סאמ' עק
געזעגנט דעם עולם מיט טרייריקן צאנקען ...
א צופעליך לעמפל — און וויפיל געדענקען!

עם פינקלט דאס לעמפל, א ווינטער נר תמייד,
א צאנקנדער סימבאל פון שורק און פון אומעט ...

מען שטופט זיך צום איזיערנעם בריך איז גראפן.
מען קוועטשט זיך — די ווונט פון דעם בריך צו צעשטופן,
עם קראעכץן די איזנס מיט זיפז און מיט פרענקע :
— וואם שטופט זיך דער עולם פון ואראש קיין פרענקע?

עם ענטפערט א ראיידא : — האלא, האלא !
און „פֿשׁעַשׁעַדְלָה !“ ... דער בלוטיקער שונא איז דז ...

ס'האט עמיין און בלויין א דונער פארליירן,
עם עכ'אַט צום דונער דער רווייש פון מאטאָן ...
און איבער אוונדו קיילען זיך סויישציגן פון באָמבען :
— הו, הו, הו ! הו, הו ! אַזְשְׁנִינְדִּיק טראָמבען ...
א פֿחַד אַ רְגַע אֵין הַיְמָל צו קָוֹן !

שפארט אינער וואַליזע אוֹף צוֹויטֶן רוקן.
מען טראָט זיך די פִים אָפֶן, מען בעט זיך נישט איבער,
ニישט אַ קַיְוֵן „פֿשׁעַפְרַאַשְׂתָּם !“ ... מען אַיְלָת זיך אַין פִיבָּעֶר,
מען וואָרָפֶט פָעַק אָוָן זַעַק צוֹ דַעַר ווּבִיסְל אַרְיוּבָּר,
אנטקעגן די באָמְבָן — ווּדְרַ קָעָן זַיְן אַ גִּבְעָר ?

אין מיטן הוּא... .

אין מיטן הוּא פון א פראנגער אכטניא.

מען לײַגט קוִים די תפֿילֵין, מען ווַיְקָלֶת רצועות.
מען נעַמֶּט קוִים אַין מוַיְל צוֹ דערהאַלְטֵן דָּסֶם חַיּוֹת.

אַ טִיכָּל אַ רְוִיתָם גַּעֲקָנוֹילָט אַוְיפּ גַּעַלְעַ בְּלַעַטָּע
פָּוֹן אַפְּעַנְעָם תְּנִיאָ.

וּוְ אַוְיפּגַּעַוּאַכְטָמָט פָּוֹן עַפְעָם אַ שָּׁאָרְפָּן דְּרִישָׁ,
שְׂמִיטָּת אַוְיפּ אַ גְּרוּיעָר, אַ מַּאֲגָעָרָר יַד פָּוֹן טִישׁ —

אַ יַד מִיט אַ קָּאָפֵל, גַּאָרְטָל, קַאָפְּאָטָע,
די שְׂטִיוֹול אַוְימַגְּעַשְׁמִירָט אַין בְּלַאָטָע
דָּסֶם גּוֹט יָאָר וּוַיְסָ אִים וּוֹאוֹ

בְּלוּיעַ אַוְינָן. גַּעַלְיִיטְעַרְטָע רֹו.

די האָנט אַרְיִינְגַּעַקָּאמֶט אַין שְׁמַאָלָעָר, גְּרוּיעָר בָּאָרָד,
אוֹן מִיט גַּמְרָא נִיגּוֹן אַוְימַגְּעַצְּיקָלָט יַעֲדָעָם וּוּאָרָט
אוֹן אַזְוִי גַּעַזְגָּט :

— מען לוַיְפָט צּוֹפּוֹם פָּוֹן וּוּאָרְשָׁע ?
הָאָט אַנְיךָ אִימְיצָעָר גַּעַיָּאנְט ?
פָּאָרְגָּעָסָן די תּוֹכְחָה-פְּרָשָׁה

וַיַּדְן לְוִיפָּן, פָּאָרֶן,
אַנְטָלוֹוִיפָּן פָּאָר זִין צָאָרֶן,
דָּעֵרְשָׁרְעָקָן זִיךְרָן...
רְדוּמָנָא לְצָלָן,
אוֹן עֲרָאָפָּלָאָן!

אַ הִיטְלָעָר, אַ שְׁמִיטְלָעָר, וּכְדוּמָה, נָאָךְ הַעַצְעָר —
אַ נָּאָוָיְנָעָ אָוָנְדָזָ אַ נְבּוֹכְדָנָצָר!

„אֲנָה אִילְךְ מְרוֹחָךְ?“

אוֹיבָ, חַלְילָה, דָו וּוַיְלָסָט אוֹוָוָאָ אָוָנְדָזָ נִישָׁתָו וּוְאָכָן —
אוֹיבָ, חַלְילָה, דָו פָּאָרְפִּירְסָט מִיטָא אָוָנְדָזָ מְשֻׁפְטִים —

וּוְאָהָיָן אַנְטָלוֹוִיפָּן פָּאָר דִּין אַטְעָם?

„וְאֲנָה מְפִנִּיךְ אֲכָרָח?“

אַ דָוָ, אַ פְּחָדָן... אַ דָוָ אַ לְבָבָ רַךְ...
דָעֵרְשָׁרְעָקָט זִיךְרָן עַרְזָאָץ פָוָן זִיןְנָעָם אַ דָוָנָעָר...

אַנְטָלוֹוִיפָּסָט פָּאָר אִים... דִין אַיְבִּיקָן גַּעַוּוֹאַגְּנָעָר!
אַנְטָלוֹוִיפָּסָט פָּאָר אִים... דִין אַיְבִּיקָן שָׁוּמָר!
חַסְרָ אַמּוֹנָה, חַוּמָר!

דָו לְוִוְיְפָסָט מִיטָא פָעָק, מִיטָא וּוְיָבָ, מִיטָא קִינָד —
וּוְאָהָיָן זְשָׁעָ לְוִוְיְפָסָטוֹ?

וּוְיִנְטָ!

אוֹ עַר זָאַל, חַלִּילַת, זַיְן שְׁטוּרָעָם צַעֲפָאַלְיעַן,
איּוֹ יַעֲדָעֶר בְּזַיְם אַ חַלִּילַן!
איּוֹ יַעֲדָעֶם צַוְּיִיגֵּל — רָוֶט,
אוֹן יַעֲדָעֶם טִיכֵּל — בְּלוֹט...
אוֹן יַעֲדָעֶם בְּלָעָטֶל פָּגָטְשַׁט אַיְן פְּנִים!

יַיְדַּן, יַיְדַּן, תָּאמָר, חַלִּילַת, אַן אִים...

אוֹ עַר זָאַל, חַלִּילַת, דָּעַרְוָעַקְוָן אַיְן מַעֲנַטְשָׁן דִּי חַיַּת,
דִּי דְבָרַי חַיִּים — אַיְין לְוַוִּית,
סְפִירָת יַעֲדָעֶר וּוֹעֶג צַו אַיְין
בֵּית־עוֹלָם,
אוֹ עַר זָאַל, חַלִּילַת, דָּעַרְוָעַקְוָן דָּעַם גּוֹלָם...

דָּעַר יַיְד הַאַט אַ רְנִיב גַּעֲטָאַן הַאַנְט אַן הַאַנְט:
— אַי, אַי, אַי! אַי, אַי, אַי!
בָּעֵל פְּרַחַד אַתָּה חַי,
דוֹ גִּינְסְטִיקָעֶר דָּלוֹת...

אוֹן מִיט בִּיְדַע חַעַנְט אַרְיְבָעָרְגָּעָוְיְקָלְט
אַיְבָעָרְן קָאָפֶן אַ מְלִית!

דער קאמענדאנט

(פ. בומקאָן)

(א מאן אין א פידושאָמע שטעקט אַרויַם א צעשויבערטן, באָפֿעדערטן
קאָפּ דורך אָן אָפּן, שויבנְלְאָזִן פֿעַגְצְמָעַר, פֿוֹן אָ צַעֲקָרִימְצָעַר, צַעַ-
שְׁרַיוֹסְטָרַעַר וּזְאַטָּה. דאס געלְלְעֵדְגְּרוּיעַ פֿרְשְׁטָאַקְגָּעַ הוּוֹ אַיז צַעַ-
שָׁאָסֶן, צַעְבּוֹיְגַן, אָבעָר נִישְׁתָּאַבְּגָעְפְּאָלָן. דער פֿידּוֹשָׁאָמע-יְוִיד קָוקְשׁ
אַרְוַיַּם צָוֵם דָּאָךְ פֿוֹן דַּעֲרְבָּנוֹאַיְקָן פֿינְשְׁטָאַקְגָּיְגַן הוּוֹ, וּוֹסּ אַשְׁטְוַיַּט
נַאֲךְ גָּאוּהָדִיק, גָּאנַץ, נִישְׁתָּגְעַרְתָּה. אָוִיפְּן דָּאָךְ, אָוִיפְּן לַיְוַטְּרָל,
שְׁטְוִיטַט אָמָּגַן אַיְן אָ קָאַסְקָע אָנוֹיְפְּן קָאָפּ. אָגָּזְ-מָאַסְקָע בְּאַמְּבָלְשַׂץ זִיךְ
אִים בְּנֵי דָעַר רַעֲכָטָר זְבוּט. עַד הַאלְתָּא אָחָק אַיְן הַאַגְּטָה, גַּרְיוֹתַן אַנְצָוּ-
הַיּוֹבֵן הַאַקְזָן, אַיְן פָּאֵל פֿוֹן אָ שְׁרָפָה. פֿוֹן גָּאַס, פֿוֹן יַעֲנָעָר זְבוּט הַוּקָף
הַעֲרָתָה זִיךְ דָּאָס חַילְכִּיקָע הַוקָּן פֿוֹן גְּרוֹיְסָע קָאנְגָּעָן. פֿוֹן צִינְטַז צַוְּנִינְט
זִיךְ דורך פְּלָאַם, גַּעֲמִישְׁתָּמִית מִוּת מַעֲנְטְּשָׁלְעַבָּע קָולָות: — שְׁמַע יִשְׂרָאֵל!
אוֹן להבדיל: — אוֹו, וְעוֹו!)

פֿידּוֹש אָמֻע-יְיִד:

— שְׁוֹמֵר מָה מְלִילָה, שְׁוֹמֵר מָה מְלִיל?
פְּאַנְיַע קָאַמְּעַנְדָּאַנְטְּשִׁיעַ,
דָּעַרְצִיּוֹל!

דָעַר קָאַמְּעַנְדָּאַנְטָה:

— אַיְן פְּלַחְדִּישׁ. גַּאֲרַנִּישְׁתָּ גַּעֲטְרָאַפָּן,
לוֹוִיטַדִּי אַלְטָעַ פִּילְיאָזָאַפָּן ...
נִישְׁטָאַ קִיּוֹן נִיְעָם —
דיַ רְגָעָם שְׁלַעְפָּן זִיךְ וּוֹי לוֹוִוָת.

פִּידּוֹשׁ אֶמְעָדִים :

— אַיִינְגָּוּוַיְקָלְטַ דַּעַם קָאָפֶן אֵין קָאָלְדָּרָעַ צֹוּ קָעָנָנוּ שְׁלָאָפָן.
נִישְׁתָּחַטְּ פָּאָרְטְּוִיְּבֶּטְּ צֹוּ וּוּרְעַןְ פָּוּןְ דַּעַם וּוּסְטָןְ גַּעֲהָקָן.
גַּעֲהָאָטְ וּוּילְדָעַ חַלְוּמוֹתַ !
אֵיךְ כָּאָפֶן זַיְךְ אַוִּיפָּהּ, אֵיךְ טַוְ אַ קָּוָקְ,
אַרְיְבְּעַרְ מִיְּנַןְ בְּעַטְ — אֵיךְ בֵּיןְ שְׂוּעָרְ פָּאָרְדָּעָקְטְ...
אֵיךְ קָרִיךְ אַפְּעָרְ — אַיִינְגָּאָנְצָןְ אֵיןְ פָּעָדָרָעַ פָּאָרְשְׁטָעָקָטְ.
דָּאָםְ בְּעַטְגְּעוֹוָאנְדְ צְעַשְׁנִידְןְ, דֵיְ קָאָלְדָּרָעַ צְעַפְּלִיקְטְ —
דֵיְ וּוּעַנְטְ אַוִּימְגָעָרְכוּמְטְ. אַרוּםְ — אַ רְוִיטָעַרְ שְׁטוּבְ,
וּוִיְ אַוִּימְגָעַלְוּפְטָעַרְטְ אַ רְוִיטָןְ פְּלִיגְלְ,
אַ רְוִיטָעַרְ שְׁטוּבְ פָּאָרְדָּעָקְטְ דַּעַםְ שְׁפִיגְלְ...
סְהָאָטְ אַלְעַמְעַןְ פָּאָרְטְּיְבְּןְ — פָּוּןְ שְׁטוּבְ אַנְטָלָאָפָןְ !

(פּוּזְעַ, קָוְקַטְ זַיְךְ אַרוּםְ) :

— אֵיךְ בֵּיןְ אַלְיַיןְ אֵיןְ שְׁטוּבְ גַּעֲבְלִיבָןְ. לְאַמְירְ הַאָפָןְ !

(פּוּזְעַ) :

— הַעֲרִסְטַ דַּעַםְ: הַוְהַוְהַוְ! הַוְהַוְהַוְ!... עַרְגִּינְ אַוִּיפְגְּנָעָרִיסְןְ.
דֵיְ פְּלִבְנְ, עַפְעַםְ אַחְיוֹלְ צְעַבְיִיםְ.
כְּיוֹאָלְטְ וַיְיַןְ אַבְעָלְןְ וּוּסְטָןְ
וּוֹאוּ גַּעֲטָרָאָפָןְ?
וּוֹאוּ?

דָעַרְ קָאֶמְעַנְדָאָנְטְ :

— אֵיךְ בְּעַטְ דִּיךְ, לְאֹזְ מִיךְ צְוָרוֹ...
נִישְׁתָּחַטְ קִיְוַןְ נִיְיעַםְ.

די רגעס קרייכן ווי לוווית.
די ווינטן ווי אבלים קלאנן.
קדיש יתומ נאך צעמסאליעטע ביימער!

(פוייזע) :

— אָנוּ, פְּרוֹאוֹו אַ סְּעֻקּוֹנְדָּעַ, זַיִן אַ שּׁוֹמֵר —

פִּידּוֹשׁ אַ מַעַזְיִידָן:

— האסת געפֿילט? אַ צִיטָעֶר אַיִן די ווונט.
וּוִי דָעַר גָּאנְצָעַר פָּוְנְדָאַמְעָנַט, הַיִנְטָן, זָאַל זַיִן ווּינַן —
הַן, הַן, הַן! הַן, הַן! וּוּיפֿיל וּוּלְפָאַזְיַעַן דָעַם נִגְנוּן?

(פוייזע) :

— אַיִן די אַוִינַן אַזְוִי גַּעֲזָלְצָן, בִּיטָעַר...
דָאַךְ... וּוּאַס בָּאַדְיִיטָן די רְוִיטָעַ נַעֲפָלָעַן, דָאַס רְוִיטָעַ מַעַל
אַיִן דָעַר לְופְט —
אַט-אַט-אַט... אַלְיאַרְם רְופְט...

דָעַר קַאֲמַעַנְדָאַנְטָן:

— אַיךְ פַּיל אַיִן מִינְיָעַ בִּינְגָעַר דִּין צִיטָעֶר,
דוּ בִּימְטָא אַ פְּחַדְן, אַ גַּעֲנִיטָעַר!
אַפְּנִים קִיְּנְמָאַל קִיּוֹן זַעֲלָנְגָעַר נִישְׁטָגַעַוּן,
נִישְׁטָגַעַוּן פָּאַר יְעַדְן שָׁאַרְךָ,
צִיטָעַרְתָּ פָּאַר יְעַדְן שָׁאַרְךָ,
אוֹן טְרָאַכְטָבְלְיוֹן פָּוֹן זַיִן אַלְיאַיַּן.

(פוייזע) :

— קיון פארו אונדעתע קיינמאָל נישט געטראָגן,
מייט קיון קאַלבע קיינעם נישט געשלאָגן,
אָז אָז מײַן גָּלִיק :
מייט אָ גָּלָאנְצִיקָּעֶר שְׁטִיק
איין קיינעם הארץ נישט געמאָכְטָה קיון לעכער ...

פִּידּוֹשׁ אַמְעָדִים:

— נישט מײַנע גלייקן!
אָפֶנְעֶר אַיך פִּיל דֵי רֹויַכְן שְׂטוּקָן.
די "שְׁמַע" אַזְוִי נָאנְטָן,
די שְׂטוּמָן אַזְוִי בָּאַקָּאנְטָן,
טו אַ קּוֹק, פּוֹן וּוּלְכָעַ דַּעֲכָעֶר?
וּוֹאָן, וּוֹאָן, וּוֹאָן?

דער קאמענדאנט:

— דו, דו, דו — מינו טיביערער,
פונ שרייפט, פון געשיכטעלעכע פיעערן
וועס וויסטן ?
און פון דעם אלעום ווועס פארשטיינסטן ?

פִּידּוֹשׁ אַמְעָד:

— דערין איז מיר גארנישט געלעגן...
עם נעמט מיך דורך א גרויל
דאס נאנט געהויל,
מיין ליבער !

: (פּוֹיזָעַ)

קוק, זיין מוחל, צו יונגעם הייז, דארט, אריבער,
זיין זיך מטריה,
פרואו דוּם שבן פרעגן,
וואו האט דאס געטראפֿן?

דער קאָמענדאנט:

— אַיִן פֵּלְחֶד... גַּאֲרְנִישֶׁת פָּאֶרְלָאָפּן —
אייך גלויב די אלטַע פִּילָאָפּן...

(פּוֹזּוּעַ):

— שוואָרְצָעֶר רְווִיך אָוּן רְוִיטָעֶר פְּלָאָם,
אָך, וּוּמְעָנוּ קָעָן דָּס פָּאֶרְפּֿרָגָן,
אָט די אלטַע, אַיְבָּיקָע קָאָלִירָן,
אייך גַּעֲדָעָנָק די פָּאֶרְבָּ אָוּן דָּעַם טָעַם,
אייך בֵּין גַּעֲשְׁטָאָנָעָן צָוְעָבָונָדָן די הָעָנָט
צּוּ אַסְלָוֶף, אַוְיָף אַהֲוָיכָן שִׁינְטוּרְ-הַוִּיפָּן
אוּן בְּלוּזָה דָּעַר קְרִיְץ האָט מִין גַּעֲקָעָנָט אוַיסְקָוִיפָּן...
גַּעֲדָעָנָקָט וּוּי מִיר האָפָּן זִיךְ גַּעֲפָרָעָגָלֶט בְּעַת דָּעַר
אי נְקוּווּזְזִיךְיעַ?

פִּידּוֹש אַמְּעַדְּ יְהִידָּ:

— אַ פְּינְגָעֶר וּוֹיז... יְעַ!
אָפָּעֶר, לִיְדָעֶר, נִישְׁתָּאַיְן וּבָן צִוְּיטָ.
דיין טָאָטַע, דָּעַר זָסִיד, האָט דִּיךְ גַּעֲשִׁיקָט אוּן אלְטָן חָדר,
בִּיסְטוּ דָּאָרֶט גַּעֲפְּלִיבָן... הָעָר: וּוּרְ שְׂרִיבָט?...

דָּעַר קָאָמעַנְדָּאנְטָ:

— די נָאָנָט אוּן די וּבִיטָ,

ווער שרייט ?

דיבן וויט איז אזי נאנט,
זוכסט נאר, וואס דיר איז באקאנט,
דיבן אויג קען פאַרדען דיבן ברעם ...
דו וואַלסט נאר געוווצט אָרוֹף דעם ...
אט-דאָ ...

פֿאָר דִּיר בְּרַעֲנֵט אִין שָׁה !

דו פֿאָרְנוּמֶסֶט נִישְׁת אִין אַיז זַפְּצַץ דָּס זַיפְּצַץ פֿוֹן מִילְיאָנָעָן,
אִין אִין טַרְעָר — דִּי יְמַעַן טַרְעָר,
איָר זַעַם אַזְוִי אָרַעַם,
אָפִילּוּ דִּי וּוּיְטַסְטָע שְׁטַעַרְן
זַיְנָעָן פֿאָר אַיךְ קְבָּרִים !
יאָ, מְיַעַן טַיְעַרְעָר — סְבַּרְעֵנֵט גַּאנְץ נָאנְט,
אוֹן אָונְטָעָר יְעַדְעָר עַגְאָאִיסְטִישָׁעָר הָוִיַּט
פְּלָאַטְמָט דָּעָר טַוִּיט —

(פּוּזָע) :

— מעַן זַיפְּצַץ, מעַן קְרַעְכַּצְט, מעַן קְלַאַגְט, מעַן מָאנְט,
פֿוֹן מְוֵר, פֿוֹן דִּיר, פֿוֹן גַּאנְצָן רְפַוּנוּ שְׁלַוְלָם,
פֿוֹן אָונְדוֹ אַלְעַמְעָן ... אַט הָאַסְטָוּ דָּס פֿינְטָל אַוְפָּן חֹלָם !

(פּוּזָע) :

— נָאָר דָּס הָאַט נִשְׁת דִּיבָּן הָאַרְזִין צַעְפְּרָאָכָן,
גַּלְּיִיכְגִּילְטִיק צֹ אַלְטָע פֿיְנָעָן, אַלְטָע יַאֲכָן,
דו זַעַסְט נִשְׁת פֿאָרְבָּלוֹטִיקְט דָּעַם גַּלְּגַלְהַחְוֹזָר,
פֿאָרְרוּיכְעָרט, אִין גְּרוּעָן מָאָרָך גַּעֲפְּרָעָנְלָט מְרַפְּכָהָס מָאָטָאָרָן,
פֿאָר דִּיר זַיְנָעָן אַוְיךְ וּוִי פֿאָר אִים
יאָרְטוּזְגְּנָטָר רְגָעָם,
נָאָר אִין דִּיר זַיְנָעָן דִּי יָאָרְטוּזְגְּנָטָר אַיְנָגְעָשְׂרוֹמָפָן

אין די מאורך-זומפַן ...
אין די בלינגע חומר-געהיין,
וועי צווי ? ניין, פֿרְעָג עס ...
דו, צלט אלהיהם !

פֿידּוֹש אַמְּעַד-יִיד :

— גענונג, ע ?
איך מײַן — דו ווערטט משוגע ...

דעָר קַאמְעַנְדַּאנְטָן :

— אוֹלֵי יְרָחָם ! ... גַּט דַּעֲרֶפְּאָרָם !

פֿידּוֹש אַמְּעַד-יִיד :

— הערטט דעם אַלְיאָרָעָם ?

דעָר קַאמְעַנְדַּאנְטָן :

— אַלְאָנְגָּר, שְׁמַאלְעָר הַילְּפָרְדָּוף, וְוַיְיָ דַּעַר רֹופָ פָּוָן אַשְׁוֹאָנְגָּנְעָרָעָר פְּרוּי,
אוֹן קִינְגָּר קְוֻמְטָ נִישְׁתָּאִינְשְׁטִילְן, פּוֹלוֹן, דִּינְן אוֹי !
אוֹן די פְּרִיבִּינְט, די דָּקְטוּרִים —
על תְּבַטְּחוּ בְּנִידִיבִּים ... די, וְוָסָם אַיר פָּאַלְטָ פָּאָר זַיְיָ קְרוּעִים,
זַיְיָ הַאֲפָנָן אַזְעַלְכָּעַ קַוְּפָעָרָנָעַ נְעָרוֹן,
זַיְיָ וּוּאָרָטָן בַּיּוֹ צַוְּיָּ וּוּלְלָן קְוּמָעָן די סְטָעוּרָוּעָם,
די בְּלָאָנְדָּעַ בְּעַסְטִיעָם !
אַ, אַז גַּעַדְוָלָד, מִיר וּוּיְמָן נִישְׁתָּמִיט וְוָסָם מַעַן עַסְטָ עַם,
מִיט וּוּלְכָעָר מַאַם מַעַן מַעַט עַם ...

דער פידוש אמע-ויעד:

— פאניע קאמענדאנטשיע ! נישט קיין צויט אויפ פילאוזפאיע —
איבער אלע איידיין מאכט א שטריך, אן אפאסטראף... יע !
דער הילך .. דער סווישטש .. די מאטאָרֶן .. די באַמְפֵן.

דער קאמענדאנט :
(וואי ממשוכנענדיק דעם פידושאָמע-וידנס געדענק)

— געפֿאָרֶן

אין די טיפע, פינגעטערע קאטטאָקאמפּן
פֿון מענטשנֶם געהירן
און איבער די חורבות פֿון דער וועלט צו שפֿאָצִירֶן
און די אויפֿגעפלאֹזענע ... (ענרגיש) : — נישט אָסְטְּרָה קיין ניעס !
די הייזער פֿאָרגִּינֶן אַין רויַּיך אָן קְרַעְבִּיך, ווי ערְבִּיּוּם-טוּבְּדִיקָע לְוּוּוּתָן,
שְׁנָעַל, שְׁנָעַל — פֿאָרְשִׁיטָן, בְּגַרְאָפָּן,
בְּהַאֲלָתָן פֿון די רַאֲבָן ...
און ווֹאָס ווֹילְסָטוֹ, בְּן אָדָם, נָאָך פֿון מִיר האָפָּן ?

פֿידוש אמע-ויעד :

— עַמְּ רִיעָסֶת דַּעַם מָוח דָּס הִילְכִּיקָּע הָוקָן ...

דער קאמענדאנט :

— אַיך בְּלִיבָּא אוֹיפּ מִינְעָן פֿאָסְטָן ... מָזָן ווֹאָכָן אַין קוֹקָן ...
אט ... דָּס הוֹיַּן, אָונְטָעָר מִינְעָן טְרִיטִים,
מִיר אַנְפָאָרטְּרוּיט — אַיך הִית !
עַמְּ זָאָל נִישְׁט טְרַעְפָּן קְיַּין אָוְמְגִילִּיך, חְלִילָה —
וֹוְילְסָטוֹ ? לְאַמְּיר זָגָן תְּהִוְלִים,
דַּעַם אָוְרָאָלָתָן נִיגּוּן, אַין זִיךְ דְּעַרְפְּאַיל אִים,
וּוְעַמְּעָן שָׁאָדָט אַתְּפִילָה — ?

פִּידְזָשׁ אַמְעַנדָּן :

— אָזֶן גָּאָר, אֵין מִיטָּן דְּרִינְגָּן — פְּרוֹם !
נִיּוֹן, טְבִיעָדָר, זְאָס טְוִיגָּן נִישְׁטָט,
בִּיסְטָט מִיר שְׂוִין אֲוִים וּוּכְתָּעָר, אֲוִים קָאָמָעָנְדָאָנְט,
דוֹ הָאָסְטָט שְׂוִין קִיּוֹן אָוִיגָּן נִישְׁט —
פָּאָרְקָוּקָט זִיךְ אָזֶן ... פָּאָרְגָּעָסָן דָּסָס ... אָאָאָא ... לְאָנְדָן !
דוֹ בִּיסְטָט מִיר שְׂוִין שִׁיבָּרְפָּוּן בָּאָרִימְטָן אָפִיּוּם !
(פּוֹיוֹזָע. מִיטָּן פָּלוֹצְלִינְגָּעָר חֹצֶחָה) :

— עַי, וּוּכְתָּעָר, וּוּאָס מַאְכָט מִינְן קְרָאָם —
זְעַנְאָר דָּעַם רְוִיךְ-שְׁטָרָאָם,
ニִשְׁטָט אַמְּאָל בְּנֵי מִיר ?
אַשְׁכַּן בְּעַט זִיךְ בְּנֵי דִיר —
אוֹן דוֹ — גָּאָרְנוּשָׁט,
ニִשְׁטָט בְּעַסְעָר פָּאָר זַי —
אוֹיפְּפָאָר קִיּוֹן הָאָר נִשְׁטָט !
דוֹ פִּילְמָט בְּלוֹיוֹן גַּעַמְאָכָטָן, אוֹיסְגַּעַטְרָאָכָטָן וּוּיְיָ !

(פּוֹיוֹזָע) :

— נִיּוֹן ! אָן שְׁפָאָס,
זָע, בְּרוֹדָעָר, דָּאָרָט, אוֹיפְּפָאָר זַיְיט נָאָס,
גַּעַם, טָו זִיךְ אָן אַגְּבָּרָה ...
זָאגְ אָן אַגְּטָעָבָּרָה !

דָּעָר קָאָמָעָנְדָאָנְט :

— אַגְּטָעָבָּרָה — פָּוּן דִּינְן קְרָאָם,
אוֹן מִינְעָן הָאָט שְׂוִין פָּאָרְשְׁלִוְנְגָּעָן דָּעָר תְּהֻוָּם ...

פִּידְזָשָׁא מַעַדְיֵיד :

— ווֹאֶם, טַאֲקָע ?

דָּעַר קָא מַעַנְדָּאנְטָה :

— אַ קְרָאָם הַאָפָּא אַיְיךְ אַ מְפָה,
אָפְּבָעָר קְרֻעְמְעַלְעַד הַאָפָּא אַיְיךְ אַ סְּרָה,
אוֹן אַיְיךְ הַיְתָה זַיְעַר דָּאָךְ,
אוֹן אַיְיךְ דִּין זַיְ גַּעֲטָרְנִי,
יאָ, הַיְתָן אַיְזְ פְּדָאִי,
קְרָאָם — שְׁמָאָם ... דָּעַר עִיקָּר,
פָּאַרְזִיכְטִיךְ מִוְּתָן אַוְרָאַלְטָן לִיְקָעָר,
אַכְּנָהִיתָן דָּעַם אַוְרָאַלְטָן וּוֹיְנָן אַיְן דָּעַר פָּאַרְשָׁמָאַדְעָרְטָעָר
פָּאָם,
דָּאָם אַיְזְ גַּאֲרְנִישְׁטָט קִיְּזָן שְׁפָאָם,
דָּאָם אַיְזְ גַּאֲרְנִישְׁטָט קִיְּזָן שְׁפָאָם !

(פּוֹיוֹעַ) :

— נַעֲמָתָן גַּעֲקִוִּיפְטָ אַפְּיִסְלָ מַאֲנוֹפְּאַקְטָוָה,
מִילָּאָ, דָּאָם לִינְגָטָ שְׁוִין אַיְן דָּעַר נַאֲטָוָה,
„אִים אַיְן קְמָה“ ...
אָפְּבָעָר דָּאָךְ אַ לְמָךְ,
זַעַסְטָ דָּאָךְ — נַיְיטִיךְ בָּאַדְאָרְפָּטָה,
דָּאָם פְּנִיעָר הַאֲלָלָט דָּעַם צָוָג גַּעֲשָׁאָרְפָּט ...
אָפְּבָעָר וּוֹעֵר הַאֲטָט עַם אַיְצָט אַיְן זַיְנָעָן,
מַעַן וּוֹעֲרָתָ אַיְן דִּי נַעֲצָן פָּוָן טַוִּיט אַזְוִי אַרְיִינְגַּעַשְׁפִּינְעָן ...
אוֹן וּוֹעֵר קָעָן זַיְנָעָן גַּעֲדָאַנְקָעָן פָּוָן קָאָפְט אַרְוִוִּסְוּעוֹנְקָעָן,
אוֹן זַיְךְ זַאֲגָן — מַעַר נִישְׁטָ דַעֲנְקָעָן !
אוֹן דּוֹכְטָ זַיְךְ — סְגִיּוֹת צָו נַעַילָה,

עַיִן פְּרִיבִינְגֵּן, מָוֹ אֲוִים דִּיבִּין פִּידְזְשָׁאַמְעָה,
אוֹן נָעַם זַיְדְּ צָוָם פְּאַקְּנוֹן, בְּמַחְיָלָה,
דוֹ קָוְקַסְטָ פָּאַרְגָּאָפְּטָ, וּוֹי זַיְוָאַלְטָ דִּיךְ אַיְצָטָ גַּעַחַאַטָּ,
דִּיבִּין מַאַמְעָה!

זַעַטְנִישְׁתָּ וּוֹי גַּאנְצָ וּוּאַרְשָׁעָ לְוִוְּפְטָ,
אַיְן קָאַשְׁמָאַרְן מָוֹן פְּחַד אַרוּמְגָעַשְׁלִיְּפָטָ
אַרוּמְגָעַפְּוָנְדָן,
אַיְן אַ גַּיהְנוּם-קָעֶםְלָ, אַונְגָּטְעַרְגָּעַצְוָנְדָן...

פִּידְזְשָׁאַמְעָה מַעַדְיַד :

— צָו וּוַיְצַן מָוֹז אַיְיךְ זַיְן אַ גַּרְעָנִיְּ...

דָּעַר קָאַמְעַנְדָּאַנְטָ:

— פִּידְזְשָׁאַמְעָה ! דִּיבִּין וּוּעַלְטָל אַיְזָ אַ גַּעַנִּיעַ !

(פּוּזְעַ)

— מָוֹזַר אָגָן, פּוֹיְלִיאָקָן,
שְׁנָעַל, דָּעַם רָוקְנוֹזָק !
מִיטָּאַלְעָ גְּלִיכְרָ מְקִיְּם זַיְדָ בְּאַפְּעָלָן,
מַעַן הַיִּסְטָ לְוִוְּפָן — לְוִוְּפָטָ,
אַנְיִשְׁתָּ וּוּעַט דִּיר אַדְאַלְפָ אַזָּאָזָעָה דָּעַרְצִיְּלָן...
אַ שָּׁאָד דִּי שְׁבַּנְתָּעָם, דָּעַר הוֹיפְטָ ?
וּוֹי לְאַנְגָּ נָאָךְ שְׁתִּיְּן —

(פּוּזְעַ) :

— קָוָם אַרְוִיָּפָטְחָעָר, זַעַ : וּוּאַרְשָׁעָ וּוּעַרְטָ לִיְּדִיקָ, פָּאַרְלָאָגָן,

די גדוליים — אנטלאפּן ווי די האון,
דאדאָם בימל פֿאַלקּ, דאמּ קליינּוֹואַרגּ, פֿלִיט אַוְיךּ ווי די פֿלִיגּן,
גִּיּוֹן, טו אָוִים די זִידּעָנּעּ שֶׁמְאַטּעּ,
הַנּוּם די מַאֲסָקּעּ פֿוֹן קָאַרְטּ-אוֹן-זּוֹאַטּעּ,
אוֹן אַיִּיל זִיךּ, שְׁנָעַל, לוֹוֶת מִיטּן שְׁטָרָאַם,
אנַיְישַׁטּ ...

פִּידֹּשׁ אַמְעָד:

וועוד מאכט מײַן קראָם ?
אַיד קעָנוּ נישט לאָזֶן מײַן פֿאַרְמָעָן אַוִיפָּה הַפְּקָרָה, סַתָּם !

דער קאמענדאנט:

איך וואלט דיר א זאג געטאן א גראם,
אָפַעַר, וווער ווייסט — אָפַשֵּׁר ווועט דיין קראם ניכל ווערן,
להבי די שטערן!
ווערן ניכל פון יעדער געפֿאָר,
דאָך ... עס בריט ... אָזָאָס קָאָמְשָׁאָר!
ווארט, ברודערל, איך וועל זיך אָרוֹיְפֶּדֶרֶפֶן אַוִיפָּן קוּימָעָן,
איך וועל זונַן די גאנְצַע שטערן.

(שפריז'וט אוניבר ליווטערל העכער, שטעלט זיך בין קויימען, טווען
די גאנז-מאקסקע):

ニישט דיען גאווה, נאר דיען פחרדנות
האט אונדו אונגענצענדן,
דעער ערשותער צום לויין, צום פארשווינדן!
סאראץ גיהנוּם, סאראץ קנאָלן...

פִּידּוֹשׁ אֶמְעַד־יֵדּ:

— פָּגְנִיעַ קָאָמְעַנְדָּאָנְטְּשִׁיעַ! מִיר פָּאָלַן, מִיר פָּאָלַן.

דעָר קָאָמְעַנְדָּאָנְטָ

(פאררייכט זיך די אָסְקָע אַוְיפָּן קָאָפּ. טוֹט אַ שָּׂאָפּ די גָּזָן-מַאָסְקָע,
אוֹן טוֹט אַ כָּאָפּ מִוְתַּבְּדֵל חַעַנְתָּ אַיִן דַּעַר חַוֵּיךְ דָּאָס הַעֲקָל...):

— אָוּוֹא! ... אַ רְחַמְנוֹת,
ニישטָאָ מַעָרָ!
פֿאָרְטְּרוֹנְקָעַן אַיִן אַלְגַּעַמְיִינָעַם יַאֲמָעָר!
מי בְּמִים וּמַי באַשׁ,
אָרָעָם בְּלוֹט אָוֹן פְּלִוִישׁ!

(הוַנְטָעַר דַעַם קָאָמְעַנְדָּאָנְטָס טְרִוָּת אַ קְרָאָה, וּוּ עַס וּוּאַלְטַ פְּלָאָצַן
דעָר דָאָר):

— שְׁמַע יִשְׂרָאֵל! ... אָחָד!

(עַס פְּלָאָצַן דַעַר דָאָר אָונְטָעַרְן קָאָמְעַנְדָּאָנְטָס, עַר פָּאָלַט אַיִן דַעַר
קְרוּם, דָאָס הַעֲקָל פְּאָלָט אַרְוִוִּים פָּוֹן חַאנְשָׁט, אַ כְּמַאָרָע אַרְוִוִּים.
קָאָמְעַנְדָּאָרָע, מַאָנְאָשָׁאָן: — חֹו, חֹו, חֹו, חֹו... יַדְיוּשׁ אַוְן
קְרוּסְטְּלָעַכְעַ קְולָות, וּוּוּי אַפְּבָעַרְיָעַנְעַע עַכְסָם: — אָחָה, אָד, דָא...
אוֹן, לְחַבְדֵיל: — יְעוּזָם, מַאָרְיָא, יְא..., וְא... וּוּאָס וּוּרָן צָעַנְוִוִּס-
גַּעֲגָסָן מִיטָּן גַּעֲהֵזָק פָּוֹן די קָאָנְעָן. דָאָס שִׁיטָּן זִיךְ אָוֹן קְרוּבָּעָן
די הַנִּזְעָר, וּוּאָס בְּיוּגָן זִיךְ, פָּוֹן אָונְשָׁעָר אַ דּוּרְכּוּבְּתִיקָן רְוִיטָן מַעַל-
גַּעַפְלָ. דַעַר פֿאָרְהָאָגָג לְאַזְתָּ זִיךְ אַרְאָאָפּ. הַיּוֹבֶשׁ זִיךְ בְּיַסְלָעַכְוּזָן נָאָר
אַמְּאָל אַוְוָה. אַ פּוּבְּלִיקָטָם זִוְצָט שְׁטִילָ, גַּעַפְלָעַפְטָ, מִיטָּן די גַּעַדְאָנְקָעָן
וּוּי צְוָנוּיָפְגָעָהעָפְטָ, פֿאָרְוּאָנְדָלָט זִיךְ בְּיַסְלָעַכְוּזָן אַיִן אַ טְרוּוּעָר-
מוּטָינָג, וּוּאָוּ אַ חְזָן זָאָגָט אַל מְלָא. דַעַר פֿאָרְהָאָגָג פְּאָלָט בְּיַסְלָעַכְוּזָן).

נס וואָקְלַט אֵין לוֹפֶט ...

עם וואָקְלַט אֵין לוֹפֶט אַמְּשִׁין ... אָוּן — פָּאַלְטַן.
די קעָפֶ שְׂטוּלָן אָונְדוּעָר די בִּימְעָר אֵין וואָלְדַן.

ס' אִיז אָונְדוּעָר מְאַשִׁין. ס' אִיז אָונְדוּעָר פִּילְאַט :
— זַיִן מְצִיל, אֲחָד !

עם קְנִיעָן די וָאָגְלַעַר אֵין זְוִים פֿוֹן דָּעַם שְׁלִיאַט .
עם צְלִמְתַּן זַיִן זְעַלְנַעַר בִּינְם בְּרִיקְל ... די וואָלְדַן.

עם היְבָן אָוִיפֶת יִידַּן די אָוִינְגַן צָו גְּנַاط :
— זַיִן מְצִיל, אֲחָד !

אַ חִילְך. שְׁוֹאָרִיצָע כְּמַארָע. עַמְּ פָּלָאַקְעָרָט בְּעַנוּזָן.
עם אַכְּלַיַּן זַיִן זְעַלְנַעַר מִיטַּ טְרָאָגֶ-פְּרָעָט אַהֲיַן ... אַהֲיַן ...

אֵין גַּעַצְנַן פֿוֹן פָּלָאַמְּעָן בְּרַעַנְטַן פְּנִים ... אַ, גְּנַاط !
— זַיִן מְצִיל, אֲחָד !

טעלעפֿאָן גענשפְּרָעַךְ

איך האב דיך גערופֿן. כ'האָב טעלעפֿאָנִירט.
און דו האָסְט נישט מיטגֿניַן געווואָלֶט.
געמֿינַט, אָז אֵיך חוֹזֶק. געמֿינַט — ס'אַיז אַ פְּלִירַט,
און שפֿאָסְיך געענטפֿערַט מַיר : — יַאֲלֹד !

— ווֹי קעַן דָּאָם אַ פְּאָלָק פָּוּן פָּעָרְתָּה אַלְפָן מִילְיאָן
גִּין ווּאָגְלָעַן פָּוּן אַרְטַּצְׁוּ אַרְטַּ ?
אֵיך לִיב דֻּעַם פְּרִיכַת אָזְן רְוִיטָעַ פָּאָן,
און מְקוּם קְדוּשָׁ — אָזְן קָאָרְט !

ס'פֿאָרָעַלְטָעַרְטָעַ מעָבֵל. דֻּעַם מָוָרָח, דַּי ווּעַנְתָּ.
די לְוַפְּטַ פָּוּן דָּעַר גַּעַנְשָׁע גַּאַס !
דֻּעַם רָזֶק, דֻּעַם ווּאֵץ, דֻּעַם מָאָז מִיטַּדְיַה הָעַנְתָּ,
מִין הַיְמָלָאָנד אִיז גַּעַנְשָׁע ... אָז שְׁפָאָם !

אַט ... פְּרִיאַטָּאָג-צָוְ-נַאֲכַטְמַ, דָּאָם גְּרִיאַטְן צָוּם טִישָׁ,
די לְיַכְּטַעַר, דָּאָם בְּעַנְשָׁתְּן לִיכְטַ !
דֻּעַם פִּינְקָלְ פָּוּן ווּיְנַן. זַיְנַן שְׁמִיכָּל צָוּם פִּישָׁ ...
דָּעַרְבָּנִי אֵיך דִּין יִדְיָиш גַּעַדְיכְּט !

אֵיך לִיב דִיך, דוּ ווּוִיסְטַ, ווֹי אַ יִדְיָишַׁ פְּרוֹזִי,
כ'לִיבַּ דִיך אָזְן מִין מָאָן אָזְן זַיְן.
און דֻּעַם זַאֲקְסִישַׁן גַּאֲרַטְן — אַ פְּלִירַט, סַתְּמַ אָזְוִי —
מִיטַּ פּוּסַּ, מִיטַּן בְּלוּסַּ, מִיטַּן גְּרַיַּן ...

די אַלְיַיִ, ווֹאָם אַטְעַמְּטַ מִיטַּ פְּרַצְעַם גִּימְטַ,
דַּאֲרַטַּ פְּלַאֲצְעַרְטַ מַיר זַיְנַן פְּאַלְעַרְיַן.
דָּאָם אַוִּיג — פְּרוֹיְזַן-גַּעַלְפְּלָעַךְ, די ווּאַנְסַע, ווֹאָם בִּינְסַט ...
דָּאָם גִּיט אַונְדוּזְעַר לְעַפְּן אַ זַּיְן !

וועאס ווילטטען, מײַן פֿרײַנד? ווּאוֹהַיָּין זאָל אַיךְ גִּינַּן?
זִינַּן אַ פְּלִיכְטָלִינְג — צֹ אַלְדָּע רָוחֹות!
אוֹזֶן ווּאַסְמַט דֵּי נַגְלָעוֹקָעָם וּוּעַט גַּעֲשָׁעָן
איַזְנַעַשְׂעָן נִישְׁטָמָת גְּרָעַסְפָּרָעָר יְחֻומָּס!

פָּנִים

אוoid ערד איז פאָר בענ Kunisח חרוב...
פּוֹרְפּוֹסִיקָעַד אֲדָלָף — עַר בְּרוּלַט אָונַ גְּרִינְזֶן,
הַיְמִים... פֿאַרְבְּעַנְקַט זִיךְרַ צָום דָּאָרְפַּת.

עד בענקט נאך זיין "גערינגן" ... די צויג איז נישטפאן.
 אין טעלעפֿאָן — שווער צו דערצ'ילן.
 קענסט קומען צו אונדז, ס'אייז די ריכטיקע שעה ...
 די שאל פון קארטאנפל צו שיילן!

ס' איז היימישקייט, קינד מײַינט ! קאָרטאָפֿל און בלום,
און פּוּער, און פֿעלדער געווֹן.
אָנוֹן די דײַנְסְטַט מײַש אַיר הָונְט ... אָנוֹן דָּעַר גָּאנְצָעַר אַרוּם —
אָאָן קָנְפָעַר יָאָרְטוּזִיןְט — דָּאָס בּוֹן !

ס' איז פלה-סידור מיט האלפאנט-ביין-טאוואולען,
געליישטער, פיין-גאלדנעער ראנד.
א. נאר-זואם געהאלטן... נישטא גאר קיין באבלען —
ס' איז אלז אוזו אונטער דער האנטן !

וואָויסטַו? דָּאַס צִימָעָר — הַעֲרְמָעְטִישׁ פֿאַרְקָלָעֶפֶט,
חוֹלְילָה, אַטְאַקָּעַ פֿוֹן גָּאוֹ...
וּוֹעֵד וּוַיִּסְמַט צַי סְ'אוֹ אַמְתָה? אַזָּא אַדְאַלְפַּת לְעֵבֶט?
דָּעַר אַלְיאַרְעָם אַזְּדָר נִישְׁתְּ קִיּוֹן שְׁפָאָם!

אט שטיען דאַ הענדלער, געשאָטנט, בײַ ווענט —
און האָבן קיינמאָל נישט קיון צויט,
זוי פירן מסחריים מיט לֵידיקע הענט,
מייט שטערנэм געKENNIষטטע ... אל ריביט !

די פורן מיט כחורה ! אַ באָל נאָך אַ באָל,
די שענסטע, מאָדערנסטע קאָלירן !
ニישקשת, פאָריזאָרגט אַיז דער יִדְישֶׁר פֿלְלָה,
דער נצח וועט אונדוּ נישט פֿאָרפֿרֶן !

(פּוֹיוֹעַ) :

— ס'אַיז טרויעריך דער גורל פֿוֹן דִּיעַטְשִׁישָׁן יִהְיֶה,
און מיר זייןען ייְדָן מיט פֿאָלעָם.
מייט פֿשר אַיז טְרִיףַ, אַיז פֿאָמְילִיעַ, ווֹאָס בְּלִיט ...
גִּיְּפֵר חַתְּנַ-פְּלָה אַין גְּלוֹת !

דו קענסט דאָך זיין פֿלה, אַ מיידל אַ נחת !
אַ שְׂמִיכְבָּלָע — טְעַלְעָרֶל גַּאלְד !
דער אוַיסְשְׁטִיעָר גְּרִיטַט, נָוָן, ווֹיְבָעָרְשָׁע לְאַכְּבָעָם !
מע ... ווֹאָרְשָׁעְוֹעָרְפָּרְוִי הַאָט עַמְּחַלְד !

דו אַנְיָלְסְט זִין אַין וועג ? פֿאָר גַּעַזְוָנְטִינְקָעָרְהַיְיד !
פֿאָרְגָּעָם נִישְׁטָצָו שְׂרִיבְּפָּנָן אַ גְּרוּם ...

און אַיך האָפַּר דְּרַפְּלַט אַיר טְרָעָר אַיז דִּי רִיד,
ס'בְּאָלִיְיט מִיךְ דִּי טְרָעָר ... אַיז פֿאָרְדָּרוֹם !

אַיך האָפַּר דִּיך גַּעֲרוֹפָּן. כְּהַאָפַּר טְעַלְעַפְּאָנִירָט.
און דו הַאָסְטָט נִישְׁטָט מִיטְגִּינוֹן גַּעַוְאָלָט.
געַמְיַינְט, אַז אַיך חֻזְקָה. גַּעַמְיַינְט — ס'אַיז אַ פְּלִירָט !
און שְׁפָאָסִיק גַּעֲרוֹפָּן מִיךְ : — יַאֲלָד !

שטייל וויגן זיך ...

שטייל וויגן זיך מסנסעム. זים ציטערן נאָדלען
מייט גאָלדענע שמייכלען באַשטראָלט.
זוי וויגן זיך שיפור פון אַיְגֶנְעַן דופטן,
גענְלַעַט פון די ווינטעלַעַט אַין ווֹאלַד.

די מסנסעム די הויכע, זוי פרומען ניגונים,
וואָס וווערן צערינען אַין שיין.
עם וויגן זיך שאָטַנְמ אַוִיפַטְיקָע נְרָאָזָן
אוּן וויגן אַין דְּרִימֵל מִיך אֲבָן.

בָּגְנִילְדָּעַטָּע וּוְאַלְקְנְדָּלָעָר שְׁוּעַבָּן אַין בְּלוּעָן,
אַ וּוְאַלְקְנְדָּל שְׁוּוִימָט צֹ מִיר צֹ.
אַ וְילְבָעָרָן בְּעַטָּל. אַ פּוֹרְפּוֹרְנָעָ קִישָּׁן.
דוֹ דְּרִימְעַלְמַטְ ? דּוֹ חְלֻמְסַטְ ? דּוֹ, דּוֹ !

עם פָּאַלְיָעָן די הָאָר זִיך וּוּ גָּאַלְדָּעָנָע וּוּגָן,
דיַין שְׁטָעָרָן אַ רָּאָקִיָּט בָּגְנָאָנְצָט,
אוּן צְוּוִישָׁן די בְּרַעְמָעָן, אַין זִיד-זּוּעָפָפָן בְּרַעְמָעָן,
אַ וְילְבָעָרָן פְּנִיעָרָל טָאנְצָט.

עם צִיטָעָרָת אַרוֹם דִּינָעָ מַאֲגָנְרוֹוִיט-לִיפָּן
דָּאָס שְׁמִיכְעָלָע — הָאָנִיק אַון חָן,
אוּן אַיְבָעָר די בְּרִיסְטָן, די עַפְעַלְעַד-בְּרִיסְטָן,
בָּגְנִילְדָּעַטָּע וּוְיַנְטָעַלְעָר וּוּיְיָן.

אַ שְׁטְרָאָס פָּוּן מַהְיָקּוֹת ! אַיךְ פָּאַל אַוִיפַט די קְנוּעָן,
בְּאָרוֹר מִיט די לִיְפָן דִּינָע חָן — — —
אוּן נְעַלְמָן דָּאָס בְּעַטָּל. די וּוְאַלְקָן צְעַרְנָעָן.
אַיךְ בְּלִיבָּפָמִיט די מסנסעם אַלְיָוָן !

איך זו... .

איך זיך דיבין נאמען אין דער ראוזער טונקעלקייט פון וואלד.
צעטראנט דעם קלאנגע דער ווינט.

און דער עכָּס פאלט

און זוכט ווי פליינד

און רידט נישט און דיבין אויער און רידט נישט און
דיבין האָרֶץ.

די ראוזע שאטנס ווערן גרייער און די גריינקייט
פון גע肯נוילטע צווינגן — שוואָרֶץ!

און בלוייז די אַינְזָאַטְמָעַ בערײַזּוּ לִיכְתִּיקְ פֿרּוֹמְטְ :
— זַי קּוּמְטַ, זַי קּוּמְטַ !

און צוישן שאטנדיקע בײַמֵּער בלאנקע איך אלֵין.

און דא און דאָרט פֿאַלְטַ נַאֲךְ אַ לעצטער שַׁיִן.

איך גַּי אַין האַלְבַּ-בָּאוֹאַקְסָעָן שְׁטָעָגָן.

און יעדעם גרעול הער איך אויפּ מײַן אומעט פרענן,

און יעדעם פְּלִימְעָלָעַ זַי איך זַיְךְ פָּאָרְנוּגָן,

און יעדעם טויעלע — מיר קוּקוּ אַין די אוּיגָן.

קויים באָריַרט ...

קויים באָריַרט מיט לִיפָּן,
קויים פֿאָרְזוֹכָט דֻּעַם ווִינֶין —
וַיֵּסֶע, בְּאַלְיוֹיכְטָעָנָע פֿינְגָּעָר,
בְּלוּיעָר אַוּונְטַשְׁיָין.

קויים באָריַרט מיט לִיפָּן
הָאָרֶץ, וּזְאָם זָכְמָטוּ מַעַר ?
דִּימְעָנְטָלְעָן לִיכְטִיקָע פֿינְקְלָעָן,
פּוֹל מִיט גָּלִיק — אַין טְרָעָר !

וְאוֹיל וְוִיס אֵיך ...

וְאוֹיל וְוִיס אֵיך וְאוֹ דִיך צו גַּעֲפִינְגָּעָן,
וְאוֹ קִיְּנָעָר שְׁטָעָרֶת נִישְׁתָּמָעָר דִּין רֹא.
וְאוֹ נִשְׁתָּמָעָר פֿאָרְבְּלוֹטְיקָטָע פֿעַלְדָּעָר גְּרִינְגָּעָן,
אוֹן זִיכְעָר אֵיז דָעָר רַאְנְדָעַ-וְאוֹא.

דו בִּיסְט אַין חָרְבָּן אָוְמְגָעָקְמָעָן,
וְעוֹר וְוִיסְט, וּזְאָם אָוְנְטָעָר מִיר נָאָך גִּיט ?
כְּזַוְּיל אָוֹף דִּין קָבָר לִיְגָן בְּלָוְמָעָן,
וְאוֹ הָאָט דָעָר וְוִינְטָדָם אָש צְעֻווּיָּט ?

וְאוֹיל וְוִיס אֵיך, וְאוֹ דִיך צו גַּעֲפִינְגָּעָן,
וְאוֹ קִיְּנָעָר שְׁטָעָרֶת נִשְׁתָּמָעָר דִּין רֹא.
וְאוֹ זִיסְעָ שְׁיָין בְּאַלְיוֹיכְטָעָנָע דֻּעַם זִגְעָן,
אוֹן זִיכְעָר אֵיז דָעָר רַאְנְדָעַ-וְאוֹא.

שווין לאנג נישט ...

שווין לאנג נישט געהאלטן קיון ביכל אין האנט. רק פארחוושט. רק פאראטראקט. רק אן דיר זיך דערמאנט. רק פארטמאן אין פארגאנגען רגעם מיט דיר — ס' אין מאדונז מיט מיר !

**אפט גי איך געארעט מיט דיר אויפ בולוואָר.
אוון נעם דייך אַרום... אוון בלײַב שטײַן ווי אַ נִזְאָר...
איך קוּק נִזְאָר די טרייט צי בִּיסְטוֹ דָּס גָּעוּעָן?
בְּקָצְנוֹ נִזְאָר נִינְשְׁטַ פָּאַרְשְׁטָוִינוֹ!**

אָפַט גַּי אֵיךְ אֹזֶן זָקָד — אֵין קִינָן מִוּת דִיר.
גַעֲקוֹיפָט צָוַויִי בַּלְעַטָן — פָאָר דִיר אָוָן פָאָר מִיר,
עַם יָאָגֵט דָעַר עַקְרָאוֹן זִינְעָן בַּלְדָעָר גַעֲשְׁפָאָגָנָט —
כְּזַעַד בְּחִינָם דִין הָאנָט.

ד' זו מג...
... מגן

דדו זון מעג אויפנאיין. די זון מעג שטארבן.
דאם לעבן האט נישט מער דעם זעלבן טעם.
דאדר הימל האט נישט מער קיין יונגנט-פארבן,
די רויטקיות האט נישט מער דעם זעלבן פלאם.
דאדר בויים מעג בליען. דער בויים מעג שטארבן.
די גראנקיות זאט נישט מער דעם זעלבן טעם.
דאדר פרילינג האט נישט מער קיין יונגנט-פארבן,
עם האט די רוייז נישט מער דעם זעלבן פלאם.
אייר מענטט מיך ליבן. אייר מענטט מיך האטן.
עם האט געפיל נישט מער דעם זעלבן טעם.
די שענטטע לידער, וואם איך וועל פאראפאנן,
רי צייט טרינקנט אוייס דעם קויש פון זוייר גראם !

גלוֹת

עם גלית אין זונענשין די גאלדנע התבואה,
און יעדע זאגן באשפריצט מיט בלוט ;
די יונגע פימלעך, דריימלענדיק אין רוע,
און יעדעם צויניגל טרוימט צו זיין א רוט,
א רוט פאר מײַנע אומשילדיקע שוערטער-ברידער.

איך שפיר : עם דורשטען נאָר מײַנע מאָריך די וואָרכצען,
די שטאמען נאָר דעם בלוט פון מײַנע גליידער,
און יעדעם בלעטעלע וויל פאטשן מיך אין פנים —
ביימער תלינימ.

עם שטעהט מײַן בליך אַ יעדע גראָז,
און יעדער שאָטן וויל אַן אומעט מיך פֿאָרוּקְלעַן
און פֿאָרוּוִיגֶן —
די נשמה אויסצווויגֶן
און דעם גלאָנץ פון מײַנע אוינֶן ...
עם רופט אַ יעדער טרויער ניגֶן
אין בלוייסטען מאָרגן אַפְּצָוּרִיכְטַן חצּוֹת.

פרעומדקייט

וועל איך אין פרעומדע לופטן אויסהוייכן מײַן אַטְעַם ?
אַ פרעומדע זאגן באָשְׁפְּרִיצְט מיט מײַן בלוט ?
און טרעפעט עט... פֿיר איך אויך מאָיט גָּאָט ניט קיין משפטים
נאָר זיפֶּן וועל איך דורך פֿאָרְקְרִיכְטַע צִיּוֹן
אין יענער בלוטיקער מִינּוֹת :
אַ, פרעומדע התבואה, פרעומדע ערָד,
אַיר זענט מײַן בלוט נישט ווערט.

וואוהין ?

וואוהין פירסמו ווידער מיך, גיטט ?
וואם טרייפסמו מיך ווידער צום וואנדערן ארים
פון רואיקן הויז ?

דאם צימער אויסגעלופטערט, אויסגעוניטט
די ווענט, זוי אטמען פריש.
דעך הויך פון שטיקער חלום שוועבט נאך אויף מײַן בעט
און ציט מיט וואריאקייט און גלעט ...
און אָפָן ליעיכט אַ ספר זיך פון טיש.

איך עפָן פֿאָר דער ברויטער וועלט
די פֿעַנְצְּטָעֵר פרײַ —
פון רחבותידיקן פֿעלֶד
אטעטט גִּינְגֶר ווינט פון מאַי ...

אלֶיך אַרוֹם אָזְוֵי לִיב, אָזְוֵי פֿרִיש, אָזְוֵי גְּרִין —
און איך — וואוהין ?
צי האַסְטּוּ מיט פֿרַעְמְדָקִיט מיך וויניק געשפֿיזֶט ?
וואוהין פירסמו ווידער מיך, גיטט ?

וואוהין ?

עס האבן אונדו געיאגט ...

עם האבן אונדו געיאגט דעם שונאָם ערַפְלָאנָן
און נישט געקבענט דעריאָן אונדווערַע שלעפנדייקע טרייט.
מיר האבן אין פחלַה נישט דעם נס פֿאַרְשְׁטָאנָן:
דו גויסט מיט אונדו מיט.

אָפֶט זִינְעָן גְּרִינְעָן וּוּלְדְלָעָן מֵיט דְּוִיָּה, וּוּ שְׂוֹאָם, פֿאַרְוּזָקָמָן
און כאָטָעַם בְּנֵי דִּי וּוּגַן זִיךְרָעָן אַין אָשׁ.
צְעַשְׁנִידָן לִיגְנָ פֻּרְדָּ. אַון אוּיטָאָס לְעָרָ, פֿאַרְלָאָזָן.
קָאנָאנָן בְּלִין וּוּיְטָ. אַין בְּלוּי — מַאֲטָאָרָן רַעַשׁ.

נִיְימַט נַאֲך אַ פּוֹר אַין שְׁטוּבָ. אַ וּוּינְטָלָלָ רִיחַת בְּעַנוּנָעָן.
דו שְׁפִירְסַט אַ טְעַרְפְּקָן אָטָעַם פּוֹן צְעַמְמָאַלְיעַט פְּעַלָּ.
און פְּנִימְעָר אַונְטָעָר גְּרָאָז אַון צְוּוִיגְלָעָךְ גְּרִינָעָן,
וּוּאָס הַוִּידָן זִיךְרָ אַין זִונְשָׁיְן בְּלַעַנְדְּנִידָקָן הַעַל ...

אָפֶט וּוּרָעָן דִּי שְׁאָסִיָּעָן וּוּ בְּיַמְעָר שְׁוֹאָרָץ, גַּעֲהִיבָּן —
און גְּרִיבְעָר ... אַוִּיסְגְּעָבִיסָן, וּוּ פּוֹן מְשֻׁגְעָנָן הַוִּינָט.
און מִיר, אַונְטָעָר אַ בְּוִימָל — מִיר זִינְעָן גַּאנָץ גַּעֲבִילָפָן:
איָה, מִין פְּלוֹנִיתְטָעָ, מִין קִינְדָן.

דָּאָס בְּלוּעָ קִינְדָעָר-קְלִיְידָל אַין בְּלוּט. אַין גַּעַלְעָ פְּלִיאַצְמָעָם.
מִין בְּלוּעָ מַאֲרִינְגָאַרְקָע — אַיְיָן שְׁטוּבְּפִיקָעָר בְּלוּזְוּוּיִים.
דָּעַר לְעַצְטָעָר טָאג אַין אַלְוָ — עַם בְּרַעַנְט אַ זָּוּן פּוֹן הַמוֹז ...
בְּיַיְרָוְנוּם לְעָרָ, אַן וּוּאַסְעָר, דָּעַרְצִיּוֹלָט מַעַן טְרוּיְעָר-נִינִים :

— נִשְׁטָט פֿאַר קִיּוֹן בְּרִיסְמָק — דִּי וּוּגַן מֵיט וּלְלָנָעָר פֿאַרְנוּמָעָן,
סְ'אַיְזָ שְׁטְרַעַנָּג פֿאַרְוּעוּרט אַרְיִינְפֿאַר אַין דָּעַר שְׁמָאָט,
און וּוּאוּדוּ זָלְסָט נִשְׁטָט פֿאַרְן, אַון וּוּאוּדוּ זָלְסָט נִשְׁטָט קּוּמָעָן,
וּוּסָט אָמָעָטָם בְּאַגְּעַגְעָנָן עַפְעָם אַ פֿאַרְבָּאָט ...

בײַ אָהיילצֵן בְּריַיקֶל... אִין האַנט אָבִיכֶם, גָּעַלְאָדָן,
געַרְוּעוּאַישׁ שְׂרִינְטַ אָזֶלְגָּעֶר : — „פָּאָרָן נִישְׁתַּדְּרְלוֹיְבֶּט !
מַעַג אַפְּיַעַר פּוֹרָל זִין מִיטַּגְּנָעָרָאָלָן גָּעַלְאָדָן“...
אוֹן קָאַלְבָּעַ אַיְבָּעַ אוֹנְדוֹזָעָרַע קָעַפְּ זִיךְ הַיְּבָט .

— „דָּא גִּיטַּה דָּעַר וּוְעַג קִיּוֹן שְׁעַדְלָעַץ . דָּאָרְטַּ פִּירְטַּ עַר קִיּוֹן סֻעְמִיאַטִּישׁ .
אַיךְ גִּיבְּ נִישְׁתַּת קִיּוֹן בָּאָפְּעָלָן . קָעַנְסְּטַ פָּאָרָן וּוְאָהָיַן דָּו וּוְיָלְסְּטַ“...

— „יָאָזֶלְגָּעָלָן, דַּי שְׁטַעַטְלָעַךְ זִיןְגָּעָן מִיר סִימְפָּאַטִּישׁ ,
נַאֲרַ שְׁעַדְלָעַץְ שְׁטִוִיטַ אַין פְּנִיעָר, אוֹן דָּו — דִּיןְחָוב דָּעַרְפִּילְסְּטַ .
אוֹן דָּאָךְ... דָּו זְעַסְטַ : אָפּוֹר גָּעַפְּאַקְטַ מִיטַּקְיָינְדָעַר, וּוְעַבְּעָר...
אוֹן הַוְּנָגָעַר קָוְקָטַ פּוֹן אָוִינְגַּן דָּעַם דָּרִיטַן זְוַנְפָּאַרְגָּאנְגַּן...“

אַיךְ בֵּין קִיּוֹן גָּעַנְעָרָאָל נִישְׁתַּת . אַיךְ בֵּין אָן אַרְעָמָעַר שְׁרִיבְּעָר .
אוֹן דִּיןְגָּרְלָן, זֶלְגָּעָלָן, וּוְאוֹנְדוֹזָעַר — מַאֲכָתַ אַונְדוֹזָהָנְגַּן...“

אַיךְ בָּעַטְ פּוֹן דִּיר נִשְׁתַּת, טְנִיעָרָרָר, זְאַלְסְּטַ עַוְבָּר זִיןְגָּעָן דַּי פְּלִיכְטַן .
דָּעַרְפִּילְ הַתְּחִיבּוֹת, בְּרוֹדוּרְלַ, לְגַבְּיָ פּוֹלְן אָוֹן גָּאָטַן .
דָּאָךְ... גְּרוּסַ אַיּוֹ אוֹנְדוֹזָעַר אָוְמָגְלִיק . אוֹן וּוְעָר וְאַלְטַ זִיךְ דָּעַן רִיכְטַן ?
וּוְעָר וּוְיִסְטַ צִי אַין דָּעַר רְגַע אַיּוֹ גִּילְטִיקַ מְעַנְשָׁנָם גַּעֲבָאַט ?“

דָּעַר זֶלְגָּעָלָן אַיּוֹ דַּי רְגַע גַּעַפְּלָעַטְ גַּעַפְּאָלָן קְנוּעָן .
אוֹן פּוֹרְמָאָן הַאָטַט אָפִינְפַּ גַּעַטְוֹן צַוְּ פְּעָרְדַּ .
עַם קְרַעְכְּצַט דָּאָס הַיְּלָצְעִין בְּרִיקְלַ . צְעַהַצְטַעַ שְׁקַאְפָעַם פְּלִיעָן .
אוֹן זֶלְגָּעָלָן קָוְקָטַ אַוְן צְלָנוּט זִיךְ אַוְן קְוִשְׁתַּ דַּי עָרְדַּ ...“

אוּף אַ פּוֹלִישׁן שְׁלִיאָךְ ...

(א) ברוייטער פּוֹלִישׁעַר שליאָךְ. געווועזגענער שאָסָיו. צעמאָלָן אַיְן חוויכָע טִיעָפָע זָמְדָן. עַס שְׂטִיעָן פֿוֹרָן מֵיט אָוִיסְגֶּשְׁפָּאַנְטָעַ פְּעָרָד. דַּי פֿוֹרָן צְוִינְגָן צְזָגְעָבְּנוֹן אַיְן מִיטָּן פֿעָלָד צַו בִּימָעָ. דַּי גְּרָאָזָן — טְוִילְוּוֹטִיזָאַעַטָּעַטָּן, אַיְן מִיטָּן אַפְּגָעָשְׁנִיטָּן צַו וּוּעָדָן. עַס גְּלָאָגְצָן אַיְן פֿעָלָד אַיְבְּרָגְעָלְאַזְעָנָעַ סְפָּרָפָן ... אַונְטָעָר דַּי בִּימָעָר — פְּאַרְשִׁידְעָנָעַ גְּרוֹפָן. עַס זִוְּצָת אַונְטָעָר אַיְן דִּיקָן קָאַשְׁתָּאָנְבָּוּם אַ גְּרוֹעָפָע זְלָלְדָעָר מֵיט אַ גְּרָאַמְּאָדָּאָן. דַּעַר גְּרָאַמְּאָדָּאָן שְׁפָּלָט : — “מי פִּיעָרָוּשָׂא בְּרִיגָּאָדָּא, שְׁטְשְׁעַלְעַזְקָאָגָרָאָדָּא...” טַוְיל זְעַלְגָּעָר שְׂוִילָן מֵיט הִימְיוּשָׁעָ מַעֲסָרָה לְעַךְ עַפְלָ, בָּאָרָה, אַנְדָּרָעָר עַסְנָן בְּרוּיטָמִיט פְּעָטָס ... מעַן בְּרוּמְט אַונְטָעָר דַּי וּוּרְטָעָר עַסְנְדָּיק.

אַיְן נָגָנָן רָאוּ לִיגָּן יְדוֹן. מַעַן טְוִילְעָט וּוּה, אַונְגָּדָלְדָקָעָן. דַּי קָאַנְאָכָדָע פָּוָן דַּעַר וּוּטָעָן דַּעֲרָנְכָטָעָרָת וּוּה. אַוְוָפָן שָׁאָסִי קְוּמָט פְּאַמְּעָלְלָעָר אַז אַ מְאַטְּאָרְזִיזְרָעָטָר קְלִיְּנָעָר וּוּאָגָּן מֵיט אַ דָּרְפִּיְּשָׁעָר “חִימְוֹאָךְ”. מַעַן הַאַלְלָט פְּאַרְעָלְטָעָרָטָעָ בִּיקְסָן, מַאְשִׁין-גְּעוּוּר אַזְוָן מַעַן קָוָקָט אַיְן דַּי הַוְּמָלָעָן. פָּוָן שְׁטוּרוּוֹתָן הַעֲרָת זִיךְרָא מַבְּשָׁאָר-גְּרָוּוֹשׁ ... עַס חִוְּבָט אַז שְׁטָרְקָעָר צַו בּוֹכָעָן מֵיט וּוּנְיָסָעָ וּוּלְקָנְדָלָעָן. דַּי עַרָּא-פְּלָאָגָעָן פָּוָן שְׁוֹנָא בָּאָוּנִיעָן זִיךְרָא גְּנָעָמָעָר. כְּמַעַט אַיְבָּר בִּיְמָעָר ... דַּי זְעַלְגָּעָר טְוִילְיָעָן זִיךְרָא גְּנָעָמָעָר צַו דַּי בִּיְמָעָר דַּי זְעַלְבָּעָ אַרְבָּעָט. אַיְן נָגָנָן דַּעֲרָפָל בָּאָוּגָעָן זָהָר, בְּנָי וּוּנְעָנָט פָּוָן כָּאָטָעָם, קְרִיבְּנְדִּיקָע שְׁאָטָעָן — רַוְשְׁתְּלָעָר פָּוָן אַ צְעַשְׁלָאָגָעָנָר זָהָר, אַוְיְוָרִים, אַוְוָפָן שְׁוּעָל פָּוָן דַּעַר נָגָנָעָר כָּאָטָעָם קְנִיעָן פּוּעָרָתָעָם, צְלָמָעָן זִיךְרָא. מַעַן הַעֲרָת זִיךְרָא ... עַס שְׁטִימָט אַוְיָחָד אַזְוָן דַּי יְדוֹן אַיְן נָגָנָן רָאוּ בְּעַטָּן ... דַּי זְעַלְגָּעָר אַזְוָן רָופָט צַו אַ יְדִישָׁעָר פְּאַמְּיָילִיעָ, וּוּאָס לִיגָּט אַיְן רָאוּ צְנוּנוֹפְּגָעָקָרְשָׁעָט) :

— עַי, נֵי זִיךְרָא פּוֹנָאָנְדָעָר, פְּאַמְּיָילִיעָ, נִישְׁתָּחָלָיָן צְוֹאָמָעָן, אַיְן בְּעַרְגָּל ... חַלְילָה — אַיְן שְׁטִיקָה זָאָל פְּאָלָן, שְׁרָאָפְנָעָל ... אַזְוָן טְרָעָפָן אַיְן אַנְיָר, זָאָל גְּאָנְצָעָ פְּאַמְּיָילִיעָ נִישְׁתָּאָמָקְוּמָעָן גְּלִיכְיָן ...

(עַס חִוְּבָט זִיךְרָא אַרְוֹס פָּוָן רָאוּוּ אַ וּוּבְּעַרְיִשְׁעָר קָאָפָ. אַ יְדִישָׁע מַאְמָעָ, וּוּאָס קָעָן זִיךְרָא נִישְׁתָּאַעַנְהָאַלְטָן, לִיגָּדְיָק. טָמָט אַ קּוֹק וּוּרָע עַס שְׁרִיבִּישָׁ, קָוָקָט זִיךְרָא צַו צְוּוֹי טֻעְבְּנָרְלָעָן, וּוּאָס לִיגָּן אַיְן קְוִימָט, צַו אַיְר גַּעַטְוּלְעָט, הַיְבָט זִיךְרָא אַזְוָן צַו קוֹשָׁן. לְאַכְתָּב נֻגְרוּוּאַיְשָׁ ... דַּעַר זְעַלְגָּעָר רָופָט וּוּנְטָעָר) :

זיך קושן און לאבן איז איצט נישט די צויט... .
עם הילכט איבער אונדו נאך אין הימל... .
די אונדווער איזן וועלדל, דארט, פיערן גוט,
ס'אייז דורךטיק די ערְד נאָבן הינטישן בלוט!

(א טויל פון די זעלגער צלטמען זיך. איזן דער נאנט פון ראו
נישט ווונט פון בוים, רינסט אוף די ערְד. אַ שוואָרטש האָפָע ווי אַ
בוים פון ערְד פֿאָרדעקט דעם ראו. ווי צו באַשִׁיכָן די יְוִידִישָׁע גּוֹפָע.
דער שאָפטע איזן ראו דעקט איבער די פֿאָמִילְיאָע מוֹת די אָרְעָם אָוֹן
זאגט מײַט אַיר איזן דער שטיל „שמע ישראל“; הייבט זיך אַוּוֹת.
שפֿוֹרְנֶגֶט אָרוֹים פון ראו, לוֹוֹפְּט צו צום זעלגער, טוֹט אַים אַ
אייז קאָפָּט אָוֹן זאגט):

מיר האָבן אלע איזן לאָנד, עס פֿעלְט אונדו איזן שְׁפָרָץ.
מיר האָבן איזן הימל — איזן שׂוֹז אָוֹן איזן דאָך,
מיר האָבן אלע איזן וועכטער, איזן גְּרוֹזִין גָּאט,
מען דאָרָף קעגּען בעטן זיַּן שְׁטָרָצְלָעֵנד גַּעֲנָאָד!

זאגט מײַט מִוּר, קִינְדָּעָר, די יְוִידִישָׁע תְּפִילָה,
סְׂעוּט אַיךְ קִיּוֹן קָוְלִיעָא נִישְׁטְמָעָן... חַלְילָה!
זאגט נאָך די היילְיקָע ווערטער... כְּפָאָרטִינְטָש,
אוֹן אַיר וועט באָזִיגָן דעם הינטישן דִּינְטוֹש!

דער עִיקָּר — דָּאָם לְעַצְמָע ווערטָל... אַחֲד!
דאָם הייסְט אַז אַיר גְּלִיבְט אַז אַיְינְצִיקָן גָּאט!

אוֹן נַאֲכָדָעָם: וְאַחֲבָתָה לְרַעַע פְּמוֹךְ...
אַיךְ לִיב מִיְּנָעָרָה, די יִידְנָן די בְּלִיבְכָּע...
אוֹן לאָזֶט נִישְׁטָמָע די בְּלוֹטָן פְּאָרְפִּירָן פון שנאה,
עס וועט אַיךְ באַשִׁיכָן זִוְן מְלָאָך, זִוְן שְׁכִינָה,
מען וועט אַיךְ באַשִׁיכָן דָּוָרָךְ אַיבָּעָר יְעוֹז,

מען וועט אַיךְ באַשִׁיכָן... מען וועט אונדו דערלייזן!

(די זעלגער אַז שְׁרָעָק חֹרֶן אַיבָּעָר די ווערטער, פְּרִיעָר אַז
לשׂוֹן קוֹדֶשׁ אָז נַאֲכָדָעָם אַז פּוֹלִישׁ... דָּעָר וֵיד גִּיטָּה, די הענט
אַ פּוֹהָן. דָּאָם פְּנוּמָה צו די זעלגער, אַבָּעָר צְרוּיכָה, צום רָאוֹ, די הענט
אוֹיְסְגַּעְשְׁטָרָעָט. אַיבָּעָר אַים, אַז די בִּימְעָר, גּוֹנְעָרָת. וּוּבְּסָעָ בּוֹכָן
פִּוּן וּוּאַלְקָן. ער גִּיטָּה אַרְטָן אַז רָאוֹ. גּוֹמְטָ צְרוּיכָה רָום די קִינְדָּעָר
אוֹן זאגט ווּידָעָר מײַט זַוִּי „שמע ישראל“. די טַעַכְטָעָלָעָד אָזן די מאַמע

זאגן נאך. אָרוּם רַעֲיטֶשׁ כְּסֶדֶר אֹוִיף בָּעָרָג עַרְד אָוּן זָאמֵד גַּעֲמִישֶׁת מִוּט
שְׂוּאוֹרְצָעַ חַמְאָרָעַם. דַּי זָעַלְנָעַר שְׂטָעַלְןַ אֶפְ דַּעַם גַּרְאָמָאָפָּאָן אָוּן חַזְוָן
אַיְבָּעַר דַּעַם וַיְדָנָס וּוּרְטָמָעַר . . . בְּיַסְלָעְבּוּנִין וּוּרְטָמָעַר אַנְגָּרְיוֹף פָּוּן דַּי
עַרְאָפָּלָאָגָּנָעַן שְׁטָלְעָר. אָרוּם הַווּז לִגְוּז עַטְלָעְבּוּנַ פּוּיְוּרִים אָוּן פּוּיְוּרַ-
טָעַם . . . דַּי זָעַלְנָעַר שְׂטָיְ�עַן אֹוִיף, זָכְבַּן דַּעַם וַיְדָוָן, זָבְנַן פָּאָמְוּלִיעַן,
וְאָס אַיְז עַרְגְּיוֹץ גַּעֲלָם גַּעֲנוֹאָרָן. מַעַן זָכְבַּת דַּעַם פּוּרְמָאָן, דַּאָס פּוּרָל,
דַּי פּוּרָד — אֹוִיך גַּעֲלָם. אַיְינָנָר פָּוּן דַּי זָעַלְנָעַר גַּעֲמַש אָרוּוִים פָּוּן
בּוּזְוִים-טָאָש אַ פְּלָעַשְׁלַ אַ קְעַלְיוּשָׁעַק. אַיְז מַכְבָּד דַּי חַבְרִים. אָוּן זָאגְנַט:
— לְאָמִיר, בְּרִידָהָה, טְרָנְקָנָעַן צָוָם גַּעֲנוֹנָת פָּוּן גַּאָנָץ פּוּלְוָן! —
מַעַן שְׁטָעַלְטַ פּוּרְיוֹק אָז דַּעַם גַּרְאָמָאָפָּאָן. עַר שְׁפִּילַט וּוּדָעָר: — "מַי
פִּירְעוֹשָׁא בְּרוֹגָאָדָא. שְׁטָעַלְעַצְקָא גַּרְאָמָאָדָא . . .!"

(פָּאָרָה אָנְגַּן)

וְעוֹר קָעַן פָּאָרָגָעַסְן? . . .

וְעוֹר קָעַן דַּאָס בִּיטְעָרְנִישׁ פָּאָרָגָעַסְן?
דַּאָס לִינְגַּן בֵּין שָׁאָסְיַי אַיְז רָאָוָן,
צַו מִימְטָן, קוּיטָן זַרְךָ צַו פְּרָעָםַן,
וְעַן אַיְבָּעַר אַונְדוֹ דַּי שְׁטָאָלָעַנַּע פְּלָבָן,
צְעַרְיִיצְטָעַ, וּוַיְלָדְ-מְשֻׁגָּעַ, וּוְאַיְעַן
אַיְז הַעַלְןַ, טָאָגַ, אַיְז טִיףַ, אַיְז בְּלוּעַן! . . .

אַ שְׂוּאוֹרַץ גַּעֲדִיכְטָעַר רְויַה. אָוּן פְּלָאָמָעַן.
מַעַן שְׁפִּירָט בְּעַנוֹזִין. דַּאָס פְּיִיעַר שְׁטוּרְעָמַט.
מִיר טְוּלְיָעַן זַרְךָ אַיְז רָאָוָן צְוֹזָאָמָעַן,
וְוַיְוָאָרְצָלָעַן פָּוּן אַיְינָן בּוּיָם גַּעֲהָרָעָמַט.

אָוּן גְּלָאָוּנִיעַם פְּלִיעַן. מַעַנְטָשַׁן שְׁפְּרִינְגָּעַן
אַיְז רְויַה . . . אַיְז פְּעַנְצְּמָעַר . . . פָּוּן זָאגְגָּנָעַם.
עַם קְנָאָקָן הַילְכִּיק פְּנִיעַר-צִינְגָּעַן
פָּאָרְדוֹרְשְׁטִיקָט, וְוַיְ נַאֲךְ לְאָנְגָּעַן תְּעִנִּיתָ!

אט ליגט אָ פְּרוֹיַ ... דִּי אָוִינֵן אָפָּן.
און קאָפֶ געהילט אָוָן רוייטן טיכל.
וועיזט אוים, מיט קינד פָּוָן צוֹג אַנטְלָאָפָּן.
איין פִּיסְלָ נַאֲקָעַט. אַיִּינָם — אַיִּינָ שִׁיכָּל!

אָ יִנְגַּעַ פְּרוֹיַ ... אָוָן גְּרָאָזָן גְּרִינְגָּעַן.
און צוֹוִינְגָּן ווִינְגָּן אַיִּינָס ווִינְטָ זִיךְ.
פָּוָן רָוְנְדָן מוֹיְלָ — דִּי בְּלוֹטָן כְּלִינְגָּעַן.
און נַעֲבָן אִיר צְעוּוֹיוֹינְטָ דָּאָס קִינְד זִיךְ.

דָּאָס קְלִיְּגָעַן קָעָפֶל קָוְשָׁן שְׁטְרָאָלָן.
די הענטְלָעָךְ טָוקָט עַמְּ אַיִּינָ דִּי בְּלוֹטָן.
און עַכְּאָם, הַילְּכָן — שְׁרָעָקָן, קְנָאָלָן ...

און טוֹיט אָוָן לְעָבָן אַוִּיפְּ מִינְטוֹן.

די מאָמע קְנוּיָלָת אַיִּינָהָאנְטָ דָּאָס פָּאָרָטָן.
זִי זָוְכָט דָּעַם קִינְד עַפְּעָם צֹ גְּעָפָן.
וּאֲסְזָשָׁעַ לִיגְ אַיִּיךְ? וּאֲסְזָשָׁעַ וּאֲרָטָ אַיִּיךְ?
עַמְּ קְרָאָכָט דָּעַר בְּוּיָם אָוָן פָּאָלָט דָּעָרְנָעָבָן!

עַמְּ טָוָת די עַרְדָּ אָ בְּיַזְן צִיטָעָר,
וּוִי פָּוָן אָ צָאָרָן אַוְיְפְּגָעָזָאָטָן.
אָ שְׁפִּי מִיט שְׁטוֹוִיבָה. אָ שְׁוֹוָאָרָן גְּעוּוִיטָעָר ...
די מאָמע דָּאָרָט ... דָּאָס קִינְד ... פָּאָרָשָׁאָטָן.

— אל רָחוֹם וְחָנוֹן! שְׁטִיל אַיִּינָ די סְטִיכְיָעָן,
מַאֲךְ גְּרִינְגָּן די פְּרִישְׁ-בְּאָדָעָטָעָ קְבָּרִים.
דו ווִוִּיסְטָ: — מַיְ יָמוֹת ... דו ווִוִּיסְטָ: — מַיְ יָחִית ...
אַיִּיךְ לִיגְ אַיִּינָ רָאוֹן צְעַקְנִיּוֹתְשָׁטָעָר וּוּאָרָעָם!

און פלויע האימלען פלייצן, קראכן ...
איך זורך און מינגען קינדער אטטעם.
איך בעט, או ער זאל אויפז זוי וואכן
אין רונגאַרנעם פון וועלט משפטים ...

„באשיז אונדו אין דעם ראָו, דעם קרווען,
וואֹו דיין וואָרעם אַין פעלזּן שטיין ;
באשירעם וואֹ אַ שטיין אַ שטומען,
וואָם חאַט קיון טרעַר נישט, קיון געוויזן.“

„באשירעם ... למאַי זאל איך דיַן לעַרנען ?
פל הייקום טוט דיין באָפֿעל.
אין דיַן רגען פון דיין צערנען
ציטערט וואָרטלאָז יעדז זעל“ ...

און ווֹידער שטיל. אַרום אונדו גרייפער.
און זאמדן פרישע ... דערפֿלעַד ברענען ...
ישובים פְּלאַקעַרְן בְּצִיבּוֹר —
אַ נְפָקָא מִנְחָה וּמִרְאֵבָה זַיְנָעַן ?

אידיליע

מיר זייןען אַרְיִינָגָעָקָומָעָן אֵין דָּאָרָף אָוֹן קִיּוֹן מֶוּטָּעָרֶן.
בָּן אָדָם נִישְׁתְּגַעַת גַּעֲטָרָאָפָן.

די שטאלז, די שיירן — אָפָן. די טירן אָוֹן פָּעַנְצָטָעָר — אָפָן.
די פּוּעָרִים — גַּנְעָרִינוּ וּבּוּקְנִינוּ — אַנְטָלָאָפָן.

אֵין בְּרוּג פָּוּן דָּאָרָף רֹויְכָעָרָן וַיֵּךְ חָרְבָּות,
וַיַּיְהֵ פָּאָרְלָאָזְטָעָר דָּעַשְׂטָלָעָר פָּוּן פָּאָפִירָאָסָן.

בָּאוּנִיט פָּוּן צָעְרִיבָּעָנָם גַּלְעָן שָׁאָסִי, דָּא אֲחַמָּתָה, דָּאָרָט
אֲפָעָרְד מִית פְּלוּט אָוֹן אִינְגָּעוּוֹיָד פָּאָרְגָּאָסָן.

אֵין דִּי כָּאָטָעָם שְׁפָאָצְרָן וּוַיְנְטָלָעָר אָרוֹם אָוֹן טְרִיסְמָלָעָן
שְׁטִיקָלָעָן הַאַלְבָּאָפְּגָעָרָוָסָעָן וּוְאַנְטָטָאָפָעָטָן,
אָוֹן בְּרוּטָלָעָר אֵין לִיְדִיקָּגָעָלָאָזָעָנָעָה הַלְּצָעָרָנָעָה בְּעָטָן.

אֵין אֲנִישְׁטָ-בָּאָלְוִיכְטָן וּוַיְנְקָלָ צִוְּטָעָרָט פָּוּן שָׁאָטָן אָרוֹוִים
אֲצַעְשָׁרָאָקָן פְּנִים פָּוּן אֲ „טְשֻׁעָנוֹמָטָאָכָאָוָעָרָ“ מַאֲמָעָן.
אָוֹן דָּא אָוֹן דָּאָרָט טָאָנָצָן שָׁאָטָן וּוְ טְוּנָקָעָלָעָ בִּילְדָעָר
אֵין רָאָמָעָן.

אֲ וַיְנְטָלָעָלָעָן טְרוּיָעָרָיק גַּלְעָט
אֲ פְּרִיאַתָּן פִּילְסּוּסָקָי פָּאָרְטָרָעָט
אָוֹן מַוְרָמָלָט, אָוֹדָאָץ :
— מַיִּ פִּירְוּזָשָׁא בְּרִונְגָּאָצָ !

אָוֹן דָעַם אָוֹן יְעָנָעָם אֲפָעָנָעָם פָּעַנְצָטָעָר קוּקָט אַרְיִין
אֲפִיסָל גְּרִינְגָעָ שְׁנִין
פָּוּן אֲ בְּרִיאַתָּן, בָּאָרְוָאִיקָטָן קָאַשְׁטָאָזָנְ-בְּוּיָם.
אֲ גַּילְדָן חִידְוָשָׁ-שְׁמִיכְבָּעָלָעָ עַרְגִּין אָוֹן אֲ בְּלַעְתָּרְזִוִּים.

אין די גערטנער די געווועגענע סטראשידלעム האבן גאר א פינצטער מול,
ס'איו אפילו א גרים וויטיק,
אבער קינער האט זוי נישט נויטיק :
— הפקר : גנב — גנב, גולן — גול ! ...
און צוישן בלום און גראז צעטרעטען
וואלגען זיך זיך, נעהך, איבער די בייטן —
דא — א חיטל. דארט — א פאר גרויע ארבפל. דא — צעריסגען הויזן,
ארײַנְגָּעָנְקָּטָּן און לִיְּם צוֹאָמָּעָן מִיט צעטרעטען רויין,
מִיט טִיטְשָׁקָּעָם צֻעְרָאָכָּעָן, שְׁלִימְמוֹלְדִּיק גַּעֲפָלָן ...
נאך נעצטן האט מען די סְטֶרֶאַשִּׁידָלָעָם נויטיק באָדָרָפָן
און היינט — צעטרעטען, צעוֹאָרָפָן :

— שְׁרַעַקְתָּ זֵיכָר נִשְׁתָּמָּט, פִּיגְעָלָעָר, בְּחִינָּמָּן,
דעָר מְעַנְּטָשָׁה האט היינט זְבָּן אַיְגָּן נִיהָנוּ !

און אפילו פאר די היימישע עופות איז אויך א גרים מופת :
א גְּרוֹיסָעָר יוֹם-טוֹב !
אָפָּן שְׁטִיטִית מְפָלָטָוּב !

די הינער, די הענער, קאטשקען, גענדז שפֿאַצְּרִין זיך פרענק און פרײַ
און די גְּזַעַדְנָמָן, די פָּאָרְלָאָזְטָעָן,
און די בייטן באָגְרָאָזְטָעָן,
וואּו מען פְּלָעָגָט זיך נישט לאָזָן שְׁטָעַלְן די פִּים,
אָך, ווֹ דָם לְעָפָן אַיְזָים !

מען שטעקט די שנאָבלָעָן וואָהָיָן מען וויל, צעפִּיקָן ווּאָם מען וויל,
ニישטערן אומעטום מיט די גַּעַלְעָר פִּיסְלָעָר, נישט אַזְוִי דָם הוֹנְגָּעָר,
וּוֹ דָם נִינְגִּיר צַוְּשְׁטִילָן !

אָ פְּרִיעַע וּוּלְטָן ! אַלְעַן צּוֹם גְּרָאָפָן, אַלְעַן צּוֹם שָׁאָרָן —
היינט זְבָּן מִיר די האָרָן !

ニישטאָ מעָר קיִין פַּאֲסְטוֹךְ-יִינְגָּל, נִישְׁטָאָ מעָר קיִין פַּאֲסְטוֹךְ-טִיְּדָל,
וַוְיָקֵל בְּרוּיָת פּוֹנָאנְדָּעֶר דַּי פְּלִיגָּל צְוֹזָאמָעָן מִיטָּן בַּאֲפָעָדָעָרָטָן וַוְיָידָל,
אוֹן קוֹוָאָקָעָן, אוֹן קְרִיְּיעָן, אוֹן קוֹוָאָקָעָן,

אוֹן וּוָאָסְ מִינְסָטוֹ, בָּעָל-הַבִּיחָתָע, טָאָקָעָן ?

וּוְעַסְט אָונְדוֹ אַיְבָּיךְ פָּאֲרָנָאָרָן מִיטָּן דִּין קִישׁ, קִישׁ, קִישׁ !
אָדָאנְקָ פָּאָר דַּי קְרִישָׁקָעָם פָּוָן טִישׁ !

די עַופָּות לְאָזָן זַיְךְ מַעָּר נִישְׁטָמָן אַיְן קִיְּין פַּאֲסְטִימָעָנָטָן פָּאֲרָשָׁפָּאָרָן !
וּוְאָרוּם, הַפְּקָר שְׁטִיעָן דֻּרְפָּעָר, עַמְּחָט דָעָר מַעְנָטָשׁ
זְבִּינָעָ אַיְגָעָנָעָ קָאַשְׁמָאָרָן ...

אַיְךְ זַיְךְ מִיטָּשָׁאָרָפָּעָ בְּלִיקָּן אַיְן דַּי שְׁטוּבִיָּקָעָ צְוָיָּינָן
פָּוָן בָּאָוָאָקָסָעָן עַפְּלָ-בִּימָעָר, אָפְּשָׁר

אָגְבָּלִיבָּעָנָעָר עַפְּלָ ?

אָפָּעָר מַעְנָטָשָׁן גִּיעָן אַיְן גִּיעָן אַיְן גִּיעָן,
אוֹן יְעָדָעָר וּוְילָ דָעָם זְעָלָבָן נֶסֶם דָעָרָעָעָן.

אָקִינְדָּ, אַוִּיפָּשְׁפִּיאָזְ פִּינְגָּעָר, פָּאַרְדִּיעָסְטָ אַרְוִיָּאָזָם קָעָפָּל —

אָמִידָעָלָעָ,

אָבְּלוּי-פָּאֲרָשָׁטוּבָּטָ קלִיְּדָעָלָעָ,

אַיְן גָּעָלָעָ פָּלָאָמָעָם

אוֹן אַיְן גְּרוּיָסָעָ שִׁיךְ, אָפְּנָנוּם, דָעָר מַאֲמָעָם,

אַרְוִיְּפָגָעָכָאָפָּטָ אַיְן אַטְלָעָנָיוָשָׁ, בִּינָגָכָט,

קוּקָטָ אַרְוִיָּפָּ, אַרְוִיָּפָּ, טִיף אַיְן בּוּיָם אַרְבָּיָן אַיְן לְאָכָט ...

שְׁוּוֹאָרָצָעָ, גָּלָאָנְצִיקָעָ אַיְגָעָלָעָ,

וּוְיָ פָּלָאָטָעָדָיָקָעָ פִּינְגָּעָלָעָ,

רִינְסָן זַיְךְ פָּוָן נִישְׁטָ-צָעָקָעָמָטָן קָעָפָּלָעָ

צַו אַזְנָבָעָלָעָ !

אוֹן אַיְךְ פִּילָּ אַיְרָ פָּאַרְבָּאָרָגָעָנָעָ שְׁרָעָקָ, דָעָר גְּרוּיָסָעָר "לִיטָוָאָק"

זָאָלָ, חַלְילָהָ,

ニישט אויסכעפּן די מציאה :

— קומ, זאג אויך מיט אַ שמייכל, מיידעלע ! שטעל זיך אויף מיטן
אָקמל, טרייסל די צוועיגן,
זאלן זוי היינט נישט בלײַפֿן אָזוי אַינגעטוילעט אַין זיינער שוועיגן,
זאלן זוי אויך וויסן פֿון שׂווערֶע צִיטְן ...
דו האָסְט, מיידעלע, אָזָא שָׁאָרְפֵּעַ רָאִיתַ,
דערזעען דאס עַפְּעַלְעַ פֿון ווּיטַגַּן,
געהער עם צו דיר אַינְגַּאנְצַן, אַינְגַּאנְצַן
אַיך ווּעַל זוֹכָן אַנדְעָרָע פּֿלְאָנְצַן,
אַט, אַונְטָעָר דְּבִּינְעַ פּֿסְעַלְעַ גְּלָאָנְצַן
רוּיטַע פּֿאַמְּידָאָרָן ...

אוֹן בִּינוֹ לְבִינוֹ דָּרְתָּרָאָן זַיְךְ צַו מִינְעַ אַוְיעָרַן טְוִנְקָעַלְעַ עַבָּאָם
פֿון ווּיטַגַּן מַאֲטָאָרָן.

יאָ, אַין מִיטַּן דָּעָרִינְעַן !

אוֹן הַונְּדָעָרְטָעַר, הַונְּדָעָרְטָעַר מַעַנְטָשָׁן-שָׁאָטָן פֿון שְׁלִיאָךְ,
וואָרְפַּן זַיְךְ צַו דִּי הַיּוּלְעַן, פּֿלוּיטַן, רָאָוּן —
אַנְטָלוּיפּֿן בְּלוּזַ פּֿאָרָן רְוִישַׁ פֿון אָן עַכָּא פֿון שְׁטָאָלָעַנַּע הַיְּתָלָעַר-פְּלָבְּגַן,
טִילַ ווּילַ אַין שָׁאָטָן פֿון אַ עַפְּלַ-פְּיִימַל בְּלוּזַ אַ שְׁוֹץ גַּעֲפִינְעַן ...

אוֹן דִּי שְׂוִיצְנְדִיקָעַ, בְּרוּזַ-גְּלָאָנְצִיקָעַ אַוְיםְגַּעַשְׁפָגָנְטָעַ פּֿעַרְד
פֿון אַונְדוּעָר גְּרוּיסַן גְּלוּתַ-זָּוָאנַן
היַיְבַּן אָן מִיט דִּי קָאָפְּיטָעַם אָן דָּעַר עַרְד צַו שְׁלָאָנַן
אוֹן זַיְךְ צַו דָּרִיגְעַן ...

אַט דִּי זְלִידָנַע פְּלִינְגַּן,
זַיְיַ ווּילַ אַוְיךְ אַרְוִיסְוּזְיַיְזַן זַיְינַר גְּרוּיסַן וּוּעָרְט !

זַיְיַ זְוּמָעַן אוֹן זְוּמָעַן אוֹן זְעַצְמַן זַיְךְ אוֹיפַּךְ דִּי אַפְּעַנְעַ צְעַמְּלִילְעַטָּע וּוּאָונְדַן,
וּוּ דִי שְׁלִיחִים פֿון פּֿינְטָלָעַכְעַ „אַונְטָעָרְגְּרוֹנְדַן“ ;

די בידנע, אויסגעהונגערטע, אויסגעמאָרערטע פערד צו דערקוטשען,
וואַי זײַ וואַלטֶן זיך וויניק מיט אונדו אַין גָּלוֹת-זָוָעָג מוטשען . . .

זְלִידְנָעַ פְּלִיאָגַן ! רָק גַּעֲפִיסָן, גַּעֲפִיסָן, גַּעֲפִיסָן —
רָק גַּעֲנִיםָן, גַּעֲנִיםָן, גַּעֲנִיםָן —
ニישטָאָ גָּאָר קִיּוֹן צָעֵר בָּעֵלְ חַיִּים !

אָך, וְאוֹנוֹ נָעָמֵת מַעַן פָּאָר דַּי אַדְלָעָרֶם אַבְּיָסָעָלָעָ מִיּוּם ?
צּוּ-שְׁפָעַט, טִיעַרְנִיגָּעַ, גַּעֲקוּמָעַן. דָּאַם וּוּאַסְעָר אַיז אַוִּיסְגַּעַטְרוֹנְקָעַן,
דָּאַם שְׁטִינְנֶדֶל אַיז אַין בָּרוֹנִים, וְוַי אַין אַשְׁוֹאָרֶץ סְמָאָלָעָ פָּאָרוֹזְנָקָעַן,
אַפְּפִילּוֹ אָן אַ וּוּידָעַרְקִיְּאָנָּגָג . . .

אוֹן פָּוֹן הַיָּמָל הַיְּלָכָן אַ רְיֵי פְּעִינְדָּלָעֶכֶעֶן מַאְטָאָרֶן גַּעֲדָרִיט וְוַי אַ שְׁלָאָנָּג
אוֹן קוּמוּנָעַ נָעָנְטָעָר, גַּעֲנְטָעָר, גַּעֲנְטָעָר
אוֹן דָּעָר רְוִיטָעָר הַאֲרוֹזָאנָט וּוּעָרָט רְוִיטָעָר, רְוִיטָעָר, צֻעְפְּרָעְנְטָעָר . . .

אוֹן דַּי זָוָן גַּלְיוּט, גַּלְיוּט, גַּלְיוּט
אוֹן דַּי בְּלוּקִיּוּט אַין דַּי אַוִּינְגָן בְּרִיטָט, בְּרִיטָט, בְּרִיטָט
אוֹן אַלְעָ גַּלְידָעָר זַיְנְגָעָן אַזְוִי מִיד, מִיד, מִיד . . .

אוֹן מַעַן צִימָט זַיך אַוִּים מִיטָּן פְּנִים אַרְאָפָּ, אַונְטָעָרָן בּוּיָם,
אָך, אַזְאָ פְּאָרָקָעָרְטָעָר, אַומְגָלְיוּבָּלָעָכָר טְרוּיָם,
וּוֹעֵן נִישְׁטָּה דָּאַם הַיְּלָכָן פָּוֹן מַאְטָאָרֶן אַין רְוִים
אוֹן דָּעָר שְׂוִים אַין מוֹילָ פָּוֹן דַּי פָּעָרֶד
וּוּאַלְסָטוֹ דָּאָךְ גַּעֲוֹעָן אַיְצָט אַ גַּזְעָהָן, עָרֶד !

וואסערן

.א.

איך האב געווען קלאנגענדייק וואסערן.

עם טורעמען זיך וואסערבערג
אין גרויקייטן
און ילההווען לוייחדיק
וואי געפאנגעט שמייעחידיק —
און בלאזון זיך,
און שייממען זיך
און ריביסן זיך,
און פיביסן זיך
און שטראָרערמען —

צום ברעה, צום זאמֶד, צום אַרְעָמָעָן —
זוי קלאנָן אַזְוִי יַאֲמָרְלָעָה,

וואסְזְשָׁעַ קְלָאנָן זַוִּי ?
דאָס ווֹוִים אֵיך נִישְׁתָּא !

און טיף אַין האָרצָן האָב איך מיטגעווּוַיַּינְט מִיט זַוִּי.

.ב.

איך האב געווען טאנצענדייק וואסערן.

זוי דערהייבן זיך פון גלאַנצְיַיך שפיגלנְגעַן,
מייליאָנָעַן מיילעבלָעָך
וואי זיפַן-בלאָזוֹן אַין זונגענְשִׁין,
מייליאָנָעַן וועלעבלָעָך

טאנצן שפורה,
זיך וואקלענדיך,
מייט שיימענצעינגער קנאקענדיך,
האפקען פוריילעך-הפרקדייך,
און פאליעווען
און שטורעמען.

צום ברעה, צום זאמה, צום אראעמען —
זוי זינגען איזוי וואנדערלעך,
וואסם די שמחה איזו?
דאס ווים איך נישט!

און טיפ אין הארצן האב איך מיטגעטאנצט מיט זיין.

.ג.

איך האב גזען שטארבענדייך וואסערן.
אין א בעט א גאלדענעム
צווישן פעלז גריינמאכביון,
באשיזט מון ביימער אוראלטער
וואנגלען שטיילע טיבעלעך —
וואטערלען דורךזיבטיקען,
נשמהלעך געליגיטערטער —
זוי ליעיכטן ווי פריליאנטטעלהען,
די גומנדיך וועלעבלעך,
און פון וויטן שוויימען זיין,
אלטער ספרוים רימען זיין,
פון פארכיציטן שמען זיין,
וואס-זשע שטארבן זיין?
דאס ווים איך נישט!

און טיפ אין הארצן שטארבע איך מיט מיט זיין...

למה רגשו...

למה רגשו גויים ולאומים יהנו ריק —
או אלץ מוז אפגעוישט ווערדן: צום תהו ובהו צורייק.

פארזאָמלט אַיַיךְ אַלְעַ מלכים,
פרעוזידענטן, קומט אַהער!
צום קאמפּ קענן גאנט אָונַ משיח...

און וווער איז דער שטאָרְקָעֶרֶר, וווער?

ער פֿעַנְטַעַט אַיַיךְ מִיט זַיְנַע קִיטָּן,
און וווער פֿוֹן אַיַיךְ אַיז אָזֶוי דְּרִיכְמָט,
אייר אַלְעַ, ווֹאָס לְיאָרְעַמְתָּ : — נַנְתָּקָה!

דעם אַיְפְּעַרְשְׁטָןָס קִיטָּן צָעַרְבִּיסְט!

אייר זעם נישט איז בלויקייט זיין שמיכל.
אייר קאָכְט זיך אָזֶוי — אָונַ ער לאָכְט.
ער חווקט פֿוֹן שאָרְפְּמָטָן שְׁכָל:
פֿוֹן סְטוּנְגָּעָם, פֿוֹן אַרְדָּעָרָם, פֿוֹן מַאָכְט.

אָ, אייר, ווֹאָס אייר ווֹילְט אֵים נישט קענען!
הָאָט אייר נישט זיין צָאָרָן גַּעֲהָרֶט?
די פֿאָרְלָאָמְעַנְטָן בְּרַעְנָעָן,
און ס'פֿאָכְעַט מְעַפְּיִסְטָא אַ שְׂוּעוּרָד...

עם קומען אויף בלוטיקע „פֿיְרָעָר“
מייט גִּילָּאָטִינְגָּעָם אָונַ העָק.
אַ לְיאָדָע צִיטְוָנָגָם שְׁמִירָעָר

ווארפט אן אויפּ מלכִים אַ שְׁרָעָק.

פָּאַלְיִיעַן אֵין אַלְעַרְחָאַנְטַ מְטִילָן,
דָּאַם אַיְדָלְסְטָעַ אַרְכִּיטְעַקְטוֹר,
עַם בְּרַעֲכָן זִיךְ וּעְגַנְטַ פָּאַר זִיךְ וּוַילָן,
עַם פְּלָאַצְטַ דִּיבָן גְּזַעַעַן, אַ נְאַטְוֹר!

יַדְבֵּר אַלְיָמוּ בְּאָפּוּ ...
אוֹן קָעְנִינְגַן וּוְעָרָן גַּעֲקֻעְפְּטַן,
אוֹן פְּרַעְזִידְעַנְטַן אַנְטָלוּיְפַן ...

— — — — —

וְאַנְיַי נְסַכְתִּי ...

אוֹן אֵיךְ הָאָפּ גַּעַזְאַלְפְּטַן מִינְן קָעְנִינְגַן
אוֹיפּ צִיּוֹנָם הַיְלִיקָן בָּאָרגָן.
דָּעַם מֶלֶךְ מַלְכִי הַמַּלְכִים —
מִינְן פְּעַסְמוֹנָגָן אַיְוּ עַר — אוֹן שְׂטָאַרְקָן!

דָּעַרְצִיוֹלָן — אוֹן וּוְעָרָן וּוְעַטְמַיר גַּלְוִיבָן?
וּוְעָרָהָרֶת וּוְאַם אַ נְבָיאַ רַעַדְטַן?
עַם פְּלִיעָן דִּי וּוְעַרְטָעָר וּוְיְטוּבָן,
די וּוְעַרְטָעָר פָּוָן זִיכְן דַּעֲקָרְעָטָן!

עַר טַוְלִיעַט מִיךְ זִימַן צַו זִיכְן הַאֲרַצָּן:
— „כְּהָאָפּ הַיְנָטַדְעַן דִּיךְ גַּעַבְפָּאָרָן, מִינְן זָוָן!
דוֹ, זָאָגְמַיר, קִינְדַן, דִּיבָן פָּאַרְלָאַגְגָעָן,
אוֹן וּוְאַם נָאָר דוֹ וּוְיְלָסְטַן, וּוּלְ אֵיךְ טָוָן!

פארלאנג פאר א נחלה די פעלקער
און זיער געשיכטע פארלאנג,
איך וועל זי פאר דיר מאדעלירן
און גלייען אין פיינר מיט צואנג.

און פונקט ווי די ערדענע פליים
די וויבע אין טעפערם האנט,
אווי וועל איך זי מאדעלירן ...

—————
—————

דען ווארטל ...

דו ביסט דער ווארטל פון מײַן איך.

יעדר קנייטש, יעדר שטריך,
יעדר פינפלער בוינ
פארן שינא אין צער,
יעדעם פינטיל פון אויג
אין מינוט פון געפֿאָר,
יעדר שמערץ, יעדע וואנד
פארשטעראקט נאָר דעם בונד
מיט דיר, מײַן האָר !

ס'פארמאָגט נישט מײַן
צעבראָכענער גוף
קײַן אנדער רופֿ
וואָי דעם נאָמען דײַן :
—————
אָחד !

דינן קינד

איך בין דינן קינד, דינן קינד, דינן קינד!

דינן ברומט זאט געאטטעט מיט הייליקן ווינט:
מיט שטיילקיות אין גראזן, מיט ברוייזן פון ים,
מיט העלער אונטימקיות און מארגנ-פלאמ,
ווען דו האסט געKENIYTON דאס הייפעלע ערעד, —
געשאפן די פארם, וואס מיר איז באשערט.

איך בין דינן קינד, דינן קינד, דינן קינד!

אן אפר ועפר, וואס בליט און גריינט,
געKENIYTON מיט בלוייער, מיט הימליךער האנט,
און נאך הארויזאנטן — פון מיר אומפאקאנט!

עם האבן נאיווע מלאכימים געפראונגט:
— מה אנווש? ... און צנדערע טענות פאראלענט,
געשפילט מיט די פלייגל, פאראשטעלט דיר די שיין,
געוואלט דינן מהשבה מבלבל זיין ...

האסט נישט פון מלאכימים די עצה געהערט
און וויטער געKENIYTON דאס הייפעלע ערעד.

איך בין דינן קינד, דינן קינד, דינן קינד!

דינן ברומט זאט געאטטעט מיט הייליקן ווינט.
אין האנט האט דינן דופק מיט זונען געשפילט
ווען דו האסט א נפש אין קערפער געהילת.
א שטראל-לייכט-נשמה און קערפער ראו,

געפאנגען ... אין תפימה ... פאר ווען און פארוואם?
פארשפינט אין די נען פון אדער-און-בלוט,
אונ דו האסט געשמייכלט : — כי טוב ... ווי גוט !

איך בין דיבן קינד, דיבן קינד, דיבן קינד !

איך מיטטער, ווי דו — איך שאף און דערפינט,
איך פיע פאלצן אין גאלדענען זאמד,
איך קנעט אוים די פופן, וואם ווערן געטען
אין ריח פון גאון — — — — —

איך בין דיבן קינד, דיבן קינד, דיבן קינד !

כ'עדראמאן זיך די טעג — ס'האט גן עדן גענרגינט.
דו האסט מיך געהוידעט אויפט טאטעשיס קני,
געגלועת מיר דאם קעפל : — בני, בני !
„בני אתה, אני היום ילדתיך !“

הינתן בין איך פארוואנגט, פארטריבן פון דיר,
מײַן אײַנטיקע עובדה איז שרייבן אַ שיר,
באקלאנן די ערדי-זאוייערוכע ...

פון אלעם באשפאלט, באשפיגן, פארשווועכט.
אונ וואו זאל איך, טאטמע, ניין זוכן מײַן רעכט ?
— — — — —
אויף ער, און אויף ים, און אין הייל !

סְתִמָּה ...

איך פרעה זיך גלאט איזו, סתם איזו —
ווער האט אים געלערכט, דעם ימיה שמו?

ווער האט אים געגעבן דאם מאטאעריאט
און נעלט א של
אט דעם פינצטערן קאפאראל? ...

פֿאַר אונדזערע אַוְיָגֵן גַּעֲבָאָרֶן, גַּרוֹויִם גַּעֲוָאָרֶן —
וואּו זַיְנַעַן דַּי סְפַּרְעָנוֹשִׁינָּעָם פָּוּן זַיְנַע גַּעֲהִימָּעָם מַאֲטָאָרֶן?

ער האט פֿאַרְיוֹסְגַּעַזְאָגֵט אַ גַּעַטָּא
קלאָר, בּוֹלְטָן, גַּעַטָּא
אין די אַוְיָגֵן פָּוּן אַלְעָן וּוּעַלְטַ-דַּעַטָּעָר:
מיַר האָבָּן גַּעַלְיִיעָנָט אַן די בּלַעַטָּעָר
און אַים פֿאַר מִשְׁוָגָע גַּעַמְאָכָט,
גַּעַלְאָכָט, גַּעַלְאָכָט, גַּעַלְאָכָט ...

אַזָּא פֿינְצְטַעַרְעָן וּוּעַלְטָן, פֿינְצְטַעַרְעָן נַאֲכָט ...

לְאַזָּא אַרְאָפָּן די שְׂטָאָרֶן, אַרְאָפָּן די שְׂטָאָרֶן —
ווער ווּיסְטָן ווער נַאֲךָן עַם ווערט אַיְצָט גַּעֲבָאָרֶן!

בוחינס ...

בוחינס, בוחינס די טרייסט ריין, נביאים!
פריזייטיק דער נחמו... נאך אלץ צו פרי אים,
די פאר טויזנט יאר אן באגינען.
און איך בין געקומען צו וועקן און מאגען,
געקומען מיט פרילינג און פלאטער פון פאנען,
מיט מוסקלען אין גלאנץ פון מאשינען...

און איך בין געקומען מיט ניעם וועט,
געוואלט מיט די אקסלען ציעשפארן דאם געט,
געמיינט, איז מײַן קראפֿט וועט געניגן!
דעם תהיילים פאָרבּיטן אויף לידער פון שטורהם,
דעם גאט פון אברהָם — כ'אנטּפּלְעָק אין גאטּור אים,
איך מוּ מיט נאָטור-גּעוֹז זונִין!

און נאך אלע גליקן — לווית מיליאגען.
כאטש גײַ און צעשנִיך אויף תכרכיכים די פאנען,
פאָרוֹאָנדֵל דאם בענטשליכט אין קללה.
פה נקֶּפֶר — גירליאנְדָן. בית-עלמין, וואָס גרוינען...
עם האָט די גאטּור אונדוֹ אין טויטנען פֿאָרשּפֿינְעָן,
אוֹר פֿרְילִינְג-גּעוֹזָנָג — אַ לילָה....

עם ווֹאיָט דער שטורהם. און קורע איז דער אָטּעם.
גִּיִּ, פַּרְ מִיט אִים טויזנטער יָאָרָן משפטוֹם
און וואָס קומְטָ אָרוֹיָס פון גּעוֹינְגָן?
צִי אַיך בין דער צְדִיקָה, צִי עָר אַיז גּערעכְטָעָר?
לְמַאי נְפָקָא-מִינָה, אַ גּוֹטָעָר, אַ שְׁלַעַכְטָעָר —
מִיר זִיבְנָעָן אַיז טויטנען פֿאָרשּפֿינְעָן...

דאָם ווֹאָרט אַיּוֹ נִשְׁתַּמְתֵּן מִינִיןַם, די טְרָעָר אַיּוֹ נִשְׁתַּמְתֵּן מִינִיןַע —

דאָם אַיּוֹ נָאָךְ דָּעַם אָרוֹאַלְטָן אַיּוּבָס אֲטָעָנָה
אוֹן עָר אַיּוֹ גְּעוּוֹעַן אֲזָאָעָוָשָׂר,
אֲצָדִיק, אֲתָמִים, אֲגָנוֹן, אֲפָאָקָל ...
אוֹן אַיְיךְ בֵּין אֲזִידְישָׁעֶר דִּיכְטָעָר סְרַחְפָּל,
וּויְקוּמוּ אַיְיךְ צָוָרָאַכְטָן פָּוָן יוֹשָׁר ?

יְוָסְדֵי הַדִּין

איַךְ ווֹאָרט נִשְׁתַּמְתֵּן אֲפָדָעַם צְעַנְתָּן תְּשִׁירִיתָאָג —
די מְעֻשִׁים ווֹאוֹג אַיְיךְ תְּמִיד אַוְיָף אֲזָאָג,
מְחַשְׁבוֹת שְׁטוּל אַיְיךְ תְּמִיד פָּאָר אֲדִין —
עַם מְשֻׁפְט שְׁמַרְעָנָג אַן אַיְנָעָרְלָעָר : — "אַיְיךְ בֵּין ?".

פָּלְנְדְּרִי-נִיגְנוֹן קְלִינְגְּטָן אַיּוֹן מִינְן גְּעַדְיבָּט,
אוֹן יְעַדְעָר שְׁטוּרָן — אֲזָיְם-פְּפָוָר-לְיבָט.
אוֹן פָּאָסְטָן פָּאָסְטָן אַיְיךְ יְעַדְן אַוְיְנְגְּבָלִיק —
אַךְ, נְחַנָּה בֵּין אַיְיךְ זְעַלְטָן פָּוָן אֲגְלִיק.

איַךְ קָלָג צְוָאָמָעַן מִיטָּן ווַיְנָטָן : — "עַל חַטָּאָה"
דָּעַר עַכָּא יְעַדְעָם ווֹאָרט צָו גָּאָט בְּאַנְגְּלִיט —
נְעִילָה בְּרַעְנָגְטָן מִיר יְעַדְעָר זְוַנְפָרְגָּנָג,
אוֹן שְׁוֹפֵר בְּלָאָזָט מִינְן שְׁמַשׁ, דָּעַר גְּעַדְאָנָק.

אוֹן גּוֹטָם אוֹן שְׁלַעַכְטָם גְּעוּוֹאוֹיְגָן אַוְיְפָן קוּוִינָט —
פָּאָרְגָּעָבָן ווּעוֹרָט מִיר קִיְּנְמָאָל נִשְׁתַּמְתֵּן קִיּוֹן זְוָה,
אוֹן שְׁטְרָאָפָן שְׁטְרָאָפָט מִינְן חְלוּם אוֹן מִינְן ווֹאָר,
אוֹן יְעַדְעָר רְגָעָה הַיְבָט וִיךְ אַן מִינְן יְאָר.

נס איז מײַן פֿאָס ...

.א.

עם איז מײַן פֿאָס באַלְיָוָגְטַּ מִיט ווֹיזָעַם —
אַ צִיפְעַרְ-בְּלָאַטְּ פֿוֹן טְרוֹיוּרְ-שְׁטוֹנְדָּן.
מִין הַיְמָלָאָנְדְּ זְבִינְעָן דֵּי ווֹאַלְיוֹעַם
צְעַשְּׁאַטְעַנְעָן ... מִיט שְׁטְרִיךְ פֶּאָרְפּוֹנְדָּן.

אַפְּיָסְלַּ לְאַכְעָם, אַפְּיָסְלַּ בְּיַכְעָר,
אוֹן נִישְׁתַּחֲוֵת פֶּאָרְעַנְדִּיקְטָעַ תְּתִבְ-יִדְן.
אוֹן שְׁטוֹיָבְּ אוֹן דּוֹרְשָׁתְּ ... צֹו עַנְדִּיקְוָן גִּיכְעָר
דָּעַם לְאַנְגָּן וּוֹעָגְּ, דָּעַם גַּעַזְנְדָּן.

עם שְׁטְעַכְתְּ דָעַר בְּלִיךְ פֿוֹן גְּרַעַנְיִיזְוָאָכָּן,
וּוֹעָן פִּינְגְּנָעָרְ לְאַנְגָּן נִישְׁטָעָרְן, זּוֹכָּן ...
אוֹן אִין מִירְ אַלְעַ נֻרוֹזְן קְרוֹאָכָּן,
אַיךְ בֵּין צֹו יַעַדְן אָוְמְגָלִיךְ מָכוֹן !

.ב.

— „פֶּאָרְוֹאָם הַאָסְטוֹן דִּינְן לְאַנְדְּ פֶּאָרְלָאָזְן ?
לְמַאי צֹו אָונְדוֹן גַּעַקְוּמָעַן דּוֹקוֹאָ ?
פְּרָאָגָן — בְּרַיְעַנְדִּיקְעַ גְּרָאָזְן,
פְּרָאָגָן — נַגְּנָעַנְדִּיקְעַ פִּיאָזְקָעַ !“

.ג.

זָאָלְ אַיךְ דָעַם זָוְנְטִיקְ-טָאָגְ דָעַרְמָאָנָעָן ?
זָאָלְ אַיךְ פֿוֹן פְּרַיְנְגְּשָׁאָפְטְּ זְויְ דָעַרְצִיְּלוֹן ?
גַּעַפְּלָאַטְעַרְטַּמְתְּ הַאָכְבָּן פְּרַיְנְגְּטָלְעַךְ פְּאָנָעָן —
די פָאָן פֿוֹן עַנְגָּלָאָנְדְּ, פְּרָאָגָנְקְרִינְ, פּוֹילְן !

און די ראדיאס פריילעך רופען
די אמאסאדאָרָן צו באָגְרִיסְטָן.
מיר מאָרְשִׁירָן בְּגַיּוֹפָן
אוֹף טוֹיט אָוָן לְעֵבָן אַפּוֹנָט צוֹ שְׁלִיכָּן!

חסידִים, ווַיְבָעֶר, קָוָרְץ-גַּעֲקָלִיְדָטָע,
מַאֲטְשִׁשְׁעַיוּוֹקָעָם, קָאָפְּעַלְיוֹשָׁן, הַיְתָלָעָן,
וַיָּגַנְתָּ. אַלְטָעַ לְיַעַט מִיטַּטָּלָעַן.
— “צֹ נִיוּעָלָט!” — פָּאָנָעַן פְּרִוִּיט צַעַשְׁפְּרִוִּיטָעַ...

און פְּרִיְוָלָעַךְ יְוָלָעַן די : — “נִיעַךְ זְשִׁיעָם!”
עם שְׁטוֹרָעָמָט צָאָרְנִיךְ : — דָעַר “פְּרִעְטָשָׁ!”
יאָ, אַוְיסְגַּיְין זְוַעַט אִים דָאָרְטַה דָאָס חַיָּות,
אי, זְוַעַט עָרְזָס כָּאָפָּן — פְּעַטְשָׁ!

אין שְׂוֹאָרְצָן דָּאָק. אָוָן האָגָט — צִילִינְדָּעָר.
סְרָעָדָט עַנְגָּלָאָנְדָם פָּאָרְשְׁטִיעָר צוֹ פּוֹלִין.
און עַנְגָּלָאָנְד שְׂוֹעָרָט בְּיַיְאָרָעָ קִינְדָּעָר
אַסּוֹפֶּן צוֹ מַאְכָּן צוֹ די גְּרוֹיָן!

עם חִזְוָשָׁן זַיְךְ בְּלוּעַ הַיְמָלָעָן
“אוַיְסְגַּעַטְרִיקָּנוּט הַיְנִינְט די בָּאָשָׁן” ...
וַיַּיְעַנְגָּלָאָנְד וַיַּאָלַט אָוָן קִינְסָ בְּנִים
די רְצִיחָה אוַיְסְגַּעַלְאָשָׁן.

און פּוֹלִינָם מַאְסָן פָּאָטָשָׁן : — “פְּרָאָוָא!”
פּוֹן פְּלָאָז, פּוֹן פְּעַנְצְּטָעָר, פּוֹן בָּאָלְקָאָנָעָן.
סְמָאָרְשִׁירָן זַעֲלָנָעָר דְּרִיבָּסָט, מִיטַּטְגָּוָה ...

וזָל אִיךְ דָעַם זְוַנְטִיק-טָאג דָעַרְמָאָנָעָן?

ה.

ס'אייז פול מײַן אויעָר מיט אַליַארמען,
מיט רוּיש פֿוֹן שׂוֹאַבְּיַישׁ עֲרָאַפְּלָאַנְעַן.
מיט סַוִּישְׁצִיעַנְדִּיקָן אָומְדָעַרְבָּאַרְמָעָן:
— “חַאַלָּא !” — “חַאַלָּא ! ... אַנְטְּלוֹיפְּ פֿוֹן דָאַנְעַן ...

אַיךְ טְרַעַת אַוִּיפְּ בְּרוֹקְ פֿוֹן אַנְצִינְדְּ-בָּאַמְּבָן,
אַיךְ אַטְעַם רְוֵיךְ פֿוֹן סְמַ-צִּיגָּאָרָן.
דוֹרֶךְ שְׁטַעַט אָונְ שְׁטַעַטְלָעְךְ קָאַטְטָאַקְאַמְּבָן,
אַנְגָּעַשׁ-וֹאַלְןְ פֿוֹן קָאַשְׁמָאָרָן !

דוֹרֶךְ שְׁעַדְלָעְץ. דוֹרֶךְ מְעוֹרִיטָשׁ אַין פְּנִיעָר.
דוֹרֶךְ יְמֻעָן צְעַדְרָאַקְעַנְעַ יִדְיְישָׁע אַוְיְגָן !
דוֹרֶךְ פְּלָאָם, וּזְאָם פְּרַעַסְטָ אָפְּ אַלְזָן, וּזְאָם טְבִיעָר ...
דוֹרֶךְ בָּעַט אָונְ שָׁאנְקָן — אַין רְוֵיךְ פָּאַרְפְּלוֹיגָן !

דוֹרֶךְ וּוּלְדָעַר הַעֲנֵט אַין צָעַר פָּאַרְבְּרָאָכָן,
דוֹרֶךְ שְׁטוּמָעַ יַאֲוַשְׁ-לִיכְטָ אַין גְּרוּעָן,
דוֹרֶךְ רְגָעָם לְאַנְגָּ, וּוְיְשְׁבָעָה-זְוָאָכָן,
וּוְעָן יְיִנְגָּעָן, שְׁוֹאַרְצָעַ קָעָפְּ פָּאַרְגְּרוּעָן ...

ג.

מְיַיְּנָן טְרִיטָט פָּאַלְיִיט דִּיְןָעַן עַכָּא, וּוּאַרְשָׁע !
דָּעַר וּוְאִי פֿוֹן פְּיִינְטְּלָעְכָּעַ מָאַטְאָרָן.
דָּעַר אַויְפְּרִיטִיס-הַיְלָךְ ... דִּי חַוְּרָבְּ-פְּרָשָׁה,
דִּי וּוּנְטָן, צְעַטְרִיּוּלְטָעַ אַין צָאָרָן.

הַרְזּוֹגִים — בְּעַרְגְּלָעַר. טְרוּיְעַר-פָּאָזָן
פֿוֹן בְּרַמְנָנָם אַוִּיפְּ טְרָאַטְוָאָרָן.
אָונְ פְּעַרְדָּ צְעַשְׁנִידָעַנְעַ ... פָּאַרְלָאָזָן.
אַוִּיפְּ הַפְּקָר ... חַרְובְּ דִּי קָאַשְׁאָרָן.

א ייד ... פֿאַרְגָּלְיוּועֶרטֶע אֹוִינָן קוֹקוֹן
אין צער אַרְיֵבֶר אלע הוֹשִׁים.
פֿאַרְזִוִּיןָן, אין דעם צער זיך טוֹקָן,
און קְנִי, אָן בּוֹיג דעם קָאָפֶן אָם —

זע, פֿאַרְהוֹנוֹנְגָּוָרֶט גַּעֲבּוֹיְגָעָנָן שאַטְּנָמָן,
וּאָם בְּיִסְן שְׂטִיקָעֶר פְּלִישָׁ פֿוֹן פֿעָרֶד.
און מִיט אַסְמָאָק פֿוֹן פֿרִיש גַּעֲבּוֹרָטָןָמָן,
און לעָקָן פֿיַּיכְטִיקִיָּת פֿוֹן דָּעֶר עָרֶד.

און די פֿאַרְדוֹוּשְׁטִיקֶטֶע, אָן וּאָסְמָעָר,
מיַט צִינְגָּעָר טְרוֹקָעָנָן, וּוֹי גּוֹמִי;
אָדָעֶר, יְעָנָר וּוְילָדָעֶר שְׁפָאָסְמָעָר,
וּאָם טְרִינְקֶט פֿאָר דּוֹרְשֶׁת אַפְּלָאָשׁ פֿעָרְפּוֹמָעָ.

ער זופְּט מיַט צְוָגָעָמָאָכְטָע אֹוִינָן
פֿוֹן פֿלְעָשֶׁל — אָן דָעֶר גַּאַרְגָּל צִיטָעָרֶט.
וּוֹי עָר וּוְאָלָט שְׁטָאָרָקָן וּוֹיָן גּוֹזִוָּגָן,
און בְּלוֹיוֹן דָּאמָן פְּנִים צְוָקָת פֿאַרְבּוֹטָעָרֶט ...

איַךְ הָאָפֶן מיַט אָים דָעֶם וּוֹיָן גַּעֲטְרוֹנוֹקָעָן,
און פֿאַרְגְּוּפְּטִיקֶט אַלְעָ גַּלְיְדָעֶר !
איַן וּוְילָדָן מְשׁוֹגָעָת פֿאַרְזּוֹנוֹקָעָן —
מִיר דּוֹכֶט : איַךְ שְׁרִיבֶּפֶן מְשׁוֹגָעָנָעָ לִידָעֶר !

.ג.

איַךְ שְׁטִיִּי פֿאָר גַּעֲנָשָׁע „נוֹמָעָר זַעַכְצָן“.
די פֿרִיעָנֶט — פֿאַרְשָׁאָטָעָנָע, צְעַפְּרָעָנֶט.
און אָונְגָּטָעָר לִיְּמָן אָן צִיגָּל קְרֻעְכָּצָן
צְעַסְמָאַלְיָעָטָע בִּינְגָעָר, אָוְמְדָעָרְקָעָנֶט ...

אט קוקט אַרְוִים פָּוּ נְרוּ אַהֲנְטָל :
— „טאַטָּע ! רַאַטָּע — אֵיךְ לְעֵב נָאָך ! ...”
און דער טאַטָּע לויפט נָאָך רַיְדָעַל
און טְרֻעַת אֹוִיף לְעַבְדִּיקָע קַעַפְנָאָך ...

און בִּינוֹ לְבִינוֹ דִּי מַאֲמָע פָּאַרְזּוֹנְקָעַן,
אט ... הָאָלָב אֵין נְרוּ אָוּן הָאָלָב אֵין פְּנִיעָר ...
שְׁרִיעָת הַסְּטוֹנְדִּיק, מִיטּ רַוִּיךְ פָּאַרְטְּרוֹנוֹנָעַן :
— „זַיִן מַצִּיל, רַאַטָּעַע, גַּעַטְרִיעָר ! ”

און פְּנִיעָר גְּרִיזְשָׁעַט וּוַיְסָעַ אַרְעָם,
און פְּלַאֲמָעַן זַוְּגָן מַאֲמָע-בְּרִיסְטָן.
און גְּלָאוֹוֹנְיָעַם דַּעַקְנָן צַוְּ דִּי אָוִינְגָן,
און וּוַיְנַטּ לְעַשְׂתָּ אֹוִים דָּעַם לְעַצְטָן אַטָּעַם ! ...

און טְאַטָּע וּוְאַרְפָּט זַיִן דִּי פְּלַאֲמָעַן,
די חָאָר פָּוּ קָאָפּ, די קְלִיְידָעַר בְּרַעְנָעַן —
בְּחִינָם רַוְּפָסְטוּ : — „טְאַטָּע ! ...”, „מַאֲמָע ! ...”
נו, פְּרוֹאוֹו ... די בִּינְדְּעַלְעַד דַּעְרְקָעָנָעַן !

.ה.

אֵיךְ בֵּין פָּוּ חָיוּ דַעַר קָאַמְּנְדָאַנט,
סְ'בָּאַגְּלָאַנְצָט מִין קָאָפּ אַ פְּנִיעָר-קָאַסְקָע.
און שְׁטָאַלְץ, וּוּעַן צַוְּ מִין רַעֲכַטְעָר הָאָנָט
צְעַבְּאַמְּבָלָט זַיִן די גָּזְוּ-מָאַסְקָע ...

אֵיךְ בֵּין אַ פִּילָם פָּוּ גּוֹרְ-דִין בִּילְדָעַר,
אַ קְוִישָׁ סְקָעַלְעַטָּן ... קְעַלְעַד-קְבָרִים ...
איַן שָׁוֹל — דַעַר טְרָאַגְּנִישָׁעַר גַּעַפְילְדָעַר :
— „עַם בְּרַעְנָט דַעַר אַרְוֹן ... סְ'בְּרַעְנָעַן סְפָרִים ! ”

ט.

— “קְרַעְוּ נִשְׁאָן דְּלֹגָן לְעֵיאָן קָאָטִי” —
ווער זינגעט? ... ווער זינגעט אין סווישטש פון באטבן?
— “נֶאֱדָעְיוֹדֶזֶשֶׁיַּע יַעֲדָעָן דְּשִׁיעָן וְצְפָלָאָטִי” ...
ווער זינגעט? ... דאס זינגען קאטטאאמבן!

— “אָךְ, לְמָה ... לְמָה רְגַשְׂו גְּנוּיָם ?
ווער בעט? ... ווער בעט אין פְּלָאָם, בְּיִם עַמוֹּד ?
וואָס הָאָט אַיר זַיַּד צַעַשְׁטוּרָעָמֶט, פְּרָאִים ?
אָגָאנְצָע שָׁוָּל, וְוי אַיִּין נְרַתְּמִיד ...

אייך בין דאס אייביך ליד פון תהיילים,
אין ווענט פון ברענענדיקן געטָא,
אייך בין אָמְוֹרְדִּים פְּלָאָם ... גְּנוּיָם, שטיל אַיִּם!
— “אייה אחיך — דאס ערשות וועטָא !

אייך בין רויטט-פְּלוֹטִיקָעָר : — פָּה נְקַבְּרָ !
אויף בערגלעך פְּרִישַׁ-פְּאָרְשָׁאָטְעָנָע לְעַבְנָם —
אָחִילְפְּרִדוֹף : זַיְנְלָאָזֶן אָונֶן נִישְׁטָן דְּרוֹקְבָּאָר,
ווען קִיְּנָעָר ווַיְלָקִין הָאַנְטָן נִישְׁטָן גַּעַבָּן !

צִי זָעַנְתָ אֵיר טָאָקָע ...

צִי זָעַנְתָ אֵיר טָאָקָע, פֿרִינְט, נִישְׁמָא מָעָר?
נִיּוֹן! מִיר דּוֹכֶט — אֵיך בֵין מְשׁוֹגָע.
אוֹן נִישְׁטָה בָּאָרְעָכְתִּיקְט אִיז דּוֹר יָאָמָעָר —
וּוֹי קָאָזָן עַם זָיְנָן? אָח? ... אִין פְּלוֹג... ע?

דּוֹר טּוֹיעָר. לִיכְטִיק דִי לְאַמְטָעָרָן.
„נוֹמָעָר וּוֹכְצָן“ — כְּלִיעָן בְּפֿרוֹשׁ.
„אָ, לִיבָע פֿרִינְדִּין! וּוֹעָן דּוֹ וּוֹאָלָסְטָה הָעָרָן
די בָּאָפְעָ-מְעָשִׂיות... אָן שָׁוָם פֿרוֹשׁ —

ס' אִיז אָוִוְמְגַעְטְּרָאָכְט פֿוֹן וּוֹילְדָע שְׁוֹנָאִים.
דוֹ שְׁוֹוִינְגָסְט... טָאָ וּוֹאָם בָּאָטִיטִיט דִּין שְׁוֹוִינְגָן?
עָרָ וּזְאָגָט בִּיסְטָט טּוֹיְט... עָרָ וּזְאָגָט — אֵיר קָאָזָן אִים!
יאָ, קוּם, לְאָמֵיר דִי טְרֻפָ אָוִיפְשְׁטִינוּן,

אָי, וּוֹעָל אֵיך אִים דָאָם בָּאַלְיִינְן!
דוֹ שְׁוֹנָא יִשְׂרָאֵל... אָזְעַלְכָע בְּלְפָולִים!
זַיִ פֿאָרְשְׁפְּרִיְיטָן אוֹפָיָךְ אַלְעָ וּוֹעֲגָן
די שְׁרוּעָק-גַּעַשְׁיכְטָן... מְנוּבָלִים!

דוֹ שְׁוֹוִינְגָסְט, שְׁעָרִי, — אָזָא מִין בְּלִיכְקִיְיט,
עַם וּוֹיְטָמִיט קָעְלָט וּוֹ פֿוֹן אַ טּוֹיטָן!
דִּין הָאָנָט... דִּין אָרָעָם... אַ שָּׁאָטָן-זּוֹיְכִיקִיט!
הָוָף, הָוָף! עַם בְּרָעַנְט... אַ פְּלָאָם אַ רְוִיטָעָר!

עַם בְּרָעַנְט דּוֹר טּוֹיעָר... דִי לְאַמְטָעָר...
דִּין הוֹט... דָאָם פְּנִים... דִּיןְנָעָ קְלִידָעָר —
עַם בְּרָעַנְט דִי נָאָכָט! עַם בְּרָעַנְעָן שְׁטָעָר!
פָה נְקַבְרַ-פְּלָאָם... אַ וּוּלְטַ-בִּיתַ-עוֹלָם!

א, טויטש נאכט ! צו ווואס דערמאָגען ?
די שראָע-סַעְקוֹנְדֶן, מיר ... דעם בלינְדֶן ?
אין דמיין פַּלִּיגָּל אַעֲיָנְצַוְשָׁפְּצָנְעָן,
און מיט אַ פַּיְמִישָׁ דֵי הוַיְתָ צוֹ שִׁינְדֶן !

א, טויטש נאכט ! צינְד אָן לְאַמְטָעָרָן,
דעָרְלוּבָּ דַּי לְיַבָּעָ האָנְטָ צוֹ קַוְשָׁן.
א, טויטש נאכט ! פַּאֲרָבְּרָעָן דַּי שְׁטָעָרָן,
די זְכָרוֹנוֹת, ווּאָסָ צַעְחוֹשָׁן.

צי זענט אַיר טַאַקָּע, פְּרִיאַנְט, נַיְשְׁטָטָ מַעַר ?
אין ווֹאַרְשָׁע — הַיְטָלָעָר ... שְׁרִיפָה ... הַרְיָגָה —
אוֹודָאי, נַיְשְׁטָ אַמְתָה ! ... אָוָן אָפְשָׁר ... תָּאָמָר ?
ניַין ! מִיר דַוְכָּט — אַיְךְ בֵּין מְשׁוֹגָע ...

עס שלאָפַט מײַן וואָרט ...

עם שלאָפַט מײַן וואָרט, עם שוויביגט מײַן זאג.
איינגעַשלאָפַן אַ נאָכטִיטָאנְדִּיקָן שלאָפַט,
און שאָ — און שטיל — איך וואָרט און האָפַט.

וועיל ערנֿיַז וואָקלְט זיך אַ שטומע וואָג.

וועיל פֿוֹן אַלְעַ שטיַּמְעָן פֿוֹן דער ערְד אַרְום
אייז בלוייז מײַן שטום געלְיִימְט און שטום
אין מיטְן הָעָלָן טאג, אין מיטְן הָעָלָן טאג.

און טוַיְוָונְט פֿרְעָכָע צִינְגָּעָר אוּפְּ אַיְוָן שאָל.
און מְפִינְעַ שטילקִיְיטָן אוּפְּ אַ צוּוּיְיטָעָר.
זַיִד בְּדָפְרָן מײַן הַיְנָט און מײַן אַמְּאָל,
און איך בְּרִיאַת אַוִּס דֵּי שטילקִיְיטָן צַעֲשָׁפְּרִיְיטָעָר
און ווַיְטָעָר און טִיפְּעָר — אין זַיְבָּעָנְטָן בלויין ...
צָום בְּלוַיסְטָן קָוָאָל פֿוֹן חַאְרָצִיךְ פֿאָרָטְרוּיעָן.

עם שלאָפַט מײַן וואָרט, עם שוויביגט מײַן זאג.
וועיל ערנֿיַז וואָקלְט זיך אַ שטומע וואָג.

מען האט נישט דערקענט ...

מען האט נישט די מתים דערקענט.
א הילך ... און עס שיטן זיך ווענט.
און אונטער די גרוון דערשטייקט,
למאי נפקא-מיינה — ווער מליגט ?

א ברודער ... א שוועסטער ... חגמ,
עם פרעגט נישט קיין יהום דער פלאם,
עם פרעגט נישט דער טויט קיין פאספֿאַרט.

די שטיוול. די פאה. די באָרד —
וואַי מומיעם אֵין גרויקיינן שטומ ...

און ציגל און גלאווניעם אַרום.

און נאמענלאֹז ליגט אַ סקעלעט
אֵין אש פון מהרה-ברעת.

קינס בוניט ...

און נישט א פעל אויפט לענדן, נישט האָר אין ווינט. צעפֿלאַשעט,
אנטלויפט ער אין מדבריות, געפֿיניקט פון געוויסן.
געיאנט פון הבלט אויגן, פון בוראָס: — איה אַחיך?
געיאנט פון ערעד און חימל נאָך ערשותן בלוט פֿאַרגנִין ...

די האָנט געשטרעקט אַין לוּפְטָן, ער רופט צו דיר: — הַנִּיל, קִין! ...
און ווֹי אַיּוֹ צוֹ דִּין עַנְטָפָר, אַין ווֹי אַיּוֹ צוֹ דִּין שׁוּבִּינְגָן.
— דוֹ פֿאַרְפּֿלוֹכְטָעָר הַבָּל! קִין פּוֹחַ נִשְׁתַּת צוֹ שְׁרִיעַן?
— דוֹ פֿאַרְפּֿלוֹכְטָעָר מָוֶרֶד! קַעַנְסָט נִשְׁתַּת שְׁטִיל פֿאַרְבִּינְגִּין?

דאָם פְּנִים זָטֵט-פֿאַרְרוּטְלָט, די צִיּוֹן פֿאַרְקִירִיצָט אַין רָנוֹן.
די אַיְגָעָלָעָן, די קַעְצִישׁע, באַלְעָקוֹן זִיךְ אַין גָּלָאנְצָן.
וֹי נאָך אַ קוֹפְּלִיעָה בִּיר, וֹי נאָך אַ „הַאֲרָבָּן מִיטַּשְׁנָקָן“.
מָאָרְשִׁירְט צוֹ דָעַרְבִּיזָה וֹי צֻמָּם טָאנְגָּאַ-טָּאנְצָן.

און ס'הַילְכָּט אַ שָּׂאָט פָּוֹן ווּנְטָן ... בִּילְדִּינְגָּם קְרָאָכָן.
דעַר צַעְמָעָנְט, דָעַר פָּעַטָּאָן — ער וִידְט מִיטַּצָּרוֹן מִמְּשָׁ.
עַס ווַיְקָלְעָן זִיךְ וֹי שָׁלָאנְגָּעָן די פָּלָאמָעָן אַין די רְוִיכָן,
און דָאָם הָאָרֶץ דָעַר עַרְדָּם צַאָפְלָט זִיךְ דִּינְגָּמִישׁ.

און מַילְיאָנָעָן הָעַנְטָ פֿאַטְשָׁן קִינְעָן: — בְּרָאָוֹא!
בְּאָגְרִיכָן מִיטַּהְתָּפְלָוָת ווַיְלָדָעַ בְּעַרְגַּה הָרוֹגִים,
פֿאַרְוּאָנְדָלָעָן אַין רְצִיחָה די אַינְשִׁימְסְטָעָה תָּאוֹהָה,
צֻמָּם רְוִיפָּן אַין צֻמָּם מַעְרָדוֹן — נִשְׁתַּאְגָּר קִין גַּעֲנָג אִים ...

און אלטע פארשאלטענע זרע... דראפערטע קינס בנים,
עם שרעקט זוי נישט דיבין אטעם — רוח אלחים...
און אלע זיבן הימלען פילאטען מיט זיין פנים,
און טויזנט „ספיקערם“ זרשהנען אין ראייא מיט זיין שטימ.

און ער איז רעלאליסטיישער פון אלטן סדום,
און אויסגערטענצעער פון נינוה און עמורה.
און שיפן מער ווי קארטאנא, און זעלגער מער ווי רויים,
און ווי גערא האט ער נישט פאר פלאם קיין מורה.

א פארוואנדעטער הוונט גרייזשעט סטאלינגראד
אויף די חורבות פון זיין האمفורג און בערליין.
און גיהנום שריט : — הַב, הַב! ... גיהנום ווערט נישט זאגט.
זיין דורשת — אין קינס זרע, זיין הוונגער — אין קינס זיין...

ニישטא גאר קיין אנטלייפן. נישטא קיין אויסבאזהאלטן.
פון פראכנע איז די פעסטונג, די „לייניע מאוזינא“...
מיט אלע דיבנע וועלטן וויל קינס בן פארוואאלטן,
זיין בליך גרייכט נירוואאנא, זיין סם גרייכט בוו בלימה...

באפריי אונדו פון זיין אטעם, באפריי אונדו פון די בליקן,
פון הענט וואס שמירן אוים מיט בלוט דיבין גלגלחהזר.
לעש-אוים אין חייה-מענטש דעם דורשת צו ווארגן און צו שטיקן,
מכטלו זיין דעם פסק, וואס קינס הארץ איז גוזר.

באפריי געפערנטעטעה הענט. צעבערעך די מויער פון געטא.
די RIDLEUM אונטער פים, וואס גראבן פאָר זיך אליאן קברים.
און די, וואס בלויו דער מומל פון תהיילום איז זיינער וועטא,
צעקייטשטע אונטער טאנק, ווי אונטער טרייט אַ וואָרעם.

אוֹן דַּי, ווֹאָס ווֹילָן נִישְׁתָּאֵן זַיְד דָּעֲרַשְׁטִיקָן דָּעַם צָאָרָן,
אוֹן זַיְנָעַן מַוְּרַד אַיְן קִינְס בָּן, אוֹן זַיְיָ זַיְנָעַן דִּין נַאֲמָעַן מַקְדָּשׁ
אוֹן ווֹעָרָן בְּצִיבֶּר אַיְן פְּנִיעָר פָּאָרְבְּרָעָנָט ... אַיְן חַוְּרָבָן פָּאָרְלָאָרָן.
אוֹן בְּרָעָנָגָן גַּלְּעִיטָּעָרָט פָּאָר דִּיר אַונְדוֹעָר פָּאָרִיתָוָמָטָן קְדִישָׁ.

אוֹן אַלְעָן דַּי, ווֹאָס גּוֹסְפָּן אַיְן דַּי קָאָלְךָ-זַוְּאָגָאנָעָם,
אוֹן אַלְעָן דַּי, ווֹאָס מַוְּזָּן צָוּקָן אַיְן שַׁוְּיָגָן.
פָּאָרְהָוָנָגָעָרָטָע, פָּאָרְדוֹרְשָׁטִיקָטָע, פָּאָרְמָאָרָעָט אַן אַתְּעָנִית —
דָּעָרְלוֹיָב אַ יְוָמִיחָדִין — לְאֹז זַיְעָר צָעָר אַוְיְשָׁטְטִיגָּן ...

אוֹן דַּו קַעַנְסָט דָּעַם גַּהְיָנוּם דָּאָס פִּינְצָטָעָר מַוְּלָּד פָּאָרְשָׁטָאָפָּן,
אַפְּרִינְבְּרָעָנָגָעָן אַ פּוֹלְעָכָץ אַיְן דַּי קָעְלָ-גַּעֲוָעָבָן.
אוֹן קָעָגָן טִיטָּוָם-מַיּוֹק בְּלִינְד זַיְנָעַן מִיקְרָאָסְקָאָפָּן,
אוֹן ווֹיְדָעָר, לְמַאי דִּיר, בּוֹרָא, מַיְנָעָ עַצְוָת גַּעַפָּן ?

בִּיסְט אַיְעָרָא אַלְעָן כְּמַאְרָעָם אוֹן הַעֲכָרָא פָּוָן סְטוֹרָאָטָאָסְפָּעָרָן,
אוֹן קִיּוֹן אַוְיָרָה הַעֲרָתָמָה נִישְׁתָּאֵן דָּאָס רְוִישָׁן פָּוָן דִּיןָעָ מַאְטָאָרָן.
בְּאַפְּעָלָסָט דָּעַם ווֹיָנָטָם, דָּעַם שְׁטוֹרָעָם ... אוֹן ווֹעָרָ קָעָן דִּיר פָּאָרְוּעוֹרָן ?
פָּאָרְשִׁיט זַיְיָ אַונְטָעָר שְׁנִיָּעָן. צָעָגָלִי אַיְן פְּרָאָסָט דִּיןָן צָאָרָן.

צָעָבְּרָעָן זַיְיָ אַן דַּי פְּעָלָלָן. צָעָבְּרָעָן זַיְיָ אַיְן חַמְסִינָעָן.
פָּאָרְשִׁיט זַיְיָ אַיְן דַּי זַאְמָדָן. פָּאָרְפְּלִיאָיָן מִיטָּן דִּיןָעָ יְמָעָן.
דוֹ הַאֲסָטָמָט פָּאָר גְּרוֹוּסָעָ פִּירָעָר גַּעַנְגָּן מַטְוָרְפָּ-זִינְגָּן,
דוֹ בְּאַפְּעָלָסָט דָּעַר סְטִיכָּעָ — קַעַנְסָט קִינְס בְּנִים צָאָמָעָן !

אוֹן זַאָלָן זַיְיָ דָּעָרְפִּינְדָּן אַנְטִי-צְבָאָותִ-קָּאָגָאנָעָן
אוֹן שִׁימָן קָעָגָן דִּיר פָּוָן מִיטְרָאָלִיעָזָן מִיטָּן גַּאָזָן ...
אוֹן לְאֹזָן זַיְיָ צְעָגְרָעָנִיצָן דִּין הַיּוֹלֵד אַיְן גַּעַטָּ-זַאָגָאנָעָן.
אוֹן מַאְפִילְיוֹרָן קָעָגָן דִּיר דַּי שַׁוְּאָרְצָעָ “עַס-עַס”-אָזָן.

און זאלן זיעירע פילאָטן דייד זוכו איז טעלעטמאָפּן,
און זיעירע סַאַבְמַאַרְיַינְעַן באַשִׁיסַן דִּינְיַעַתְהוּמָעַן
נַאֲרַדְוּ קַעַנְסַטְדַּעַם גִּיהְנוּם דַּאֲסַמְּ פִּינְצְטָעַרְמַוְילְ פַּאַרְשְׁטַאָפּן,
וּוְנֵילְדּוּ בַּאַפְּעַלְסַטְגַּעַשְׂכַּנְטַעַר אַיְרַשְׁטוּרְעַםְעַן ...

ספרים

אייך האב זיך געגריבלט איז פַּלְעָרְלִיְיָ סְפָרִים
און האב נאָר געפּונְעַן מצְבּוֹת אָזְן קְבָרִים.

מצְבּוֹת מִיטְגַּאַלְדַּעַןְעַ אַוְתִּיתָותְ, וּוְאַם בַּלְאַנְקָעַן,
און קְבָרִים פָּאָר שְׁטִילְעַ גַּעֲפִילְןַ, גַּעַדְאַנְקָעַן.

גַּעַדְאַנְקָעַן אַנְמְשָׁלָאָפּן אַזְן וּוְאַרְיֻמָּעַ בְּעַטְןַ,
זַיְלִיגְן אַזְן מַוְסְקָלְעַןַ, וּזְיַיְטִיטַעַ סְקָעַלְעַטְןַ.

גַּעֲפִילְןַ אַנְטְּדָרִימְלַטְ אַוְיַףְ פְּלִוְישְׁעַנְעַ זַאָפּןַ —
פָּוּן מַילְבָּפְן צַעֲפְרָעַסְןַ, פָּוּן שִׁימְלַ פַּאַרְלָאָפּןַ.

עם דוכט מיר : אייך הערד נאָר דַעַם קְדִישַׁ דַעַם פְּרִישַׁן,
די אוֹתִיותְ פַּאַרְיְתּוֹמְטַעַטְ טְרַעְרַן זַיְךְ וּוַיְשַׁן.

אייך האב זיך געגריבלט איז פַּלְעָרְלִיְיָ סְפָרִים
און האב נאָר געפּונְעַן מצְבּוֹת אָזְן קְבָרִים.

רויט-ארמייאיש

א רויט-ארמייאיש לוי דערציאלט מיט בלוייכע ליפֿן,
וואָי דאס בלײַך-געלבָּלעַך פּוֹך-פֿאָפִיר פּוֹן דעם לאָנד.
צווישן די זילְפֶּן גִּסְט וְזִקְמִית אַיבָּעָרְדִּים אַ כְּלִיפּן,
וואָי אַ רָּעָגֶן, דָּוֹרֶךְ גְּרִינֶן בְּלָעְטָעָר אֵין זָמֵד ...

און קִיּוֹן רָעָגֶן אַיְזָה לְאַנְגָּן נִישְׁתַּגְּנָגְנָעַ
איַן דִּי טָעַג, וְעוֹן מַעַן הָאָט אִים גַּעֲגָרָטָם.
מַעַן הָאָט סְנִי וְזִי סְנִי גַּעֲטָרָעָטָן די זְאַנְגָּעַן
מִימַּט שְׁטִיוֹוֹל אָוֹן טַאנְקָעַן הָאָרט.

“דָּעַר שְׁטוּבָּה הָאָט גַּעֲגָעָמָן דִּי גּוֹפִים
וואָי דאס קְּבָּר זָאַל זָאָגֶן: — סְנִי וְזִי סְנִי
גַּעֲהָעָרָט אִיר מִין זָאָגֶן —
דָּעַם טְוִוִּיט, וְזִי דָּו וּוּלְסָט, אַזְוִי רָוֶף אָם,
אִיר מַאֲרָשִׁירָט, אִיר מַאֲרָשִׁירָט אָוּפְּזָעַן רָאָגֶן ...

דָּעַר שְׁטוּבָּה הָאָט גַּעֲגָעָמָן דִּי גּוֹפִים,
דָּעַר הוֹנְגָּעָר, דָּעַר דּוֹרְשָׁת הָאָט גַּעֲמָאָטָעָרָט.
מִיר זִינְגָּעַן אַרְבִּין בְּגִילּוֹפִין
איַן דָּאָרָפּ — אָוֹן דִּי פָּאָנָעַן צְעַפְּלָאָטָעָרָת.

די כָּאָטָעָם וְזִי לִיְדִיקָּעַ שְׁטוּיָּעַן,
די פְּעַנְצְּטָעַרְלָעַך קָוָקָן וְזִי בְּלִינְדָה,
די וּוּינְטָעַלְעַך אָוּמְעַטִּיך וְזִיְעַן,
עַם וּוּאִיעַן פָּאָרָאִינְגָּזָמְטָעָה הַיָּנְטָה.

“יִנְגָּעַ וּוּבְּלָעַך צָוָם טְרִינְגָּעַן קִיּוֹן מִילְּךָ נִישְׁתַּגְּנָגְנָעַן,
יִנְגָּעַ מִיְּדָלָעַך מִיטָּלְבָּמָן אָונְדוֹ נִישְׁתַּגְּנָגְנָטָה.”

ווען ס'האָפַן די פֿאַשִיסְטָן בּוּינְאָכְט
מייטן דֶאָרָף זיך גַעֲזַעַנְט,
זוי הָאָפַן אַלְעָ פְרוֹיַעַן אָומְגַעְבָּרָאָכְט
— אָונְטָעָר אַיִן פְלוּוּט
די פְרוֹיַעַן צַעַשָּׂאָסֵן אָוִיפּ טַוִּיט !

מיר פֿאַרְנוּיגַן די פֿאַנְעַן אַיִן טְרוּיָעָר,
דָעַר פְלאָטָעָר פֿאַרְשְׁוּיְנִידָן פָוּן פָאָלְד ...
דאָס האָרַץ קְלֻעַמְתָאָ אַוְאַלְקָן אַ גְרוּיָעָר,
עם צִימַט עַם דָעַר שְׁאָטָן אַיִן וּוְאָלְד.

דָעַר שְׁטוּיבּ האָט גַעֲגַעַסְן די גּוּפִים,
אוֹן שְׁוּוֹיְסִיקּ אוֹן בְּלוֹטִיקּ דָאָס לִיְבּ.
דָעַר טַוִּיטּ, וּוי דָו וּוַילְסָטּ, אָזוֹי רָופּ אִים,
— העַיִן, טְאַנְקִיסְטּ, העַיִן, טְאַנְקִיסְטּ — וּוַיְטָעָר טְרִיבּ ! ...

מעַן האָט וּוַיְטָעָר גַעֲלָאָזְטָן די מְאַטְאָרָן,
אוֹן גַעֲיָגָטּ דָעַם פֿאַשִיסְטִישָׁן כָאָם.
ס'האָפַן זָאָלְפּוּן גַעֲהִיְלִיקְטּ דָעַם צָאָרָן,
די שְׁבוּעָה פָוּן גַאָול הַדָּם.

דאָס בְּלוּטּ רְוִישָׁטּ, וּוי זַיְדָעַנְדָעּ סְמַאָלָעּ,
קָאָכְטּ מִיטּ צָאָרָן פָוּן גַוָּאל הַדָּם,
מעַן האָט מִיטּ די פִים זַיְוַעַטְרָעַטָן,
מייטּ צִיְנָעָר גַעֲפִיסְן דָעַם כָאָם ...

קיַין שְׁרִיד וּפְלִיטּ גַעֲלָאָזְן
פָוּן רְוִצְחִישָׁן בְּאַטְאָלִיאָן,
אוֹן אִיבְעָרּ דָעַם שְׁוּוּסְטָעָר-קְבָר
צַעְפְּלָאָקְעָרָטּ גַעֲהִיְלִיקְטּ פָאָן ...

אָבִי צו אַינֵך צו קְוֹמָעַן ...

כ'זועל טרינקען טוי אָן צוקער,
און הערינג עסן אָן ברויט.
כ'זועל שטיין אַין די "רייען" אַין קעלטן
מעת-לעתן, מיט קראנקער הויט.

די שטייל מיט שטריך פאָרבונדֶן
און ציעטונג-פאָפִיר, אַנְשְׁטָאתַּם העמד;
דאָס פְּנִים פָּן ווינטַּן צעשינְדַּן,
דאָס האָרֶץ אַין ווֹי צַעֲקָלָעַטֶּן.

כ'זועל אלע גְּרָעָנִיצָן שְׁמוֹגָלָעָן —
עם שרעקט מיך נישט מעָרְקִין שאָם.
כ'זועל גְּרָיַן בְּיוֹן הַאַלְדוֹן אַין וואַסְעָר,
אַין פִּינְצְטָעָרְנוּשָׁ פָּן חַזּוֹתָה.

אַין לְיִילָעָר גְּעוּווַיקָּלָטָם, אַין שְׁנִיְיעָן,
און לִינָן פָּאָרְטִּוִיעָט, ווֹי שְׁלָאָנֶג;
כ'זועל הַיְּתָן דָּעַם גְּרָעָנִיז-הַיְּתָעָר,
דָּעָרְשָׁנָאָפָּן, ווֹי הַוּנָט, זִין גַּגְגָג ...

מעק אָפַ...

איך קומ צו דיר אין בלוט און שטוייב און חורבן אשן.
ניב א האנט צו קושן, ניב א פום צו וואשן,
לאז פארגעטען די פארגעגענע גלגולים פון דיין נשמה.

איך הייב איבער דיין קאָפַ דאס ליכט פון יישראָלָם הענט,
די בענטשנדיקע הענט פון אוראלטן פותן,
אָרִיבּעֲרֶגְעַדְעַקְט מיט בלויין אָטְעַם פון פֿאָרְבָָּרְעַנְטָן טְלִיָּת,
קיין אָמְרֵין אוֹיג זָאָל נִישְׁטָן זַעַם,
און איך זָאָג מִיטְן מַוְילְן פָּוּן אל צְבָאות : — גַּעֲפַעַנְשְׁטָט זַעַם
און גַּעֲהִילְיִקְטָן שְׁלִיחָן פָּוּן נִקְמָה ...

איך וועל דיר געבען אַיְזָעָרְנָע פִּסְטָם גַּיְינָן,
שְׂטָאָלָעָנָע פְּלִינְגָּל צו פְּלִיעָן,
ברְּלִיאָנְטָעָנָע אוֹיגְן אין דָּעָר פִּינְצְטָעָר זַעַם,
אָשְׁטוּרָעָם, ווֹאָם זָאָל דיין צָאָרָן אין דָּעָר וועלט צְעַטְרָאָגָן
און שְׂטִינְגְּעָרָנָע הענט — עַמְלָקָן צו שלָאָגָן !

קיין צְיַעַר נִישְׁטָן פָּוּן הָאָרֶץ, קיון צָאָפַל נִישְׁטָן פָּוּן בְּרָעָם.
אין נָאָמָעָן פָּוּן שְׁדֵי, פָּוּן גַּעֲהִימָּעָן שם :
— יְעַדְן זָכָר פָּוּן עַמְלָקָן מעַק אָפַ ! ”
צעַטְרָעָט מיט אַיְזָעָרְנָע טְרִיטָט דָּעָם שלָאָגְן-קָאָפַ ...

אין מִיטְן הָאָרֶץ פָּוּן דָּעָר ווּלְט — אָפָּאָלָק אָשְׁלָאָגָן.

אַכְּצִיךְ מַיְלִיאָנָעָן גִּיפְטִיקָע צִינְגָּעָר,
אַפְּעָנָע מַיְלָעָר, ווּלְט-פְּאָרְשְׁלִינְגָּעָר,
זָוָל וּסְבוּאָס מִיט גִּירִיקָע אוֹיגָן,
גַּאנְצָע פָּעַלְקָעָר אַרְטִינְגְּעוֹזָיָן
און אַיְין פִּינְצְטָעָרָן עַיְפּוֹשָׁ-מָאָגָן ...

און דו ביסט גערופן דעם מאנטער צו שלאנן!
און דיר או געגעבען די מאכט פון כל依ין
פון נחש די וועלט צו באפריען —

דו זיו צו די שיינקייטן פון זייןנע בלענד-וואוועך
בלינד,
און צום יאמער פון זייןנע אינגעווידן
טוייב,
און צום שמייכל פון זיין וויב און צום חנדל פון זיין קינד,
און צום רחמיידיקן ווארךן פון זיין טוייב!

מעק אָפּ דַּאֲם פֶּאֱלָק פָּוּן גִּיפְטִיקָן גַּעֲדָנָק!

דו טריימל אָפּ פָּוּן דִּיבְּנָעַ שִׁיךְ זִין חַרְמַ-שְׁטוֹיבַּ,
און זיך נישט אֵין זִין שְׁטוֹוב קִיּוֹן روיב,
און טראג נישט אֵין האָרֶצְן צַוְּנָעַן מַעְבֵּל דֻּעַם גַּעַשְׂנִיצְטָן,
צַוְּנָעַן קְרִיסְטָאָלָן, צַוְּנָעַן צִוְּרָוָנָג, דֻּעַם צַעְפְּלִיצְטָן,
און צַוְּנָעַן גַּאַלְ-גַּעַלְיִישְׁטָעַ סְפָּרִים
קיּוֹן פָּאָרְלָאָגָן,
און זאל דיר קִיּוֹן שאָטָן פָּוּן די בִּילְדָּר אַוִּיף זִיןנע וווענט
און קִיּוֹן שָׁוּם מִינְסְטָרְוּוּעָךְ פָּוּן זִיןנע פִּישְׁוֹפְּ-הָעֵנָט
ニישט מאָכָן באָגָן ...

און נישט זִין לְוַסְטְּ-בּוּם, אָוֹן נִישְׁט זִין פֿרוֹכְּ-בּוּם
און נִישְׁט דַּאֲם דַּוְפְּטָן פָּוּן די פָּאָרְבִּיךְעַ בְּלוּמְעַן-אַלְיְוָן,
און נִישְׁט די זַאְפְּטִיקָעַ סְטוֹוָגָן פָּוּן גְּרָאָזָן אָוֹן הַיּוֹן,
און נִישְׁט די תְּבוֹאוֹת פָּוּן זִין שְׁיִיעָר
און נִישְׁט דַּאֲם נְרוּעָל, וּוֹאָם אֵין זִין גְּבּוֹל גְּרִינְט —
זַוְּיִי גַּעַהָעָרָן דֻּעַם אַטְעָם פָּוּן חַוְּרָבְּ-זְוּוֹנָט,
דֻּעַם חַרְמַ פֿיעָר ...

ווענד אפּ דאָם פְּנִים פּוֹן זַיְעֶרֶעֶת „אַינְטַעֲרָנְצִיאָנָלְעָעַ“ פָּאנָעַן !
אוֹן לָאָזֶן דֵּי חַיְלָיקָעַ נַעֲמָעַן פּוֹן מַאֲרָקָם אוֹן לוֹעֲנִין נִישְׁטָהָן פּוֹן זַיְעֶרֶעֶת
טְמָאָה לִיְפּוֹן דֻּרְמָאָנָעַן.

און די האניך-טריפנדיקע פאליאנטן
מפהך דער חכמה פון העהל און קאנטן,
און געוזאנג פון געתע און שיילער און ניטשע און ווים איך נאך וועמען,
און די כיטראע שמיכעלעך אין די וואנסן און לאנגע ברעמען
און פון בעבאל און בייפל און אנדערע הייליקע ספרימ-ציטאטן,
דערלויב נישט צו פארריידן די ציין פון אונדווערט הארציקע יאנטן,
דערלויב נישט זוי זאלן אונדו טיטלען : — חברים, חברים !
אויפ אלע פארנארערישע מיטלען באפעל : — חרם ! חרם ! חרם !

געלַיְיטעררטע דורות ואלן די נעמען נישט קענען !
אוֹן דעם בלוטיקן צעטֵל פון זייןע פֿאָרְבּֿרְעַכּֿעַד
זאלסטו מיט אַ פֿוֹן
פֿוֹן דִֿינְעַ אַרְכּוֹן
אוֹיסְרָאָטָן, פֿאָרְבּֿרְעַנְעַן —

אוֹן נַאֲךְ הָעֶבֶר :

ווען די פיערן פון זייןע באפעטיקטעה שטעט
וועלן אנטינדן די זילבער-זואלкан
אייז לאבנהדיקער נאכט —

בاضען : אלע דינע גלאקן זאלן קלינגען ווי איזן גלאק :
— יושב בשמיים ישחק !
דער, וואס איזן הימל, לאכט :

„אלע מײַנע הימלען בין אויך מפקיר צו דיין שלאכט !”

אויף די ברעגן פון באספֿאָר

מען האט אין קאָפּע מיך באָגְרִיסְט מיט מײַן וויזע:
— אַ וויזע, אַ וויזע — אַזֶּאָ מֵינַ נִסְ!

און אַיך האָפּ נאָך אַלְיאַ נישט פָּאָרְפָּאָקְט די ווֹאַלְיזַע,
זַי שְׁטִיַּט שְׁווִין צְעַפְנֵט אַ פָּאָר מַעַת-לְעָת.

אַיך האָפּ מיט די פְּרִיעִינְט זַיך דְּרִיעִי מַאלַ שְׁווִין גַּעֲזַעַגְנֵט,
מען שְׁמִיכְלָט מַיר פְּרִילְעָד: — “גַּעֲקוּמָעַן צְרוּיקַ?”
ס'הָאָט נַעֲכַטְנָא גַּעַשְׂנִיַּט, אַונְן הַיִּנְטָא הָאָט גַּעֲרַעַגְנֵט,
אַיך לִיב דָא די זָוַן אַונְן דָּאָס בִּיםְעַלְלָא גַּלְיָק.

עם טְרִיבְּפַט מיך פָּוֹן דַּאנְגָּעַן אַ ווִינְט אַין די בִּינְעָר,
עם האָלְטָן מיך אוּפּ אַ פָּאָר שְׁמִיכְלָעַן פָּוֹן פְּרִיעִינְט:
וּואָס לוֹפְּמַטוּ? חַלְילָה... דַּו בִּיסְט דָאָך נִישְׁט אַיְינְעָר —
אַ חִילּוּק וּאוֹו זָוַן פָּאָרְן גַּעַזְנֵד שְׁבִינְט?

וּוְעַסְט הַיִּנְטָעָר זַיך לְאַזְן די קִינְדָּהִיט, די יְוָגָנָט,
די טָעַג דִּינְעַ רִטְּפָע, פָּוֹן זְקָנָה די שְׁוּעָל...
פָּאָרְלָאָזָן די ברַעַגְן, וּאוֹו רְשֻׁוֹת אַיְזָן זְגָנָד,
אַרְיְבָעָר מְדָבְּרִוּת אַונְן יְמָעַן — “קָוּוִיטַשׁ וּעַל!”

וּוְעַם שְׁרַעַקְנָה סְפָנוֹתָה? וּוְעַם קִימְעָרָן גַּעַפְּאָרָן?
בלְעַקְאָוטָן, אַלְיאָרְמָעַן... צַי סָאָבְמָאָרִין.
פָּאָרְלָאָזָן די ברַעַגְן פָּוֹן “יוֹרָאָפּ”-קָאַשְׁמָאָרִין,
די הַיְּזָעָר די פְּרַעַמְדָע אַין בִּימְעָר אַונְן גְּרִין.

ס'אַיְזָן פְּיַין צַו שְׁפָאָצְיָרָן בִּיּוּם בְּרַעְגָּ... אַין די פָּאָרְשְׁטָעָט,
וּאוֹו סְטוּלִיעָט באָסְפָּאָר זַיך צָוֹם הַיְּמִינָן גְּרִין.
און שְׁפִילְט מִיט נַיְאָנָן אַין בְּלוּי — אַונְן גַּעַמְאָרְשְׁצִיעָט —
אַין שָׁאָלָן קָאַלְוָרטָע, אַונְן גַּאֲלָדִיך באָשְׁפִינְט.

און גלעט מיט צעפאליעטע פינגעער מעטשעטן,
און ציטערט צורייק מיטן פניכ און זאמד.
און מומלט אויף טערקייש אל-אראצאנס געבעטן,
א מין יקום פורקן... און שבתדייך באטעטט.

אָדָעֶר דַי גַעְמַלָעֶר דַי שְׁמַאַלָעֶגְלָטֶן,
אִיסְטָאַמְבּוֹל פָוֵן פַרְאַכְבָּנָעֶ אַיְזָנָלָטֶן גַעְהַילִיאַן.
יָאַ, הַוְנְדָעַרְתָּעֶר יַאֲרָן אַ קְוָנְסְטְּזְוּעָרָק פַּאֲרוּוֹנְגְּגָלְטָן,
אַ שְׁטָאַטָּפָול מִוְתְּ הַאֲרָץ, נַאֲרָן לַעֲפָעָר, אַן מִילִיאַן.

אָפְטָן וְעַ אִיר דַא הַעַרְצָלָעָן צַו טִיפְקִיּוֹן קוֹקוֹן,
דָאָם מַלְכּוֹתְדִּיקָן פְנִים גַעְשְׁפִיגְלָט אַיְזָנְבּוֹלָן,
צַעַשְׁטָרָאַלָט אַיְבָעָרְ בְּרִיךְ... כַּיְוָאַלָט קְנִיעָן, זַיְדְ בּוֹקָן,
וּעַן כַּיְוָאַלָט זַיְדְ נִישְׁטָ שְׁעַמְעָן...
ニישט שטראָפַ, אַדְנִי!

צַי אַיְזָנָאַךְ אַ גִּיחָנוֹם אַ קְלִיּוֹנָרְ דָעָר וּוְאַנְדָעָר,
צַעְטִילָן דָאָם הַאֲרָץ פָאָר יַעֲדָן מִין פְרָעָם ?
סְאַיְזָבּוֹי אַן שְׁפָל — דָאָם אַלְעַ מִיטְ אַגְּנָדָעָר —
אַ שְׁטִיףְ-מַאְמָעְ פְּנִינְקָטָן, וּעַן זַי גַלְעָט אַן זַי קַעַמְטָן.

זַי אַיְזָאַפְטָן צַו בִּיּוֹן, אַן אָפְטָן אוַיְיךְ צַו אַיְידָל,
אַן אַטְ בִּין אִיךְ : — "קִינְדְ ! " אַן אַטְ בִּין אִיךְ : — "מוֹידְ ! "
אַן אָפְטָן, וּעַן זַי טּוֹטָן אַן מִבְנַן מַאְמָעָם אַ קְלִיּוֹדָל,
אַן שְׁמִינְיכָלָט... דָאַן וּוַיְין אִיךְ : — "מִיְינַן מַאְמָעְ אַיְזָטוּתְ ! "

אַן נִישְׁטָן צַו מִיר שְׁמִינְיכָלָעָן דַי וּוְיִסְעָ מַעְטְשָׁעָטָן,
די טּוֹרָעָםָם, וּוָאָם גְלִיעָן וּוְיַכְטָעָר אַיְזָן זָוָן.
דָעָר פְּלִיעָמָקָ פָוֵן בָּאַסְפָאָר וּוּעָטָ פָאָר מִיר אוַיְיךְ נִישְׁטָ בְּעָטָן,
עָרָ לִיבְטָ מִיטְ מַאְכְמָעָדָן וּבִין תְּפִילָה צַו טָוָן...
...

עם וואריםט באספֿאָר זיך און שפֿיגלט די הימלען,
און מומלט ניאנגסירטע בלוייקויט — און שטיל.
ער שפֿיגלט דעם איבוקון סימפֿאָל פֿון דריימלען,
און אין בין דער סימפֿאָל פֿון וואנדער אָן ציל!

איך וואנדער אָפְּלוֹ אַין קָאָפָּע, בִּינְמֵם טִישֵּׁל,
בִּינְמֵם שָׂוֹאָרֶצֶן גַּעֲטָרָאָנֶק, וּאוֹדוֹ דַי פְּרִינְט וְתִינְעָן לִיבֶּ.
עם פְּלָאָטָעָרֶט דָּאָס הָאָרֶץ וּוּ אַין גַּעַזְנָאָ פִּישֵּׁל,
אַין שֻׁלְּכָל קָאָוּעַ ... אַכְּלִיפָּ אַון אַ זִּיפֶּ ...

מען האט אַין קָאָפָּע מַיְךְ בְּאָגָרִיסָט מִיטְמֵין וְוִיזָּע:
— אַ וְוִיזָּע, אַ וְוִיזָּע — אַזְאָדָמִין נָמָם.
און איך האָב נָאָר אַלְעַ נִישְׁט פְּאָרָפָאָקֶט די וְוָאַלְיוּעַ,
וּ וְאָרָט שְׁוִין צְעַפְנָט אַ פָּאָר מַעַתְלָעָת.

און קוֹרֵץ אַיז דָּאָס לְעֵבֶן

און קוֹרֵץ אַיז דָּאָס לְעֵבֶן, אַ פָּאָר מַיְלִיאָן יָאָר,
קוּם, לאָמִיר פְּאָרָפִישְׁוֹפָן מִיטְחָלוּם די וְוָאָר ...

און פְּאָרָשְׁטוֹוּפֶט אַיז דָּאָס לְיִבְטֶן,
און די זוֹן אַיז פְּאָרָשְׁטוֹוּבֶט,
און דָּאָס גַּיְינָן אַיז אַ פְּלִיכְטָן,
און די וּוִינְטְּקִיְּיטָ פְּאָרָטוֹוּפֶט —

א תענוג

א תענוג, א תענוג — אזווי זיך אויסגערט !
אר, דאס פשוט גליק פון א ציכטיק בעט,
פון לאזונ אבימל פריען צירקולירן דאס בלוט,
און ריין זיך וואשן, און עסן צו זעם.

זי האט מיך אזווי פרילעך אויפגעועקט,
אזווי גאלדן ארינגעשפונגגען דורך פענטער,
זיך צעשפיטל מיט מײַנע האָר, מיט מײַן פנים, מיט די
הערעלעך אויף מײַן ברומט,
ニישטאָ קיין קאַשמאָרֶן, קיין חלומות, געשפֿעַנטְמֵעַר —
יעדער שטראָל, יעדער ליַכְטִיקָעֶר שטראָל
איו אזווי גאלדיק, גַּעֲדַנְדִּיקְרָעָאַל,
און דער בויום האט פָּאָרְלוֹרְוָן זַיְן גַּעֲדַכְטָּן שַׁאֲטָן,
און יעדעם בלעטעלע מיט די אַדְעָרְלָעֶך ... אזווי געראָטֶן,
פְּרִישׂ, טְוַיָּאִיך, זְאָפְטִיך, גְּרִין,
עפָּעָם פון גַּאֲרָן אַנְדָּעָר מִין
— וועלט —
און דאס פְּלִיגְגָּלֶע זַוְּמָט אזווי פרילעך,
גַּאֲלָדְפָּאָרְבִּיך גַּעֲקְלִיְּדִיט — מַמְשָׁ אַשְׁנִי לְמַלְךָ
אַהֲלָד !
און דער פּוֹיגֶל — טָאָקָע, הָעָר — עָר זִינְגַּט,
די פִּינְפְּרָלָעֶך, זַיְּ פִּידְעָלָעֶך, די גַּלְעָקְלָעֶך !
עם פָּאָרְקְּלִינְגְּט,
עם פָּאָרְהִילְכְּט דאס צִימָעָר מִיט די באָגְלַדְעַטָּע וּוּנְגַּט.
בָּאָמָת, כְּיוֹאָלֶט זיך אַלְיַין נִישְׁטָה דָּרְקָעְנְט,
וּוּנְזִישְׁטָה אַיְן וּוּנְקָל די צַעַשְׁאָטְעָנָע וּוּאַלְיוּעָם
און דער עֻול : וּוּדָעָר צו לוֹפְּנָאָר די וּוּזָעָם,
און די קָאנְסְוָלָאָטָן —
אַ רָּוח אַיְן זַיְעָר מַטָּאָטָן !

בלאנדזענדיקע שיפן ...

איך רוף אין רצדייא די בלאנדזענדיקע שיפן,
מייט פלאגנ צעלפלאטערטע, צו קינגעם לאנד!
גלייכיגלטיק צו פעלון, גלייכיגלטיק צו ריפן,
גלייכיגלטיק צום גראגעם יבשה-ראנד ...
די שיפן געשוענקטע פון פאליעם אן ברעגן,
די קעמלען געה הייצט מיט בענקלעך פון דעך;
וואו האבן נישט מעיר ווי דעם טויט צו געפינען!
שפאקטיוון, וואס זוכן אין זוינט אן א צוועק,
וואס זוכן אין נעפלען די סאפאמארינען,
און האבן נישט מעיר ווי דעם טויט צו געפינען ...

איך רוף אין רצדייא פארשעמעטן קאפעטאנען
פון שיפן, וואס ווערין אין פארט נישט דערלאן;
און פלייטים, וואס קענען זיך מעיר נישט דערמאןען
די טאג, ווען זוי האבן דאס היימלאנד פאָרלאן;
די שיפן אן שפינז, די שיפן אן וואסער,
מייט וואנגלאָר פאָרחלשטען, אן מעידצין;
מייט פנימער בלוייכע, וואס ווערין רק בלאָסער;
מייט אויג, וואו דער בליך האט פאָרלאָר דעם זיין;
קאָפּנַען, וואס ווערט נישט גערײַנִיקט פון שמאָדער,
אַשְׁאָד אֵיז דאס לעצטע ביסעלע מיטט;
וואו קינדער פאָרגנִיעַן بي' מאָמע-בריסט,
וואס הענגען ווי זעקלעך הוייט און אַדער ...
די שיפן, וואס וואָל-פִּיש און יַמְ-טִיר באָגְלִיּוֹן
און שטעהן די מאָרדעם פון וואָסער נאָך טויטע ...

„קעפאָ, פֿאָטְרִיאָ, קָעְנִיגְשְׁטִיאָן, קָאָנְטָעָ-גְּרָאָנָד,

„אַסְפִּיאָ, מְאַנְטָעַ-וּוִילִיעַ, שְׁטוֹרָמָגַ, נְיוֹ-זְעַלְאַנדַּ,
„אַהֲצָן-דְּעִזּוּםַ, צְעֻזָּר-נִיגְלִיעַ, רֵיםַ, אַטְלָאַנְטִיקַ” —
שְׂטִינְגֶּטֶ אַוִּיפֶ פָּוּן אַלְעַ אַפְּגָרּוֹנְטַן,
די ערְד אַיְזַ וּוִידְעַרְ קָאנְטִיקַ!

שְׂטִינְגֶּטֶ אַוִּיפֶ פָּוּן צְעַבְּרָאַכְעַנְעַ קָעַסְלָעַןַ, מְאַשְׁנִינְעַןַ אַיְזַ וּשְׁאַוְוַרְ,
פָּוּן פִּישְׁ-בּוּיךְ, מְוִישְׁלָעַןַ, קָאַרְאַלְןַ ... אַנְיךְ רַופְטַ אַחֲבָרְ !
שְׂטִינְגֶּטֶ אַוִּיפֶ פָּוּן אַלְעַ אַפְּגָרּוֹנְטִיפַןַ,
אַיְךְ הָאָפֶ פָּאָרֶ אַיְיךְ אַזְוּזַ, גַּעֲשְׁרִיבַןַ אַיְןַ הִירָּאָגְלִיפַןַ ;
אַזְוּזַ, אַוִּיסְגָּעַשְׁטָעַלְטַ אַיְןַ אַלְטְּמָצָרִיםַ-שְׁפָרָאַרְ,
פָּאָרֶ לְעִצְטָעַ בְּלִיקָןַ, שְׁוּוֹמְעַנְדִּיקָעַןַ, אַוִּיפֶ וּוּאַסְעָרָםַ אַוְיְבָעַרְפָּלָאַרְ ;
אַזְוּזַ, אַוִּיסְגָּעַקְעַמְפַטַןַ אַיְןַ זְיַבְןַ טָעַגַּ פָּוּן חַוְשָׁךְ
אַוִּיפֶ טְוִיזְנַטַּטְרְוִיְעַרְ-מִיטְיְנַגְנַעַןַ ... כְּבִיןַ גָּלְגָּולְ-מְשָׁהַ, אַיְדַּ !

קָאַפְּעַרְנִיקַ, גָּאַלְילִיַּי — זְיַיְ צִיְעַןַ צְוָרִיקַ זְיִיעַרְ וּוּאָרָטְ,
די ערְד, זְאַגְּנַןַ זְיַיְ, מְזַוְּןַ טְאַקְעַ שְׁטִיְוִזְןַ אַוִּיפֶ אַיְזַןַ אַרְטַ !
אוֹןַ וּוֹאַםַ פָּאָרֶ אַצְוּוקַ הָאָטַ אַיְבִּיךְ וּוּאַנְדְּרָןַ אַרְוּםַ דָּעַרְ זְוַןַ ?
דָּאַםַ מְעַנְןַ בְּלוֹזַןַ דִּיְ אַוִּיבַעַרְמַעְןַ נְטַשְׁנַתַּןַ !
אַקְיַילְעַבְדִּיקַעְ ערְד אַיְזַ מְעַרְנִישְׁתַ בְּאַשְׁעַרְתַ — זְיִיְבְּרָעַנְעַןַ ...

שְׂטִינְגֶּטֶ אַוִּיפֶ, אַיְרַ וּוּעַטַ דָּאַםַ וּוּלְטָעַלְעַ נִישְׁתַ דְּעַרְקָעַנְעַןַ !
אַיְןַ נִינְוָהַ שְׂטִינְיַעַןַ אַלְעַ פָּאַלְאַצְןַ אַיְןַ פָּלְאַםַ,
אוֹןַ בְּרָעַנְןַ הָאָטַ וּוּדְעַרְ בְּאַקְוּמוּןַ דָּעַרְ יִםְ,
אוֹןַ „פְּרִיעַעַ הָאָפְנַ“ פָּאָרֶ פְּלִיטִיםַ ... (נִפְטָרִים !)
שְׂטִינְגֶּטֶ אַוִּיפֶ, יוֹנָהָםַ קִינְדָעַרְ, פָּוּןַ פִּישְׁ-בּוּיךְ, פָּוּןַ מְוִישְׁלָעַןַ,
פָּוּןַ קָאַרְאַלְןַ-קְבָּרִיםַ ...

אויפן ברעג פון גל-אַבָּיב

פארושאָווערטע ליגן צוויי שיפן,
צוווי אַיבערגעקערטע בעים ברעג —
צוווי עדות פאר אַלע טיפן,
וואָס יידן האָט געטראָפֶן אַין וועג.

און צַּאֲרָעָנְדִּיק פְּלִיעָסְקָוּן דֵּי וּוּלְּן
אָרוּם דֵּי מְצָבָה-זְעוּנָטָן,
אַ צַּאֲרָן פָּוּן פָּאָרְלוֹיְרָעָנָע זְעָלָן —
אַין אַפְּגָרוֹנָט צֻּעְפָּאַלְיָעָטָע הַעֲנָט ...

און מְאַמְּמָעָס אַון קִינְדָּעָר אַון זְקָנִים
אַין מָאָך אַון אַין שׂוּמִיכָּן שׂוּוָאָם,
זַיִד דְּרָאָעָן אַון שְׁעַלְתָּן דֵּי שׂוֹנָאִים —
דָּאָס יָאָמָעָרֶת דָּעָר יִם בְּקוּלָּ רָם !

פָּוּן דִּינִיטְשָׁלָאָנד, פָּוּן לִיטָּע, פָּוּן פּוֹילָן,
פָּוּן פְּרָאָנְקְרִיךְ, פָּוּן בָּלְגָנִיעַ, הַאָלָאָנד,
פָּוּן חָרְבָּן, פָּוּן אָוְמָקָם, פָּוּן גְּרוּילָן,
פָּוּן טִיפָּם, פָּוּן שָׁאָנד אַון פָּוּן בְּרָאָנד, —

זַיִד וַיְיַנְעַן אָחִים גַּעֲקוּמוּן,
עַם שְׁמִיכְלָט פָּוּן בְּרָעָג דָּאָס זָאָמָד,
מַעַן האָט זַיִד נִישְׁתָּאָוִיפְּגָעָנוּמוּן,
גַּעֲטוּרִיבָּן פָּוּן הַוִּילִיכָּן לְאָנד ...

זַיִד קוּקָן מִיט אַוְיַגְן צְעַגְלִיטָע,
עַם שְׁמִיכְלָט צַו זַיִד תַּל אַכְּיָב.
זַיִד בְּלִיעָבָן, זַיִד קְנַעַכְטָן, זַיִד גַּעַשְׁמִידָטָע —

מען לאזט נישט אראפ פון דער שוף!

עם פינקלען די פענטצטער, די טירן,
ס'פאנריםן די קרובים פון ברונג,
דאך גיט מען נישט אפ די פאפרון —
„ס'אייז נאך נישט גענדיקט דער וועג!...”

האט ענדלעך דער ים זיך צעבייזערט:
— „סטטיטש? יושר... ס'אייז אונדזער ערדר!
איך וועל איניך דאס היימלאנד אפנעבן!...”

און שייפן צוויי איבערגעקרט.

פארזשאָווערטע ליגן צוויי שייפן,
צוויי איבערגעקרטע בײַם ברונג,
צוויי עדות פאר אלע טיפן,
וואָס יידן האט געטראָפֿן אֵין וועגן.

און דאס וואָסער איז נאָנט...

און דאס וואָסער איז נאָנט,
און דורך פִּיעָר דער וועגן,
לויטער, בלוי, האָרוֹיאָאנְט,
און אֵין חמָאָרָעָם דער ברונג —

גרינע בִּימָעָר אֵין רָאנְד,
וַוִּימָע חַבּוּלָעָן, שִׁין —
און פָּאָר מִיר אֵין דאס לָאנְד,
וַיִּאֵין גְּלִיאַקָּעָר שְׂטִין...

וואוּהַין דער יאמער ?

(פראנטטען)

דייך שרעקט נישט קיין פסיבאָז, און נישט קיין מאסן-פִּיפֶּעֶר,
און נישט קיין געה היבענע פויסטן פון ננטקה-פראנטן.
דו שפֿרײַזֶט מיט חזק אָ דור עקש ופרטאל אַרְבֶּעֶר,
לעשט אַוים די רָאוּז מַאֲרְגֶּנְטִין פון זינע האָרוּזָאנְטִין.

צַוּ וּוֹאָס בָּאוּוִין מֵיד אַ פּוֹלָע הַצָּנְטָמִית זָנוּנָעַן,
וּוֹאָס פְּלִיאִיצְׁן דָּוָרָךְ שְׁמִיכְּלָעְנְדִּיקְׁ פְּנִיגְעָר —
די גָּאַלְדְּ-דָּעְנָנָס אֵין קָאַלְיְרְטָע אַצְעָאָנָעָן ?

צַוּ בָּאוּנִיּוֹת אַ סּוֹחַר פָּוּן פֻּעָּרְלָא אָון בְּרִילְיאָנְטָן
זִין עֲשִׂירָות — צַו אַ קָּרוֹבָּא, אַ גָּוֹטָן פְּרִינְטָן, אַן אַלְטָן בָּאַקָּאַנְטָן,
הָגָם עָרָ וּוַיִּסְטָמָט, אָז יָעַנְעָר אֵין נִשְׁתָּאָקְּיָהָן גְּרוּסָעָר מְבִין,
זִין בִּיסְלָ חַשְׁיבָּות אֵין יָעַנְעָמָס אָוִיגָּן נָאָךְ מַעַר צַו דָּעָרְהִיבָּן.

צַוּ וּוֹאָס בָּאוּמָעָן זִיךְׁ מִיט אַזְּאָז עֲשִׂירָות, פָּאָר מַוְּרָ —
דָּעַם וּוֹאַגְּלָעְנְדִּיקְׁן בְּשָׁר וּדְם ?
די זַיְפְּנַבְּלָאָזְּן-נָעָצְּן אַרְיִינְגְּעוּוּעָפְּט אֵין אַ בְּרִכִּי-נְפִשִּׁי-שְׁטָרָאָם ...

צַוּ וּוֹאָס דָּאָס רִיאִיצְׁן זִיךְׁ מִיט מִיר, דָּאָס בָּאוּוִין, וּוֹי חַבְּרַשְׁאָפְּט
פָּוּן צְעִשְׁפִּילְטָע וּוּלְּן, גִּיְתָמְעָד אַיְבָּעָר דִּי חַבְּרַשְׁאָפְּט פָּוּן
„אַינְגְּטָעָרָנָצְּיָאָנָלְעָן“ ?
וּוֹי דִּי אַבְּנִים-טוּבּוֹת, אַילְוֹוִיעַ פָּוּן קָאַלְיְרָטָע שְׁוִימָעַן, שְׁטִיְינָן אַיְבָּעָר
די אַילְוֹזְיָעָם פָּוּן „וּוּלְטָ-פָּאָרְבָּאַנְדָן“.
אָון דָּעַר חַוְּרָבְּ-יְאָמָעָר פָּוּן צְעִבְּרָאָכְעָנָע כּוֹאָלִיעָם אַוִּיפְּטָשָׁוּטָע
זַאְמְדִיקְׁעָ ברָעָגָן,
שְׁטִיְינָט אַיְבָּעָר דָּעַם יְאָמָעָר נָאָךְ צְעַשְׁאָטָעָנָע שְׁטָעָט
פָּוּן טְרוּיְעָר-מִיטִּינְגָּעָן ...

וואוּהַיָּן ווַיְלַסְטֹו אַהֲנִגְטוֹן דַעַם יַאֲמֵר אָזֶן דַעַם טְרוּיָעַ?
עַם שְׁרַעַקְתָ נַאֲךְ הַבִּינְטָדִי פְּעַלְקָעָר אַונְדוּזָעָר אַמְּאַלְיָקָעָר „אַיְכָה“.
עַם שְׁרַעַקְתָ נַאֲךְ הַבִּינְטָדִי פְּעַלְקָעָר יַעֲנַע גְּרוּשְׁטִיּוֹן-מוּיעָר,
וְאוֹ יַדְןָ קְוּמָעָן ווַיְיַעַנָּן ... יַדְןָ אַלְטָעָ, בְּלִיכְעָ...

אַיְךְ הַאֲפָ אַיְן יַעֲנַע טְרָעָרָן אַ לִיכְטָל אַגְּגָעָצִינְדָן,
אָזֶן מִין נְשָׁמָה מִיטָן אַלְטָן גְּעוּוֹיָן פָּאַרְבִּינְדָן.

אַיְךְ הַאֲפָ אַ לִיכְטָל אַוְיךְ גַּעַצְיְינְדָן,
צְוּפְסָעָנָם פָּוָן זְאַמְּדָן-גַּעַשְׁלִיפָעָנָעָ בעָרָג,
אַיְן אַ אַוְהָל, אַונְטָעָר אַ צְעָקָרִימָטָן בּוּוִים,
אוּפְּקָדְיָה דַי ווּעַגְן פָּוָן בִּיתְלָחָם.

אוּפְּפָנָם קְבָר פָּוָן יַעֲקָבָם עַרְשְׁטָעָר לִיבָע, עַרְשָׁתָן טְרוּיָם
וְאוֹנְשָׁתָן נְפָטָר ... אָזֶן מִין יַש אַיּוֹ פָאַרְשָׁוֹאַונְדָן:

אַ קְלִיּוֹן פּוֹוִילְיָישׁ חַדְרִ-יְוָנְגָל, מִיט אַ קִּילְעָכְדִּיק פְּנִימָל,
מִיט גְּרוּ-בְּלוּעָ פָאַרְטָרָאַכְטָע אַיְגָעָלָעָד,
קָאַפְּאַטְקָעָלָע, פָאַהָלָע, גָּאַרְטָעָלָע אָזֶן קָאַפְּל —
אָזֶן דָּאָם הַעֲרָצָל צִיטָעָרֶת מִיט יַעֲנָעָם צָאַפְּל
פָּוָן בָּאַרְיָמָן, טְרוּיָעָרִיקָן : — „וְאַנִי“ ...
אָזֶן עַנְדִּיקָט מִיט גְּעוּוֹיָן : — עַז, אַ-אַ, זְעַ-אַ-אַ-אַ
„רָחֵל מְבָכֵה עַל בִּנְיָה-הַהָ-הָה...“
זְעַ, דָאַ, דַי טְרִיטָט אַיְן גַּעַשְׁלִיפָעָנָעָם זָמָד,
זְעַ דַעַם בְּלוּעָן הַיְמָלָשְׁלִיעָר גָּאַלְדִּיק צָעַפְלָאַמָּט,
אָזֶן דַי ווְאַונְדָעָלָעָכָע בְּכִיהו —

וְעוֹר נַאֲךְ הַאֲט אַזְאָט הַיְילִיקָע, דַיְעַ שְׁמִיעָה ?
אַרְוּם דַעַר גַּאנְצָעָר עַרְד צַו דַעְרָהָעָרָן דָאָם גְּעוּוֹיָן,
פָּוָן אַ מּוֹטָעָר רָחֵל ... אַזְשָׁ פָּוָן בִּיתְלָחָם ! אַט דַעַר שְׁטִיָּן,
דַי ווּעַנְטָ פָּוָן דַעַם אַוְהָל, דַי עַרְד, דָאָם זָמָד,

זוי שיקן איבער צו אונדו די טרער, וואם פלאמת
מייט איביקן רחמים צו אירע קינדר ...

איך האב געהרט פארשידענע ואסערן ווינגען,
איך האב געהרט פארשידענע טרייער-פייגל קלאגן,
איך האב געוזן דעת אצעאן זיך קאָפּ אַן פעלזן שלאגן,
איך האב געוזן שווארצע פאליעס די ברומן זיך ריביסן,
איך האב געוזן ווילדע ימען די קידלעס זיך פליקן,
איך האב געוזן ווילדע שיימען די פעלזן צעפיסן,
איך האב געוזן די ווילדע ואסער-פערד פון שטראום זיך צעבריין ...
און נישט געפונגנע אוץ יאמער אין דער גאנצער נאטור, דער בלינדר !

איך האב געקושט אין אוול די פרוכתן, די מענטעלעך, די מנורה,
די צעריטטע צדקה-פושקען, די פארמענטן, די ספר-תורות,
און געקופט אַ שמאל זעקעלע זאמד לזפּון.

אר, נישט די גראנקייטן פון עימק, נישט דער יעד באָלפּוֹר,
און נישט תל-אביב מיט אויר אלטראָ-מאָדרענער אַרכִיטְקְטוֹר,
מיט אויר פלאכען, סימעטורייש גאנן, די רויישנדיקע
גאָלהדייק-טומלענדיקע, גלוֹתְּדִּיקְּפּוֹלִישְׁעַנְּדִיקְּעַ,
אט דאם עלקטרוישע, מאָדרענע, אַנטוֹוישְׁעַנְּדִיקְּעַ !
ווײַהַבְּן נישט געקענט פֿאָרְלְעֵשְׂן אין מיר דעת חורבן-טרויער,
צועקגעמען רחלם יאמער פון מײַן אויער —
הָגֵם, איך האב דעת יאמער קיינמאָל נישט פֿאָרגעטען,
אַפְּילּוֹ אין מײַנע "פֿוֹנְדִּישְׁעַ" מעַת-לעַתְּן.

דאם זאמד האָפַ אִיךְ צוֹם הָאָרֶץ גַּעֲדֵרִיקְט, צוֹם הָאָרֶץ, וְאוֹם וְאוֹינְגַּט
נַאֲךְ אַ חְוּרְפָּן.

און מײַן קָאָפַ אִיז גַּרְוִי גַּעֲוָאָרָן
מיַט אַ גַּרְוִיקִיְתַּ פֿוֹן טַוְיְזַנְטָמָעַ יָאָרָן,
מיַט דָּעַר גַּרְוִיקִיְתַּ פֿוֹן גַּלְיוּעוּרְשָׁטִין אִין דִי הָרִי יְהֻדָּה
וְאוֹם, אוֹיפַ גַּעֲשַׁלְעַנְגַּלְטָעַ וְועָגַן, האָפַ אִיךְ נִישְׁתַּאֲיִינְמָאָל גַּעֲמוֹרְמָלְטַ
— אָוֹן אָפְשָׁר אַ מְנוֹחָה? אִין אָפְשָׁר אַ רְוַדְאָ?

אִיךְ האָפַ גַּעֲוָאנְדָעָרְטַ וְוי אַ בְּרַ-מְנַן אִין דָּעַר הַיְלִיקָעַר שְׂמָאָטַ,
אָוֹן דִּין אָטְעַם, גַּאֲטַ!

און מײַט טַרוּיעְרִיקָע בְּלִיקָן האָפַ אִיךְ בָּאַטְרָאָכְטַ דִי קִינְדָעַר פֿוֹן עַיְזַ-חֲרָד
בְּאַגְּנִינְגָן, וְעַן זַוְיַּה האָפַן גַּעֲטַאָנְצָט זַוְיַּעַר פְּרִילְעָבָן קָאָרָאָהָאָר
צַוְּפָסְעָנָם פֿוֹן דִי גַּעֲלְבָלְעָן-גַּרְוִיַּע בְּעָרָג פֿוֹן גַּלְבָּע

אִיךְ בֵּין פָּעָרְזָעַנְלָעַן פְּרִינְגַּטְ טָאָבָעָנְקִים אָן אַלְטָעַר פָּאָרָעָעָר,
נַאֲךְ פֿוֹן נַאֲלָעוֹקִי „נַיְיַן-אָוֹן-דִּרְיִיסִיךְ“, פֿוֹן וּאַרְשָׁעַ,
אָבָעַר דָּאָם „פִּיפְּטָעַ יָאָרָן“ אִיז אָן אַנְדָעַר פְּרָשָׁה,
און בעָת עַר האָט מִיר פְּרִינְגְּטָלָעַן דָּעַרְקָלָעָרְטַ
די גַּעֲשִׁיכְטָעַ פֿוֹן דָּעַר עַוְואַלְזִיכְיַעַר פֿוֹן זַוְיַּעַר מַעֲכָנְנִישָׁעַר וּוּעַשְׁעָרִי,
הָאָפַ אִיךְ פָּאָר זַוְיַּק גַּעֲזָעַן דָּעַם שְׁלָאָנְקָן מַלְךְ שָׁאָל אַנְגָּעַלְעָנָט אוֹיפַ
זַיְינָן גַּלְאַנְצִיקָעַר שַׁוּעָרְטַ,
מוֹרְמָלָעָנְדִיקְ: — בָּעֵל פְּרָחָךְ אַתָּה חַי.

שָׁאָל, שָׁאָל — פָּאָר מִיר האָט גַּעֲשַׁוּעַבְטַ דִּין עַל אַסְטִישַׁ-גַּעֲבּוֹיְגַּעַנְעָר
שָׁאָטָן,
און אִין מִיר האָט דָּאָם בְּלֹוט גַּעַזְאָטָן.
אָךְ, נִישְׁתַּאֲיִינְגָּר וּוּאָלָט זַיְינְטַ, וְוי דַוְיַעַן, אַ בְּעַלְןַ,
אוֹיפַ אַ שָּׁאָרְפָּעַר, גַּלְאַנְצִיקָעַר שַׁוּעָרְטַ דָּאָם הָאָרֶץ צַוְּ לְאָזְן פָּאָלַן...

און די קינדער פון עין חרד
טאנצן אונטער דעם טראגנישן שאטן
אין אַ מאָרגֶנְזּוֹן — אַ קָּאָרָאָהָאָד ...

שין זיבגען אַבעער וויטסַע הייזלעַד אין גִּינְעָם,
שין אַבעער גָּאלְדַּעְפֵּל, ווֹאָסַ קָוָקָן פָּוָן בָּאַהֲעַלְתָּעַנְישׁ, פָּוָן בּוּיָם;
און ווֹאוַילְ צַוְּ דַי, ווֹאָסַ קָעְגָּעָן אַפְּהִיטָן זַיְעַד יָוָגָנְטָטְרוּם !

דער סערטיפיקאָט

מען האט אין דער פֿינְצְטָעָר דָּאָס הָאָרֶץ מִינְסַ שְׂטוּדִירָט,
צי מ'איַזְ פָּאָר אַמְּעָרִיקָע גּוֹט.
מיַט אַיְקָם-שְׁטָרָאָל בָּאַלְיוֹכְטָן — כְּהַאָב גָּאָרְנִישָׁט גַּעַשְׁפִּירָט.
אַ דָּאגָה ... נִשְׁתַּמְסַטְסַט אַיז מִינְסַ בְּלוֹט !

עם רִידְזִין דָּאָקְטִוִּירִים צְוִישָׁן זַיְרְ שְׁטִילְ :
— „עַם פֿוֹנְקְצִיאָנִירָט נַאֲרָמָל !
„עַם הָעֲנָגָט עַפְעָם אַיבָּעָר דֻּעָם הָאָרֶץ אַ גַּעַרְוִישׁ,
„גָּאָר אָונְדוֹ אַיז עַם גָּאנְצָעָגָל !

„עַם הָעֲנָגָט עַפְעָם אַיבָּעָר דֻּעָם הָאָרֶץ אַ גַּעַרְוִישׁ,
„דָּאָס הָעָרָט מַעַן מִיט פְּשָׁוֹט גַּעַהָעָר ;
„אוֹן עַר אַיז אַ פְּלִיט — אַ דִּיכְטָעָר דָּעָרָצָו —
עם שְׂטָאָמָטָ פָּוָן זַיְן „בִּזְוּנָם“ — אַיךְ שְׂוּעָר !

„עַם הָעֲנָגָט עַפְעָם אַיבָּעָר דֻּעָם הָאָרֶץ אַ גַּעַרְוִישׁ,
„גָּאָר אַז מַעְדִּיצְנִישׁן גַּרְונְד ;
„מִיר קָעְגָּעָן אִים אַוְיסְטָהָעָלָן אַ סֻּעְרְטִיפְּיקָאָט :
„דָּער מַאַן אַיז אַינְגָּאָנְצָן גַּעַזְוָנְט“ ...

אנטיגבר

עם זיצן און קלערן די אינזשענערן
אויפֿ אנטיגבר קאנגען.
געלערנשע און קענעך צייכעגען פֿלענער :
צעטילן די הימל-זאגען.

עם רוקן זיך גענטער די פֿינצטערע ווענט,
ווײַ וווײַערם פֿון זיגערם, ווי שטאלענע הענט,
בָּאַוועט פֿון „יענזיטיקע“ מְאַטָּרֶן
אויפֿ קעפֿ פֿון זרטומים און מיניסטָרֶן,
אויפֿ ריבֿע און פֿני, מויוחם נעהפֿארן
מייט בּוּפְלָאַקְס-הערנער, און שטאלענע שפֿארן.

עם רוקן זיך גענטער די פֿינצטערע ווענט,
אויטאמָטָן-גבוריים, קְפָרְנִים אַן הענט ;
און ווער מאַנטָם פֿון קְבָר טעמאָפְּערָאַמעָנט ?

למַאי די פריזור היינט נישט ריבֿטֵיק פֿאַרְקָעָמָט ?"

אַזְוֵי מִיטָן יְהִוָּה, אַזְוֵי מִיטָן פֿלָל.
בְּחִינָם דָּאַם בעטְלָעַן נַאֲך אַיִין שְׁטָרָאַל,
נַאֲך אַיִין אַטְעָם, נַאֲך אַיִין זְשִׁיףּ,
אַ לְעַצְטָן קוֹשָׁה, אַ מְרוּמָל מִיטָן לִיפּ,
דָּעַרְוָאָגָן דָּעַם יְוָרָש אַ לְעַצְטָן וּוְאָרָט —
בְּחִינָם, אִימְפְּעָרִיעַ ! פֿאַרְשְׁפִּילָט דָּיַן קָאָרָט ...
און מענסטו נַאֲך לְעַפּוֹן יָאָרְהָנוֹנְדָעָטָעָר לְאַנְגָּג,
מייט אַלְטָעַ מְכַשְּׁפִּים פֿאַרְפִּישּׂוֹף די שְׁלָאַנְגָּג,

וואס פווייזט נאך דיר נאך און קרייבט דורך די ווענט —
דו ציוכנסט דעם גור מיט אויגענע הענט,
דו ציוכנסט דעם גור אין הייליקן לאנד
אויפ „וועיסן פאפר“ מיט שווארכער האנט ...

עם זיצן און קלערן די אינזשענערן
אויפ אנטיךבר קאנאנען,
געלערנטע און קענער ציוכנען פלאונער :
צעטילן די הימלזאנען.

גדי זאג זי

גוי זאג זוי : — די וועלט איז א חורבן.
די ערדר איז אינ פותל-מערבי.
די מענטשטייט אינגעאנץן — אין קרבן.
דעך טויט איז דער אמרתער נביא.

ער רעדט — און איר מוזט אים הערן.
ער קומט — און איר מוזט אים זען.
ער גויט צו איביך זיכער, ווי שטערן.
און פליינקער, ווי ווינטג, ואס וויענג.

זין אמת האט ממש, ווי קברים.
זין לאנק — דאס איז-זיך : ממילא.
זין אטעם איז גסימה און שטראעם.
זין וועג איז דער הוושך ואפלה.

דָּרְבֵּי מַעֲנָנָר ...

.א.

דָּרְבֵּי מַעֲנָנָר —
אוֹן אִיִּין מַעֲנְתְּשָׁהִיט !
דָּרְבֵּי מַעֲנָנָר —
אוֹן אִיִּין וּוּלְמָט !

אוֹן, אָגָב, טִיפָּעָר צָו בָּאַטְרָאַכְטָן —
אַיְן אֶלְעָ פְּיֻעָרָן, אַיְן אֶלְעָ שְׁלָאַכְטָן,
אַיְן דַּי מְדָבְּרוֹת אוֹן יִם-בְּלָעָקָאָטָן,
אַיְן אֶלְעָ הָעַרְצָעָר, אַיְן אֶלְעָ בְּלוֹטָן,
קָעָגָן קָיָן ... דַּעַם רַצְיוֹחָה-לְהָוָתָן
רָאַנְגָּלָט זַיְךְ אִיִּין אָוּמְבָאָקָאָנְטָעָר,
אִיִּין גָּאַטְ-גָּזְוֹזָאַלְבְּטָעָר, אִיִּין קוּיָם-גָּעָאַנְטָעָר
הָעָלָד !

.ב.

אַזְוִיפָּיל תְּלִיוֹת אִיִּין אִיִּין וּוּאָלָד,
אַזְוִיפָּיל קְדוּשִׁים אִיִּין אִיִּין גַּעַשְׁתָּאָלָט
אַזְוִיפָּיל קְבָּרִים אִיִּין אִיִּין פָּעָלָד,
אַזְוִיפָּיל חָלָדָן — אִיִּין אִיִּין הָעָלָד !

.ג.

דוֹ זָאָגָט : — יִתְגָּדֵל ... אֵיךְ עַנְטָפָעָר : — אָמָן !

דָּעָר מְלָאָךְ הַדּוֹמָה זָוְכָת אַ נָּאָמָעָן,
עָר זָוְכָת אַ פָּאַסְפָּאָרָט, עָר זָוְכָת אַ יְהָוָם —
אַ מְלָאָךְ מָוֹזָהָן זָיִן שְׁלִיחָות !

מלאך, מלאך ! — דו בימט זיך טוועת,
(הgeom דאס טרעפט דיר איזוי וועלטן ...).
זיין אוחל אויז אין הימליך בעווען
און זיין נשמה — אין אנדערע וועלטן.

און שרי נישט, מלאך, נישט מאך קיון יעלה,
און גיי — און פרעג פטלה של מעלה !

און אייבער אלע מיט די דערנער קרוינען,
און אייבער אלע פון דער פֿײַז-עליטע
האטסטו, מלאך, נישט מער קיון שליטה,
זוי באקומווען עקסטראָן לוינען ...

בחנים רופטנו : — מה שמי ?
ס'אייז אן אַ ממש ... אַ פראָסטער עכָּא ...
וואָ פון אַן אלול-פליג דאס זומען ...

פון וואָנען, מלאך, ביסטו געקומען ?

עם האט דער בורא געגעבן אַמנעסטיע,
זוי זינען צוישן די העכטעה געסט ... יע !

אין גִּזְעָדָן, אין בלומען-אליען,
זע נאָר אין וועלכער חברותא זוי גייען !

וואָ אַוְיסְגַּעַשְׁטַעלְתָּא בַּילְד אַין קִינָא,
פֿאָרוּים מיט שליסלען אַברָהָם אַבְינוֹן,
און זיידע יִצְחָק, אַן טַאַטָּע יַעֲקֹב —
און יַעֲדָעָר גִּיאַת — בַּיִּזְחָק אַתְּפִיף !

נאך וויי — די יידזן פון דעם געטַא,
 און וווער וואָלט זאגן : — דאס זיבגען די זעלבע !
 קיין מאָנְגַּן-דודס, קיין לאָטַע קיין געלבע,
 מיט פָּאנְגַּן און טראָאנְסְפָּאָרָאנְטְּזְוּעַטָּא ...
 ביסטו דומה, נישט מספים, דו קענטט זיך דערוועגן
 צו ריזן דעם פֿבִּיכּוֹל אַנטְקָעָגָן.
 גיי, לאָז עס אַיְן אַלְעַ ווּעַלְטַן הָרָן,
 פֿאַרְשָׁעָם אַיְם אַנטְקָעָגָן לְבָנָה אָז שְׁטָעָרָן ...
 פֿאַרְשָׁטָעָל אַיְם דעם ווּגָן ... אָז שְׁרַי ... אָז בָּאַפְּאָל אַיְם
 אַנטְקָעָגָן די זונְגָּן, די לִיבְּטַ-גְּלֶגְּלִים,
 פֿאַרְשָׁרְיִי מיט דִּינְזָן קוֹל, מיט פְּלִיגְלָ פֿאַרְשְׁוִישָׁ אַיְם :
 — „איַן עַולְמַ השְׁפֵל — די ברוינְגַּעַ בעסְטְּיעַ,
 אָזָן דָּא ... אָזָן די הִימְלָעָן אַרְחָמִים אַמְנָעַסְטִיעַ ?
 ווּאָס טוֹיגַ דִּירַזְ אַס אָומְשָׁוְלְדִיקַ בְּלוֹטַ ...
 אָז די קְדוּשִׁים ?“

ער רעדט צו אונדז ...

ער רעדט צו אונדז פון בראַשיַת אָז אַ לשׂוֹן פון מְשֻׁלִּים,
 מיט נעמען אַומְפֿאַרְשָׁטָעַנְדְּלָעַכְעַ, אַדרְעַס נִישְׁטַ צו גַּעֲפִינְגַּן.
 באַהָאַלְטָ פֿאָר אָונְדָז די פֿאַרְלָ-אַצְּרוֹת אָזָן קְנִיפְלָעָרָ פון הַכְּלַ-הַבְּלִים —
 די סְדוֹהָת, די רְמוּזִים פִּינְגַּע, ווִי שְׁפִינְוּעַבְּסָן גַּעֲפִינְגַּן.

ער רעדט צו אונדז פון איַיבְּיךָ אָז פון אַוִּיסְטְּרַלְיִישָׁן זָאָכָן,
 אָזָן ווּאָס ער האָט אַנטְפְּלָעַקְטָ פֿאָר אָונְדָז אִיז עַד-הַיּוֹם פֿאַרְבְּאָרְגָּן.
 ער קָעָן פֿאָר יַעֲזָן קְלַעַנְמַטְן חַטָּא פֿאָר אָוִים צְדִיקִים מַאֲכָן,
 אָזָן זְשִׁיפְעַן לְאָזָן גּוֹסְמַנְדִּיקַ אָזָן ווּאָרטָן די תְּשׂוֹבָה פון מַאֲרָגָן !

אָזָן אִיךְ הַאָב נִישְׁטַ קְיַיְן טָעַנְהַ מַעַרְ, קְיַיְן תְּבִיעָה נִישְׁטַ, חַלְילָה !
 אִיךְ הַאָב אַ בִּינְטָל לְעַצְּטָעַ טָעַג אִין ווּלְטַמְּאָרָק דּוֹרְכְּצֹוּשְׁטוֹפָן,

פָּוֹן שְׁמוֹאֵל הַנְּבִיאָס גַּעֲזָאנְגֶּעָן

.א.

און פיענט האט מײַן האָרֶץ דעם מזבח
און בענקט נאָר קײַן קְרַבְּן נישט מעָר —
פָּוֹן בְּשָׁמִים, פָּוֹן קְטוֹרָת דָּעַר רִיחַ
מערט בִּיטְעָרְקִיָּט נאָר אַין מײַן טְרָעָר.

דערההער אַיך די טְרוּיט פָּוֹן אַ פּוּהָן —
ס'שְׁטְּרָאַלְטַּה דָּוָרְךָ די יְרֻיעָה דִּי וּן,
די נאָכְטַּמְּ מִיט אַיך חֹוְשָׁךְ פָּאָרְגִּיְעָן, —
מײַן נאָכְטַּמְּ דָּאָךְ בְּלִיכְבַּט נִישְׁט אַפְּגָעָטָן.

דערזע אַיך אַין אָפּוֹד פָּוֹן לְעִינָעָן
צַי חָפְנִי, צַי פְּנָחָם גַּעֲקְלִיְידַּט —
די פְּלָאָמְעָן פָּוֹנָם תְּמִיד דָּעָרְשִׁינְעָן, —
מײַן האָרֶץ נאָר אַין חֹוְשָׁךְ פָּאָרְגִּיָּט ...

די ווַינְטְּלָעַךְ דָּעַם ווַיְירַוֵּךְ צְעוֹדְיוּעָן,
צְעַטְרָאָגָן פָּוֹן בְּשָׁמִים דָּעַם דָּוָפְט —
אַ, ווֹיַּ מִיר, ווֹאָס אַיך האָב גַּעֲוָעָן,
פָּוֹן זַיְנָד האָט גַּעֲצִיטְעָרָת די לוֹפְט ! ...

.ב.

אַ, מַוְתָּעָר, הַאָסְטַּמְּ מִיר אַפְּגָעָטָבָן
אַין מַשְׁפֵּן צַו דִּינָעָן דָּא גָּאָט :
אַין הַיְלִיקָן מַשְׁפֵּן צַו לְעָבָן —
דָּא זַע אַיך נאָר טְמָאִים אַין שְׁפָאָט !

אַין הַרְמָתִים אַין שְׁטִילָן,

אין שאטן פון גריינענדן בוים,
דארטט בליען נאך רייןע געפילן,
דארטט שפראצט נאך א הייליקער טרוים!

דו זעכט זיך צום שפינראד צו שפינען,
א טרער פאלט אין ליינען ארטין —
פאר מיר איז דיבין טרער און דיבין יונגען,
און איך ווער דערשטייקט דא פון פיין!

דו זעכט זיך צום וועבשטל צו וועבן
אן אפוד פון ליינען דיבין קידן —
א, מוטער, איך קאנ דא נישט לעבן,
דא וויטער צו זיין איז א זינד ...

.ג.

די זון אין אפרים פארגאנגען,
דעך אוננט צעהויבערט די האָר,
וואַ שייפור פון טויען און קלאנגען —
און ווינט שאלט פון מנהה א כאר!

עם שפיגלען זיך שטראָלן אין שויבן,
עם צינדט זיך אין שיילו א ליכט:
אַהוּן גוּיט אַ פרוי מיט צוּווִי טוֹבֶן,
און פרום, ווי אַ טוֹב, דאס געוּיכט!

די האָר נאך פאָרוּיקְלַט אַין טיכער,
דאָך רויישט ווי מיט יומ-טוב דאס קלײַד,
די טרייט וועוּן קראָעַטְמִיקָּעָר, זיכער, —
דאס פנִים גערוּיטְלַט פון פרײַד!

אַרְיֵבָעֶר דִּי מַעֲגָ פָּוּן אַיר נִידָּה,
דִּי מַעֲגָ פָּוּן אַיר טָנוֹקָעָלָן פְּנִין;
אַיְן אַוְיָגָן פָּאַרְבָּעָנְקָטָע אָוּן מִידָּע
צִינְדָּת-אָן זִיךְ פָּוּן שְׁטָעָרָן אַ שְׂיָן . . .

דִּי טְוִיפָּן דָּעַרְלָאָנְגָט זִיךְ דָּעַם פּוּהָן —
סְ'דָעָרְהוּבָט זִיךְ אַ פָּאַרְחָאָנָג, אַ וּוֹאָנָט,
אַ, וּוֹיְ מִיר, וּוֹאָס אַיְךְ חָאָפְּ גְּעוּזָעָן,
דִּי לְוַפְּט הָאָט גְּעַצְּמָעָרְטָע פָּוּן שָׁאנְד!

.๕.

דוּ זְעַסְטָט זִיךְ צַו רִיכְכָּן, אַ, פּוּהָן —
אַיְן חַשְׁן-הַמִּשְׁפָּט גְּעַקְּלִיְּדָט;
אַרוּם דִּיר פָּאַרְזָאָמָלְטָע שְׁטִיעָנוּ
אַיְן טְוִיעָרָ פָּוּן אַוְהָל-מוּעָד.

עַם פִּינְקָלָעָן פָּוּן חָשָׁן בְּרִילְיאָנָטָן
אוֹן אַבְנִי-הַשּׁוֹחָם, וּוֹיְ לִיכְט
פָּאָר שְׁבָטִים פָּוּן אַלְעָרְלִי קָאָנְטָן
וּוֹאָס קּוּמָעָן פָּאָר דִּיר צָוְם גְּעַרְיכְּט:

דָּעַם בְּעַרְגְּמָאָן פָּוּן נָאָנָטָן אַפְּרִים,
דָּעַם פִּישְׁעָרָ פָּוּן אַשְׁר, פָּוּן וּוֹינְט;
דָּעַם פָּאַסְטָוָרָ פָּוּן בִּין-מִשְׁפָּתִים,
אוֹן סּוּחָרִים אוֹן הַלְּדוֹן פָּוּן שְׁטָרִינְט.

פָּוּן דָּן אוֹן בָּאָרְ-שְׁבָעָ, וּוֹאָס קּוּמָעָן
צַו הַעֲרָן דָּעַם פּוֹהָנָם אַ וּוֹאָרָט;
אַ, דָּא, וּוֹאָוּמָעָן הַעֲרָתָן נָאָר דָּאָס בְּרוּמָעָן
פָּוּן כְּרָבִים אַיְן הַיְּלִיקָסָטָן אַרְט . . .

דו זיצט, יא, צו ריבטן, א פהן —
א משפט פאר גאט און פאר ליעט —
דאך חפני און פנהם ווואו זינגען?
ווער האט זוי פון משפט באפריט?

ה.

ס'קומט ווידער דער אונט דער בלוייער —
א, פלאמען פון תמייד, פארגוייט!
לאזט גיכער פארמאכן דאס טויער,
פארדריגלען דעם אוחל-מועד.

אין רואיקן ליכט פון מנורת,
וואם פלייט, ווי פאר זיך נאָר מיט שין, —
אנטפלעקט זיך דער ווילן פון בורא,
אין מיר זאָפַט זיין ווילן זיך אַינְן.

און בין איך געבעירן צו דינגען
פאר דיר אין זיין הייליקן הויז,
באליעכט מיר, א. בורא, מײַן זינגען —
מיך טרייבט איצט דער משפֿן אַרוּוִים!

ער יאנגט מיך צו לויפֿן פון דאנגען,
א, לויפֿן אויף בערג און איין טאל,
ニישט פרעגן, זואַוהין און בין וויאַנגען,
נאָר וואַנדערן, ווי אַברהָם אַמָּל ...

זיך בלאנקען אין שטילע ישבוים,
און גיינ פון געצעלט צו געצעלט,
אין נאמען פון יוֹשְׁבַּ-הַפְּרִבִּים,
פון איין עַק אָזֶם צוֹוִיטֵן עַק ווּעַלְתָּ.

דערציזילן, ווי פוחנים לעבן,
ווײַ דָּ אַ וְעֶרֶט גָּאַטֵּם נְאַמְּעַן דִּיעָרְהַיִּיכְטָן,
אוֹן וְעוֹמְעַן דָּ אַ מְעַשֵּׂר צָו גַּעֲבָן,—
וְוי וְוִינְיַיט דִּי קְדוֹשָׁה דִּיעָרְגְּרִיכְטָן!

אייך קאָן שווין דעם סוד מעַר נִישְׁתָּט טְרָאָגָן,
דעם סוד, וואָס דעם משְׁפָּנָן פָּאָרְשָׁוּעָכָט.
מיר דאַכְטָן: אוֹיךְ דִּי פְּרָכִים זִיךְ קְלָאָגָן,
אוֹן מְאַנְעַן פָּוּן גָּאַט זַיְעַר רָעָכָט.

אייך קען אַ קְוּוֹאָל

אייך קען אַ קְוּוֹאָל, וואָס שְׁפָּרְוּדְלָט פָּוּן אַ שְׁטִיְּזָן,
אוֹן וְיִנְגְּטָן אוֹן טְאָנְצָט, אוֹן שְׁוִימְטָן זִיךְ אַן קְוּוּלָט,
אוֹן וְוַיְקָלָט זִיךְ אַין חִימְלָעָן אוֹן קְיִיקָלָט זִיךְ אַין זָאָמָד,
לְגַמְרִי פָּאָרְגָּעָסָן פָּוּן וְואַנְעַן עַמְּשְׁתָּאָמָט,
אוֹן פְּרִיאִיט זִיךְ מִיטָּ דָעַר וְוּלָט! ...

אוֹן וְואָס דִּי שְׁמַחָה אַיְזָן, דָּאַס קען אייך נִישְׁתָּט דִּיעָרְגִּינִין —
אַ קְוּוֹאָל, וואָס שְׁפָּרְוּדְלָט פָּוּן אַ שְׁטִיְּזָן ...

אלֵי, אלֵי, למה עזבַתני?

פָוּן פְּרָאָכְנָע אִיז מִינֵּן קְרִיבֵּץ. דָּאַס הָאָרֶץ אֵין אֵים צְעַפּוֹלֶט
פָוּן צְוּוִיָּ-טוֹיוֹנָט-יִעֲרִיקָע רַעֲגָנָם אָזֶן שְׁנִיעָן אָזֶן קָעַלְט.

אֵיךְ הַעֲגָג נָאָךְ אַלְּזַ צְעַבְּלוֹטִיקָט אַנְטְּקָעָגָן דָּעָר וּוּלְטָמָ.

אַרוּם מִיר וּוּבְּפָט זַוְּדָאָךְ דָּאַס אַיְבִּיקָע רַכְּילּוֹת.
אוֹן אָלָעַ הָאָרְצִיקָע גְּלָאָקְנוּ-קְלָאָגָגָן, אוֹן אָלָעַ בָּאָגְּנוּלְדָעָטָה תְּפִילּוֹת
הָאָבָּן נִישְׁטָ גְּעֻפּוּלָט.

עַם הָעָלָמָן נִישְׁטָ דִּי פְּרוּמָע פְּלָעַמְלָעָד אִיז דִּי וּוּאָקְסָעָנָע לִיכְטָמָ.
אוֹן נִישְׁטָ דִּי פְּאָרְבִּיקָע בִּילְדָעָר, וּוָאַס פְּאָרְאִיּוּדָלָן מִינֵּן גְּעוּוִיכְטָמָ.
אוֹן נִישְׁטָ דִּי גְּיִיסְטְּרִיכָע דָּרְשָׁוֹת אִיז דִּי טְוִיזְנָטָעָר קָאַשְׁצִיאָלָן
טָאָגָג בְּנֵי טָאָגָג.

קִיְּנָעָמָם מְעַשִּׂים וּוּרְעָן נִישְׁטָ גְּעוּוֹאָוִינָן אוֹיֶף מִינֵּן צְעַבְּלוֹטִיקָטָעָר וּוּגָן:

— אלֵי, אלֵי לָמָה עָזַבְתַּנִּי? ...

פָוּן פְּרָאָכְנָע אִיז מִינֵּן קְרִיבֵּץ. פָוּן גָּאָרְנִישָׁט זִין יְקוּם.
נָאָךְ דִּי כְּמָאָרָעָם, נָאָךְ דִּי שְׁטוּרָעָמָם וּוּאָרְפָּן אֵים נִישְׁטָ אָום.
פָוּן פְּרָאָכְנָע אִיז מִינֵּן קְרִיבֵּץ. שְׁוֵין לְאָנָגָג גְּשַׁלְאָגָן הָאָטָט דִּי שְׁעָה.
אוֹן דִּי שְׁוֹנָאִים, אוֹן דִּי פְּרִיעָנָט מִינָּעָ — שְׁוֵין לְאָנָגָג נִישְׁטָאָט:
פִּילָּאָטָוָם — אָפָר וּעָפָר.

אִישׁ קָרִוּת — דָעָר פְּאָרְקוּוּפָר ...

וּוְאָוָ אִיז זִין גְּעַבְּיָוִן?

שְׁוֵין לְאָנָגָג פְּאָרְגָּעָסָן הָאָטָט דִּי מְדָבָר זִין פְּאָרְשָׁאָלָטָן גְּעוּוֹיָין.

יְרוּשָׁלָיִם — מַעַרְןָ נִשְׁטָה דִּי יִדְיּוּשָׁר שְׁמָאָט.

יְהָוָה — מַעַרְןָ נִשְׁטָה דָעָר יִדְיּוּשָׁר נָאָט.

בְּלִוּוּ מַאֲגָדָלָעָנָעָם לִידָעָר בְּלִאָנְדוּשָׁיָעָן נָאָךְ אִין וּוּינָט.

אוֹן מִינֵּן מַאֲמָעָם בִּיטָעָר קְרָעָכָן: — קִינְדָה, מִינֵּן קִינְד ...

אוֹן יִשְׂרָאֵל וּוּרְטָ גַּעֲטָרְבִּין פָוּן אַשְׁטְרָאָפְּנְדִּיקָעָר הָאָנָט,

זין גROL — צו מינעם פאַרוּאַנדט.

דו האָסְט אַיִן מֵיר, מֵינַן פָּאַלְק, דִּין לְעַצְמָן פַּיְלָ גַּעַצְיָלֶט,
דו האָסְט אַיִן מֵיר, מֵינַן פָּאַלְק, דִּין לְעַצְמָן שְׁפִילָ פַּאַרְשְׁפְּוִילֶט,
דו האָסְט מֵיד פְּינַט, מֵינַן פָּאַלְק, אַיךְ בֵּין דִּין אַיִינַן בַּילְד ...

אוֹן צֻוַּי טוֹזָונַט פְּרִילִינְגַּן הַאָבָן גַּעֲגָרִינַט אוֹן גַּעֲפְּלִיט.
אוֹן צֻוַּי טוֹזָונַט הַאָרְבְּסַטְן מִוְתָן גַּלְדָּעָנָם יַאֲוֹשָׁ גַּעַקְנוּיט.

צֻוַּי טוֹזָונַט מָאֵל דְּרִיעִי הַוְּנְדָעָרֶט פִּינְגָּה אוֹן זַעֲכִיזָק זַוְּנָעָן
מִוְתָן רָאֹעַ מַאֲרְגָּנָס אוֹן קָאַלְיָרְטָע אַוּוֹנְטָן
איְבָעֶר מֵינַן קָאָפָּ צַעֲרוֹנָעָן.

פָּוּן פְּרָאָכְנָעָ אַיְזָ מֵינַן קְרִיְּץ. פָּוּן גַּאֲרְנִישָׂט — זַיְינַן יְקוּם.
אוֹן דָּאָם מַלְכָּותְ-הַשְּׁמִים הַיּוֹבֶט זַיְךְ אַלְעַ נִישְׁטָן אָן :
— אַלְיַ, אַלְיַ, לָמָה עַזְבָּתַנִּי ? ...

דער אַרְעָמָעָר יוֹחָנָן . . .

דער אַרְעָמָעָר יוֹחָנָן טוּבָלֶט אֵין יַרְדֵּן,
טרָאָגָט האָרִיךְ קָעָמָל-פָּעָל אַוִיפְּ דַּי לְעַנְדָּן,
אוֹן עַסְּטָן עַסְּטָן עַר שְׁפִינְגָּן מִיטְּ הָאָנִיק —
טָא וּוּמְעָן וּוּילְעָר מִיטְּ קָוְנְצָן בְּלְעַנְדָּן ?

דער אַרְעָמָעָר יוֹחָנָן טוּבָלֶט אֵין וּוּאַסְּטָן
מִסְתְּמָא הַאֲסָטוֹ, טָאָטָע, אִים מַעַר נִישְׁטָן גַּעֲגָבָן !
אוֹן אַיךְ וּוּלְעָל אַיְיךְ טְוּבָלָעָן אֵין רֹוחְ הַקּוֹדֵשׁ,
אֵין אַוְרָאַלְטָעָן וּוּינְגָּעָן פָּוּן אַיְיבִּיקָן לְעַפְּן !

אוֹן וּוּאַסְּטָן טְוִיגָּא זָוָן, וּוּאַסְּטָן קָעָן אַיְיבִּיקָן נִישְׁטָן שְׁיִינְגָּעָן ?
וּוּאַסְּטָן לְאָזָטְפָּהָרָה רָק חֹשֶׁךְ אוֹן שָׁאָטָן,
אוֹן דּוֹרוֹת נָאָךְ דּוֹרוֹת פָּאָרְפָּלָאַנְטָעָרָט אֵין פְּיִינְגָּעָן,
אֵין פְּיִינְגָּעָן פָּוּן גְּלָגְלִים, אֵין גְּהָנוֹם גַּעַזְאָטָן !

אָ, וּוּי צָו דַעַם דָוָר, וּוּאַסְּטָן בְּרָעָנְגָט וִיךְ פָּאָר אָ קְרָפָן,
אוֹן נִישְׁטָן אַוִיפְּ מִין טָאָטָן-אַיְיךְ-הַוּלָּם מַזְבָּח !
אָ, וּוּי צָו דִיר, דָוָר — דַוְ בִּיסְטָן לְאָנְגָן שְׁוִין גַּעַשְׁטָאָרָפָן —
פִּילְמָט אָן דַי גַּעַשְׁיכְטָעָן מִיטְּ בְּרָמָנָן רִיחָ !

דער אַרְעָמָעָר יוֹחָנָן טוּבָלֶט אֵין יַרְדֵּן
סְקָעַלְעָטָן, מַצְבּוֹתָן פָּוּן הָר הַזּוֹהִיטִים.
אוֹן אַיךְ וּוּלְעָל אַיְיךְ טְוּבָלָעָן אֵין רֹוחְ הַקּוֹדֵשׁ :
— אָ, פָּאָטָעָר אֵין חִימָל ! גַּיבְּ גְּלֹיְבָן דַי מַתִּים.

מען וווערט נישט

מען ווערט נישט קיין דיכטער פון זאגן פoitim אין חצ'ות,
פונקט ווי מען ווערט נישט קיין העלט מיט איין שאם,
פונקט ווי קיין חכמה קומט נישט א צולאנג צו וויעס האר,
פונקט ווי די איביקיט ווערט נישט געגעבן איין דור.

עם הפתשות שווין נישט אינגעראָן געזאנט זיך : — זינגען ווי דוד וועל איך,
און דאָך הפתשות אַת ההייליכִים געלֿאָזֶן בלויו אײַזְן דוד האַמְלֵךְ.

רְבָנוֹ-שָׁלָוּם ! אֲזַוִּיפָל בִּיפְלַיאַטְעָקָן, אֲזַוִּיפָל בִּיכָּעָר —
אוֹן דָּעַר שָׁכֵל בְּלִיעָפֶת הַמִּיד אַ קְרִיבָעָר,
ער קומט התמיד נאך די יאָרָן.

אך, פופציק יארלען אפגעפאָרָן,
אוֹן דָּם לְעֵבֶן אַיִו נַאֲךְ אַלְזִין אַ שְׁפִילְ אַיִם,
אוֹן קַאֲמָפַ אַוְן וּאַגְלָעַנִּישׁ, זַאנְטַ עַר,
וּאַלְטַ אַפְּילְוַ דָּוד נִישְׁטַ גַּעֲוָעַן אַזְּ גַּרוּיְסָעַר דַּאֲקְטָאָר
צַוְּ קַעַנְעַן צַו יַעֲדָר קַרְאַנְקָהִיטַ פָּאַרְשָׂרְיִיבַן אַ קַּאֲפִיטָלַ תַּהְלִים.

אך, אין דעם, ברודערל, שטעהקט אוזא פֿיענער רָמוֹ,
במעטן קרוב לאמת.

ס' איז דוד, פונקט ווי אברהם, נישט אינטמאָל אַ פְּלוּיט געוווען,
 אַ זָּוָאנְגְּלָעֶר אַ מְוֹדֵד — אָוֹן אָוְמְגָלִיק גַּעֲזָעָן.
 נישט אַיְנְמָאָל פָּאַרְשְׁעָמֶט, נישט אַיְנְמָאָל צַעְקָלָעָמֶט
 נישט אַיְנְמָאָל אָן אַ העמד
 אוּפָן חַיְלִיקָן עַלְעַנְדָּן לַיְבָ ...
 אָוֹן דֵי האָרְפָּן-סְטוּרְנוּעָם צָוָן דֵי נְשָׁמָה: — שְׁלִימִ-מוֹלֵד, זַוְּגָן, שְׁרִיבָּעָן ...

"ה'ש, מה-הרבו צרי" ... איזופיל שנאה און שונאים, איזופיל צעהיכטע זאמדן סויישציגו אין פנים,

אוֹזּוֹיְפּוֹלְ פַּרְעָמְדָקִיְתְּ וּוֹיְיעַטְ פָּוּן אַשְׁקָלוֹן אָוּן גַּן,
אוּן פָּוּן יְעַדְן פֻּעַנְצָטְעַרְ טְרֵיְבֶּן פְּלַשְׁתִּים שְׁפָאַם.

פָּוּן חַיְילִיקְן לְאַנְדָּן דִּי גַּרְעַנְיִצְּן צַו שְׁמַגְלָעַן
אוּן אוּן פְּלִישְׁתִּים-לְעַנְדָּעַרְ וּוֹאַגְלָעַן, וּוֹאַגְלָעַן ..
אוּן יְעַדְעַר אַוְיְפְּגָאנְגַּן זָאַל דְּעַרְמָאַגְעַן אָוּן דִּי הָרִי יְהָוָה
אוּן פְּרַעֲגַן מִיטְ צְעַבְּרַעַנְטַע בְּעַטְלָעַרְ-לִיפְּן : — אַפְּשָׂר אַ רְוַדְאַ ? ...

וּוֹ מַאַדְנָעַ דַּעַר גַּרְולְ מַאַשְׁירַתְ דִּי קַאַרְטַן !

אַיְן אַונְדוֹעַרְ טְרַאַגְיִשְׁטָעַרְ שְׁעהַ
וַיְינְעַן תְּמִידְ, וּוֹ בְּיוֹזְעַ שְׁאַטְנָם, פְּלַשְׁתִּים דָא ...
אוּן זַיְ פַּאַרְשָׁלִיסְן נַאֲךְ עַזְהִיּוּם פָּאַר אַונְדוֹ דִּי פַּאַרְטַן.

וּוֹעַן אַיְבָּעַר לְאַנְדָּאַן וּוֹאַקְלָטְ וּזְיךָ דִּי גַּרְדִּיזְ-וּאָגְן,
אַיְן פַּאַרְשָׁטִיקְטָן בְּלַיְעַנְדִּיקְן קְלָאָגְן,

אוּן פַּאַלְאָצְן בְּרַעְנָעַן, סְצָעְרִיכְסְּן זַיְחַ, וּוֹיְהַרְצָעַרְ, דִּי מוֹיְעַרְן —
אוּן לְאַנְדָּן פַּאַרְשָׁלִימְטְ פָּאַר אַונְדוֹ דִּי אַרְץְ-אַבּוֹתְ-טוּוּעָרְן
אוּן אוּן אַיְרָעְ הַיְמָלָעָן בְּלַאַגְדְּשִׁיעָן אַוְיְמָאַטְשִׁיעָן בְּאַמְּפָן
אוּן צְעַבְּרַעַכְנוּ אַיְן אַיְרָעְ לְעַגְנְדוֹ-וּאָלְדְ דִּי עַלְטָמְטָעְ דָאַמְּפָן ...

אוּן עַם זַיְנְעַן נַאֲךְ נִישְׁתְּ מַעֲנְדָרְגִּירְתְּ

אוּן נִישְׁתְּ קְלָאָסִירְתְּ
די צְעַבְּלָוְטִיקְטָעְ קַאַרְטָאַטְעָעְקָנוּ פָּוּן אַיְרָעְ אַיְגְּעַנְעָן קַאַטְאַקְאַמְּפָן ...
וּוֹאַם הַאַטְ גְּרוּיְם-בְּרִיטְאַנְיָעַן פָּאַר אָן אַרְעַמְעַן וּוֹאַגְלָעַרְ זַיְחַ צַו שְׁרָעָקָן ?
אַךְ, מַעַן זָאַל, חַלְילָה, אַיְן אַיְדָלְ בְּלוֹטְ קִיְיָן אַנְטִיםְעַמִּיטִיםְ נִישְׁתְּ וּוּקָנוּ,

מַעַן זָאַל דַּעַם יְיָדְזָהָאָסְ אַיְן אַיְרָעְ בְּלוֹטְ, דַּעַם קָאַלְטָן,
לְאַזְן טִיףַ, טִיףַ — זַיְחַ אַוְיְמָבְאַהְאַלְטָן,

אוּן נִישְׁתְּ קִיְיָן אַרְצָבְעָרְ, נִישְׁתְּ קִיְיָן טְעַרְקָנוּ
זָאַלְן דַּעַם גַּעֲפִילְ אַוְיְףְ אַיְרָעְ פְּנִיםְ מַעְרָקָן.

אוּן אַיְרָעְ פַּאַרְדָּעָקָנוּ דַּעַם גַּעֲפִילְ מִיטְ אַ צְוּוֹיְפְּנוּיְמִידְקָ רְחַמְנוֹת —
וּוֹעַר טְרִיבְעַטְ אַיְן דִּיןְ נַאֲמָעָן דַּעַם לְצְנוֹתָ,

גְּרוּיְסְאַצְעַמְעַנְדִּיקְ צַוְ ?

און איך בעט פאר דיבנע מסטטוביינער, ס'זאל אין זוי בלען גאנטס ווינט,
און זיין פאליע זאל דיך פון אומגניליקן אָרוֹיְסְטוּרָאָגָן,
און דיבנע קרייגס-שיין זאל צבאות און קיין וויסטע פעלזן נישט צעשלאנן
איך בעט : — רבוננו של עולם, ניב איר פוח אָוִיסְצְוּרָאָגָן די קלעפֿ,
וואָס זוי האָט פֿשֶׁר פֿאַרְדִּינְט.

געחתמעט איז פאר אײַינעם דיבנעם אָ דור
דעָר גוֹרְ-דיַין פָּזָן אָ חָוּבָּן-לוֹוִוָה,
און אָוִיסְגָּעְדָּרִיקָט מֵיט די הַיְלִיקָעָ לִיפָּן פָּזָן נְבִיא יְשֻׁעָה
אַיִן בָּאָרִימָטָן קָאָפִיטָל כָּג —
און קִיְינָעָר קָעָן נִישְׁט אַיְפָעַרְמָאָכָן דָּאָס וּוְאָרט פָּזָן הַיָּמָל.

און דער רױץ

און דער רױץ פָּזָן דיבנע הויכע פָּאָפְּרִיקָן-קְוִימָעָן אַטְעָמָעָן
מייט פְּרִיסְטָן פּוֹלָע :
— “גָּאוֹלָה !”

בִּים זָלְזִים

און איך בין געווען ביים זאלזים, מײַן קינה,
ニישט וווײַט פון די חורבות פון סדום.
עם רירט אין דעם ים נישט קיון וועלבל דער ווינט,
קיון פאלייע, קיון מומל, קיון שויַם.

עם שווימט אין דעם וואַסער קינמאָל נישט קיון שיף,
עם באָדט זיך קיון מענטש נישט אין אַם.
קיון פישעלע שווימט נישט אַרום אין זיין טיף,
איין זיין לוֹפֶט קיון פִּיגָּלְשָׁע שטיטם.

ס'דעָרְפְּרִישְׂט נישט קיון גרעזיל דעם וואַנדערערם פְּלִיכְּ,
זיין זאמְדְ-פְּרָעָג זאָם האָרֶץ נישט דערְפְּרִיאַט.
קיון פָּלָאַטְעָרְלָל שְׁטוּרָת נישט זיין שְׁטִילְקִיַּת, קיון פְּלִיגְ...
מען רופט אַם: „דער יַם פָּוֵן טוּיט.”

און תְּמִיד פָּאַרְשְׁפִּילְט אַין נְיוֹאַנְסָ פָּוֵן זַיְן פְּלוֹיָ,
ニישט פָּאַרְבְּעָנְקָט צַו די זָאַמְדָן אַרוּם.
קיון פרוּלָעָכָן שְׁמִיכָּל, קיון זְוִיפְצָל, קיון אוַיְ...
ער גְּלָאנְצָט עֲגָאַאַסְטִיש אַון שְׁטוּם!

און וואָרְפְּטָטו אַשְׁטִינְדָּל — צְעַבְּרָעָכוּ זַיְן גְּלָאנְזָ,
דאָם שְׁטִינְדָּל פָּאַרְזְּוִינְקָט נִישְׁט אַין טִיף.
ס'פָּאַרְפִּישְׂוֹפָן פָּאַרְפָּן דעם שְׁטִינְדְּעָלָם טָאנְזָ,
וֹי אַרְצָ אַוִּיפָּת בְּרִילְיאַנְטִיעָנָם שְׁלִיפָּ.

מען זָאנְטָ: עַר אַיז גָּאָרְנוּשָׂט קיון קְבָּצָן, נְאָר קְאָרָגָן,
און אַוְצְרוֹת בָּאַהְאַלְטָן זַיְן גְּרוֹנָט.
דער חְרָבָן פָּוֵן סְדוּם, עַמְוָרָה בָּאַרְגָּ —
זַיְן זַיְנָעָן זַיְן שְׁרָעָק אַון זַיְן וּוּאָונָ.

און איך בין געועען פֿי דעם זאלזִים, מײַן קינֶה,
און איך האָפְּפָרְזָהָאָפְּפָרְזָה זײַן טעם,
איין טראָפָן... איך שפֿי נאָך אַין זאמָד אַון אַין ווינְטָן,
מיר ברענען די לֵיפְּן זײַן סְמָם.

און פרעגסְטוּ...

און פרעגסְטוּ אֹוִיף מִיר פֿי די ווינְטָן,
זַי בִּיוּזָרְן זַי : — נִישְׁתָּטְנַעְן !
און פרעגסְטוּ אֹוִיף מִיר פֿי די בִּיְמָעָר,
זַי שָׁאָקְלָעָן די קַעְפְּ אֹוִיף : — נִין !

און פרעגסְטוּ אֹוִיף מִיר פֿי די בְּלוּמָעָן,
זַי זִינְעָן פָּאָרְטָוּן מִיט דָעַר בִּין !
און פרעגסְטוּ אֹוִיף מִיר פֿי די תְּבָאוֹת,
זַי קַעְנָעָן נָאָר פּוּעָרְשָׁע זַי ...

און פרעגסְטוּ אֹוִיף מִיר פֿי די יְמָעָן,
פָּאָרְשָׁפִילְטָה מִיט קָאַלְיָרְטָעָר קְרָעָל !
און פרעגסְטוּ אֹוִיף מִיר פֿי די פִּיגְלָל,
פָּאָרְטָוּן מִיט דָעַר אַיְגָעָנָעָר זַעַל !

און פרעגסְטוּ אֹוִיף מִיר פֿי די כְּמָאָרָעָם,
זַי זָאָגָן נְכָאָה רָק שְׂוֹאָרָאָן,
דו הָאָסָט נִישְׁתָּטְנַעְן פֿי ווּמָעָן צָו פְּרָעָנָן,
טָאָ פְּרָעָגְ-זָשָׁעָן, מִין שְׂוּעָמְטָעָר, דִּין הָאָרָאָן !

גורווער פעלז...

גרווער פעלז, וואו אורה-אלטע איכן
פלימן שטראטיק אין מאכיקן גריין.
נפשות, איילבירותבויםעלעך, קריין
בארגנ-אַרוּף, אין דורשת פון איך בײַן.

דא איז שוועיגן פול חכמה און וואניק
און שטילקיות — די וואָגנשאָל פון זיין.
יעדער אַפְּהָצָּנָּג בְּאַהֲנָּגָּנָּע מיט לאָנִיק —
בורשטיינען אין שיין.

גרווער פעלז, שמילער זקן, חכם-עתיק,
אלטע פעם-טונג, פאָר שטודע-עס אַ ציל.
שיר השירים, ברכו נפשי, או ישר, בהלה, איבּ
דינּן מאָדרענע טעמאָטיק,
און געשיכטלעכער שטודע-עס פון צעיוושעטע אַרמיינען
אַ קינדער שפֿיל!
דו לייפֶּסֶט זילבער-ישוּום אין שׂוֹאָרֶץ פָּאַלְיָעָ-גַּעֲפְּלָטָל,
שפֶּילֶסֶט מיט גוּשְׁיוּע פון כמאָרָעָם ווי אַ זַּיְדָע מיט קִינְד,
לייפֶּסֶט נערוועאיַשֵּׁן דונְגָּרָם דִּינְאָמִישָׁן צַּאָפָּל,
און דָּאָס ווִיגְלִיד פון נַעַפְל אַין ווִינְט —

לייפֶּסֶט נַאֲךְ מָעָר ווי דָעַם לִיאָרָעָם
פָּוּן בְּהִוְנְדוּקְם כְּמַאְרָעָן
דאָס שוּוַיְיגַּן ...

ס' איז דִּין שוּוַיְיגַּן פָּאָר ווּעָלְטָן אַ מַאְסָם!
ס' אַמְזּוֹרָת דִּיךְ זָאָס רְגַעַיְיךְ רְעַש פָּוּן פָּאַרְבִּינְגִּין,
ס' אַמְזּוֹרָת דִּיךְ מַיְינְצָעָר אַין פָּאַרְדְּרָאָס ...

איך קען א פרילינג...

איך קען א פרילינג, וואם איביך בליט און גריינט,
איך בין געוווען אין לאנד פונם איביךן קינד,
איך האב געזען די בלום פון רעננבויגן-פארבן,
און ווער עם ריחת איר דופט, דער פארגנטס צו שטארבן.

כ'האָב פְּנִים אֶל פְּנִים גַּעֲרָעַדְתִּי מִוְּתִין בְּטַל הַיִשׁ,
מייט פָּלְקָק פָּוֹן הַוִּית אָוֹן גְּנִיסְתָּה, מֵיְטָ פָּלְקָק אָן בְּלוֹט אָוֹן פְּלִישׁ,
עַמְּ הַאַלְטָ פָּאָר הַעֲכַסְתָּן גְּלִיק דָּעַם לְעַצְמָן אָוְינְגְּבָלִיק,
עַמְּ בָּאָגְּלִילִיט דָּעַם מָת — מֵיְטָ טָעַנְצָ אָוֹן מֵיְטָ מְזִוִּיק ...
אָוֹן זַיְנָעַ בָּרְ-מְנָסָ פָּאָרְלָאָגְּגָעָן נִישְׁתָּ קִיּוֹן קְבָרִים,
וּוְיִלְּ הַיִּילִיק אִיזְׂ דִּי עַרְדָּ, אָוֹן טָמָה זַיְנָעַ נְפָטְרִים.
אָ צְוּוּיְ-דָּרְיִ שִׁיטְלָעָרְ טְרוֹקָן הַאַלְעָן — אָוֹן פְּלָאָם :
עַמְּ בְּרָעַנְטָ דָּעַר גּוֹף — נִשְׁמָה שְׁטִינְגָּטָ אָוְיָף צָוָם שְׁטָאָם ...

אָיך האָב גַּעֲזָעַן אָן אַנְדָּעָר פָּלְקָק,
אָ וְאַנְדָּעָר פָּלְקָק,
וְאָם קוּמָט אָיך אָומֵם בְּמִים וּבְאָשׁ ...
אָוֹן דִּי גַּאנְצָעָ וּוְעַלְטָ אִיזְׂ מְבָטָל זַיְן יִשׁ,
אָוֹן דָּאָם פָּלְקָק פָּאָרְמָאָגְּט אָוְיָךְ אָ וְאַנְדָּעָר-לְאָנְדָּ,
אָ קִינְדָּעָר-לְאָנְדָּ, אִין שְׁטִינְגָּעָר אָוֹן זָמָדָ,
עַמְּ וּוְיִינְטָ אָוֹן וּוְיִינְטָ פָּאָר אָ גְּרוּוּשְׁטִיּוֹן-וּוְאָנְטָ,

די פֿאָרטֿרִיבּעַנְעַן

און פֿרי, גַּאנֵץ באָגִינְעַן אַיז אָדָם גַּעֲגַּאנְגַּעַן
די פֿעלְזִיקָּעַ גַּעֲגַּנט, די פֿרעְמָדָע, באָטְרָאכְטָן
און נַאֲרוֹנְגַּ פֿאָר זִיךְ אַונְ פֿאָרְ כּוֹהֶן גַּעֲפִינְגַּעַן.
און אָונְטָעַר דַּעַם טְוִיעָר, דַּעַם פֿרְבִּים באָוָאכְטָן
זִיכְטָ כּוֹהֶן — די גַּאֲלְדָעַנְעַ האָרְ נַאֲךְ צַעְפְּלָאָסָן,
אוֹוָיפְּ פֿנִים אַונְ בְּרִיסְטָן אָרְיְבּוּרְגּוּגָאָסָן,
און הָעָרְטָ אַין דַּעַר שְׂטִילְקִיטָּ דַּי מַאֲרְגְּנָגְגּוֹזְגַּעַן
פֿוֹן יְעַנְעַר וַיְיַתְּ מְוִיעָר, פֿוֹן גְּרִינְגָם גַּזְ-עַדְן,
און קָעַן אַין גַּעֲדָאָנְקָ מִיטָּ דַּעַר הַיִּמְאָטָט נִישְׁתָּ שִׁידָן.
זַי הַיְּבָטָ אַז די עַרְשְׁטָעַ זְכָרְנוֹת צַו שְׁפִינְעַן :
אַט בְּלָאָנְקָעַן גַּעֲיוּוֹטָלָט די עַפְּלָ פֿוֹן וּוֹסָן
אַין בּוֹיְם נַאֲךְ אַונְ נַעֲמָעַן דַּאֲם הַאָרְצָ אַיר גַּעֲפָגְגַּעַן ;
אַט זַעַט זַי חַדְקָל, דַּעַם פֿלוּלְעָכָן פֿלִיטָן
און טְוְבָלְעָן אַיר מַילְקְ-לְיִיבָּ אַין לוֹיטָעָן שְׁפִיגָּל ;
אַט זִיכְטָ זַי פֿאָרְשָׁאָטָן אַין וּאָלָד פֿוֹן צִיפְּרָעָסָן,
פֿאָרְטָוָנְקָט בְּזַי די לְעַנְדָן אַין גְּרָאָזָן אַונְ בְּלוּמָעָן.
אַט קְוָמָט צַו אַ לְיִיבָּ מִיטָּ אַ פֿרְיִיד אַין די אוֹיְגָן
און לְיִגְּנָט צַו די פֿים זִיךְ מִיטָּ לְיִבְּלָעָכָן בְּרוּמָעָן ;
און סְפִילִיט צַו אַ פֿוֹיגָל מִיטָּ גַּאֲלְדָעַנְעַ פֿלִיגָּל,
און רַופְּטָ אַיר אַ פֿרְיִינְטָלְעָכָן, בְּרִיטָן : — „גּוֹטְמָאָרְגָּן“ !

און כּוֹהֶן דַּעַרְשְׁפִירָט אִיצְטָ אַ שְׁוִידָעָר אַ קָּאָלְטָן
און הַיְּבָטָ אִיצְטָ פֿאָרְשָׁטְיָן אָן, וּוֹאָס זַי הַאָטָט פֿאָרְלָאָרָן —
און קָעַן מַעַר דַּעַם צִיטָעָר אַין בְּרוּמָט נִישְׁתָּ בְּאַחַאָלָטָן,
און כּוֹהֶן צְעֻווּינְטָ זִיךְ מִיטָּ בְּיטָעָרָעָ טְרָעָן.

און פֿלוֹצָלָוָגָן ... זַי שְׁפְּרִינְגָּט-צַוְּן אַיְזָעָרְנָעָם טְוִיעָר

און קלעטט מיט די פוייסטען איז טיר פון גזען :
— “א, עפנט, איר כרבוים ! איך קען מער נישט ליטָּהן,
איך קען נישט פֿאַרְלָאָזָן, איך קען נישט פֿאַרְגָּעָסָן !
און מעגט איר מיט פֿלאַצְמִיקָע שׂועערְדָּן צַעֲנִינְדָּן
מְבֵּן לְיִבְּךְ — קען איך איז פון מְבֵּן הַיְמָאָט נִישְׁתְּשִׁיחַן !”

דָּם בִּיטָּעָרָעָ קְלָאָפָּן פָּוּן חֹוּן דֻּרְהָעָרָן
די כרבוים, די הַיְמָאָט נִישְׁתְּשִׁיחַן יְעַנְּרָ זַיִיט טַוְוִיעָר
און שְׁטָמָעָלָן פָּאָר גָּאָט זַיִךְ פָּאָר חֹוּן צַו בְּעַטְּן :
— “דו הַאָסָט זַי פֿאַרְרוֹאָגָלָט, דו הַאָסָט זַי פֿאַרְטְּרִיבָן,
פֿאַרְשָׁאָלָטָן מִיט וּוּיְטִיךְ פָּאָר עַרְלָעָכְן לִיפְּנָן,
וְאָם בְּלִיבְּפָטְטָן פָּאָר אַפְּרִיד נָאָר דָּעָר מְוֹטָעָר פָּוּן מְעַנְּטָשָׁן ?”

דֻּרְבְּפֿאָרָמֶט הַאָט זַיִךְ גָּאָט אַוִּיפְּ דָּעָר אַרְיָמָעָר הוּה —
אַ מְלָאָך גַּעַמְתָּ אָן דָּם גַּעַשְׁטָאָלָט פָּוּן אַפְּאוּעָן,
און בְּרָעָנָגָט אַוִּיפְּ בְּאַשְׁטוֹאָלָטָע, בְּוֹנְטְּפֿאָרְבִּיקָע פְּלִיגְלָן,
חוֹץ וּזְקָסָעָנָע לִיכְטָלָעָךְ, אַוִּיפְּ שְׁבָת צַו בְּעַנְּטָשָׁן —
און וּוּבְּנָן אַיִן אַ לְּאָגָל, אָן אַנְדָּעָרָעָ מְטָעָמִים, —
נָאָר קִינְדָּעָרָשָׁן שְׁמִיכָל אָן פְּרִיד פָּוּן אַמְּאָמָעָן . . .

טְאַנְצָן . . .

יא, טְאַנְצָן, קִינְד, קוּם מִיט מִיר, טְאַנְצָן —
פֿאַרְוּעָבָן פֿאַרְגָּאָנָגָעָנָע טָעָג אַיִן אַוְמָעָנְדָלָעָכָע גְּלָאַנְצָן
פָּוּן אַיְבִּיקִיִּט.

כְּיוֹיל טְאַנְצָעָנְדִיק זִינְגָעָנוּ דִּין נְאָמָעָן,
פֿאַרְוּעָבָן די יְדִישָׁע זְוִילָבָן אַיִן גָּאָלְדָעָנָע זְאָמָעָן
פָּוּן אַיְבִּיקִיִּט.

א צוילינג

אויף מינע פאטער-קניגען שפיט זיך פרײַ א צוילינג:
פארגענגלעכקייט און אייביקיט
און בײַדע פלאפלען : — פאפא ! ...

די פרוילעכע פארגענגלעכקייט — זי שפיט זיך מיט א ליאלקע.
קוושט די רוייטע בעקלעה,
קוושט די אייגעלעך פון גלאז,
דריקט איר קינד צום הערצל צו,
ווינט עם אינז,
זיננט : — ליווילו ...
מאכט פאָר גליק די אייגעלעך צו ...

און ווי מיט גרווע טרויער-הארפטען, מיט גרויסע, גרווע טרויער-אוינן
פארחיזוشت קוקט די שועומטער אייביקיט צו דעם שפיט זיך צו,
נעט איר פאָרן הענטל אָן,
קוושט פאָראָנהט, שטום ...

און בײַדע טוליען זיך צו מײַ, פארגענגלעכקייט און אייביקיט,
און מײַן הארץ צענigkeit, ווי אַנגעצונדן ליכט, ווען בײַדע פלאפלען : —
פֿאָפֿאָ !

פֿאָרְדָּאָן !

— פֿאָרְדָּאָן ! — אָן שטעלסט מיר אויף די ליפעלעה, מײַן קינד.
— פֿאָרְדָּאָן ! — דו וויסט, אָז אֵיך וועל מוחל זיין די זינד.
אָז דעם טאָטָטָןָם קָרְוָמָעָר בְּלִיכָּה ווועט ווערן אַוְוָמְגָעָלִיכָּט,
און זיין בְּיוֹ-פֿאָרוֹוָאַלְקָנָט פָּנִים אֲשֶׁרֶת בְּלִיכָּט ...
— פֿאָרְדָּאָן ! — אָן ס'קְלָעָבָן זיך די ליפעלעה צום טאָטָטָןָם צו.
— פֿאָרְדָּאָן ! — דָּאמָּס קְלִינְגָּעָן קִינְדִּישָׂ הָרְצָעָלָעָהָט וּוִידָּעָרָה.

און וויזער שפילסטו זיך אויף טאטטןמ ברייטער קני —
און גלעטסט אים און דו חנפעסט : — ליב דעם טאטטשי !

אין אוננט זיננט מיט דיר דער טאטטשי זיין קינדייש ליד,
און ער לייענט מיט דיר קרייאת-שמע, ווי א פרומער ייד,
און דו ליגסט זיך פרוילעך שלאפען מיט : — א גוטע נאכט !
און דו וויסט, מײַן קינד, ביסט זיכער, אָז א טאטע וואכט !

אַ קלישע

עם אויז יעדע רגע אַ קלישע,
אַ קלישע — בילדער פרישען,
אין אויג פון אַבעקטיוו.
רויט ליכט און פינצטערנישן
און בעמישע געמיישן —
שווימט אויף אַ היראָגלוּט.

און אַפְּכָאָםְסְתְּבָרָא דעם לְעֵבֶן.
ニישט יעדערן אויז עם געגעבן
צו לייענען זיין היראָגלוּט.
ニישט יעדער קען וויאָסְלְעֹוֹעַן, שיפַּן
אין די געהיים טיפַּן,
וואַס שפַּילַן מיט געגאטיוו . . .

פלאַס דע לאָ קאנקָאָרֶד

איך בין אַ בלאנדוּשענדיקער אַבעוֹליסְק
אויף פְּלאַס דע לאָ קאנקָאָרֶד.
אויף מִינְעָן לִיפְּנָן שְׁפִילְטַן חֲרוֹטוּמִים-זָוָאָרֶט,
מִינְעָן טִיפְּנָן —
אָוּמְפָּאָרְשְׁטָעַנְדְּלָעַכְּ בְּהַרְאָגְלִיפְּן.

איך אַטְעָם מִיטְבָּלָום אָוּן פּוֹיְגָל אָוּן בּוּם,
מִיטְאַלְעָם, וּוּאָס אַיזְפָּאָרְגָּעַנְגָּלָעָךְ, וּוּ שְׂוִים,
וּוּ צִוְּיָתְמָן
אָוּן יְעֻדָּעָרְ רָוּנְצָלְ מִינְן — אָן אַיְבְּקוּיְתְ!

עם האָבָן טְוִיזְנְטָעָר אַקְסְּלָעָן אָוּן הָעֵנָט,
אַיְן מְדָבְּרִידְיקָעְ זְוּנְעָן צְעַפְּרָעָנָט,
אַחֲרָר מִידְ גַּעַטְרָאָגְן פּוּן וּוּוִיטְ...

איך האָבָן נָאָךְ עַד הַיּוֹם נִישְׁתְּ דָעַרְקָעָנְטָט
דָעָם, וּוּאָס האָט אַ פָּאָרְחָלוּמְטָן שְׂטָאָפְּ,
מִידְ,
אוּפְּגָעָרִיםְ פּוּן אַלְטָעַרְטִימְלָעָכְן שְׁלָאָפְּ
אָוּן אַרְיִינְגְּנָעָטָעָמָט וּוּן אַיְן.

אָוּן אַרְיִינְגְּנָעָוָאָרְפְּן אַיְן גַּעַוְוִיבָּלְ פּוּן אַוִּיטְאַ-שְׁטָרָאָם,
וּוּאָס רָאָלְטָ, וּוּ פָגְנְטָאָסְטִישְׁ נְפָשָׁוֹתָ, אַוְיָפְּן גְּרוֹנָטְ פּוּן הַהָוּם,
דָאָ, אַיְן הָעָלָן רְחִבּוֹתְ פּוּן נָאָפְּלָעָנְיָישְׁ לְאָנָדָ.
אָוּן וּוּ פְּרָעָהָם טְעַנְצָעָרְיוֹן, דָעַרְ פָּאָרְבְּן-שְׁפִילְעַנְדִּיקָעָר אַיְפְּלַ-טוּרָעָם
לְאָקְטָ קָאָקְעָטִישְׁ מִיטְ קָאָלִירָטָן אָרָעָם
אָוּן פְּינְקָלָטְ מִיטְ בָּאָפְּעָרָעָלְטָעָר הַאָנָטָ...

אַיְךְ בְּלָאָנְדוּשִׁיעָ, גְּרָאַנְיָטָעָגָעָר זְיַילָ, מִסְטָעָרִיעָ,
אָוּן דָעָם וּוּאָנוּדָעָלָאָנָד.

בֵּין מִצְקָעָוּוִיטָשָׁנַת דָּעַנְקָמָאָל

כ' בין געקומען צו דיבין דענكمאל
פרענן אויף א וועג.
ס' איזו דיבין האנט געשטרעקט אין ווינטקייט:
— יענע ווינטן פרעג!

און דער שטענקו שניעידט די ווינטן
און די פָּאֶלְעָ פְּלִיט.
און די קני געשטרעקט צום וואנדער,
ווי בְּיִ אַלְטָן יִיד.

דער טוּרְ-אַיִּפְלָ גְּלִיט אַין פָּאָרְבָּן.
קָאַקְעַטְירָט דִּין טְרוּם.
און די סְעַנְעָ פָּאַטְשָׁטָ אַיְיךְ בְּרָאָוָא,
טָאַנְצָנְדִיק אַין שְׁטָרָם.

רוֹנְדָ אַרְוָם די אוּטְאַ-פָּאֶלְעָ,
זָוְכָט דִּין אַטְעָם בְּלִינְדָ.
גָּסְסָן — בְּרִיְיטָן, מָאַמְעַ-אַרְעָם —
כָּאָפָן אוּפְרָדָם קִינְד.

מן הצד : די צוּוִי קָאַפְעָעָן
פְּלִירְטָעָוָעָן אִינְטִים.
וַיְצַעֲרָם, גַּיְעָרָם — ווי מָאַטָּאָרָן
בְּצָלָם אַלְחִים.

אַיְךְ אַלְיַין, דָּעַר נַעַנְדַ-מְעַנְטָשָׁ,
שְׁטִי דָא אָן אַ וְועָג,
שְׁטִי אָן שְׁוּנִיג. דָעַם קָאָפְפָאָרְרִיסָן
צוּ דִיבָן דִיכְטָעָר-שְׁטָעָג.

ニישט דערשלֿאָפָּגֶן, ניישט דערעַסְּן,
ニישט דערטראָכְט געַדְאַנְקֶן.
אוֹן גָּלְאָזֶן שְׂטִיקָעֶר חַלּוֹם
אוֹיפֵּ אַ גָּסְפַּןְ-בָּאָנֶק.

ברויינער מאָנְטָל אַוִיסְגָּעָרִיבֶּן,
אוֹיסְגָּעָדְרִיְּתָדִי שִׁיחָ.
אוֹן דָּעָר וּוַיְגַּט צְעוּוֹיִת אֵין הַפְּקָר
שְׂטִיקָעֶר פָּוֹן מִין אֵיךְ.

אָט דָּעֲגַעַנְטָעָרֶט זִיךְ אָן עַולְמָ
קוּמָט מִיט פָּאָן אוֹן קְרָאָנֶץ.
אַלְטָעַ שְׁאָטָנָם, עַוְּלִי רְגָלָ
אוֹ דִּין רֻם אוֹן גָּלְאָנֶץ.

אוֹיסְגָּעָה אַרְזָוּעָטָע גַּעַזְבָּטָע
אוֹנְטָעַר פּוֹילְנָם פָּאָן
אוֹן אֵין יַעֲדָנָם טְוַנְקָעַלְעָד דָּגָנָה
צִינְדָּסְטוּ יוֹם-טוֹב אָן !

שְׂטִיעָן שְׂוּוּיְגָנְדִּיק פָּאָרְנוּיְגָטָע,
טוֹרְמָלָעַן שְׂטִיל אַ לִידָ.
סְ'וּעָרֶט אַ בְּלוּמְעָן-קְרָאָנֶץ אַ פְּרִישָׁעָר
בְּאַהֲאָפְּטָן צָוָם גְּרָאָנִיט.

שְׂטִיעָן שְׂוּיְגָנְדִּיק פָּאָרְנוּיְגָטָע
פּוֹילְנָם טְוַיְזָנְט יָאָר —
סְ'אַטְעָמָט יַעֲדָע רְגָע שְׂוּיְגָנְן
סְׁוּדוֹת פָּאָר מִין דָוָר.

אויף מיצק עוויתשעס מאטיווּן

ודער פָּלִיאָק אַיּוֹ גָּלוֹת אַיּוֹ נְיוּשָׁט נְעַ-וְנֶד,
וְוּבֵיל נְעַ-וְנֶד אַיּוֹ דָּעָר, וְוָאָם בְּלְאַנְדוּשָׁעַט
אַיּוֹ אֲצֻוּק. אַדְּאָם מִצְקָעָו וּמִטְשָׁע

אוֹן נִשְׁתַּחֲוֵד נָעִזְנָד — נִשְׁתַּחֲוֵד כָּלִיאסְטֶרְעַ קְבָּצָנִים,
נוֹיְשַׁתְּ סְטָאָדָע הַפְּקָרִים אֵין פָּלֶד,
וּוֹאָם שָׁלָאָנְדָרְעוּוּט זִיךְ פָּוּן יָאָרְן וְשָׁנִים
שְׁלָלִים-מוֹלָם צָו יְצִין אוֹיפְּ דָעַר וּוּעַלְתָּ!

מיר גיינען, ווי יצחַק, א גרייטער צום קרבָּן
און טראָגן דִּ שפֿענער צום פְּלאָם.
פְּאָר דָּעַם, ווֹאָם לְעֵט אַיְבָּק — נִשְׁתָּא קִין גַּעַשְׂטָמָרְבָּן —
אַכְּבִּין גַּעֲדָאנְק נִישְׁׁזָּהָם!

מִיר גַּיְעָן, וַיַּסֶּף — פַּאֲרָקְוִיפְּטָע פָּוּן בְּרִידָעַר —
וַיַּסְמֵל צֹו וַיַּנְאַזְבֵּן אַיִן אַ נְוִוִּיט.
מִיר זִינְגָּן דָּעַר מַאַן מִית צְעַבְלוֹטִיקְטָע גַּלְדִּעָר,
אַ גּוֹאֵל גַּעֲקָרְבִּיצְקָט צָום טְוִוִּיט!

מיר זיינען דער קריםטום צעווישן די אומות :
פָּרֶאַר זְוִי אַזְוֵי אַבְּרוּם אַונְדְּזָעֵר בְּלֹוט ...
מיר האבן צום תלון אויך נישט קיין תערכות,
דער תלון — ערד מוו, ווּאַס עֲרָדוּת !

געאָרטשעט פון וויטיק, גענוייטשט פון ענווים,
געבעונן פון פינען אַן סופ —
מיר זיינען דער האָצְמָעָנֶת צעווישן די פראים,
געשייכטע, דיין אלט אַן תיו !

מְאַסּוֹן

מַאֲסָן, פַּאֲרָאִינְעָן, גַּרְוָפֶן —
קִינְדָּעָר, וּוֹאָס לְאָכָן אָוָן וּוַיְינְגָעָן
צָו זִיעָרָע פָּפָן.

אוון זינטער די וועלט שטויות אוין גאנט נישט דערשינען
 צו קיין שום געפאנצערטער האנט !
 עיר רעדט אפט דורך פעלד-בלום, דורך גראזלעך, וואם גריינען ;
 דורך שטייננדלאעך, דורך קראמען, דורך זאמד —
 אוון נישט דורך די רעדגען מיט צונגען געשלייפן !

בדעד פורא אנטפלעקט נישט דיאויביקע טיפן,
וואויע בעפם א זיינער, וואם קלאנפט אפ זיין שעה,
און נישט אין פלאוי דע זשיטמיים, ביי באראן,
איין קונצ'יקון פשטל פון דיזן אדווחקאמט !

עד רעדט אפט אין ציטער פון הארכטטיכון בלאט,
און בליעיפט פאר קאנגרעטען פאראיגנט אוף שללאם.
איך פרען נישט קוין סייפה — פאר ווען, צי פאר וואם ...
איך לייב די דיסקרעטע ענייות פון שפראָך —
איך בוי נועזנד — איך דענק פאר א דענק.

זוי גיינען מיר דא נאך

זוי גיינען מיר דא נאך, די אלטער תפיסה-זוענט,
דא, אויף העל באליוכטען פאריווער בולוואָרַן.
און מיט האָפַט גֶּרְוִוָּע אָוֹן האָפַט-שׂוֹאָרְצָעַ הענט,
גִּירִיך — ווַיְדַעַר מֵיד אָונְטָעַר קְרָאָטָעַס צָו פָּאָרְשָׁפָּאָרַן.

זוי גיינען מיר דא נאך, די אלטער תפיסה-זוענט,
מיט דער שווערער טיר אָוֹן מיט די קְרָאָטָן-פָּעָנָצָטָעַר.
די ערְד האָפַט שְׂוִין גַּעֲצִימָעָרְט אָונְטָעַר זַיְעַר פָּנְדָּאָמָעַנְט,
און לאָנגַג צְעַשָּׁאָטָן ... דָּאָךְ בְּלָאָנְדוֹשָׁעַן זַיְעַרְעַ גַּעֲשְׁפָּעָנָסָטָעַר.

און אלע שאָטָטָן, ווָאָס האָפַט זַיְדְּ צְוִישָׁן זוי גַּעֲמָאָטָעָרְט,
מיט לאָנגַג פָּאָרְלָאָזָטָעַ נָעַגְלַי אַיְנָגָעָקְרִיכְטַזְדִּיקָט די נָעַמְעַן זַיְעַרְעַ לְוָפָּרוֹן
און אלע טַעַג אָוֹן נָעַכְתַּ, ווָאָס האָפַט דָּאָרְטַז גַּעֲצָאָפָּלְט אָוֹן גַּעֲפָלָאָטָעָרְט
מייט פְּלוּגְלַי פָּוֹן גַּעֲפָאָנָגָעָנָשָׁאָפְט — אַיְזַעַנְעַ רָגָעַ, זַיְלָאָנְגָעַ יָאָרְן ...

זוי גיינען מיר דא נאך, די אלטער תפיסה-זוענט,
און מְוַרְמַלְעַן מִיר דָּאָם לְשׁוֹן פָּוֹן מִינְן יוֹגָנָט.
דָּאָם לְשׁוֹן, ווָאָס האָפַט אַיְזַעַנְעַ מִיר מִיט מְדָפֶרְסָנָה גַּעֲפָרָעָנְט,
וְעוֹן אַיְזַעַנְעַנְיִישְׁ בֵּין אַיְזַעַנְעַן זַיְגָנְדַּ,

און מיט נְצָחָוֹן-שְׁמִיכְבָּעַלְעַ אַגְּגָעָקְוָט דָּעַם וּוּכְטָעַר,
און מיט אַ בִּיטְוֹל-שְׁמִיכְבָּעַלְעַ גַּעֲקָוָט אוֹף שְׁלָאָס אָוֹן רִינְגְּלַי.
אַיְזַעַנְעַ אָפְט אַוְיְסְפָּרָעָכְן מִיט אַ גַּעֲלָעָטָעַר
און אַ פָּאָטְשַׁ טָוָן וְזַי אַ פְּוִינְגַּל מִיט די פְּלוּגְלַי,

און אַ שְׁוּוּבְטָוָן אַיְזַעַנְעַ אַ בְּלִוְיָדְרַחְבּוֹת ...

זוי גיינען מיר דא נאך, די אלטער תפיסה-זוענט,
וְזַי אַיְנָגָעָפָנָדָעָוָעָטָעַ בָּעַלְיִ-בָּתִים אַיְזַעַנְעַן זַפְּרוֹן.

דו האסט בעי אונדו א יונגעט זוניקע פארשוווענדט,
וואו זאלן מיר אהיינטונג אונדזערע גרויע יארן?

וואו זאלן מיר אהיינטונג יענע נעצט פון פינגען,
ווען מיר קראכץן: — אווי, א סוף זאל זיין, א סוף! ...
פאר ווועמען זאלן מיר זיך קלאגן, טענהן —
פארוואם האט מען געפוייט אונדו צו זיין א שטראָף ...

צו ווועמען זאלן מיר די אלטער הענט אוישטרעגן,
אויב נישט צו דיר, א, יונגעט, מיט פארעקסנטן געדאנק?
דו פלעגסט די שטײינער אונדזערע פון חלום וועקן,
דו, מיט דין אומישולדיקן, פרום-הארצין גוואנג.

זוי גיעען מיר דא נאך, זיי וווענט פון אלטער פינגען,
דא, אויפֿ העל-באלוייכטענע פאריזער בולוואָרן ...
און זיי האלטן איין איין טענהן, טענהן, טענהן,
און קוּקָן גִּירִיך — מיך איין זויער אַרְעָם צו פארשפָּרָן ...

וואס קומט איז אָרויס?

וואס קומט איז אָרויס, או אַיר ווועט מיך פֿאַרְשׁוּנִינֶן?
די פֿוֹגֵל אַיְזָן הַימֶל צַעֲטָרָאָן מִין לִיד.
אַיר ווועט מיך פֿאַרְבִּינִינֶן, אַוּן אַיר ווועט פֿאַרְבִּינִינֶן —
אוֹן זַמְדָן פֿאַרְשִׁיטָן אָמוֹוִירְדִּיקָע טְרִיט.

די גְּרֻעוּלָעַד מַוְרְמַלְעָן מִיטָּמֵר מִינָּעַ תְּפִילּוֹת.
דָּעַר רְוִישָׁ אַיְזָן דִּי בְּיוּמָעָר ... פֿאַרְמָאָכָט זַיְדָם מוֹיָל.
עַם לְאָכָט דִּי בְּלוּמָעָן פָּוּן אַבְּיָעָר רְכִילּוֹת,
עַם לְאָכָט אַבְּיָעָר אִיגְעָנָעָר וּדְעָרָקָול.

שְׂנִינִידָט אָונְטָעָר די בְּיוּמָעָר אָנְטָקָעָן מִין פֿעַנְצָטָעָה,
מַאָכָט חֲרוּב די נַעֲמָטָן פָּוּן אָונְטָעָר מִין דָאָר.
צַעֲטָרָעַט אַלְעָ בְּלוּמָעָן, אָ, פֿאַדְלָעָ גַּעַשְׁפָעַנְסָטָעָר.
עַם בְּלִיעְבָּט נָאָר דָּעַר וּוֹינָט, ווּאָס פֿאַרְטִּיְדִּיקָט מִין זָאָר.

צַעֲשָׁפְרִיּוֹט פְּרִיאָט די מַאְנְטָלְעָן, צַעֲשָׁפְרִיּוֹט אַלְעָ פֿאַלְעָם,
אוֹן לְאָזָט נִישְׁטָט, דָּעֶרְלָאָזָט נִישְׁטָט אַ וּוֹינָט זָאָל זְיַין.
די וּוְאַלְקָעָן, ווּאָס וּוְאַנְדָעָרָן אוּבָּן אַיְזָן גְּלוּת,
זַיְדָם טְרָאָגָן מִין לִיכְטָמָע אַוּן פֿאַרְשָׁפְרִיּוֹטָן מִין שְׁנִין.

איך פלאטער פארברוגט

איך פלאטער פארברוגט אין ווינט א פרגעסענע פאן.
כ'גוי קיינעם נישט אן,
איך זע, ווי אן עולם א פרעמדן, פארביגנין מײַן שעה.
אן א נײַן, אן א יָא.

א חברישן עולם פון זעכזיך מײַנט.
מען גריםט נישט מיט שמייכל. מען ציט נישט די הוֹט.
ס'פֿאָגְנְלִיּוֹת וווער טרייט מיט א ברונזע עכָּב, מײַן בלומֶט.
כ'גוי קיינעם נישט אן.

איך פלאטער בקיל דמלה דקעה. איך פלאטער אין היָלֵךְ פון קאנַןָן,
איך מormal מיט ווינטאל אין בלעטל פון סָאָד.
און טענה אין כמאָרָע מיט רונגאָ צו גָּאטָט.
פארטאנצט מיט דער זוּן, צי פֿאָרָאָכְלַט, פֿאָרָגְרוֹזִיט
איַן אַשְׁקָעָשָׁטָןָס פון טוּטָט,
אַצְּאָנְקְנְדִּיק הַוְּלִיעָן, ווי לִיבְט אַין פֿאָרְגְּנִיּוֹן —
איך פלאטער פֿאָרִיתּוּמֶט מיט זיך נאָר אלְיַזְן.
צי וועלָן נאָך מיר דורך נאָכְשְׂרִיעָן : — נײַן !
צי וועלָן מיט מיר דורך מיטראָפָּן : — יָא !
כ'בִּין פֿאָרְ קִיְּנָעָם נִשְׁטָאָט.
כ'גוי קיינעם נישט אן.
איך פלאטער פארברוגט אין ווינט א פרגעסענע פאן.

אהאטפער

דארט הענגען און שלאפעצימער אלטער אלטער מונדיין.
און פיקם. און פיסטוייל. און די שווערט.
און גאלדענע קרייצן פון דיביטשלאנדס ארמייען —
און הפקר געלאוזט זיין — און ווערט.
דעם ספר הייחסן פארנוייט און צילינדר,
די פאלעם פון פראָק אינס ווינט.
עלעקטריי און גאָז און אַניינטֿאָן-גרינדער —
צופום גויט מיט וויב און מיט קינד.
לאקייען ביי טירן. און וויכע דיוואָנען.
און מילך-ווויסע, מאָרמאָרנע טראָפּ.
די אוראלטער ווינטן פאריאָגֶן פון דאנען —
גַּיִּי, שלעפּ זיך אַין גַּלוֹת, גַּיִּי, שלעפּ!
א פלאָם האָט פארטראָגן די שאָנקען מיט ספרים,
צערויפט איז דאמ גאלד און קריישטאל.
עם שלעפּ זיך אַחאָספּער צעבראָכֶן און אָרָעָם,
צורייך צו דעם לאָנד פון אַמָּאל ...

אַאָזִיך

אַאָזִיך מיט בַּיְמָעָלָעָךְ דִּינָעָךְ,
וּאָם גְּרִינְגָעָן מיט אַפְּיוּם-קָאַשְׁמָאָרָן,
מיט וּאֲסְעָרָלָעָךְ שְׁמָאָלָעָךְ, וּוְ רִינְשְׁטָאָקָה,
און פּוֹל מיט מִיקְרָאָבָן, וּאָם נָאָרָן ...
און בלענדן פָּאַרְחַלְשְׁטָע אָוִיגָן,
און לאָקָן די הָרְצָעָר, וּאָם דָוְרְשָׁטָן,
און לאָקָן פָּאַרְבְּרַעַנְטָע לֵיְפָן —
וואֹי דעם, וווער די בלאָטָע ווועט זוֹפָן!

אלטע דשבונות

(פראגמענטן פון לוואר-סקולפטווין)

געווידמעט מיט דענק
דען דיבטער און הארציקן פריננד
יזחק האראוויז)

.א.

און אפשר ?

און אפשר טאקע זיך באפריען פון דעם צלט-אלחים ?
א מסקע — אויפן פנים.
א גראמאפאן — די שטימ.
און דורות ושנים
פארדעken מיט א מיטסטער האפטן גרים
דען תהום דעם טיפן,
און לאזן זיך אן מינע פעלזן צעברעבן פרעםצע שייפן —
וואם קיינערט עם מיך ?
איך בין נישט מער ווי איך !

איך שפּרײַן איבער פֿאַרְיוֹן מיט אויסגעדרויטע שיך.

איך שלאנדען זיך אָרוּם,
פארחוشت און שטומ,
איין די האלב-טונקעלע זאלן פון לוואר.
איך וועפּ אָרְיוֹן מײַן איך און הבְּלַהְלִימְדִיקָן עֶבֶר :
איך שטוי געפֿלעפט פֿאָר אָ רֵיְזָן-לִיְּבָן מיט מענטשנ-קָאָפּ,
אויסגענקנען איין רָצָן גְּרָאַנִּיט.
כְּבָאוֹואַנְדָּעָר שׂוֹאַרְץ-גְּרָאַנְטָעָנָה סְפִּינְקָסָן : קְרָוִיעַן-לִיְּבָן.
כְּבָאַחֲדוֹש אַיְן אָרוֹן פּוֹן גְּרוֹעָן בָּאַזָּלְטָה דִּי שלאנקע גַּעֲקִירִיכְטָע
פריסטערין מיט הענט צו שטילקייטן גַּעֲהַוִּיבָן.

איך בין פארזונקען אין פארשיידענע סקולפטערן —
וּכְרוֹנוֹת פָּוָן אֶסְטַּוִיזָנְטִיְּאַרְקִיקָּעַ נָאָטוֹרָן :
גְּרָאָנִיטָּעָנָּעַ פְּרִינְצָן, פְּרִיסְטָעַר, סְקְרִיבָּן .
זַיְּהַאֲפָּבָּן פְּלָאִימְדִיקְסְטָעַ הִירָּאָגְלָלְפָּן גַּעַשְׁרִיבָּן .
מְצֻרִים ! דִּינָּעַ נָאָמָעָנְלָאָזָעַ אַיְּבִּיקִיטָּסְפָּאָזָעַ,
וּזְאָם בָּאָגְלִיטָּן עַדְ-הַיּוֹם דִּינָּעַ אָוּמְשָׁטָעְרְבָּלְעָכָעַ נְפָטָרִים
אוֹן שְׁרִיבָּן דִּינָּעַ גַּעַשְׁיכְבָּטָעַ אֵין דַּי קְוָנָסְטְ-וּעָרְקְ-קְבָּרִים,
אֵין דַּי אַיְּבִּיקְ-פָּאָרָחְלּוּמְטָעַ, טִיפְזְוִינִיקְסְטָעַ סָאָקְרָאָפָּאָזָעַ ...

ב.

בֵּין אֲשָׂוָרָס מִצְבָּות

אין דעם גְּרוֹיָן אֲשָׂוָרָזָאָל : רַיוֹן-אָקָסָן, אָקָסָן-גַּעַטָּעַר,
סקולפטערן, וּזְאָם פָּאָרָאִיבִּיקָּן אֵין גְּרוֹיָעַ אַלְבָּאָסְטָעְרְ-בְּלָאָקָן
אֲשָׂוָרָס גִּיסְטִיקָן שְׁפִיגָּל —
די שׁוֹרְ-הַבָּרָס מִיט גְּרוֹיָסָעַ קְלָאָעָן אוֹן מִיט פְּרִיטָעַ פְּלִינְגָּל
אוֹן מִיט מְעַנְתְּשָׁן-קָעָפֶ. לְאַנְגְּבָעְרְדִּיקָעַ לְמַדְנִים אַלְטָעַ
מִיט בְּלִיקָן אַוְיְמָגְעָלָאַשְׁעָנָעַ אוֹן קָאַלְטָעַ —
גְּדוּלִים, חַשּׁוּבִים,
פָּאָרָוָאָנְדָטָעַ פָּוָן אָוְנוֹדְזָעָרַעַ פְּרוּבִים .
מִיט שְׁטִיעָנְעָרָגָעַ קְרוֹיְנָעַן, מִיט שְׁפִיצְיִיקָעַ הַעֲרָגָעַ בְּאַצְּירָתָעַ,
צַו שִׁיצַן דָּאָם הַיְמָלִישָׁעַ אֹוִיפָּ אֲשָׂוָרָס עָרְד ...

אין איזן ווינקל ...

אין איזן ווינקל פון דעם זאל
א דענكمאל פרעומט מיר אויפט די גאל :

א דענكمאל און אכוה. א דענكمאל א בעטן.
און אבעליסק אין מארמאר וויבסן,
פאראייביקט שלמנאסרם אכזר-פאנטזיווען
און פרעומן זורבן. קעניג יהו זע איד קגיען,
און היגטער אים, געהארוכאָם בלינד,
שטייען קנעכט און רינד —
ישראלם קעניג ! יהו קגיען
און קושט די ערְד פאָר שלמנאסרם טרייט,
פון בבלס געקוּרִינְטן טיראָן ...

יארטויזנטער — איזן שפֿאן !

כ'אנטלייף, אַנְשְׁלוֹיפּ, אַנְטְּלוֹיפּ —

און אויפּן באָזְוַנְיקָטֶן ברוק פון לוואוֹרְ-הוֹיָף
וואָרְפּן קינְדָעָר שטיַּקְלָעָךְ ברוּיט
זו אַטְשָׁאָטָעָ טְוִיבָן ...

שטיַּקְלָעָךְ ברוּיט פָּאָר קִינְדִּישָׁן גְּלוּבָּפּן.
און איזן קָאַלְיָרְשָׁעָ לְוָאָוָרְ-שְׂוִיבָן
שְׁפִילְטָ נְאָאוּ דֵי זָוָן.

און זיך פָּאָרְטוֹן
שְׁפִרְעַוְן אַיך די קִינְדָעָר אָוָן טְוִיבָן פָּאָרְבִּי
און מָוָרָמָל : — בָּעֵל-פְּרוּחָ אַתָּה חֵי !

אין מעטרא

איך פארלאו דעם לוואר מיט אלע זייןע גאננים.
אויפֿ מײַן וועג אין מעטרא ליגט א מענטיש... איך
שווין אים.

אויפֿ מײַן וועג אין מעטרא ליגט א קרווע-בלוע
אויפֿ די שטייגן.

זאל ער לינן !

אפשר אויך אוז מאן ספינקם, וואס לעבט פון שי פהו :
— ליבערטען, ענגליטען, פראטערניטע !
יעדער אוינער האט רעכט אויף זיין איגענען וויו ;
רעכט צו טאג, וואס ער וויל מיט זיין איגענען איך
און דו טרעת נישט אויפֿ זיין קאָפּ מיט דיבגע אויסגעקרימטע שיד.
אָקָאָפּ אָרְנוֹדָאָר — אָדָאנְטָאָן ; אָשְׁטוּרְנָגָעָר בְּלִיק — אָרְבָּעָפּּיָּעָר.
און מיד און קוים באָוועגָלָעָך, אָלְיִמְעָנָעָר בער.
און אָטוֹרְקָן פָּאָרְמָעָט-פָּנִים, וואו די נוית האט אויפֿגָעָשָׂרְבָּן
איוב-געשיכטן... און מיט גומי אָפְּגָעָרְבָּן :
נישט פָּאָר יעדערן צו לעזע !
אָדעְנָעָר מיט צעפְּלִיקָטָע הויזע !
אָ, לָאו אִים בָּרְעָנָגָעָן פָּאָר דָּעָר מענטשחֵיט יְהִוָּן טָאג אָנִיעָם גָּלוֹבָן
אָן אָוִיסְגָּעָוָאָלְגָּעָרטָן אִין מעטרא-שְׁטוּבָן :
ליבערטען, ענגליטען, פראטערניטע !
לאֹ יְהִוָּן זִין רָעַכְתָּ אָוִיפֿ זִין אִיגָּעָנָעָם וויו !

ה.

אייה איזיך?

און אפשר טאכע זיך באפריליען פון דעם צלט-אלחים?
און אונטער די שטאטישע בריקן, אין מאָטארן-גערויש,
באנראבן אויפאַק די נאננדע שטיט:
— אייה איזיך?

און לאו זיך יעדער איסונין אוזו, ווי אים אוּ ניחאָ,
און פאָרמען זיין איך אין ראוּ-פאָרחלומטן גראָנִיט
ליוּיט זיין אַיגענעָם ספֿינְקְס-געָמִיט.
ליוּיט זיין אַיגענעָם טעַמְפָּרָאַמעָנִט,
ליוּיטן פוח פון זיין אַיגענעָם הענט.

אייד מעגט זיין ...

אייד מעגט זיין העראָאַיש געזענעָן,
און דרייסטער פון זשאן ד'אָראָק —
די ווינטן צוּרִיכִיסן די פָּאנָעָן,
און ס'ברעַבָּן די הַעלְדָּן דעם קָאָראָק.

בנינים פון שטאל און בעטאנעָן,
געשיצט פון געפָּאנְצְעָרטָעָה הענט,
וויי וועלן אַיְזָן שײַצֵּן נישט קָאנָעָן,
ווען ס'הָאָט זיך זיין צָאָרָן צָעַפְּרָעָנט ! ...

רמב"ם

— נישט שילדער, נישט שילדער
דען ברוך הוא אין בילדער,
ניאוּן, ניאוּן, ניאוּן —
ער אייז דער
אל-איין
ש בת-ש בתוּן.

און בלויוּן די פרומע, געלענטע לוייט
ווערנן דורך לערנען פון גיהנום באפריעיט,
און אלע נשמות ריין
זאגן : — במאהירו בימיננו
אמן ואמן.

און אין ארבע פינות העולם
באקעמאפט ער יעדן געתש און גולם
און נאמען פון ברוך הוא,
פון אייביקער רן.

פארחרמת און פארשאנדרט,
דער רמבם וואנדערט, וואנדערט.

אָזֶן דַעֲרְצִיְילַט סְפִינְאֹזֶן . . .

(נכבעו ונגען מיט דאנק
א. אלמוס ניגון)

נוישט שייך בען דיר מעט אמאַרפהָזע,
סּוּבְּסּ טַאַן, ערשותע סיבח, אַלְאַ אַיְן!
אָזֶן דַעֲרְצִיְילַט פֿוֹן דִיר סְפִינְאֹזֶן,
און שׂוּעָר אַיְן צוֹ פֿאַרְשְׁטִין.

מִילְיאָנָעָן וּוּלְטָן וּוְאַנְדָּרָן
גַעֲפָאַנְגָעָן אַיְן בְּלִימָה,
גַעֲשִׁמְידָטָע אַיְינָס צָום אַנְדָרָן,
דוֹ רָוְסָט . . . דוֹ בִּיסְטָן נִישְׁטָא . . .

עַם אַיְילָן פֿעַלְקָעָר פֿאַר דִין טִיר
מִיט גּוּטָעָר אַיְן בִּיזְעָר טָאטָט,
אוןדוֹ טָוְסָט זָרָד נִישְׁטָן קִיְין רִיר,
דוֹ רָוְסָט . . . לְעַולְמֵי עד !

כָאָטִיש, אַיְן אַיְינָן שְׁרַעְקָעָנִיש,
צְעַטְוָלָלְט לְוִיפְט דִי שָׁעה,
אַיְאַמְעָרְנִיש, אַזְוַעְקָעָנִיש,
דוֹ רָוְסָט . . . דוֹ בִּיסְטָן נִישְׁטָא . . .

קִיְין שְׁרַיְוָפְעָלָע זִיךְ נִשְׁטָן בְּאוּעָגֶט
און דִין שָׁרָפָן בְּלִיק,
דָאַךְ בְּלִינְפְט דִין רִינְקִיְיט אַומְבָאַפְלָעַקט
און דָעַם בְּלוֹטְיַקְסְטָן קְרִיג . . .

אַיךְ בֵין אַזְוָגְלָעָר אַשְׁטוּבִיקָעָר,
אַזְוַיְנְטָן-גַעַסְט בֵין אַיךְ !
און אַיְן דִין צָלָמָ, אַ, אַיְבִיקָעָר,
פֿאַרְחָתְמָעַט מִינְיָן יְעֻדָעָר שְׁטָרָךְ.

נאך א טאג

נאך א טאג אויפֿ אונדזער ערַד !

נאך אָמָלָל קְוֹמֶט דָעַר בּוּיָם אַרְיִין דָוְרְכֵן פָעַנְצְטָעַר
ברִיאַתְ-צֻוּיִינִיק, גְּרִיזְ-פְּלָעַטְעַרְדִּיק, לִילָאָוּעַ דִי בְּלִיטָן,
אוֹן יְעַדְעַם בְּלָאַט בָּאַזְגְּדָעַר דָוְרְכּוּכְטִיךְ, מִיטַ אֲדָעַרְלָעַר גְּרָאַוִירְטַן:
וּוְאַלְטַ אַונְדְזָעַר מִינִיסְטְּרִירּוּם גַעֲקָעַנְטַ דָעַם מַעַטְרַ פָוּן דָעַם בּוּיָם,
וּוְאַלְטַ מַעַן זִיכְעָר אִים בָּאַשְׁאַנְקָעַן מִיטַ אַלְעַזְשִׁיאָן דְ'חָאנְוִירַ.

מִיטַ אָמָדְגָעַר רְוַאַיְקִיטַ קְוֹקַט עַר הַיְנַטְמַטְמַטַן אָן.
וּוְיַעַר וּוְאַלְטַ דִי נַאֲכַט נִישְׁתַ פִילְן אַיְבָעַר זִיךְ,
דָאַם אָוְרָאַיְקָעַ צִיטְעַרְן פָוּן דִי וּוְינְטָעַ שְׁטָרָן,
נִשְׁתַ אַיְנְזָאָפָן אַיְן זִיךְ דָאַם מִינְיָעַן זִיךְ פָוּן פָאַרְבָּפַן,
בְעַתְדִי שְׁקִיעָותַ פָוּן טָגַן אַיְן נַאֲכַט.

וּוְיַפְאַרְגָעַסְן לְגָמְרִי, אַרְוּיָם פָוּן זִינְגַעַן
די טְרוּיְעַרְיקָעַ אַלְוָלָם, דָעַם קְדִישַ פָוּן דִי וּוְינְטָן,
דָאַם טְרָאַנְיָשַع גַעֲרוֹיְשַ פָוּן פָאַרְוּעַלְקָטָעַ בְלָעַטְרַ,
וּוְאַם לְאַזְן זִיךְ פָאַרְגָעַלְטָעַ אַיְן הַאַרְבָּסְטִיקָן גָרוּי,
אַיְן נַעֲפָלָעַן אַוְמְפָאַקָּאַנְטָעַ אַפְרִיכְטָן גָלוֹת.

ברִיאַתְ-צֻוּיִינִיק בַּיְמָתוֹ, בּוּיָם. פְּלָאַטְעַרְדִּיק בַּיְמָתוֹ, בּוּיָם.
נאך דּוֹכְטַ זִיךְ אַיְן זִפְרָוּן.
זָקָן ! הַינְטָעַר דִיר שְׁטוּיָעַן אַזְוִי פִילְ אַוְמְגָלִיקָן,
אַזְוִי פִילְ הַאַרְבָּסְטָן אַיְן וּוְינְטָרָן.
פָאַר דִיר אַזְוִי פִילְ אַוְמְפָאַקָּאַנְטָעַ גָרָל,
אוֹן דַוְקוּיְקָסְטַ זִיךְ גַלְיְקָלָעַר מִיטַ דִינְן בַּיְמָל
גְרִינְסַ אַיְן בְלִיטָן ...

נאך א טאג אויפֿ אונדזער ערַד !

איןטימער שכן

צי ביטו צופעליק אוז אינטימער שכן, פוי ?

יעדן מארגן עפן איך פאר דיר דעם פענצעטער מיבנען, קומ !
אטטעם מיט דיבן גרינעם רחבות אין מײַן ד' על ד',
דו קענסט מיך גוט מיט אָלע חפזות מיבנע.
איך באהאלט פאר דיר נישט בעניאכט מײַן ליבּ,
ווען איך שטיי אָ נאקעטער פארן שפיגל
און באטראכט דעם פלא שפֿפְלָאִים — מענטש,
און חזר אין זיך אָרטין : — מפשרי אחזוה אלה ...

און דו קוקסט ניגיריק דורך פענצעטער,
באטראכט מיך, ווי דעוו עײַ-הදעת האט מיך באטראכט
אין ערשותן טאג פון דער יצירות,
אין ערשותן אונט ... דעם טונקעלן וואוֹאַל
אריבערגעוווארפּן איבער דיבּנע ברויטע אַקְמָלָעַן
און געקייזולטן, געדיכטן קאָפּ —
ב'יזאַל זיך פֿלּוּמְרָשְׁט נישט פֿאַרְשָׁעָמעַן.

צי ביטו צופעליק אוז אינטימער שכן, פוי ?

אדער אינט דרייטן טאג פון דער יצירות,
ווען דער בורא האט אַרוּסְגָּזָאנְט : — תצא הארץ עץ !
האט ער דיך געהאט אין זינען — אט די גריין-דורכגעלויבטענע
בלעטער דיבּנע,
אט די צוועיגן מיט די לילאָ-פלּוּטּן דיבּנע,
אט דאם שלענגלענדיך וואָרצלען זיך אין באָזָן,
און דאם ריבּיסן זיך צום בלויין רחבות פון בלִימָתּ,
און דאם אַטְעָמָעַן מיט דופּטּן גרינע ...

און אַנְגָעֶצִיְיכָנֵט אוֹז מַקְדָמָא דָנָא
דאָס אַרט אַין דָעַר יִצְרָה :
בְשִׁנְתָ ... בְחִוְדָשׁ ... זָלְסָטוּ זִיךְרָן מִיט שְׁמוֹאֵל יִקְרָר בֵן יַעֲקֹב .
אָן עֲדוֹת זִין פָוֵן אַלְעַ וַיְנַעַן מַעֲשִׂים ,
מִיט שְׁיַין פָאַחְנָעָן דֵי גַעַדְאַנְקָעָן וַיְנַעַן ,
מִיט שְׁאָטָן פָאַרְהָילָן דֵי הַרְהָוִרִים רַעִים ...
און אַיך — אַיך זָלַ וּכְה זִין צַו הַאֲפָנָ פָאָר אַ שְׁכָנוּ
אָן אַיְינְיקָל פָוֵן עַזְ הדָעַת .

אַדְעָר דָו בִּיסְט צְוָפָעַלִיק אֹז אַינְטִימָעָר שְׁכָנוּ :
עַמִּיעַ חָאַט פָאַרְפָלָאנְצָט אָן אַוְמַבָּאַדִיְטָנְדִיקָע וַרְעָ אַינְם בָאָדָן ,
צְוָפָעַלִיק , אָן נִישְׁתָעַל פִי הַשְּׁגָחָה בִּיסְטָו אַרוֹסְגָעָוָאָקָסָן
אוֹנְטָעָר מִין פָעָנְצָטָעָר ,
און פָלוֹזָן עַל פִי מִקְרָה הַאֲפָנָן מִיר זִיךְרָא דָא בָאַגְעָנָנָט .
דוֹ בִּיסְט נִישְׁתָעַל מַעַר וּוּי אַקְינְדָ פָוֵן דִין מִין : אַפְשָׁוּטָעָר צָמָת .
אַיך בָאַפְאָרָב דֵיר דִינְיָעָן בְּלִיטָן ,
אַיך בָאַצְאָטָעָם דֵיךְ מִיט רָוחַ-חַיִים ,
אַיך בָאַהָעָגָדָן דִין גַולְמָדִיקָע שְׁטִילְקִיָּות
מִיט שְׁוּבִינְגָן ,
דִין אַמוֹזְיָנִיקָן גַעַרְוִישׁ
מִיט שְׁטִים ,
אַיך בֵין אַוְיָף דֵיר מַאֲצִיל מִין צְלָמָ-אֱלֹהִים .
אוֹן אַיך בֵין דָעַר גַרְאָזְוִירָעָר ,
וּוָאָס בָאַוְאַנְדָעָרָט זִיךְרָא וַיְנַעַן וּוּרָק .
און דָו , פְלָא , בּוּיָם ,
דוֹ בִּיסְט נִשְׁתָעַל מַעַר וּוּי אָן אַפְנָלָאנִין
פָוֵן אָן אַנְדָעָר פָלָא-שְׁבָפְלָאִים : מַעֲנָטָש .
דוֹ צִימָעָסָט פָלוֹזָן אַין יַעֲנָעָר רָגָע ,
וּוֹעֵן נַאֲיוֹעַ מַלְאָכִים פְרָעָגָן : — מָה אָנוֹשׁ פִי תַזְפְרָנוּ ?
צִי בִּיסְטָו צְוָפָעַלִיק אֹז אַינְטִימָעָר שְׁכָנוּ , בּוּיָם ?

נאך רוסאָ

נאך רומאָ, לאַמְּאָרְטִין —
האָט דִּין זִינְגָּעָן אַ זִּין ?

נאך היַגָּאָ, באַדְּאַלְעָר —
וּואָסְטָוּזָאנְגָּן מַעֲרָ ?

נאך רֵימְבָּאָ, נֵאָךְ וּוּרְלָעָן —
וּוְאָסְעָרְ וּוּרְטָהָאָט דִּין פָּעָן ?

מַאְלָאָרְמָעָ, אַנְדוֹרְיָוּזְשִׁיד —
דָּעֶרְגְּרִיְיכָט טִיפְּפָרְ דִּין לִיד ?

פָּאָלְ-וּזָאָלְעָרִי, קָלָאַדְעָל —
ברֻעְנָגְסָט אַ נִּיעָם ... אַ זָּעָל ?

גַּוְיִיםְטָ פָּאָרְטְּרָאָכָט אָוָן פָּאָרְחָוּשָׁט —
פָּוּן דָּעָרְ וּוּנְנוּס גַּעֲקוּשָׁט !

סְפִּינְקָלְטָ שָׂאָמְפָס-עַלְיוֹזִי —
פּוֹיְלָסָט אַיְן נַזְוָמָט קָאָפְּעָעָע !

דוּ וּוַיְלָסָט זִינְגָּעָן פָּאָרִיז —
אָט דָּעָם גַּלְיָה, דָּעָם רִין.

אָט דָּאָם הָאָרִיךְ פָּוּן דִּי שְׁטָעָט —
סְאָקְרָאָקָעָר אָוָן מַעְטָשָׁעָט ...

מַאְדָּעָלָעָן, נַאֲטוֹרְ-דָּאָם —
סְאיִי' דָּאָךְ טְמָא מַסְתָּמָם.

סְאיִי' דָּאָךְ קַיְוִיסְטָעָר, נִישָּׁטָּמָעָר !
אוֹן וּוְיִ קּוֹמָסָטָו אַהֲרָ ?

אט די פֿינְגַע סָקוֹלְפֶטֶר —
ס' איז אָ פרֻעְמְדָע נָאָטוֹר ...

אוֹן וּוֹאָם זָכְסְטָו אֵין לְאוֹוֹר ?
נִישְׁטָמְדֵן יִדְיְשָׁעָר עַבְרָ !

אוֹן פָּאָרְגְּנָעָלְטָ אוֹן פָּאָרְגְּרִינְטָ
הָעֲנָגָט דָּא מָאָמָע מַוְתָּ קִינְדָּ.

אוֹן רַק קְרוּסְטוּסָ אוֹן צְלָם —
אוֹן גּוֹיְשָׁעָר עַוְלָם !

פָּאָלִי-פְּעַרְזְּשָׁעָרָ אֵיז זִים —
אוֹן אַוְיךְ דָּאָם אֵיז פָּאָרְיוֹ :

דִּימְעָנְטָ-גְּלָעְוָלָעָרָ צְעַנְגָּלְאָנְצָטָ.
אוֹן אָ פִּימָלָ, וּוֹאָם טָאָנְצָטָ.

אט די מַיְוְדָלָעָרָ ... גּוֹי וּזְוּוֹיָם ?
פָּאָרְפּוּמָעָן מַוְתָּ שָׂוְויִים !

דוּ וּוַילְסְטָ זִינְגְּגָעָן פָּאָרְיוֹ ?
— יָאָ, וּוַיְילָ זִינְגְּגָעָן אֵיז זִים !

רי רַאְזִיעָ, בָּעַלְעָוּוֹיָל —
גְּרוּוּי-אַלְטָמָדְיוּשָׁ מַנְיָן צִיל !

די בְּאַשְׁאָטָעָנְטָעָ וּוֹעָנְטָ,
וּוְ פָּוּן גְּרוּיְקִיּוֹתָ צְעַפְרָעָנְטָ.

אוֹן דָּעָרָ יְיָדָ, וּוֹאָם דָּא לְעַבְטָ,
וּוְ אֵין שְׁמָאָטָעָם פָּאָרוּוּבָטָ.

ס' אֵיז נַיְמָאָדְיוּשָׁ דָּאָם קְלִיָּדָ,
אוֹן מַוְתָּ אַלְטָקִיּוֹת בָּאָנִיָּטָ.

שמעקט מיט שטעהל, פראוועינץ.
און מיט שטאלצקייט פון פרינץ.

כ'בין אלין עטראנזשער —
ס'אייז מאין ברוזער אַ גָּר.

ב'י אַ זונגער-מאשין
בענטק צום בימעלע גריין

אַ צעשוראָקענע זעל —
אין האָלב-טונקלען האָטעל ...

יעדער שאָרֶן, יעדער רִיר,
יעדער קלאָפֿ אַין דער טֵיר —

דערשרעקט אַון צעברעכט :
מ'אייז אוים מענטש, גָּאָר אַון רָעכט ...

די קאָרטע, פרעפעקטוֹר —
ס'אייז אַ צוּוִיתָע נָאָטוֹר.

וּי אַ מאָגָן, ווֹאָסְ מאָגָן —
אייז דאס אַיבִּיךְ נִישְׁתְּ באָקָאנְטָ ?

אַ פָּאָפִירֶל אַיז קְרָאנְק —
עם צעברעכט דָּעַם גָּעָדָאנְק.

וַיְצַיֵּן מאָגָנְטָ אַון נִי —
יעדעם בְּיִינְדָּל טָוָט וּוֹיָי.

און דֵּיךְ שְׂוִידָעָרט פָּאָר קְעַלְטָן,
דעָר טִיקְטָאָק אַיז דִּין וּוּעָלָט.

די מאָשִׁין וּוּאָרִיפְטָ אַרוֹים
אַ הוּוּ נָאָךְ אַ הוּוּ.

וואקסט און סחרה א פאָק —
שנעל פֿאַרוֹויָקְל אִין זָק

וועיל פּוֹן מֶאָרְגְּנוֹן בֵּיו שְׁפָעַט
ראַק מעַן ווֹאָרְטַ אַרְיָף „אנְקָעַט“.

דער באַאמְטָעָר, ער קומְט —
מְאיַי אִין לְשׂוֹן, פֿאַרְשָׁטוּמְט.

אוֹן פֿאַרְגָּעַלְט אָוֹן פֿאַרְגְּרִינְט.
נאָך אָ גְּלִיך — מְהַאֲטַ אָ קִינְד !

זעַט אִין ווַיְנְקָל אָ ווַיְג —
זעַט אָ לִיכְטִיקְן בְּלִיך.

לְעַפְסַט אִין קָבָר, אִין גְּרוֹב —
אוֹן סְ'איַי לִיכְטִיק דִּי שְׁטוֹב !

פוֹל באַלְוִיכְטַן אָוֹן הָעַל —
מעַן פֿאַרְגָּעַט : סְ'איַי חָאַטְעַל !

סְ'איַי דִּי אַיְנְצִיקָּע טְרִיאַסְט —
אָפְשָׁר טָקָע ... וּוּעָר ווַיְסַט ?

אִין דָּעַם קִינְדִּישָׁן זְכוֹת —
וֹאָרְטַ אָ גּוֹטָן באַשְׁלוּם !

סְ'לִיגְט באַהְאַלְטַן, פֿאַרְגָּלְעַט
די מַאְשִׁין אִין דָּעַם בעַט.

אוֹן דָּאָם טִישָׁל פֿאַרְדְּעַקְט —
מיַט אָ טִישְׁטוֹךְ באַפְּלָעַקְט.

אוֹן באַאמְטָעָר באַטְרָאַכְט
פוֹל מיַט חַשְׁד אָוֹן פֿאַרְדְּאַכְט

אויפן בענקל דעם שטאגַ...
ער פארשטייט: ס'אייז א בלאגַ!

אַפְעָר דָּאֵךְ אַפְרָנְצְּיוֹן —
אוֹן דָּעֵר רְחִמִּים אַיְזְנָגְרָוִים!

יא, מען איז עטראָנוּשׂעַר —
אוֹן מען אַרְבָּעַת דָּא שׂוּעָר.

נאר וווער קלאנט זיך דען, וווער?
ס'איין דאך פרענקט פאפּולער! ...

— זים דא לעבן דא זים —
פָּרִיז אַיְן פָּרִיז !

צורייך!

עם שרעקט מיך נישט אָפַּ מעֶר די דריילכענע טאָרבַּע
צּוֹ טְרָאָגָן מִיטּ שְׁטוּרִיקְלְעֵךְ אַרוּם הַאלְדוּ-אוֹן-נָאָקָן.
צְעַטְיוֹילָן פָּאָר פְּרָעָמְדָעּ, וּוְאָס אִיךְ הַאָפּ דְּעַרְוּוֹאָרְבָּגּ
אוֹן אַלְעַן, וּוְאָס אִיזְ לִיבּ אוֹן אִין הַאָרֶץ אַיְינְגְּעַפְּאָקָן ...

אַרְבְּיַנְקְרִיכְן וּוְיַדְעַר אִין לְאַגְּנָגָעָר קָאָפְּאָטָעּ
אוֹן אִין אַרְבָּעּ בְּנֵפּוֹת מִיטּ צִיּוֹת מִיטּ לְאַגְּנָגָעּ.
פָּאָרְבִּינְן קָאָנְקָאָרְד אַוְיָף אָשְׁטַעַטְעַלְשָׁע בְּלָאָטָעּ,
מוֹוִיקְ-הַאָלָם, טְעַאָטְעָרָם — אַוְיָף תְּפִילָה אַוְיָף בְּאַגְּנָגָעּ.

כְּזֹועַל אַוְיָסְטָוּן דָּעַם הַוּטָם. אִיךְ וּוּעַל אַנְטָוּן אָחִיטָלָן.
בָּמְקוּם וּוּבִיסְן קְרָאָגָן — אָרוּטָעּ פָּאָטְשִׁוּלָעּ.
— מִיסְיָעּ פְּרָעָזְיָדָעָנְטָן! — יַאֲךְ בֵּין מוֹחָל דָעַם טִימָל:
יַאֲךְ הַיָּם צְרוּיקָהִים, מִין פְּלָוְנִיתָטָעּ — בְּיַילָעּ!

כְּזֹועַל וּוּעָרָן בָּאָוּאָקָטָן מִיטּ בָּאָרְד אַוְנָ מִיטּ פָּאוֹתָן!
הָגָם אִיךְ בֵּין זַיְכָעָר — דָאָס וּוּעַט מִיר נִישְׁתְּ קְלִיְידָן.
די וּוּלְטָהָטָם מִין פְּנִים אָנָקָעָטָם גְּעוּזָן,
אוֹן שְׁוּעָר וּוּעַט אַיר זַיְינָן מִיטּ מִין אַנְבָּלִיקָן צּוֹ שִׁוְידָן!

נַאֲךְ נַעֲכָטָן גַּעֲרָעָדָט אַוְיָף אָמִיטְינָגּ אָגְרִיסְוָן,
צְעַשְׂוִיפְּעָרֶט דִּי הַאָרָן אוֹן צְעַפְּלָאָקָעָרֶט דָאָס לְשָׁוֹן.
אוֹן הַיְינָט — שְׁטוּמָעָר בְּעַטְלָעָר! טָא וּוְאָס אִיזְ עָר אַוְיָסְן?
מִסְתָּמָא, אָיְדָעָלָעּ זַוְכָּט זַיְךְ דָעַם גְּרָאַשָּׁן!

כְּזֹועַל זַיְינָן לְמָדְ-זְוָאָנוֹニָק. כְּזֹועַל נָעַן וּנְדָן וּוּאָנְדָלָעָן,
אוֹן טְרָאָגָן גָּאָטָם וּוּעָרְטָעָר צָוָם חַי אַוְן צּוּמָה.
אִיךְ הַאָפּ אַפְּיָיךְ גָּעָנוֹג, אַפְּיָעָר אַרְבָּעָט אַוְן הַאָנְדָלָעָן!
כְּפִילָא אִין זַיְךְ דְּעַרְוּוֹאָקָן אָזְ אַנְדָעָר מִין פּוֹחַ ...

און ציטט יוצר הרע נאך צו ביבליאטטען,
דאם האָרֶץ איז פֿאַרְוּאַקְסָן מיט טרייפהנע ספרדים ...
כ'פִּין מוכן אויך זוי פֿון מײַן האָרֶץ אויסצומעגן,
די טויטע געדאנקען, געדאנקען — נפטרים !

די שוימיקע דווישות פֿון רַאֲדִיא נישט הערגן,
כ'זועל פרום זיך פֿאַרטִיפֿן אַין רַמְפְּמַס צוואה,
בְּינְגָאַכְטָן, אויפֿן שְׁלִיאָךְ, אָונְטָעַר פֿינְקְלָעַנְדָּע שְׁטָעָרָן,
בְּאַגְּעַנְגָּעַנְעָן וּוּלְאַיְךְ בָּעֵל שְׁם, אַלְיוֹהָ.

מְגֻלָּה זִין וּוּלְזָן זַיְהָן פֿון קִים,
דָּעַם שְׁם הַמְּפּוֹוָשׁ — די קְרָאַפְּט אַיבְּעָר קְרוּפְּטָן !
און פֿוֹנְקָט צַו חַצּוֹת וּוּלְזָן מִיר מַאֲכָן אַסְיּוֹם
פֿון עַפְעָם אַסְגִּיאָא, וּוּאַס וּוּעַט אָונְדוֹ בְּאַחַעַפְּטָן

מייט יַעֲנַעַם גַּעַתְּיִמְעָן פֿון אַהֲיהָ אֲשֶׁר אַהֲיהָ,
וּוּאַס שְׁפִילְט אַין בְּאַחַעַטְעַנְיִישׁ מִיט שְׁאַרְפְּסָטָן בָּעֵל שְׁבָל,
וּוּאַס בְּלִיעְבָּט פֿאָר די פְּקָחוֹם פֿאַרְמָאַכְטָעָן קְמִיעָה,
וּוּאַס חַנְפָּחָת דָּעַם עַנְיוֹ מִיט קִינְדִּישָׁן שְׁמִיכָּל.

וּוּאַס קִימְעָרָן מִיר די מַאֲטָאָרָן, מַאֲשִׁינָּעָן ?
די קוּיְמַעַנְמָדָה הוֹיכָע מִיט רַוִּיכָן פֿון גִּיהָנוֹם !
סְגַעַנְגָּט דָּאָךְ צַו נַעֲמָן אַשְׁמָזִיךְ אַיְן זִינְגָּעָן,
און גְּלִיקְלָעָד צַו מַאֲכָן סַי זַיְהָן אַוְן סַי יַעֲנָעָם !

כ'זועל שְׁוּוִינְגָּן, פֿאַרְשְׁוּוִינְגָּן מִין עַזְרָר פֿנְגָּדו —
מִין פֿלוֹנוֹיתָטָעָן אַיְךְ ... אַוְן לָאָזָן זַי דָּאָרָט רַיְידָן :
— אַמָּאן, אַלְאַ זִיכָּח ! אַמָּאן אַזָּאת שְׁמַעְנָדָע !
— גַּעַפְעָלָט דָּוִרְ נִישְׁטָט, וּוּבְּיָל ? קָוָם, לְאַמְּרָר זַי שִׁידָּן !

כ'וועל שלאָפַן איז פעלד, צווישן גראָזן, פמנוחה.
און אַיבְּנִינְאָפַן איז זיך גאטס זומען און רוישן.
פארגעהָסֶן די שטאמט מיט אַיר גִּיסְטְּ-זָאוּוּירָוכָע,
פארגעהָסֶן די הינט פון מצריָס בֵּיז גוֹשָׁן!

פארגעהָסֶן עַלְקְטְּרִישָׁע נַעֲכָת אַוִיפָּט בּוֹלוֹאָצָרָן,
וואּו ס'שְׁלָאָפַן אַוִיפָּט בענְק, ווי די הינט, מִינְסְּ גְּלִיכָּן.
פארגעהָסֶן די מִיְדְּלָעָד איז רָאָג טְרָאָטוֹאָרָן,
וואּס ווַיְנְקָן: — שְׁעָרִי! — אַוּן ווי קַעַצְלָעָד זיך שְׁלִיכָּן...

די רְוִוְעָט לְאַמְטְּעָרְלָעָד אַוּן „רֵי דָעַ בְּלָאַנְדָעָלָעָן“,
וואּו ס'גִּיאַת ווַיְסְטָעָר „הַאנְדָלָן“ מִיט ווַיְיָפָ-פְּלִיאָיש, פָּאַרְגָּעָסֶן!
עם פְּיַינְיָקָט אָזוּ אַוּן עַס נַאֲגָט אָוִים די זָעָלָע —
עם עַקְלָט פון מענטשָׁן אַוִיפָּט גַּאנְצָע מַעַת-לְעָתָן!

פארגעהָסֶן! פָּאַרְגָּעָסֶן!... אַוּן אָפְשָׁר? גַּעַדְעָנָקָן?
און ווּרְדוּן דָעַר סִימְבָּאָל פון שְׁטָילָע פְּרָאַטְעָסָטָן?
און גִּין אִיבְּפָעָר שְׁטָעָט מִיט שְׁמִיְכְּבָעָלָע קְרָעָנָקָן
די מִיסְטָעָר, די גְּרוּסָע, פון גִּיפְטִיקָע נַעַמְטָן...

בֵּין מַוחְלָל די בָּאָנָעָן, די אַערְאָפְּלָאָנָעָן!
ס'גַּעַנְיָגָט מִיר אַפְּשָׁוּטָעָר קְפִיצָת הַדָּרָך —
דָעַם מַעְטָרָא, דָעַם מַעְטָרָא — לְגַנְגָּי נִישְׁטָדְעָמָאָנָעָן:
דָאָרָט פְּלָעָג אַיך אָפְטָשָׁלָאָפַן נַאֲך עֲבוֹדָת פָּרָך!

עם שְׁרָעָקָט מִיךְ נִישְׁטָמָע דִּירְיָלְכָעָנָע טָאָרָפָע
צַו טְרָאָגָן מִיט שְׁטָרִיקְלָעָד אַרוּם הַאַלְדוֹ-אָוּן-נָאָקָן.
צְעַטְיָילָן פָּאָר פְּרָעָמָדָע, ווּאָס אַיך הַאָפָּה דָעְרוּוֹאָרָפָן,
און אַלְזָן ווּאָס אַיז לִיב אַוּן אַין חָרְץ אַיבְּנְגָעָבָאָקָן!

דו ביטט מײַן פֿאָרטִי ...

דו ביטט מײַן פֿאָרטִי, מֶלֶךְ מֶלֶכִי הַמֶּלֶכִים!
הַגָּם, פֿאָרְנָעֵלֶט זַיְגָעָן דִּיבָּגָע דַּרְכִּים.

איך האפֶ דִּיךְ גַּעֲזֹבֶת אָונְטָעֵר פֿלְעָרְלִי פֿאָנָעָן,
מעַן הַאַטְמַיר פֿאָרְבָּאָטָן דִּיבָּן נַאֲמָעָן דַּעֲרָמָעָן.

איך האפֶ דִּיךְ גַּעֲזֹבֶת אַין „אָונְטָעֵרְגְּרוֹנְדִּן“ —
עם טְרִיפֶת דִּיבָּן בְּלָוֶת אַין מַיְנָע וּוֹאַנְדָּן ...

מעַן אָז אָרוּס פָּוָן שְׁטוּב ...

מעַן אָז אָרוּס פָּוָן שְׁטוּב, אַין גַּעֲאַיִל,
אוֹן וּוֹעֵר זָל וּוֹסֵן?
מעַן אָז אָרוּס גַּעֲגָנָגָנָגָנָן אוֹיפֶ אַ וּוֹיַּיל
אוֹן נִישְׁתָּקֵין צִוְּתָן גַּעֲהָטָן מִוְתָּיְשָׁבְּהָדָעָת צָו בְּאַשְׁלִימָן,
מעַן אָז אָרוּס פָּוָן שְׁטוּב אַין אַיִן הַעֲמָדָה,
אוֹן אָזְוִי פֿאָרוּאָרְפָּן אַין דָּעָרָ פֿרְעָם.

מיר האָפֶן נִישְׁתָּקֵין גַּעֲוָאַלְטָן אַנְטָלוֹפָן פֿאָרְ דִּיבָּן אַטְעָם,
אוֹן נִישְׁתָּקֵין גַּעֲהָטָן אַין זַיְגָעָן זַיךְ אַיְמְבָאָהָלְטָן פֿאָרְ דִּיבָּן גַּנְיָם.
אַין אַלְעָה הַיְמָלְ-הַיְיכָן האָפֶן גַּעֲלִיאָרְעָמָט דִּיבָּן גַּשְׁפָטִים
אוֹן אוֹיפֶן גַּרְוָנדָ פָּוָן יִם, טִיפָּעָרָ פָּוָן סַאָפְמָאָרְגָּנָעָן, דִּיבָּן צָרוֹן רִיבְיוֹת ...
אוֹן קִיְּן אַיְוּרִיִּים הַילְכָתָן נִישְׁתָּקֵין העֲכָרָרָ פָּוָן דִּיבָּן דּוֹנָר,
קִיְּן פֿרָאָזְשָׁעָקְטָאָר לְיִכְתָּבָן נִישְׁתָּקֵין טִיפָּעָרָ פָּוָן דִּיבָּן בְּלִין;
אוֹן קִיְּן דִּינָמִיט רִיסְטָן נִישְׁתָּקֵין מַעֲכְטִיקָעָר דִּי בְּעָרָגָ פָּוָן דִּיבָּן לְאָוֹאָ קְנוּילָן,
וּוֹיַּיְיָ דִּי קְעָרָעָנְדָלָעָךְ, וּוֹאָסָ אַין אָונְטָעֵרְגְּרוֹנְדִּן פֿוֹלָן ...

און דז וועט אונדו צוריינגעבן אַהיימ,
ווער ווייסט צי פון ציגל, פון האלאז, צי פון לייט,
און, אפשר, פון גאָר אַ נײַעַם מִין מעטאל,
גענגעטען אין ליכט פון דיבּן חסְדַ-שְׁתְּרָאַל ...

און ווען ס'וועט זיין דיבּן רצונ,
מיר וועלן פֿינְקְטְּלָעֵד קומען,
מיר וועלן ווי דומּס שטומען.
מיר וועלן דיר נישט טראָצַן,
מיר וועלן נישט אַנטְלוֹפּוֹן פון קְרֶם ד' אַמוֹת,
אויבּ די ד' אַמוֹת זינגען פון דיבּן חסְדַ-בָּשְׁעַרט,
יאָ, אויבּ עַם אַיז בָּאוּילִיקַט ווי אַונְדוּעַרְעַ טָאַטְעַ-מָאַמעַם,
זכרון לברכה, צו רוען ... אין אַ לִיבְעַרְעַד.

נעַם אַיךְ ווַיְיַגְעַן ...

נעַם אַיךְ ווַיְיַגְעַן, נעַם אַיךְ בעטַן,
נעַם אַיךְ תְּהִלִּים זָאנָן.
יעַדְעַס ווֹאָרטַט בָּאַקְלָאָגַט זַיְן טַוִּיטַן —
קָעַן פָּאָר מִיר נִישְׁטַט קְלָאָגַן.

קָעַן נִישְׁטַט קִיּוֹן שָׁוָם ווֹאָרטַט בָּאַנְגַּעַטְעַן
מִין פָּאָרִיאָוּשַׁט ווֹונְדַן.
ס'הִיְיבַּט נָאָר אוֹיפּ די לְאַנְגַּע בָּרְעַמְעַן —
בלְוִטִּיקְן אַונְטָעַרְגְּרוֹנְדַן ...
תְּהִלִּים-זְוּעַרטַעַר, אַלְטַ-נְּאָיוּעַ,
אַנְגַּעַטְעַן אין שׂוֹאָרְצַן.
קוּמָעַן ווי אַכְלִים, שְׁבֻעָה
אַפְּרִיכְטַן אין הָאָרְצַן.

אָט דָּאַס טַאֲקָע אִיז עַס ?

איך האב מיט מײַנע טרערן געווואַשׂן
די סטעמֶפְּלעַן פֿוֹן פֿלְּהַמִּינִי ווֹזָעַם,
געשמייכַּלְּט מיט קָאַמָּפְּלָאַזְּשָׁן,
זיך אלֵין נישט געגְּלוּבְּט : — אָט דָּאַס טַאֲקָע אִיז עַס ?

דאַס זייןען די אָותִוּת, די שְׁרִיעְפְּלָעַךְ צָוָם מְאַטָּאָר,
די שלְּיְסָלְעַן צָו טִירָן פֿוֹן בָּאַנְּ אָוֹן פֿוֹן שִׁיפְּ.
ער האַט זיך גַּעֲפִיוּזְעַט. גַּעֲגַּעַבְּן דָּאַט האַט עַר :
— אַ ווֹזָעַ ! ... אַ ווֹזָעַ ! ... ווֹי גַּעֲטָלָעַךְ אָוֹן טִיפְּ.

די פְּרִינְגַּט מִינְנָעַ ווּעַלְּן בָּאַטְּרוֹאַכְּטָן מִיט קְנָאָה,
אוֹן לִיְיְעַנְּנוּ אָהָן, אוֹן לִיְיְעַנְּנוּ צְרוּיקִיךְ :
— „אָט זַעַם דָּאַר ... פְּפִירְוֹשָׁה : טְרָאַנְזִוִּיט ... פָּאַלְּעַסְטִינָעַ
אוֹן אִינְדִּיעַ ... אוֹן ווַיְצָטָעַ ... אַ גְּלִיק ! סָאַרְאַ גְּלִיק !“

פָּאַר אָוְינְגַּן מִיט חָרְבָּן ווּעַט פִּיְזְיָאָזְשָׁן זיך בְּיִיטָן,
מִינְנָעַ טְרוֹוְעַר פָּאַרְבִּינְגָן מִיט נָאָר אַ שְׁמִיקָּה ווּעַלְּטָה,
כִּיוּעַל אַיְנְזָאָפָּן אִין זיך דִּי לעַנְדָעָר אוֹן צִיטָּהָן,
וּזְאָס הָאָפָּן נְבִיאָים בָּאָזְעַלְתָּן אוֹן גַּעֲקוּוּלָט

אוֹן דָּאַס אַוְיךְ פָּאַרְלָאָזָן. אוֹן ווּאַנְדָעָר ווּידָעָר,
אוֹן ווָאָכְּן לְאַנְגָּג פִּירָן גַּעֲשְׁפְּרָעַךְ מִיטָּן יִם,
דָּעַרְצְּיוּלָן דִּי ווּעַלְּן פֿוֹן שְׁוּוּעַמְטָעָר אוֹן בְּרִידָעָר,
וּזְאָס ווּרְעָן ווִי פִּישְׁלָעַךְ גַּעֲפְּרָעַנְלָט ... גְּלָאָט, סְתָמָ !

איך האב מיט מײַנע טרערן געווואַשׂן
די סטעמֶפְּלעַן פֿוֹן פֿלְּהַמִּינִי ווֹזָעַם.
געשמייכַּלְּט מיט קָאַמָּפְּלָאַזְּשָׁן
זיך אלֵין נישט געגְּלוּבְּט — אָט דָּאַס טַאֲקָע אִיז עַס ?

דער ווינט

עם ריביסט מיר דער ווינט די צייטונג פון האנט,
וואס ווינט ער, וואס וויל ער, דער ווינט?
צי פרענget ער א גרום פון מײַן חרובּ-לאנָה,
צי יאָמֶרט ער סְתֵּם אָזֶוּ בְּלִינְד?

עם ריביסט מיר דער ווינט די צייטונג פון האנט,
וואס ווינט ער, וואס וויל ער, דער ווינט?
זײַן עַלְגַּד גַּעֲווֹין עַם דַּעֲרָמָאנְט ... עַם דַּעֲרָמָאנְט
די יַלְלָה פֿון יַתּוּמִיךְ קַיְנָד ...

עם ריביסט מיר דער ווינט די פֿאָלָעָם, די הוֹט,
וואס זוכט ער, וואס וויל ער דערנְגַּיְן?
צי וויל ער דערשפּֿרְן דעם טעם פֿון מײַן בלּוֹט,
צי וויל ער מײַן טַרוּיָעָר פֿאָרְשְׁטִיְין?

עם האבן איז פֿוֹלִין זיך קְבָּרִים צַעֲגָרִינְט,
די מַתִּים, זוי קלָאנָן בְּיִנְאָכְטָן.
דאַס מַתִּים-גַּעֲווֹין לְאַזְּטַ נִישְׁטָן רָעוֹן דעם ווינט —
ער האָט מיר דעם יאָמֶר גַּעֲפְּרָאָכְט ...

שפיל אין קאָרטן

שפיל אין קאָרטן, שפיל אין שאָך.
שפיל, פֿאַרְשְׁפִּיל דִּין טְרוּיעָר ;
שפיל דִּין שְׁפִּיל ... צוֹ שְׁוּעָר דָּעָר יְאָך
פָּאָר אֲקָפֶאָגָעָר.

פֿאַרְגְּנָעָם אָז וּאַרְשָׁע. פֿאַרְיוֹן פֿאַרְגְּנָעָם.
פֿאַרְגְּנָעָם דִּין וּוְעָג אָז פֿלְאַמְּעָן —
פֿאַרְגְּנָעָם אָז "ראָכְבָּאָט", גּוֹלְסְ-נָם,
וּוְאָם סְמָט אֲפֶה הַיְמָלָעָן, יְמָעָן.

טָאנֵץ אֲקָקְס-טוֹאָט, רְוִמְבָּאָט-טָאנֵץ,
אוֹן מִיטָּה וּוְסְקִי פֿאַרְגְּנָעָן.
פֿאַרְקוּיפָּט דִּין דִּימְעָנָט ... אֲגַלְעָז גּוֹלְאַנְצָט,
לְאָז קִיּוֹן טְרָעָר נִישְׁטָט פֿלִיסָן.

נִישְׁטָט דָּעָרָה אַלְטָן לְאַנְגָּן קִיּוֹן בְּרוּוֹן,
קִיּוֹן שְׁלַעַכְתָּם נִישְׁטָט, גַּאֲטָט צְוָדָאָנָקָן !
אוֹן לְאָז דָּעָם אָוּמָעָט נִישְׁטָט נָגָן טִוָּת,
פֿאַרְטְּרִיעָב די בִּיאָז גּוֹדָאָנָקָן.

שפיל אין קאָרטן, שפיל אין שאָך,
שפיל, פֿאַרְשְׁפִּיל דָּעָם טְרוּיעָר .
שפיל אוֹן שְׁפִּיל — צוֹ שְׁוּעָר דָּעָר יְאָך
פָּאָר אֲקָפֶאָגָעָר.

ווער ?

אוודאי, אוודאי —
דאם געהער צום פאראד ... ע ?
ס'וועט זיין א משפט.
אמת, אביסעלע צושפעט ...

די שליחי צבור פון פעלקער מפל המינימ
ארום א ברויטן טיש א גריינעם
וועלן פירן א שקליה וטירה
מ发声 אונדזער צער ... יא !
יא ... אין ראדיא וועט הערן יעדר שמיעה :
— מען גרייט פאר היטלערן א תליה ! —

און, בינו לבינו, וועט עמיין עמיין אונטערקייפן,
און פונקט ווי דער „דוטשע“ און איטאליע,
וועט, דורך א קליגנעם טעות פון דער פמליא,
אויך דער „פירער“ אנטלויפן ...

ווען די שוערדן שרעקן זיך צו בלוטיקן,
די קרבנות — צו נקמה צו דערמויטיקן,
און גאול האם שוועיגט דיפלאטטיש ...

ווער וועט מעיז זיין צו זיין קטוגר بي אזא טיש ?
מייט די ציון א קרייז טוּן,
מייט די אויגן א פלייז טוּן,
מייטן פום א טופע טוּן : — “גענונג ! ...”

איך בין נישט אזי קלונג,
איך בין נישט אזי קלונג ...

זעלגער, דו ביסט דער ווועטָא ! ...

איַן נְעַנְדּ קְוֹאַטִּיר,
פְּלִוִיטִים-רְעֵגִים עֲנָנֶת,
מִיטּ גַּעֲבַנְלְטָעּ הַעֲנָט
אַ שִׁיר.

אונדווערֻע זעלגעּוּ פְּלוֹטִיקָן אוֹיֶךְ אַלְעָ פְּרָאנְטָן
איַן פְּרָעָמְדָעּ מְוַנְדִּירָן.

אונדווערֻע פְּילָאַטָּן — איַן פְּרָעָמְדָעּ האַרְיוֹזָאנְטָן
דאָם לְעֵבֶן פְּאַרְלִירָן.

אונדווערֻע אַינְנוֹאַלְיָדָן — פָּאָר שְׁטִיף-מַאֲמָעָ-לְאָנד
פְּאַרְלְוִירָן — דָעַר אַפּוֹם, דָעַר אַהֲנָט,
אוֹן וּוּרָר — מִיטּ גַּעֲשְׁטִיקָוּוּעָטּ שָׁאָרְבָּן,
אוֹן יְעַנְגָּר אָז אָז אָוְיגָ... זָכְטָטְ דִּי וּוּלְטָטְ פֿוֹן פְּאַרְבָּן,
אוֹן נָאָר אָז אַנְדָּעָרָר, פְּרִינְט — פְּאַרְחָעָר אִים,
עָרְ לְעֵבֶט, דָוְכְטָ זִיךְ, מִיטּ פְּרָעָמְדָעּ, אַרְיִינְגָּעָנִיְיטָעּ גַּעַדְעָרִים.

אוֹן טָאָפְלָטּ שְׁמַעַרְצָטּ אַונְדוּ, זעלגעּוּלָ, דָעַר וּוּיָי,
אוֹן טָאָפְלָטּ בְּלוֹטִיקָטּ, פְּרוֹדְעָרָלָ, דִּי וּוּאָנד —

חוֹק ! דָעַם מוֹטּ נִישְׁתְּ פְּאַרְלִיר !
טָאָפְלָ דְּרוּיְסְטְקִיְיטּ. מַאֲרָשִׁיר
פֿוֹן דִּין גּוֹרֵל גַּעֲפָאָרָעָטּ,
מִיטּ דִּין מֹל גַּעֲאָרָעָטּ —
גִּיּוֹ :

אַרְוּם דָעַר עַרְדָאָרָם, רְוַנְד —
איַן דָעַר זעלגעָרְשָׁעָרּ רְיִי
מִיטּ דִּין בִּיכְם, מִיטּ דִּין טָאָנקּ,
מִיטּ דִּין גּוֹדִיסְן גַּעַדְאָנקּ :

אונטער צוינגן פארשטעקט
מייט קאנגען אין פעלד,
אונטער שנייען פארדעם,
האלב-געפראָרן אין קעלט,

אויף צענאמענע וועגן,
ביין גרטל אין לײַם,
און דורך פֿיעַר-געשלעַן,
און דורך וואסער און שלײַם —

די מונדיין צעשאָטן,
און אין קויטיקו העמד,
און די שיך אויסגעטראָטן,
ニישט רָזִוֶּתֶן, נישט געקעט ...

גרוייע טעג און מעת-לעתן
און אַ וואָרעַם אַן מוֹיל.
האָרֶן פֿאָרְחַלְשַׁט, פֿאָרגַעַט
איַנֵּם ווַיְסַטֵּן גַּהֲווֹיל ...

ס' אַיְזַּעַר עַלְמַטְטָעַר גַּעַפְּאַלְן
און דו נַיְסַט בְּרַאֲשׁ —
אונטער וואָלְקַן ... עַם פֿרַאֲלַן
מאָטָאָרַן פֿוֹן בָּאַש ...

און די באָמְבָעַם, ווי רַאֲפַן,
וואָס דַּזְשַׁאֲפַן אַ פְּעַרְד,
זַיִּי צַעֲבַיְסַן, צַעֲגַרְאַפַּן
פְּרִישַׁ, אַיְן קְבָרִים די ערַד ...

אין א פאקס-האל — אין פראנט,
פון די רעננים געגענט,
צי פון היizen געפראנט,
און אין שווייסן געפאנט,

און אין סווישטש און געפינט
איינס שטויביבסטן ווינט
אין דער מדפר... זי ריבע:
יעדע שוואקיות — א זונד.

געדענץ אן דיין שליחות,
פארגעם די געפאר —
זו אלדע רוחות
דעם תהו-קאשנאר !

וועיל אן שפינז און אן העמד,
דאם געוויסן פארשעטט,
געשלאגן, באשפיגן,
בארכילוחט מיט ליגט —
דיין פאלק.

אונטער הויכע ווענט
מייט שטעכיקע דראטן
געלע לאטער אים שענדט,
פארברענט און צעטראטן
דיין פאלק.

אין געטא —

עלגען,
דו ביסט דער איינציגער וועטא !

צוֹן מַאֲטְרָאָס

ברודער, זעלגעREL, אויף ים —
ייד, מאטראָס, אויפֿן שיפּ,
או די שיפּ איז און פְלאָס
און דער אַפְגָּרָונֶט שוואָרָץ, טיפּ
איין מהומה פָּז בְּלַעֲקָצָות —

טויזנטיעריך דײַן מוט !

עם שטורעמת דאס וואָסער,
דער לִיעְטָעָר — אַשְׁטְרִיךְ.
און פְלאָס איז קֵין שפָּאמָסער :
איין אוינְגְּנְבָּלִיךְ —

און מען שפְּרִינְגֶּט פָּונְגָּס דָּעַק
איין דער פִּינְצְטָעָר ... עַמְּ שְׂוִידָעָרט,
אן אַפְגָּרָונֶט דָּעַר וּעְגָּז,
וָאָסָעָר קְנוּילָט זִיךְ אָזְן פְּלוֹוִידָעָרט,
און פרעַמְד אַיז דָּס לְשָׁוֹן,
וּעְרָז וּוַיְמָט וָאָס עַמְּ שְׂטָאָמָלָט ?
וּאָס הָאָבָן די תְּהֻמָּן
דָּעַם חֹשֶׁךְ פָּאַרְזָאָמָלָט ?

עם וואָקְלָעָן זִיךְ פָּאַלְיָעָם
וּוי בעַרְגְּלָעָךְ פָּז קְבָּרִים,

און שיפלעך ... ווי מהים,
 לוויות אין שטוריום —
 און נישט קיין ארוןות,
 סקעלעטן אין זעקלעך,
 ווי מזרח לוויות —
 יא, פרודערל, שרעלעך ...
 געדענך אן דיין שליחות,
 פארגעט די געפֿאָר,
 צו אלדע רוחות
 דעם תהו-קאַשטְאָר!
 וויל אָן שפֿינּו און אָן העמד א. ז. וו.

איך קען מער ...

איך קען מער דעם צער נישט באַהאלטן
 אין שמייכל פֿון חכמה און בינה.
 מיך מאַטערט די הײַם ... די געשטאלטן ...
 די קבריהם ... די טרויער-שכינה!
 און אוֹנטער די בלעקי אומִזּוֹואָלֶן
 אין נעפל פֿון וואַסער און חושך
 אַנטְפְּלעָקָן זיך טראָזְנוּ-קָוָצָלָן ...
 דערשטייך אין אין זיך דעם גערוייש אוּיך!
 און וואָס האַט צו זאגן אָן וואָרָעָם,
 אָן אָפָּר וועופֿוּ, אָן גִּיפּוֹר!
 אָן פּוֹל אֵיז דער היַמְל מיט קְבָּרִים,
 וואָס ווַינְקָעָן מיט טְרָעָן זיך אַיבָּעָר ...

אין טעה עראן

מיר זייןען אלע פלייטים, — האט ער מיך געטראיסט,
מיר זייןען גלייכען ואנגלאר אויפֿ דער ערֵד.
און קיינער ווערט נישט סתם, בחינט, אויסגעלייזט,
מיר ווערן פון גלגולים אין געזנד פאָרצערט.

מען וואָגַלְתּ אָכֶט אִין גְּרָזָן, מען וואָנְדָעַרְתּ אָכֶט אִין בְּלוּם,
מען בלאנדזשיעט ווי אַשְׁאָטָן אַרוּם אַ בּוּם,
מען וואָרָט אַפְּ אַיְבִּיקִיטִין אִין אַ דּוֹבָם שְׁטוּם,
פאָרְקְנִיפְט אָונְטָעַר אַ פְּלִינְגְּלָפְּן אַ פּוֹיגְלָשְׂן טְרוּם.

און ווי די מעוז פְּלָאַטְעַרְתּ אַרוּם אַ שִּׁיףּ,
אַזְוֵי פְּלָאַטְעַרְתּ אַרוּם וואָגְלָעַר דּעֵר יְקוּם.
און אָז מיר ווערן מִיט די וועלְטָן צוֹנוֹפְּגָעָוָאָקְסָן טִיףּ,
דעָרָהָעָן מיר אִין לעַצְטָעַר רְגֻעָן: — קּוּם!

מיר זייןען אלע פלייטים אִין אָמְבָּאַשְׁטִימָטָן וועגּ,
מיר וואָרָטָן אלע אוּפֿ אַן אָמְבָּאַשְׁטִימָטָר שִׁיףּ.
אָךְ, וואָנוּ גַּעֲמַת מען אַ ווֹיזָע צּוּם אָמְבָּאַקָּאנָטָן בְּרָעָגּ? —
אַזְוֵי האט ער געטראיסט, דעם קאָפּ גַּעֲזָנְקָעָן טִיףּ.

און אָפְּשָׁר פְּעַלְתּ דִּיר וּזְאָם? טָא קּוּם צוּ מיר אִין שְׁטוּפּ —
פרײַנְד,טוּ מיר דָּאָס גַּעֲפָלָן, פְּאַרְבְּלִיבּ בְּנֵי מִיר אַ גַּאַסְטָן.
אָךְ, וועם וועל אַיךְ פְּאַרְבְּעַטְנָן שְׁפָעַטָּעַר דָּאָרָט אִין גְּרוּפּ?
אַזְוֵי האט ער געטראיסט, געטראיסט אִין נִשְׁתְּגַעַשְׁפָאַסְטָן...

פאָמְעַלְעָר, פְּרוּם אַרְאָפְּגָעָנִיט, דעם שְׁטָמָעָן צוּ דּעֵר ערֵד,
און ווי אַ קִּינְד גַּעֲזָיִינְט, גַּעֲבָעַטְנָן צוּ אַלְלָאָה.
אָפְּנִים, צוּ הָאָבָּן אַ מְצֻוּה אַיְוּ אִים גַּעֲזָעָן באַשְׁעָרָת,
און מִיר צוּ זִיבְּן אַן אָוְרָחָ בְּנֵי אַמְּאָן אֹזְאָ...

דער פערטישער ייד ...

— „קָוָם, זַיְבִּי מֵיר... סְעוֹועַט נִשְׁתַּחֲוָן קָאַסְטָן“
פֿאַרְבָּעַט אַנְדּוֹז אַ פֿערְטִישְׁעָרְ יַיְד :
„אַ מַצּוֹה, אַ יַיְד אַ פֿאַרְלָאַזְטָן,
צַו גַעֲפַן אַ רַו וַיְנַעַטְרִיטֶם.

מיין וואוינונג פון פֿסָה גַעֲוָאַצְשָׁן.
דער דִיל מִיט דִיוֹאָגָנָעָם גַעֲבָעַט.
כְּיוּעַל גַעֲפַן צַו עַסְן אָן נַאֲשָׁן,
אַ וַיְנַקְלֵט צַו מָאַן דִין גַעֲבָעַט.

די שניען אַין בְּעַרְגָּעָר זַיךְ וַיְגַנְבָּן.
אוֹן שְׂמִיכְלָעַן אַין פֿעַנְצְטָעָר אַרְבִּין.
די מִילָךְ פֿוֹן מִפְּנֵן צִיגְנוֹן
איוֹ פְשָׁר ... אוֹן זַימָעָר פֿוֹן וַיְגַנְבָּן !

וּוְאַם טַוְגַּן דִיר מַלְיָנָהָם, חַאְטָעַלְן ?
הַאְסָטָה פְרוּוי אוֹן טַעַמְטָעָר ... מִין פֿרְנִינְד !
עַס וּוֹעַט דִין פֿאַמְילִיעָגְעַפְעַלְן ...
זַיְן פְנִים, דַאַם בְּרוֹיְנָעַ, צַעֲשִׁינְנָט.

„מֵיר חַאְבָּן קִיְין טִישׁ נִשְׁתַּמְטֵן, קִיְין שְׁטוֹלָן,
דַאַם וּוֹעַל אַיךְ וַיְד בְּאַרְגָּן אַין שְׁטָאַט .
דַאַם נַזְכֵט נִשְׁתַּמְטֵן אַין אַנְדוֹזְעָרָעַ גַבְוָלַן —
מֵיר זַיְנְגַעַן בְּלִיוֹזָאָרְחִים בַּיְגַט !

זַיְן עַרְד אַיז דַאַם בְּעַסְטָעַ מַעֲפָל,
זַיְן חִימָל — דָעַר שְׁעַנְסְטָעַר דַאַך,
נַשְׁמָה — דַאַם גְּרַעְסְטָעַ עַשְׁרוֹת —
אוֹן יַיְד מַזְזַע זַאְךְ שְׁטִיּוֹן אַוְיפְּ דָעַר וּזְאַך !

איך ווים איז איר קענט נישט אנדערש —
איר עסט נישט און טיש און אן באנק,
ס'אייז טאפלט איך שוער דער ואנדער,
דער וועג אייז איך טאפלט לאנג ...

און איך בעט פוי אים אויף אן אורח,
און הײנט אויך געהאט דעם געדאנק —
געליענט די פרשַה פון אברהַם ...
כ'זעל באָרגן אַ טיש און אַ באָנק."

ער קען ...

ער קען צו דיר רײַדַן דורך גראָן,
דורך פֿאָרְפּוֹן, דורך דּוֹפְּטוֹן, דורך בלומען —
אוודאי, ווער קען אים נישט לאָן,
פֿאָרוּעוֹן — זיין ווינט זאל נישט ברומען.

ווער קען אים פֿאָרְשַׁטְּעָלָן די וועגן,
זיין גִּלְגָּלְ-חַחוֹר צַעֲבָרְעָכְן ?
ער דּאָרָף פֿאָרְלָאָמְעָנָן נישט פרעגן,
ער זאגט נישט : — מִינִיסְטָרָה, באָרְעָכְן ...

ער רעדט צו דיר דורך דִּיבְּנָעַ בלוטן,
ער מאָנט דיר דורך דִּיבְּנָעַ גַּעַדְאַנְקָעַן —
ער מאָנט איין די שְׂטִילְסְטָעָן מִינּוֹן —
איין רגען פון גִּסְמָה און צַעְנָקָעַן.

אין דער פערטישער מדבר
(פֶּרְ אַגְּמָעַנְטָן)

דו האסט מיך געפירות אין די וועגן,
וואם זינגען חיבנט אלע פארבלווטיקט ;
דו האסט מיך געפירות אין די פעלזן,
וואם בלוייז זיער אַנְבֵּלִיךְ אַנְטְּמוֹטִיךְ.

טאג אין אין טאג אוים אין די הייכן,
וואו כמארע פֶּאֲרַ שְׁמַתְּמַלְּטַ —
געפאנצערטעה ריזן פֶּאֲרַבְּלִיכְן —
אין אונטערגרונד — געטער פֶּאֲרַזְמַלְּט !

ב.

גראניטן פֶּאֲרַלְזַטְעַ, אַינְוֹאַלְיַדְן,
בעל-כומויים פָּוּן אַרְאַלְטַע שְׁלַאַכְּטַן ;
פֶּאֲרַיוֹשְׁטַע גְּלוֹטַן זִידַן —
ווער וויסט זַיִ, וואם זַי טְרַאַכְּטַן . . .

אַ בָּאָרָגְ מִיטְ פֶּאֲרַגְלְיוֹוּרְטַעְ פּוֹיסְטָן,
און שוּוְבִּינְגְּנְדִּיךְ, לִיפְן פֶּאֲרַבְּיַסְן ;
אַ לִיבְ מִיטְ אַ קָּאָפְ אַ צַּעְרוֹיזְטַן —
בלוייז זָאְמְדִיקְעַ זַוְינְטַן בָּאָגְרִיכְן .

אַ גְּלִיתְ, די אַרְעָםְ צַעְפְּרָאַכְן,
זַיִ הַעֲנָגְעַן אַרְאָפְ וּזַיִ די בִּיטְשַׁן ;
אַ שְׁמַשְׁוֹן, דָּאָס אַוְיגְ אַוְיְגְעַשְׁטָאַכְן —
אַרְ, פְּלַשְׁתִּים, סָאַדִּיסְטַן, זַי דִּיטְשַׁן !

זַיִ רָאְנְגְּלַטְ אִיר זַיִ מִיטְ די אַדְלָעַרְ,
וואם קְוֻמָּעַן פָּוּן וּוֹאַנְדַּן גַּעֲנִימָן ?

איך פאר אין דער ריזון-שטאטן גו-יאראך,
דער ציילט — איך וועל אפגעבן גרים!

א דלייה, מיט בריסטן צום חיים,
צעלאכט ... ווי א הפקר ... א חזיפה;
עם ווילט זיך איר שטייפן אין מדבר,
א קוש פון א גבור, א חניפה!

איר שכן — א שטיינענער קעמעל,
עם רירן אים נישט אירע חגען;
ער ווארעט די הארבן אין זונשיין,
און דו מעגסט זיך לאכן און ווינען.

באמערקט אויך נישט מיך מיט מילן אויטאט,
ער ווארט אויף אן אנדער מין ריבער;
ער באקט זיך די הארבן אין זונשיין —
אפנימ, ער האט גענוג ציטט, ער.

עם פריען אים נישט קיין חוותות
פון פרײנט אין די אָרְעַם פון פִּיעָר —
ער הווערט יַאֲרְטוֹזֶנט אין אָנֵס,
אווי ווי אים לִיב אַיְן אָוָן טְבִיעָר.

ג.

אויף מילן א פעלזוקע פעםטעונג,
קאמופלאזון פון שניען, גאנץ שייטער;
הימאליען! — א וועלטן-פארםמעטען!
אינוואלידן — די אינציגע הייטער!

די ווענט פון גריינע גראניטן,

געפראָכַן פֿון אָרוֹצָלְטָע מִינִיסְטָרַע ;
וּוי לְוחֹות מֵישָׁ מַעֲסָדָרָם גַּעַשְׂנִיטָן
אוֹן גְּרִיְית פָּאָר גָּאוֹנִישָׁ גִּינִיסְטָרַע ,

וּואָס וּוֹאָרְטָן אָוִוָּף נִיעָגְעַפָּאָטָן
פֿון "מָאֶזְדָּאָם" הָאָנְטָ גַּעַשְׂרִיבָן ,
אוֹן שְׁמִיכְלָעַן אִין וּוֹנְשִׁין אוֹן שְׁוּבִינְגָן ,
גַּעַדְאַנְקָעַן אִין זִיךְ פָּאָרְקְלִיבָן .

עַם שְׁמִיכְלָעַן דִּי גְּרִינְעַ גְּרָאָנִיטָן
צַו רָאָוע פָּעַלְזָן אִין שְׁנִיעָן ;
מַעַן שְׁמִיכְלָטָן צַו לִיפָּן צְעַגְלִיטָעָן ,
וּואָס טְוַנְקָעַלָּע שְׁאַטְעָנָם פָּאָרוּוַיָּעָן ...

זַי שְׁמִיכְלָעַן צַו רָאָוע סָאָקְרָאָפָּאָגָן
מִיטָּפָתְבּוֹד פֿון וּוֹינְטָן גַּעַקְרִיצְטָעָן ,
צַו מַומְיָעָם פֿון אִיְבִּיקָן וּוֹאָגָן ,
אִין אָרוֹצָלְטָע צִיְיטָן פָּאָרְבִּילִיצְטָעָן ...

יאָ, רִיזְיָיקָע סָאָקְרָאָפָּאָגָן
פֿון הָעַלְדָּן פֿון אָוּרְצִיעִיטָ-שְׁלָאָכְטָן !
פֿון מוֹשְׁלָיִים אָוִוָּף גְּרוֹיִיסָע אִימְפָעָרִיעָם ,
אִין פָּרָאָכְטְּפּוֹיָע אָרוֹצָלְטָע טְרָאָכְטָן :

די מַומְיָעָם אִין גַּאֲלְדָעַנָּע קְרוּוּנָעָן ,
בְּרִילְיאָנְטָן , וּואָס בְּלִיצְן אִין קְבָרִים ,
אִין גַּאֲלָדָ-הָאָמָט דִּי פּוֹרְפּוֹרָ-מַאֲנְטָלְעָן ,

— — — — —

די מַומְיָעָם אִין גַּאֲלְדָעַנָּע קְרוּוּנָעָן ,

פריליאנטן, וואם פינקלען און גלעטן —
נֶרְתָּמִידִים — און לַיְדִּיקָע שָׁאָרְבָּנִים
פֹּוֹן אֲפֶרְ-זַעֲפֶרְ-סְקָעַלְעַטְן ...

ס' באָוָונְדָעָרָן אַיבָּיך נִישְׁתָּ קִיּוֹן אָוִינְגָן,
קיּוֹן בְּלִיקָּן מֵיטָ גִּירִיקָן גְּלוּמְטָן,
וְאוֹהָיִן וַיְנַעַן תָּאוֹות פָּאָרְפָּלוּיָּן?
די שְׁטוּרָעָםָס פֹּוֹן בַּתְּ-מֶלֶכָּא-בְּרוּסָטָן ...

די אַדְעָמָעָן, אָוֹן בְּלָאָנְדָעָ פֿרִיזָוָן,
אָוֹן בְּלוּיעָ פָּאָרְלִיבְּפָטָע אָוִינְגָן,
אָוֹן לְעַצְטָע שְׁמִיכָּל-שְׁפָרוֹן
אוֹף לִיפָּן צַעַשְׁטוּפְּפָטָע פָּאָרְצָוִיגָן.

מְלָכִים, מְלָכִי צְדָקָה,
חַלּוּמוֹת פֹּוֹן אַמְתָה אָוֹן יוֹשָׁר,
וְואָם וּוְאָרְטָן אוֹיפָה תְּחִיתָה הַמְתִים,
אוֹיפָה קָז אָוֹן שְׁעַת-הַקּוֹשֶׁר :

גְּרָאַנְיַטְעָנָע פָּעַסְטוֹנָג פֹּוֹן „מָאוֹזָא“! —
בָּאַשִּׁיצְסָטוֹ דַעַם מְלָךְ קּוֹרֶשׁ?
בָּאַשִּׁיצְסָטוֹ דַעַם פְּרוּמָעַן דְּרוּשׁ?
דַעַם קָאַסְמָא-פָּאַלִּיט אַרְתָּחָשָׁמְתָא?

בָּאַשִּׁיצְסָטוֹ דַעַם גְּרוּסָן נְבָיא:
זָאַרְאַאַסְטָרָא בָּן פְּרוּשָׁאַסְטָרָא?
די עַרְשָׁתָעַ תְּלִמְיִידִים, די פְּרוּמָע,
מָאַיְדָה-יָאַמָּא אָוֹן וּוְאַשְׁהָסְפָא?

אָוֹן הַוְּנָדָעָרְטָעָר אַנְדָעָרָע, גַּעֲבַעַנְטַשְׁטָע

פֿוֹן אַוִיכָּן מֵיטָה רֹוחַ הַקּוֹדְשָׁה,
תַּלְמִידִיְחַכְמִיםַּ, אָוָן פְּרִימְטָעַרַ,
דָּעֶרְלִיְיוּעַרַ פֿוֹן גִּינְסְטִיקָעַ לְיִידָּן ...

עַם שְׂמִיכְלָטַ פֿעַלוֹן צַו פְּעַלוֹן
אַיִן זָנוֹנְפָּאָרְגָּזָגָגָם לְעַצְטָעַ מִינּוֹתָן,
עַם אַיִלָּן וַיַּךְ שָׁאָטָעָנָסַ צַו הַאלְדוֹן
פָּאָרוֹוָאָנוֹנְדָעָטָעַ קַעַפְּ אַיִן בְּלוֹטָן ...

דוֹ, מִיעַלְעָנוֹנוֹיַטַּ פְּעַלוֹקָעַ פְּעַסְטוֹנוֹגַ!
בָּאַשְׁירָעָמָסַטַּ דָּא ... וּוְלְכָעַ סְדוֹתָ ?
אַ רְזִיזָקָעַ וּוְעַלְטִיפָּאָרְמָעָסְטוֹנוֹגַ —
אוֹן שְׁטִוִיתַ אַ שְׁטוּמָעַרַ עֲדוֹתָ !

סְחָאָטַטַּ „מָאָזָדָאַ“ צַו שְׁוַיְינָן בְּאָפְוּוֹלָן,
עַם גְּלִילְוָעָרָטַ דָּאָסַ וּוְאָרָטַ אַוִיכָּתַ דִּי לִיְפָוָן
מֵיטַ מְדָבָרַ פָּאָרְדָעָקָטַ עַרַ דִּי גְּרוּוֹלָן,
אוֹן לְאָזָטַ פָּאָרַ דִּי וּוַיְנָטָן דָּאָסַ כְּלִיפָּן ...

.ד.

שְׁלָוָם ! מַעַן פִּירָטַ מִיךְ אַיִן טָלָן,
וּוְאָסַ נְעַפְלָעַן מֵיטַ זָאָמָדַן אוֹן וּוַיְנָטָן,
צָוָם מַעַנְטָשַׁ אַוִיכָּן שְׁוּעַל פֿוֹן לְעַפְיָאָנָקָעַ,
וּוְאָסַ נְעָרָטַ זִיךְ מֵיטַ וּוְאָרְצָלַ צָעָנְרִינָטָן.

עַרְ רְוִיכְבָּרָטַ אָזַ אָפְוּסַ לְיַוְלָקָעַ,
די פִּים הַיְנְטָעָרַ זִיךְ ... אַיִן דָעַרַ זָוָן,
בְּרוֹוִין גְּלָאָנְצָטַ זִינוֹן הַוְיכָבָרַ שְׁטָעָרָגַן,
אוֹן אַוִיכָּן — אַיִן זִיךְ פָּאָרְטָוָן.

די פִּים הַיְנְטָעָרַ זִיךְ ... אַוִיכָּן בְּאָדוֹן,

אויפֿ ברײַטָן, קָאַלְיָרְטָן דִּיוֹוָאָן.
סְבָאַוּעָגָן זִיךְרַיְוָן, בָּאַלְאָדָן
מייט פְּסֻקִים פָּוּן אַלְקָאַרָּאָן . . .

און ווֹאָס אַיְזָיךְ דָּא צָו שְׁעַמְעָן
„מייט גָּאָרְטָן אָוּן פְּרִישָׁן פָּאַנְטָאָן,
און מִיְדְלָעָךְ מִיטְ שְׁמָאַלְעָךְ בְּרַעֲמָן
און אוֹינָן“ — וּוּי סְשְׁטִוִיטָא אַיְן קָאַרָּאָן.

אוֹוְדָאֵי, דָּעֶרְלְוִיבָט אַיְזָן צָו הַאָפָּן,
אַ לְוִיבְ צָו אַלְלָאָה ! — פְּרִוְיעָן פִּיר —
און פָּעָרְצָן מַעְגַּן הַאָפָּן אַ „נְבִיאָה“,
דָּעַם שָׁחָה קָוְמָטְ פְּרִוְיעָן אַן שְׁיַעַור !

מעָן זָאָל נָאָר בָּאַקְוּמָעָן בָּאַקְשִׁישָׁן,
בִּיְ וּוּעֲמָעָן צָו בְּעַטְלָעָן זָאָל זִין !
אוֹ מִיְדְלָעָךְ פָּוּן אַלְקָאַרָּאָן צְעַחוֹשָׁן,
פָּאַרְטְּרִיעְבָּט מַעְן מִיטְ אַפְּיוּם דִּי פְּנִין.

די פִּים הַיְנְטוּרָ זִיךְרַיְוָן ... אוֹיפֿן בָּאָדָן,
אוֹיפֿ ברײַטָן, קָאַלְיָרְטָן דִּיוֹוָאָן ;
ערְ רְוִיכְעָרְטָן זִין אַפְּיוּם לְיוֹלָע —
עַי, שָׁאָפָּעָר, פָּאָרְ וּוּבְיִתְעָרָ פָּוּן דָּאָן !

מעָן הַיְקָעָט, מעָן כְּרִיקָעָט, מעָן שְׂטָאַמְלָט,
און לְאַמְעָן, אָוּן בְּלִינְדָע, אָוּן שְׁטוּמָע
אַרְוּם אַונְדוּעָר אַוִּיטָא ... פָּאַרְזָאַמְלָט
אַ גָּאנְצָע בְּעַטְלָעָר-אָוֹמָה ...

אַ פָּאַלְקָ פָּוּן הוּוִית אָוּן בִּינְעָר,

און אין די אויגן — שרפה !
ס'ברענט געלען חוויט פון הוונגער
און אטעמאט מיט מגפה ...

צערימן, צעשמייסן, האלב-נאקעט,
און בלוייז די שאנד אין לאכעט ;
מען זאגט : — „דעך שאח פון פערמיינן,
ער שעפט פון זיין חכמה און נחת.“

אפנימ, מען וויל מיך צעהישן,
מיר קענען דא וווײטען נישט פארן ;
עם דראען סקעלעטן : — „בָּאַקְשִׁישָׁן“ ! ...
מען שטורעמאט דעם אויטה מיט צארן.

מיר זייןגען טויסטן רעלאלען,
יא, פלייטים ... און דאך איראפעיער :
מיר טילן זיין קעיק און חלה,
און צוקער, און קעו, און אייר.

זיין ליארעמען העכער און העכער,
צעצארנטע אויגן ... קאשמארן ;
הענט הייפן זיך פרעכער און פרעכער :
— „בָּאַקְשִׁישָׁן, בָּאַקְשִׁישָׁן ! ... דָּאַלְאָרְן ! ...“

עם או אונדווער שאפער דאך ענדלאָד
אַרְיִינְגֶּעֶפְּצָלֵן אֵין צָאָרָן :
— „אֵיך הָאָב פָּאָר אֵיך נָאָלְדָעָן רָעַנְדָּלָעָר !
אֵיך בְּיוֹ אֵין אָגָּלְדָּ-גָּרוֹף גָּעָבָּרָן !

„אֵיך וּוְעַל יְעַדְן בָּעַטְלָעָר בָּאָגְּיָלָדָן ! ...“

ער בליצט אין דער לופטן מיט „שפיער“,
און איבער דעם עולם, דעם ווילדן,
צעטראנט זיך אַ קנאָל און אַ פִּיעָר ...

עם זינגען זיך בעטלער צעלאָפֿג,
און שנעל איז דער אויטאָ געפֿאָרָן ;
די שייפֿן אין שטוויבּן פֿאָרוֹזָקְסָן,
דער ווינט שיט מיט זאמָדָן און צָרָן —

.ה.

און אַפְּטָמָּלָּל, אין מיטָן דער מדָּבָּר,
און שטיּל בְּלִיבְּטָם דָּאָס ווּאֵין אָוּן שְׁנָאָת.
סְּאַנְטְּפְּלָעַקְטָּ זִיךְ אַ פְּלָאָ, אַ פִּיוֹזָאָשָׁ :
אין בלויְקִיְּטָן — בְּיוּמָעָלָעָךְ גְּרִינָעָ ...

און פְּעַלְדָּעָר קָאַלְיָרָטָע מִיטָּ בְּלוּמָעָן,
און שטחִים מִיטָּ גָּאַלְדָּעָנָעָר תְּבוֹאָה ;
און טִיכְעָלָעָךְ שְׁפְּרוֹדָלָעָן אָוּן זְמָעָן
מִיטָּ גְּרִינָסָן אָוּן שִׁילָּפָ... אַ שְׁבּוּוֹת !

אַ יּוֹם-טוֹב, אַ גְּרִינָעָר גַּן-עֲדֹן !
און שְׁמַעְטָעָרְלִינְגָּעָן-גַּעֲפְּלָאָטָעָר,
און פְּלָעָרְלִיְּ פֿאָרְבִּיקָעָ פְּלִינְגָן,
אַ גָּאַלְדָּעָנָעָ בֵּין, אַ זָּאָטָעָ ...

זו פְּלִיטָ בְּהַרְחַבָּה אָוּן בְּלוּיָעָן,
זִינְגָט, זְמָעָנְדִיק, אָוּן זִיךְ זִיכְעָר,
און ווערטָטָ מִיר גָּאָר פְּלוֹצְלִינְגָ פֿאָרְפָּאָלָן,
פֿאָרְטָאָן זִיךְ אָוּן פֿאָרְבִּיקָעָ בְּיכָעָ,

און פֻּרְמִישָׁעָ מִינְיָאָטָוָן,

אין בלימלעך, ווי קלײַינָע פֿלְּבוּעָן,
שטודיוֹרט אַין די בלומען. ווּאַס זָכְתָּ זֶ ? —
וּאוֹ אַמְּאַל פֿלְּעָגָן בִּינָעָן זֵיךְ רַאיָּעָן ...

אַ יִשּׁוּב גַּעֲדִיכְטָעָר פֿוֹן בִּינְשְׁטָאָק,
שִׁישָׁ, טְרוֹוקָן — אַן האָנִיק צָום לְאָפָן.
דָּא טְרִינְקֶט מַעַן מִיטָּמִילְעָר פֿוֹן רִינְשְׁטָאָק
גְּרוּיָּו וּוּאַסְמָעָר — גַּעֲדִיכְטָעָר פֿוֹן מִיקְרָאָפָן —

זַעַ, פְּרוּיָעָן ! יָאָ, פְּלָאַיִם ! הַאַלְּפָ-נְקָעָט
אַן רִינְשְׁטָאָקְלָעָךְ לְיִלְּעָכְעָר וּוּאַשָּׁן —
זַיְיָ גְּלָאנְצָן אַין זָוְנְשִׁין אָוָן לְאָכָן,
יָאָ, כִּילְעָפָן — גַּעֲלָעְכְּטָעָרָל נָאָשָׁן !

עַי, שְׁאָפָעָר, שְׁטָעַל אַפְּ אָונְדוּעָר טָאָקָמי !
בִּיסְטָ צְוּ-זְוִינִיט, יָאָ, צְוּ-זְוִינִיט פְּאָרְפָּאָרָן,
אַיךְ הָאָבָּדָאָךְ גַּעֲרָעְדָּט אַמְּאַל פְּעָרְטִישָׁ,
דָּעַרְמָאָן ... כְּהָאָבָּדָאָךְ גְּנוּטָן זְפָרָן !

כִּיוֹוֵיל רְעַדְן מִיטָּפְרָעְמִישָׁע פְּרוּיָעָן,
אָוָן הָעָרָן פֿוֹן זַיְיָ וּוּעָגָן וּשְׂהָיִן,
צִי קָעְנָעָן זַיְיָ נִישְׁטָ אַמְּאַל מְרָדְכָּיָן,
אָוָן וּוּאַסְמָאָכְטָ דִי קָעְנִיגְיָן אַסְתָּר ?

דָּעַרְזָעָן פֿוֹן וּוּיְטָן אַטְאָקָמי,
אַנְטְּלוּיְפָן זַיְיָ — וּוּיְלָדָעָ שְׁוּוֹאָנָעָן !
אָוָן לְאָזָן די וּוּשָׁ בִּיְיָ בְּרָעָגָן ...
סְבָאָוּוּיָּן זֵיךְ זְיִיעָרָעָ מָאָנָעָן !

אַךְ, וּוּעָר זָכְתָּ דָעָן פְּרָעָמְדָעָ מַעֲנָעָר ?

יע, שאפער, פיר וווײיטער דעם אויטא!
זע, אונטן דאָרט... שיעסן אַ סטאָדע...
און אָפֶשֶׁר? אַ קראַטען... אַ קיִי טוֹן —

און טעיבער, קונגטזוועرك אַין פעלדער,
פֿון פְּרִילְינְג גַּעה אָפֶן — גַּאנְפְּעַלְינְעַן!
עם קושן די הימלאָן די בלויַע
געוּעַבֵּן, וואָם פֿעלְדָּעָר שְׁפִינְעַן.

נוֹאָנְסִידְרָטָע וּי רַעֲגַנְבּוּיגַן,
אין הַעַלְּן טָאג — שְׁקִיעָה-פְּאָרְבָּן,
בְּאָפְּלָאָטָעָט מִיט פְּלִיגְלָל פֿון פְּאָרוּעָן
געַבָּאָרָן, וּי אָונְטָעָרָן שְׁאָרְבָּן

פֿון לְעַנְאָרְדָּא דָא וּוַיְנְטְשִׁי
צַו גַּלְעַטְן דֻּעָם בְּלִיךְ פֿון דְּזַשְּׁאָקָאנְדָּע,
און מַאלְן אָון מַאלְן אָון אוַיְסְגְּיַין
אנָן וּדוֹיָן, בְּנִשְׁיקָה, פֿון וּוְאָנדְעָר...
...

דאָך מוֹזָן מִיר דָאָם אוַיְיךְ פְּאָרְלָאָזָן.
יע, שאפער, פיר וווײיטער פֿון דָאָנָע!
עם זַיְנְעַן די מַוְרַח-דָאָזָן
אַ חַלּוּמָן, זַיְךְ בְּלוֹזָן צַו דָּעַרְמָאָנָע —

דוֹרָךְ זַמְּדָן, וואָם רַיְמָן די הַימְלָאָן,
וּעַן וּוַיְנְטָן פְּאָרְשָׁאָלְטָעָנָע וּוְאַיְעָן,
דוֹרָךְ שְׁפִיצְיָקָע שְׁטָעָגָן, אוַיְף מַשְׂקוֹלָת.
אוַיְבָּעָר אָן אָפְּנָרוֹנָט אַ גְּרוּעָן.

דורך נעכט פון מיליאנערן שטערן,
וואם האבן נישט וועמען צו פינקלען.
דורך טאלן, וואם בענקען צום חושך,
געבראטען ביטאג פון חמסינען ...

דורך טרויער-מויזיק פון שאקאלן,
די עכטס פון מתים-געזאנגען —
דורך פעלדער, וואו שטיינער וואקסן,
איימפעריעס פון אונטערגאנגען.

זכרון

קיין פרילינג האט נאך נישט פארגען צו פרענגען מיט זיך
זינגע שפראצונגגען, זינגע בליטן, און די באפליגלטע,
זינגענדיקע געסט.

קיין זומער — זינגע גריינסן, זינגע תבאות, זינגע טָרֶוכְַן
זינגע בלומען, זינגע פלאטערלעך פארבייקע,
בינגע גאלדענע,
פרישע ואטערן, הימלען רחבותדייקער ברויט,
זוניקיט און רענדיקע פרײַיד
און צופרידענען שמייכל אין ריביע גליידער !

און אפיילו דער טרויעריךער הארכט האט נאך
קיינמאל נישט פארגען
דעם דופט פון די פארבייקע בלומען, דאס גאלד
פאר וועלקנדייקע בלעטער, די אבל-ניינוגנים
און דעם הארציקסטן יאוש פאר זינגע טרויער-ליידער ...
קיין זינגע האט נאך נישט פארזען צו ענגען מיט זיך
זינגע שנייען, זינגע קריירען, זינגע קעלטן,
זינגע פרעסט.

מיין פאַלק אַבער, מיין פאַלק — פאָרגעט ...

בֵּין אֲ בָּרְעָג...¹

צי בימטו אָן אַיִן ? צי בימטו אֲ יִשׁ ?
פל-זָמָן אַיְךְ אֲטָעָם אָן בְּלוֹט אָן אַיְן פְּלִוִישׁ
וְויָ קָעָן אַיְךְ עַם וּוִיסָּן ?

אַיְךְ קָעָן דִּיךְ נִישְׁתָּמָעָן זָעָן אָן נִישְׁתָּמָעָן דִּיךְ בָּצָשְׁרִינְפָּן,
אַיְךְ שְׁפִיר דִּיךְ אַיְן פָּאָרְנוּיְעָנְדִיקָּן בְּלִיבָּן
פָּוֹן אַיְבִּיקָּן פְּלִיםָן ...

דִּיךְ שְׁרוּקָט נִישְׁתָּמָעָן ...

דִּיךְ שְׁרוּקָט נִישְׁתָּמָעָן קִיּוֹן חִיטָּלָעָר, דִּיךְ שְׁרוּקָט נִישְׁתָּמָעָן
קִיּוֹן תְּלִיוֹן.

דו הַיּוֹמֶט דָּעָר גַּעֲשִׁיכְטָע אַיְךְ שְׁטוּרָעָם צַעְפָּאַלְיָעָן.
אֲ בָּנִין — בְּרוֹין ! אֲ בָּנִין — רְוִיט !
דָּעָר שְׁטוּרָעָם צַעְמָרָאנְט, וּזְאָם דָּעָר מַעֲנְטָשׁ הַאָט גַּעֲבָוִיט.

אוֹן צִיגָּל אוֹן שְׁטִיּוֹן אוֹן בָּעַטָּאַנְעָנָע וּוֹעַנְט —
גַּעֲשִׁיכְטָע צַעְקוּרִישָׁלָט מִיטָּ מַעֲנְטִישָׁלָעָכָּע הַעַנְט ...

א ווארטלאזער ...

.א.

און ווען איך זיע א ווארטלאזער
פֿאָר מִינְעַ אַיְגֶנְעַ אָוּמְגָלִיקָן,
ס'גַעֲפִינְטַ מִין קָאָפַ קִין אַנְלָעַן נִישְׁטַ
און וַיְנַקְתַ אַרְאָפַ אַרְאָפַ ...

און אלע גליידער מומטלזער,
וואָם הענגען ווי די לולבן
פֿוֹן דָעַם הַוִיכָן פֿאַלְמָעַ-בּוּיָם
אַרְאָפַ אַרְאָפַ אַרְאָפַ ...

אין גַרְיַנְסָן, אֵין פֿאַרְבָּאָרְגָעָנִישׁ,
קַעְגַן זָוָן אָוָן וַיְוַנְטַ גַעַשְׂצִיטַ,
גַאנְצַ טִיף, אָוְנְטָעַר די לולבן —
דָאָרָט וַוְאָקְסַן קָאַקָּאָסְ-נִיס ...

אָזְוֵי אֵין מִינְעַ אָוּמְגָלִיקָן,
וְעַן אַיךְ זִיע אַ וְאַרְטְּלָזְעַר,
ס'גַעֲפִינְטַ מִין קָאָפַ קִין אַנְלָעַן נִישְׁטַ
דָאָךְ וַוְאָרְטַ אַיךְ אַרְיָפַ אַ נֵּם !

.ב.

וַיְיַלְדוּ הַאָסְטַ מִיךְ אַרְוִיְסְגַעְפִירַט
פֿוֹן אָוְנְטָעַר הַוְטְלָעַרְם פֿיְיעָרָן,
און דָו הַאָסְטַ מִיךְ אַרְוִיְסְגַעְפְּרָאָכְט
אַ גַאנְצַן פֿוֹן הַוְנוּגָעַר-לְאָנְד —

נאך טרויער און נאך שבעה-טעג
געלאזט פאר מיר צעטאנצן זיך
דעם פאספֿאַרְס בלויין פֿאַלְיַע-שׂטראָס
אין פרבי נפשי לֵיד ...

פֿוֹן ווּינְסֶל אִיבָּעֶר שְׂוֹוָאַרְצִין יִם,
און פֿאַסְפֿאַר אָוִיך מִיטְלָמְעָר,
און פֿאַסְפֿיק אָוִיך אַטְלָאַנְטִיך
און יַרְדָּן, פֿרָת, חֲדָקָל —

מיין בלויין בלֵיכְ האט אַינְגְּנוּזָאַפְּט
דאָס צִיטָעָרֶן, דָאָס אַוְרָאַלְטָע,
פֿוֹן שְׁפִינְגְּלִידִיקְן פֿאַלְיַע-שׂטראָס,
וּאָס עַד-הַיּוֹם גַּעֲדַעַנְקָט גַּאַטְס גַּיְיסְט —

די פֿאַלְיַע, וּאָס האט גַּלְיכְ גַּעַחַאַט,
און לִיכְטִיקְעַ בְּרָאַשְׁיַת-טָעַג,
צַו פִּילָּן וּוְיַן אַטְעָם שְׂוּעָפְט
און שְׂטִילְט אַיְן אַלְעַ וּזְאַסְעָר ...

עם האט מיין בלֵיכְ די וועל גַּעַלְעָט,
וּאָס אָדָם פְּלָעָגְט בְּאַחַיְדָשָׁן,
און גַּן-עָרָן, רְוַעַנְדִּיק,
מייט חַוָּה אַונְטָעַר עַז-הַדָּעַת ...

געַהֲעַרְתָּ דַעַם פְּלִיעַסְק תְּרֻעָומָהָן
בֵּין פְּאַרְשָׁאַטְנָטָע זָאַמְד-בְּרָעָגָן
פֿוֹן פְּאַרְיָאַושְׁטָעַר אַוּוֹנָט-זּוּוּל :
— וּוְאוֹ פִּיםְטוֹ, רֹוח אַלְחָיִם ?

עם פלענן אין די אונגען
בעטן אויף אַטְקָוּן מיך
די שאטנען, די באעווולטע,
וואם האבן ערשותן קוש געהערט ...

גאנגען הייליקן
געוויזן פון דערויניטנס מיר,
מסתמא נישט קיין זכות געהאטט
זו באדן אין זיין טיפ ...

געפירות און הייכן הייליקען,
אין גרוישטיין פון יהודהט בערג,
געצונדэн בעים פותל מערבי ליכט,
געקייפט פון רחלס קבר זאמד ...

געהיימן שטיל איניגאטטען
דען זעפער בלוי פון טויטן ים,
געלאוט דאם הארץ זיך אינעהרן
דיין הייליק שוועיגן, גאט !

ג.

דו האסטט מיך נישט איניגאטל געפירות איבער קברים,
טיראצען, וואם פלענן מיך האלטן אין תפימות,
האסטטו צעפראכן, ווי צלמיים פון פראכנע,

—————

אין אבל אבער האסטטו מיר באזוויזן
דען סוף פון טיראץ איבער אלע טיראצען,
דאם וויסטער פארטוריינטער לויים, דאם בלויין,
פון „שכט אפי“ ... פון נבוכדנאצער !

דעם שטוייב, דעם ווינטיקון, פון גוואלדאונגע מאסן,
דאם ליאם פארטוריינטער פון אַ וועלט-מעטראָפֿאַלע —
קיין עולם אַיְלָת נישט מער... קיין זכר נישט פון גאנַגּן,
ער האט נישט נויטיק מער דיין „שְׁבַט־אֲפִי־דָּרְלִיעַ!

און וווער עס וויל זען דעם סוף פון אַימְפּֿערַיעַם,
און וווער עס וויל זוכן דאס שטאל פון די לאָפֿעַם,
וואָסם רויבן אָוּן מאָרדָן אָוּן שטיקָן אָוּן ווֹאָרגָן —
דעָר זָל זֵי אַוְיף זַיְן קָבָר זַוְּן...

אויפּ מְיַילָּן ווַיְיטּ הַאַסְטָוּ גַּעֲנָרָאָבָן,
פָּוּן אָונְטָעָר דָּעָר עֶרֶד אָוּמוּיְרִיךְעַ חָוְרוּבּוֹת,
גַּעֲזָכְטַּדְּיַה קָבְרִים פָּוּן בְּלָמְדָרִיסְעַ קִינְגָּם,
און ווֹאָסְמָהָאַסְטָוּ גַּעֲפּוֹנָעָן?

אַ שְׁטִיקָל שְׁטִינְעָרָנָעַ ווֹאָנְטָ פָּוּן אַ אַשְׁטְּרוֹתַ-טְּעַמְּפָלַ
אַ פָּאָר מְעַרְקְבָּאָרָעַ שְׁטָרִיכְן פָּוּן סְקָאָרְפִּיאָנָעָן,
עַפְּעַם אַ מִין פּוּקָם מִיטּ גִּיפְּטַ-שְׁטָרָאָם פָּוּן צָוְנָגָן,
אַ שְׁטִינְעָרָנָעַ לִיבּ מִיטּ אַ מְעַנְּטָשָׁ אַיְן די לאָפֿעַם...

בחינַם זָר אֵיךְ מִיטּ אַנְגְּעַשְׁטָרָעָנָגָטָעַ אוִינְגּ
און אַנְגְּעַשְׁטָרָעָנָגָטָעַ שְׁמִיעָה אַיְן די צָעַנְלִיטָעַ לוֹפְּטָן
אַ שְׁמִיכָל פָּוּן אַ בָּתְ-מַלְפָּהָ, אַ פָּאָר גַּעֲפָרְלָטָעַ בְּלִיקָן,
אַ פִּינְקָל פָּוּן בְּרִילְיאָנְטָן אַיְן גַּאֲלָדָעָנָעַ דִּיאָדָעָם...

וּאוּ זַיְנָעָן זֵי, די העַנְגְּגָעָרְטָנָעַ, סְעַמְּרָאָמִים?
דעָר روּישּ פָּוּן אַלְטָעַ בִּימָעָר, פָּוּן יַיְנָעַ דָּאָס גַּעַמְּרָמָל,
גַּעַפְּלִימְטָעַ פָּוּן פָּאָרְבִּיקָעַ לִיפְּנָן אַיְן קִילְקִיָּתָ פָּוּן פָּאָנְטָאָנָעָן,
דאָס זַיְמָלָעָן פָּוּן גַּעַקְיַינְסְטָלָטָעַ טִיכְלָעַ...

וואו זייןען די אליען מיט די וואנדער-בלומען,
מיט דופטיקע געווירצן און מיט חניפה-شمיכלען,
און וואס האסטו געלאָז פאר אלע דורות פֿרויִען,
זוי ואַלְעַן וועלַן געדענְקָען דִּין חכָמָה אָן דִּין שִׁוְינְקִיט?

בלוי-צעפְּרָעֵנטָע שְׂטוּבָן אִין גְּרִיבָעָר פֿוֹן אַרְכָּעָלָאנָן,
וואס וואַלְעַן וועלַן זִיךְ דָּרְגָּרָאָפָּן צָו דָעַם,
וואס די צִיְּטָ צַעַשְׁטָעָרֶת אָן דָעַר טָוִיט פְּרָעָמָט-אוֹיפָ
און דו, בּוֹרָא, האסט פְּאַרְשָׁאַלְעַן לְעוֹלָם וְעַד ...

.ד.

אוןדו האסט נאָכְדָעַמְּ מִיד וּוְאָכְן לְאָנָגְנָגְנָעָפְּרִיט
איְבָעָר וּוְיִסְטָעָ מְדָבְּרוֹת פֿוֹן צַעַשְׁאָטָעָנָעָ אִימְפָעָרִיעָם,
אין פֿעַלוֹן אָן אִין טָאָלָן, וְאוֹ שְׂרִים פֿוֹן אַלְטָעָ פְּעַלְקָעָר,
אוֹיסְגָּנוּמָאַרְעָטָע פֿוֹן הָוְנָגָעָר, חָלוּמָעָן אִין רְוִיךְ פֿוֹן אֲפִיּוֹם ...

וואו עַם וּוְאַרְטָן גַּאנְצָע שְׁטָעָט אָן שְׁוִיבָן אָן דָעַכְעָר,
הָגָם קִיְּן הַיְּטָלְעָר-מְחַנָּה האָט דָא נִישְׁתָּ שְׁפָאַצְּרִיט
מִיט שְׁטָאַלְעָנָעָ בְּאַמְפָעָר צָו טָאָלָן טָוִיט אָן פְּאַרְוִיסְטָוָגָן,
שְׁטִיוּעָן זַיְּ דָאָךְ פְּאַרְוִיסְטָ, פְּאַוְאַוְינָטָעָ פֿוֹן בּּרְ-מְנָנָם ...

צְוֹפּוֹנָם פֿוֹן גְּרוּיָע פֿעַלוֹן, אָן פְּלָאַקְיִיט פֿוֹן גְּרוּיָע טָאָלָן
בְּאוֹעָנָן זַיְּ דִי בּּרְ-מְנָנָס מִיט אַיְנָגָעָדָאָרָטָע גַּעַדְעָרִים,
און אַיְנָגָעָצְוִיגָעָנָע גּוֹפִים ... די אַיְנָיקְלָעָן פֿוֹן קָוָרְשָׁן,
די שְׁפָרָאַצְּן פֿוֹן דְּרוּיָשָׁן, אָן פֿוֹן אִימְפָעָרָטָאָר אַחֲשָׁוּרָוֹשָׁן ...

אָ גְּרוּיָסָעָר אִימְפָעָרָטָאָר, אָ פְּרִילְעָכָר גַּעַנִּיםָעָר,
וְואָס זַיְּנָעָ בְּרוּיָטָע סְעוֹדוֹת פְּאַשְׁרִינִיפָּט אַונְדוּעָר מְגַלְּהָ ...
צִי אִיז נִשְׁתָּטָאָל וְשַׁתִּי גַּעַוְועָן אָ סְעַמְּרָאַטָּים,
און נָאָךְ דָעַר חַזְוָה, גַּעַפְּעַלְתָּ אִים די צְנִיעָה — אַסְתָּר.

און שמאל זינגען די וועגן, די ברײיט פון איזן פאָר אַיזעלען,
און פון איזן קעמל-פֿאָר באַלָּהּן מיט זיך אָן קאָסטען...
און איזן מאָדערנע טאָקסי קאָן קוּם אַ צוֹויתע מײַדְזַן
אין די געשלענגלטע שטעגן, אין פֿעלְזַן, אוּיפַ משקלות...

און אִיך האָפַ אַיסגעלערנט די קוּנסט פון מְדֻבֶּר-לְשׁוֹן,
וּוֹי יומֶף אָן דְּנִיאָל די קוּנסט צוּ לְיַעֲנָעַן חְלוּמוֹת.
און וּוֹי מְעֵן מְרִינְקַט אַ וּזְאַסְעַר אִין דְּרוֹשְׁטַן פון חְמִינְגַּן,
טרִינְק אִיך די מְדֻבֶּר-חִכְמַה פון לְעָבָן אָן פון טוּוִיט...

און אִיך בָּצְדוּעַר טִיף — מָה אָנוֹשׁ פִּי תּוֹפְרָנוּ?
די אַלְעַ וּוֹילְדַע בּוּירַ פון אִימְפְּרִיעַם נְנִיעַ,
וּוֹן דוּ דָּעַרְצִיְּלַסְטַן, אַ, בּוֹרָאַ, מִיט בּוֹלְטַן מְדֻבֶּר-לְשׁוֹן,
דָּעַם וּוֹעֶרטַן פון טִיכְּן בְּלוֹטַ פֿאָרגְּנָאָסְן צְוִילַּפַּע אַ גְּרָעַנְיַץ...

אַפְּגַעַמְעַקְטַע גְּרָעַנִּיצָן, אַיסְגַּעַלְאַשְׁעַנַּע אַרְמִיּוֹן,
גַּיִּ, זֹיךְ זַיִּ אִין דָּעַרְ מְדֻבֶּר צְעַנְדְּלִיקָרַ מְעַתְּלָעָתַן.
גַּיִּ, פְּרַעַג אַוִּיפַ זַיִּ דיּ פֿעַלְזַן מִיט אַיסְגַּעַשְׁפִּיצְטַע נְזֹעַר,
גַּיִּ, פְּרַעַג אַוִּיפַ זַיִּ דיּ טַאַלְזַן מִיט צְעַנְעַבְלַטַע זַאַמְדַן.

גַּיִּ, פְּרַעַג אַוִּיפַ זַיִּ דָּעַם הַונְגַּעַר מִיט בְּרַעַנְעַנְדִּיקָע אַוִּיגַן,
גַּיִּ, פְּרַעַג אַוִּיפַ זַיִּ דָּעַם חֹשֶׁן מִיט דָּעַר אַפְּיוּם לְוַלְקָעַ,
גַּיִּ, פְּרַעַג אַוִּיפַ זַיִּ דָּעַם קֻעְמַלְ, וּזְאַסְתַּהְטַה דִּי לְאַסְטַן גַּעַטְרָאָגַן,
גַּיִּ, פְּרַעַג אַוִּיפַ זַיִּ דָּעַם אַיזְוַל : וּוֹאַהֲיָן דָּאַסְמַלְן פֿאָרְטְּרָאָגַן?

גַּיִּ, פְּרַעַג דיּ שְׂטִילַע נְעַכְתַּ, וּזְאַס בְּלָאַנְדוֹזְשַׁעַן דָּאַרְטַּיְאַזְוַנְטַן,
וּזְאַס פֿאָרְשַׁן מִיט מְילִיאַנְעַן שְׂטַעַרְן-אַוִּיגַן אָן דיּ זַאַמְדַן,
גַּיִּ, פְּרַעַג בַּיִּ דָּעַר לְבָנָה, בַּיִּ אִיךְ בְּלוֹי נְאַמְנוֹת,
פֿאָרוֹאָסְמַן דיּ וּוֹינְטַן וּוֹיְשַׁן אַפְּ אַזְעַלְכַּעַ קַאַסְטְּפָאָרַע זְכַרְוָנוֹת?

לאו צورو, זונ...
לאו צورو, זונ,

ברען נישט איזו שטארק !
איך בין דא נישט געבערין, און שאטן פון די פאלמען,
צעפערעג נישט מײַן מאָרֶך. לאו אָ קאלטָן קאָפּ אוֹיְפּן קאָרֶך.
געדענְך, יִשְׂרָאֵל אָיז נָאָך נישט אַינְגָאנְצָן קַיְוָן אַלְמָן !

לאו צورو, זונ, ברען נישט איזו שטארק !
איך בין פון אַנדָרָע פֿיְיעָרָן צוֹפִיל געבערענט.
עם הענגט איבער מיר אָ פֿירָאָמִיד, אָ סְקָעַלְעַטְן-בָּאָרג,
און מאָנט נְקָמָה מִיט צֻעְפָּרָאָכְעָנָע הענט !

עם דרייקן אוֹיפּ מיר אַין די לייכטיקסטע טעג
די פֿינְצָטָעָרָע שאטָן פון שאול, די בערג מיט שאָרְבָּנָם.
און אלע קְבָּרִים-גְּעַבְּתָן גַּעֲפִינְגָּן צוֹ מִיר אָ וּוּג,
און גְּרִינְזָן וּוּ די לוֹבָּן : — לְמַאי גַּעַלְאָזָן שְׁטָאָרָבָּן ?

לאו צָרוּ, זָנוּ, בָּרָעָן נִשְׁתַּת אַיזְוִי שְׁטָאָרָק !
הָאָסְטָן מִיךְ גַּעַנְגָּג גַּעַבְּרָאָטָן מִיט חַמְסִינְעָן.
עם הענגט איבער מיר אָ מַילְיאָנָעָן-קְבָּרָ, אָ נְפָטוּרִים-בָּאָרג,
און ער בָּרָעָנְטָן מִיר אָוָגְטָרְעָן שְׁאָרָבָּן אָוִים דָּעַם זִינְעָן !

א גִּיטָּה אַ וְאֶגֶּלֶר

א גִּיטָּה אַ וְאֶגֶּלֶר, אַ נִּשְׁתַּת גַּעֲזַצְטָעַר,
הַיִּנְּגַט וְאוֹיֵנְט עַר דָּא — אָוֹן מַאֲרָגָן — דָּאָרָט.
אוֹן נִשְׁתַּת דָּעַר עַרְשַׁטְּעַר, נִשְׁתַּת דָּעַר לְעַצְטָעַר
דָּעַרְגַּעַרְט עַר זִיךְ פָּוּן גַּעַטְלָעַר וְאֶרְטָט,

איּוֹ אָוֹן אַ פְּרַעְמְדָעַר שְׂטָאַט גַּעֲקֻמָּעַן,
אָזָא מִין אַוְיִסְטְּעַרְלִישָׁע שְׂטָאַט —
פָּאַלְיָעַן, גְּרִינְסָן, פָּאַלְמָעַן, בְּלוּמָעַן,
אָזָא בְּאַוּעָנָונָג, אַ קְעַמְלָזָאַט ...

אוֹן דָּאָם פָּאַלְקָאַזָּא מִין מַאֲדָנָעַ,
פָּאַרְפְּרוּנָט, הַאַלְפָ-גַּזְקָעַט, הַאַלְפָ אָוֹן וּוּיְים,
אוֹן אַוְיִסְגַּעַטְרִיקָנָט אוֹן שְׁמִיכָלָט לְאַגְּדָנָעַ,
אוֹן אַ מַאְכָל : אַ „קָעַרְדִּי מִיטָּ רִיבּוּ“ ...

אוֹן פְּנִימָעַר — בְּרוּנָעַ, שְׁוֹאַרְצָעַ, גַּעַלְעַ, —
סְ'אִיזְׁ יְעַדְן אַיְנְגַעַטְיַילְט זִוְּן רַעֲכַט.
אַ לְאַנְד אַ פְּרִיעַם, אַוְדָאַי, נָן, מִילָּא
עַם לְעַבְטַז זִיךְ דָּעַם וּוּיְים נִשְׁתַּת שְׁלַעַכְט.

הַאַט עַר אַ דִּירָה זִיךְ גַּעַדוֹגָגָעַן,
אַ שְׁטִיקָל דָּאָךְ פָּאַר הַיוֹזְגַעַזְוִינָט.
אַנְטְּקָעַן פָּעַנְצָטָעַר פִּיגְגָל זִוְּגָעַן,
אוֹן שְׁטִילָאַ דָּאָם מַאֲנָגָא-בּוּמָל גְּרִינָט.

עַם קוּמָט אַיְן אַוְנוֹנָט — פִּיגְגָל שְׁוּיְינָגָן,
עַם אַטְעַמְטָט קִילָעַר וּוּינָט פָּוּן יִם.
עַם שְׁפִילָט דָּאָם לְעַצְטָעַר לִיכְתָּאַיְן צְוּיִינָגָן
מִיטָּהָרְצִיקָן בֵּין הַשְּׁמַשׁוֹת טָעַם.

און וויניב און קינד — אווועק אין קינא,
און גאט צו דענק ! ער איז אליין.
ס'דערוואצט אין אים די אלטע שכינה,
דאם מורדים ליד — זיין יונגנט-חן.

ער זינגט אין פרעמדן בין-ההששות
זיין הימלאנדס פארעקסנט מורדים-לייד,
דאם ליד פון דור, די יונגע נפשות,
וואם האבן אין קדושה פון אויפשטאנד געגלייט :

— „ס'בלוט אונדזערם גיסן לאנג תליזנים,*)
אן אויפהער רינט די טרער פון פיין.
ס'קומט און דער יומ הדין — איך מאן אים!
ער קומט ... לאמיר דאס ביה-דין זיין !

אַהָעָר, צו אונדזערע פֿאנֻנְעָם פֿלאַטְעָר,
אַהָעָר, צו אונדזער צָאָרָנָם רֹפֶּעֶן !
אַהָעָר, מִיֵּן פֿאָלָק פֿוֹן נוֹיֶט אָוּן מַאְטָעָר,
צָוּם קָאָמָף פֿאָר פֿרְיִיעָן גִּיסְט אָוּן גּוֹפַּע...

און לעבן זאל
צעצארנט קוֹל
פֿוֹן שְׁטוּרָעָם-פֿאָלָק
אין משפט טאג...”

עם האט זיך אַוְגְּלָעָר, אָן אלטער צעווינגען,
פארגעסן זיך, פֿליַיט — אָוּן זינגט אָין דער פרעמד.
עם שטורעמאט דאס קול זיין זיין ווייטיק באצואונגגען,
דער ווייטיק פֿוֹן פֿאָלָק אָין אַ גַּעֲטָא פֿאָר-שעטט :

*) פֿוֹן פֿוֹילִישָׂן.

— “די זון גויט אויפַ, די זון גויט אונטער,*
עם פַּלְיִיבַט מַיִינָה תְּפִימָה פִּינְצְטָעָר שְׁטָאָקַ.
עם ווילט זיך אֶזְוֵי פֿוֹן די קְרָאַטָּן, אַרְוָנְטָעָר ...
נַאֲרָ נַיִ, צָעְרִים דִּי קִיְּטָן, צְעַבְּרָאָק ...

בְּחִינָם קִיְּטָן, קִיְּטָן מִינְעָן —
כְּיוּעָלַ נִישְׁתַּחַט אַנְטְּלוֹפִּין סַיִי וַיִּסְיִי.
סַיִי נִשְׁתַּחַט צַו אַיִּינָה גַּעֲוָעַנְדָּתַ מַיִינָה טָעָנה —
אוֹן דָּאָךְ, אוֹן דָּאָךְ — כְּגַיִ אָוִים נַאֲרָ דָעָרָ פְּרַטִּי !”

עַר הַאָטַזְיַץ זִיךְ פָּאָרְגָּעָם, פָּאָרְגָּעָם אָן שְׁבָנִים.
עַר שְׁוַיְמַט אָוִיפַּ דִּי כּוֹאָלְיָעָם פֿוֹן יוֹגְנְטַ-קְוָל.
מַאֲרְשִׁירָת אַונְטָעָר פָּאָנָעָן. עַר פְּרָעָנְטָן נִשְׁתַּחַט נַאֲרָ קִיְּנָעָם.
דָעָר פְּלִיטָן זִינְגָט זִיְינָן נַיִינָן - סִימְפָּאָל.

אלץ א קָרָן

א פְּעַלְדַּ צְעַבְּרָאָכְבָּעָנָה סְקֻעַּלְעַטְזַן-סְטוּוֹגָן,
א בְּעַרְגָּלַ פָּאָרְלָאַשְׁעָנָה קָאַרְשָׁן-אַוְיָגָן,
א גַּלְאַנְצִיקַ טְבִיכָל גַּעֲזָאַלְצָעָנָה טְרָעָרָן —
אַלְזַ אַ קָּרָן.

מִשְׁוָגָעַ צַו וּוּעָרָן !

* פֿוֹן רֹוטִישָׂן. מ. גָּאָרְקִים לְהָ.

וועי דער היינדוס

ליינט צוואצמען די הענט וועי דער היינדוס,
און זאגן: — מוזה אני ... וועי קינד.
פארלאז איראפעαιישע חכמה,
די חכמה, וואם מאכט אונדו בלינד!

דו דארפנט נישט קיין חיים, קיין אכמניה —
א שאטן באשיצט דיך פון זונ.
און אפשר? א לילען אויפע לענדן —
געדןקען אין אים פארטן ...

שיווויתה'ה', לנגידו —
וועמען קימערן חומר צי גוף?
אט איזוי וועי דער היינדוס, דער קולי —
לאון מודמלען די פאלמען דיבין רות!

גיב דאס הארץ אפ... און זי זיך מתייחד
מייט שטומען צמח און חי,
לאו לנוין אין רשות הרבים
דעס חומר אן פחד... זי פריע!

שיווויתה'ה', לנגידו —
און הפרק אין מיטן טראטואר,
דאס פנים ארייפט צו די הימלאן,
די ערעד איז נישט ווערט איר קאשטייג!

דערהייב זיך איז יענק ספערן,
וואר איז מער קיין לייטער נישטאי,
ארייפער די זונען און שטערן,
צו אים פירט דער וועג פון בלימה.

איך האב געדיילונג נאקייט ...

איך האב געדיילונג נאקייט.
בלוייז א שארט אויף לענדן.
איך האב געפילט : דיבין אטעם
כאטפט אויף מײַן יעדעם ווארט.

און וואס איך האב געדיילונג,
איך קען זיך נישט דערמאָנָּן,
א שארך איין מאָנגאָ-בּוּמְל
האטט מיר די רײַד פֿאָרְשֶׁפְּאָרְט.

עם האט א זוֹן געפִּיעָרְט,
איך בין געווען איין שאָטָן.
געגאנגען אָפְט, געשטאנגען,
און אָפְט געזעטן שטיַּל.

די גריינע ריזן-בלעטער
פֿוֹן באָנָּאָנָּן-בּוּמְלָה,
וְואָס יעדער בלאָט פֿאָזְוְנְדְעָר
אייז גרעמער פֿוֹן מײַן יש,

זוי האבן, שמיכלענדיקען,
מית גריינע מאָמע-אָרְעָם
מייך געשיצט פֿוֹן שאָטָן
און מית מיר מיטגעידאָוונט.

און נישט דער שוּוֹאָרְצָעָר יַאֲסְטְּרָעָמָב
מית בייזן פֿלְיָגָל-בלאָטָעָר,
וְואָס קומְטָ פֿוֹן שטְיָלְקִיְּט-טוּרָעָם,
פֿוֹן לוּוּרָן נאָרְ מְתִים,

און נישט די שוואָרטצעּ ראָפָן
מייט הייזעריקון קראָצָעַן ...
זוי קענען נישט אַין בליען
מלבלול זיין מײַן תפילה.

די פִּים פֿאָרְלִיְּגַט וּוּ בּוֹדָאַ,
די הענט אַין יהָוד, צוֹזָמָעַן,
דעַם בְּלֵיכּ גַּעֲוָנְדַטּ צָום אַיְזָהּ,
דאָם הָאָרֶץ צַעְקַנִּיְּתַשְׁתֵּחַה —

איַךְ חָפֵב גַּעֲדָאוֹנוֹתּ נַאֲקַעַטּ,
בלְוִוּ אַ שָּׁאָרְטַּמְּ אַיְזָפּ לְעַנְדָּן,
איַךְ חָפֵב גַּעֲפִילַטּ : דִּין אַטְמָעַם
כַּאֲפָטּ אַיְזָפּ מִין יְעַדְעַם וּוּאָרְטַּמְּ.

בודאָס לִידּ

לאָנָג אַיְזּ דִּי נַאֲכַטּ פֿאָרְן וּוּאַכְּנָדִיקּוּן.
לאָנָג אַיְזּ דִּעְרַר וּוּגּ פֿאָרְן אַנְגַּעַמְּטַעַרְטַּן.
לאָנָג אַיְזּ דִּי פְּנִין פּוֹן גְּלֹגְלָוִים
פֿאָרְ דַּעַם, וּאָם זַעַט נַיְשַׁטּ פּוֹן אַמְּתָה
דאָם לִיכְטַּט.

וּוּ דִעְרַ טִיפְעָרַ יִם, אַיְזּ זַיְדַּ אַיְינְגַּעַזְמַלְטַּ
ריַין אָוֹן קְלָאָר וּוּ אַ שְׁפִינְגּ
אַזְוּי, דָּאָם הָאָרֶץ פּוֹן חַכְּמַ
הָעָרְנָדִיקּ דַּעַם אַמְּתָה,
דָּעְגְּרָיוִיכְטַּט צּוֹ רָגּ.

שטעל אָפַ מיט מאכט די בהלה פון קיומ-שטראַם,
בְּאָפֶעֶל : — ווינט זאל פְּלִיבֵן פון דיר יעדער גענום !
ווער נאר עם האט באָגְרִיפֵן דעם סוד
פָּוֹן דעם אלעם, וואָס מוֹ אָמְקָומָעָן,
יענער האט מישיג געוווען
דאָס נישט געשאָפְּעָנוּ (דעם צוֹן).

איך האט געווואָגָלָט אויפֵן וועג פָּוֹן אַסְטְּגָלִים,
בְּחִינָּם זוכנְדִּיק דעם אָרְכִּיטְעָקָט פָּוֹן קיומ.

אַ גְּרוּיְסָע פְּנֵין תְּמִיד ווַיְדַעַּר גַּעֲפָרִין צֹ ווּרְן !

איך האט דיך אִיצְט גַּעֲפָקָט, דו, בּוַיְאָר פָּוֹן דעם בִּילְדִּינָּג,
דעם בְּנֵין ווּסְטוּ מָעָר נִישְׁתְּפִיעָן !
די רִישְׁתָּאוּוֹאנִיעָם זִינְעָן צַעֲבָרָאָכָן, דַּעַר פּוֹנְדָאָמְעָנָט
פָּוֹן דעם בְּנֵין אַיזְחָרָוב —

אוַסְמִיְידְּנִידִּיק,
די נִישְׁתְּ-בְּאַשְׁטָעַנְדִּיקִיט פָּוֹן דַעַר ווּלְטָט,
הָאָט דַעְגְּרִיכְט
דעם צִיל
פָּוֹן דַי פָּאָרְלָאָגָעָן —
די נִשְׁמָתָה.

די פאלטער זינגעט ...

איך טויטל אראפ מיט די לולב-צווינגן,
מיין הייכקייט באדייט נישט קיין גאות.
מיין לעבן אויז איביקער חוק פון שטייגן,
אין קאמפ מיט דורךט און האות.

וואס זינגען די הימלען ? אָ לויידיקער חיל,
וואס פוצט זיך צום בורא מיט שטערן.
צי זינגען זוי וועמען צו העלפן עלול ?
חלילה, אָן אַנשטעל פון טרען ...

די בלומען-פאנטזיותם, דער שימער פון גאלדן,
די זון מיט אויר פריענדייך ברגען.
אָן עסק פאר בנען. פאר שמעטליניג-יאלדן.
זוי נאשן וואו נאָר זוי קענען.

ווער ס'קען זיך באַצווינגען, דער אויז אָ ניפוד —
אָפִילו אָן איילביברט-בוייל.
איך ניב מיין נשמה דעם קאָקָאָס-נוּס אַיבער,
און זוך נישט קיין אַיְגֶנְנוּץ קיונמאָל.

וואויל ווים איך : אָ רגע אָ לעצטעה וועט קומעה,
וואס וועט פון דעם חוק מיך באָפְּרִיעַן.
און דאם אויז מיין זינגען, און דאם אויז מיין ברומען,
און דאם אויז מיין ווינטילדיך שרביען.

יִנְאָוּאַלְקִיאָס גַּנְזָאָג וּוֹעֲגָן דָּעֵר נְשָׁמָה

(פֿינְכְּ-זָעַקְס טְווֹזְנְט יָאָר צְרוּיקְ אַינְדִּישְׁעָר בְּרָאַחְמָאָן.)

דָּעֵר, וּוָאָם אֵין דָּעֵר עַרְד וּוֹאוֹיְנְעַנְדִּיק, אַיְזְ פּוֹן דָּעֵר עַרְד פְּאַרְשִׁידָן,
אָוָן דִּי עַרְד קָעָן אִים נִישְׁטָם, אָוָן דִּי עַרְד אַיְזְ זְיַין לִיבֶּ,
אָוָן דֻּעַם מְהוֹת פּוֹן דָּעֵר עַרְד רַעֲגִירָט עַר,
עַר אַיְזְ דִּיְן נְשָׁמָה, דָּעֵר אִינְגְּרָלְעַכְעָר מְנָהִיגֶּ,
דָּעֵר אָוּמְשְׁטָעַרְבְּלַעְכָּר.

דָּעֵר, וּוָאָם אֵין דִּי וּוֹאַסְמָרָן וּוֹאוֹיְנְעַנְדִּיק, אַיְזְ פּוֹן פְּיִיעָר פְּאַרְשִׁידָן,
אָוָן דָּאָם פְּיִיעָר קָעָן אִים נִישְׁטָם, אָוָן דִּי וּוֹאַסְמָרָן זְיַין זְיַין לִיבֶּ,
אָוָן דֻּעַם מְהוֹת פּוֹן פְּיִיעָר רַעֲגִירָט עַר,
עַר אַיְזְ דִּיְן נְשָׁמָה, דָּעֵר אִינְגְּרָלְעַכְעָר מְנָהִיגֶּ,
דָּעֵר אָוּמְשְׁטָעַרְבְּלַעְכָּר.

דָּעֵר, וּוָאָם אֵין דִּי פְּיִיעָרְוּן וּוֹאוֹיְנְעַנְדִּיק, אַיְזְ פּוֹן דִּי פְּיִיעָרְוּן פְּאַרְשִׁידָן,
אָוָן דִּי וּוֹינְטָן קָעָן אִים נִישְׁטָם, אָוָן דִּי וּוֹינְטָן זְיַין זְיַין לִיבֶּ,
אָוָן דֻּעַם מְהוֹת פּוֹן דִּי וּוֹינְטָן רַעֲגִירָט עַר,
עַר אַיְזְ דִּיְן נְשָׁמָה, דָּעֵר אִינְגְּרָלְעַכְעָר מְנָהִיגֶּ,
דָּעֵר אָוּמְשְׁטָעַרְבְּלַעְכָּר.

דָּעֵר, וּוָאָם אֵין דִּי הַיְמָלָעָן וּוֹאוֹיְנְעַנְדִּיק, אַיְזְ פּוֹן דִּי הַיְמָלָעָן פְּאַרְשִׁידָן,
אָוָן דִּי הַיְמָלָעָן קָעָן אִים נִישְׁטָם, אָוָן דִּי הַיְמָלָעָן זְיַין זְיַין
זְיַין לִיבֶּ,

דָּעֵר, וּוָאָם אֵין דִּי הַיְמָלָעָן וּוֹאוֹיְנְעַנְדִּיק, אַיְזְ פּוֹן דִּי הַיְמָלָעָן פְּאַרְשִׁידָן,
אָוָן דִּי הַיְמָלָעָן קָעָן אִים נִישְׁטָם, אָוָן דִּי הַיְמָלָעָן זְיַין זְיַין
זְיַין לִיבֶּ,

און דעם מהות פון די הימלען רעגירט ער,
ער איז דיין נשמה, דער אינערלעכער מנהיג,
דער אומשטערבלעכער.

דעָר, ווֹאָס אִין דַעַר פִינְצֶטְעָרְנִישׁ וּוֹאוֹיְנְעַנְדִּיק, אִיז פָוָן דַעַר
פִינְצֶטְעָרְנִישׁ פָאַרְשִׁידָן,
און די פִינְצֶטְעָרְנִישׁ קָעָן אִים נִישְׁט, אָוָן די פִינְצֶטְעָרְנִישׁ
אִיז זַיְן לַיְבָּס,
און דעם מהות פון דער פִינְצֶטְעָרְנִישׁ רַעֲגִירַט ער,
ער אִיז דַיְן נְשָׁמָה, דַעַר אַינְעָרְלָעְכָּר מַנְהִיגָּג,
דַעַר אַומְשָׁטָעְרָבְלָעְכָּר.

דעָר, ווֹאָס אִין דַעַר זָוֵן וּוֹאוֹיְנְעַנְדִּיק, אִיז פָוָן דַעַר זָוֵן פָאַרְשִׁידָן,
און די זָוֵן קָעָן אִים נִישְׁט, אָוָן די זָוֵן אִיז זַיְן לַיְבָּס,
און דעם מהות פון דער זָוֵן רַעֲגִירַט ער,
ער אִיז דַיְן נְשָׁמָה, דַעַר אַינְעָרְלָעְכָּר מַנְהִיגָּג,
דַעַר אַומְשָׁטָעְרָבְלָעְכָּר.

דעָר, ווֹאָס אִין די בְּרוֹאִים וּוֹאוֹיְנְעַנְדִּיק, אִיז פָוָן די בְּרוֹאִים פָאַרְשִׁידָן,
און די בְּרוֹאִים קָעָן אִים נִישְׁט, אָוָן די בְּרוֹאִים זַיְנְעַן זַיְן לַיְבָּס,
און דעם מהות פון די בְּרוֹאִים רַעֲגִירַט ער,
ער אִיז דַיְן נְשָׁמָה, דַעַר אַינְעָרְלָעְכָּר מַנְהִיגָּג,
דַעַר אַומְשָׁטָעְרָבְלָעְכָּר.

דעָר, ווֹאָס אִין וּוֹאָרֶט וּוֹאוֹיְנְעַנְדִּיק, אִיז פָוָן וּוֹאָרֶט פָאַרְשִׁידָן,
און דָּאָם וּוֹאָרֶט קָעָן אִים נִישְׁט, אָוָן דָּאָם וּוֹאָרֶט אִיז זַיְן לַיְבָּס,
און דעם מהות פון וּוֹאָרֶט רַעֲגִירַט ער,
ער אִיז דַיְן נְשָׁמָה, דַעַר אַינְעָרְלָעְכָּר מַנְהִיגָּג,
דַעַר אַומְשָׁטָעְרָבְלָעְכָּר.

א, נעם מיך אויף ...

א, נעם מיך אויף איז זיך, נאטור,
און לאז איז דיר מײַן זעלע פֿלִיטָן!
אין דיר אַרְבִּינְהוֹיכָן מײַן אַינְגָעֶרְלָעֶסְטָן שְׁפָור,
מײַן גִּיסְטָן,
הָאָפָּה אֵיךְ זִיךְ דּוֹרוֹת לְאָנָּג גַּעֲפְּלִיטָם
און נִישְׁתָּאָרְךְ אַיְּן מָאָל פְּלָעָג אֵיךְ דּוֹרָךְ דִּיר זִיךְ זַעֲלָבָט
אין גָּאָט בְּאָגְרִיסְטָן.

א, לאז מיך פֿוֹן דּעָרָג רְגִוּיָּר עַד אַוְיְשְׁטָטִיגָּן:
אין גְּרִינְגָּס גְּרָאָז, אַיְּן שְׁמַעְקָעְדִּיקָּע, בּוֹנְטְּפָאַרְבִּיקָּע בְּלָוּמָעָן,
אַיְּן וּוּאָרְצָלָן פֿוֹן דִּיןְ בּוֹים, אַיְּן זַאֲפָט, אַיְּן גְּרִינָּע צְוִיְּינָן,
אַיְּן פְּיִיגְעָלָשָׂן גְּעוֹזָאנָג, אַיְּן פְּאָרְבִּיקָּן בֵּין-אָזְן-פְּלִינְגִּז-זָוָעָן.
א, לאז מיך מִיט דִּי הִימְלָעָן אַפְּשָׁפִינְגְּלָעָן דִּי אַוְשָׁולְד-בְּלוּקִיָּיט
אין דִּינוֹן תְּהֻום דַּעַם טִיפָּן,
לאז אַצְּעָאנְגָּעָם צִיטְעָרְדִּיקָּע אַוְיְבָרְפָּלְעָכָּן
וּוּרְעָן פֿוֹן מִינָּן בְּלִיק גַּעַשְׁלִיפָּן,
און דִּי גְּרוּיְשְׁטִיְּן-טְרִיטָּם פֿוֹן דִּינְגָּעָן מַאֲכִיקָּע פְּעַלְיוֹן אַיְּן רְגָעָם
מִיט דּעָרָפָּלְיָעָן צְוֹאָמָעָן לאז פֿוֹן שְׁטוֹבָה אַפְּרִיאַנִּיקָּן,
מיַט זַוְּלְבָעְרְשִׁוּמָעָן וּזְאָשָׁן ...
און אַיְּן גְּלִיטְשִׁיקָּן רְחֻבָּות פֿוֹן אַצְּעָאנְגָּעָם טִיפָּן,
אין שְׁלִיפָּן
פֿוֹן פְּינְקָלְעָנְדִּיקָּע קְאַלְטָע פִּישָׁ,
פֿוֹן קָאָרְצָל אַיְּן וּוּאַסְעָרְפָּלְאָנְצָן,
און אַיְּן קָאָלִירָטָן גַּעֲמִישָׁ
אין אַלְעָן זָוָן אַיְּן וּזְאַסְעָרְגָּלְאָנְצָן,
און אַיְּן אַלְעָן שְׁטוֹמָעָן שְׁטָאָפָּן —
א, לאז אַרְבִּינְגְּבָּלָאָזָן מִינָּן גִּיסְטָן, מִינָּן אַינְגָּרְלִיךְ הָאָפָּן! ...

א פלא

דאמ וואלט זיין אין יוראָפ א פלא,
להבדיל, און דיביטשלאנד א נס.
ס'אייז אָפָן די טיר פון מײַן צעלע,
איך פיל זיך גאנץ "קוויטט וועל" — א, יעם!

ס'אייז אָפָן די טיר פון מײַן צעלע —
א גאנֶטָן — מײַן פֿאָוּוֹיִילָאַן.
בְּאַנְצְּגַ�עַן, בְּלוֹמָעָן, הִימְלָעָן הַעַלָּע,
וּוֵי נָאָר ס'צִינְדָּט דָּעָר מָאָרְגָּן זִיךְ אָן.

מען שלימט אויף דעם שלאָס און דעם ריגל.
ס'אייז "אל-ראָצִים". דער "וואָאטְשָׁ", ער היהט.
כ'זעל פְּלִיעָן? איך האָב נישט קיין פֿלִיגָּל.
כ'זעל לוֹיפָן — וּוואָהָוָן? איך בין ייד ...

"למאַי בין איך פון וואָרְשָׁע גַּעֲלָאָפָן?
למאַי בין איך פון רּוֹסְלָאָנְד אָוּוּק?
למאַי דּוּוֹקָא קיין אַינְדִּיעַ גַּעֲטָרָאָפָן?
למאַי? למאַי?" ... קשיות אָן ברעגן.

עם פרעגן די פֿרִינְט מִינְיָנָע קשיות.
דער שונא וואָלט גָּאָרְנִישָׁט גַּעֲפָרְעָנָט.
ער לִיבְטָן נִישְׁט קיין פֿרוֹשִׁים, קיין דְּשִׁיִּס,
ער וואָלט מִיךְ שְׂוִין עַרְגִּיז פֿאָרְשְׁטָעָקָט ...

כ'רוֹ אָויִם בְּעַי די פֿרִינְט מִינְיָן אַין תְּפִימָה,
כ'הָאָב צִוְּתָם. פֿאָר וּוּאָס נִישְׁט? אָון איך קלער:
מיין וואָרְשָׁע — אַין פְּלָאָמָעָן — מִינְיָן זִיסְעָן,
דוֹ זָג זַיִן: וּוֵי קָומָן איך אַחֲעָר? ...

וועסט שווינגן...

וועסט שווינגן, וועסט שווינגן — ס'אייז שעדלעך צו רידן:
גוי, לויין אין תפיסה די הייליקע וועדנ,
גוי, לויין אין תפיסה די צלטע ברויתן,
גוי, לויין אין תפיסה האמערישע מיטן.

עם אייז דיר געגעבן אַ האָרֶץ פֿול מִיט זונען
געשייכטלעך אין גלגל החוזר פֿאַרְשְׁפּוֹנוֹן,
אמאל אויף די הימלען, אַמָּאל אַונְטָעֵר קְרָאַטָּן,
און תְּמִיד אין אויסטערליישע טָاطָן.

דיַר זִינְעָן גַּעֲגָעָן מִיט הַיְמָלָעָן קְאנְטָאַקְטָן.
דיַין רָוחַ-הַקּוֹדֵשׁ, דיַין פְּלִין דַעַם גַּעֲוָאַגְּטָן
קָעָן קִיְוָנָעָר חַווּז בּוֹרָא פָּוּן דִּיר נִישְׁתְּפָאַרְטְּרִיבָּן —
טָא בְּלִיבְ-זֶשֶׁע אין תפיסה — מִיסְטָעָרִים צַו שְׂרִיבָּן.

דו, דִּיכְטָעָר פֿאַרְבְּעַנְקְטָעָר, רֹו אָפַן דַעַר תפיסה!
אַט, לְאַז זִיךְ דִּיר דּוֹכְטָן: בִּיסְטַמַּת אַחֲר הַמִּיתָה,
געטראָגָן אויף פְּלִיגְלָן פָּוּן מְלָאָךְ הַדּוֹמָה ...
און אַונְטָן, אַט, זַעַסְטוּ דַי יִמִּים זִיךְ שְׂיוּמָן —

און כּוֹאַלְיָעָם וּוְאַם יַאֲמָעוֹן, וּוְעַלְן וּוְאַם קְלָאָגָן,
וּוְאַם וּוְרָן אין מַאֲכִיקָע פְּעַלְזָן צַעֲשָׁלָאָגָן,
וּוְיַיְזְוָאַלְטָן גַּאֲרָקִין בּוֹרָא נִישְׁתְּפָאַרְטְּרִיבָּן,
אין אַיְבָּיק גַּעַהוְיל פָּוּן דַי שְׁטוּרָעָם אַלְיאָרָמָעָן.

און כּוֹאַלְיָעָם, וּוְאַם שְׁמִיכְלָעָן אין זְנוּקִיָּת. לְאַכְּגָן,
וּוְיַיְנְדָעָר אין רָאֹעָבָן נִינְגָּעָן דּוּרוֹזָאָכָן
בְּיַיְרָוָסְטָן פָּוּן דַעַר מַאֲמָעָן, בְּיַיְסְמָאַטְשָׁקָעָן פָּוּן טָاطָן,
און רְוִישָׁיקָן שְׁפִילָן דַי בְּרִידְעַרְלָעָךְ-יַאָטָן ...

און חורבות אין גרווען, און שטעהט קאטטאקסםפֿן
באהיילכט מיט קאנאנגען, באשאטען מיט באטפֿן
און רוייכן און פלאטען משוגע זיך בעסן...
און ס'ליופֿן פארטומלט מטורפֿע מאסן.

אייך ריעט אויפֿן מלאר הדומה אין בלוייען.
און אונטער אונדז פלאקערן הייזלען ווי שטרויען,
און בילדינעם ווי קעפלען צעוזאטענען, ברוייזיק,
און ס'הייפֿט אן דער דומה צו טרייפֿן אַ חזוק:

„עם רוייבערט די ערעד אירען ריזן-ציגאָרַן,
וואַי גאָר נישט אַיד מײַנט מעַן. די פִּינְעֶר-קָאַטְשָׁאָרַן...
עם האָט נאָך קֵיָּון גָּאָט נִישְׁתָּה, קֵיָּון גַּעֲטִינוּ פָּוֹן אָזְּעַי
קֵיָּון מָאָל נִישְׁתָּה דָּעֵרְלְוִיפֿט זיך אָזָּאָז מִין פָּאַנְטָאָזְּעַי...“

אייך טו אַים אַ קָּאָפּ מִיט אַ זָּעַלְגָּרְשָׁן שְׂטִיוֹלָן
אין הינטן: — זַיְמָוְהָל, האָפּ נִישְׁתָּה קֵיָּון פָּאַרְאִיףְּ
און נאָך אָזָּאָז קָאָפּעַ: — צַו אַלְדָּעַ רָוחּוֹת!
אַ מלאר, ווֹאָס טָוָת נִישְׁתָּה בְּשִׁלְיּוֹמֹות זַיְנָן שְׁלִיחּוֹת...“

דער דומה, אָפְּנִים, ער לִיְיָעַנְט גַּעַדְאַנְקָעַן:
— ווֹאָס טָוָג — זָאָגְטָ ער — חַבְּרָל, אָונְדוֹ זיך צַו צַאנְקָעַן?
דו קָאָפְּעַסְטָ, דו שלְאַנְסָטָ זַיְך. דָּא הַעַלְפָט נִישְׁתָּה קֵיָּון גְּבוֹרָה:
— מה שְׁמִיךְ? בִּיסְטָ נאָרְ-זָוָאָס גַּעֲקוּמָעַן לְקִבְּרוֹה

און בר-מנְגָּם ווֹאָרְטָן יָאָרְטְּוִיְזָנְט אַין קְבִּירִים,
פָּאַרְשָׁאַטְעָנָע שַׁאַנְקָעַן, צְעִירִיבָּנָע סְפָּרִים...“

אייך :

— זו האמת מיך דערלייזט פונגס קבר, מסתמא,
האמת נויטיק דער הימל מײַן צאָפל-נשמה ...

דער דומה :

— אי, אי, אי ! אי, אי ! ... נשמה נטאַיווע —
מען אי נאָך נאָך דיר נישט גזעען קיין שבעה,
צורייך איין דיבּן קבר ! ... ני, מענה מיט וווערים
שעפּ נחת פון ריח פון צעליגטע געדערום ...

אייך פאל צוישן וואָלкан און פֿאַראָצְשֶׁוֹטָן.
אן אויפּרײַם פון הייזער. און אייך פאל איין מיטן.
עם דריינן מיך אַיזַּוּן. עם קוועטשּׂן מיך ציגל.
עם שניעידט מיר דאס לײַפּ אַ צעַפְּרָאַכְּעָנָעָר שְׁפִינְגָּל ...

אייך האַלְטָן נאָך איין האַנט אַ שְׂטִיק בְּלוּיעַן הִימָּל.
עם שוונדְלָטָן צעַפְּנָקְלָטָעָר שְׁטָעָרָן-גְּעוּוֹמָל.
עם צִיטָעָרָט די ערְד ווי בְּיַנְעָרָר צְעַפְּרָאַכְּן.
כְּפִין לְגַמְרֵי אַיְן קְלָעַשְׂצִיעָם — די פִּינְגָּעָר, די קְנָאָכָן ...

איין האַלְדוֹן ווֹאַרגְטָן דאס לשׂוֹן : — „רבונו של עולם,
אייך וווער דאָך דערשְׁטִיקְטָמָן, ווי אַ לְּעִימְעָנָעָר גּוֹלָם :
— רָאַטְעָוָע ! ... וויל אייך פִּין הָאָרֶץ אֲרוֹוֹס שְׁרִיּוֹן —
די אַדְעָוָן פְּלָאָצָן. לִית דִין וְלִית דִין !

כְּקֻומָּצָו זַיְך — אַ בְּעַטְלָן, אַ תְּפִיסָּה — אַוְן קְרָאָטָן.

וּוְאַם קְאָנוּן זַיְעַזְהָן, וּוְאַם קְאָנוּן זַיְרָאָטָן ?

עם איז זיי געגעבען צו לעבן אין ושבור,
איין איזערנע שטאגע באחאפטן צום חבר ...

ווענט ווינס און שטוויבן. נאנץ לופטיק, באליוכטן.
א טישל. און ספרים — פון קדושה באחויכטן:
פנ"ד, קאראן, ווועז, זאראאסטרא,
געשיכטע — א פלייטשטייפט ... א מורהשקע-באליאסטרא.

א זולען, א זומען. און ווער קען איניגליגן?
די מילבעלעך קליענע — נאך ערגער פון פליגן —
אויף פענצעטער, פאדלאגע, אויף קאולדרא און ציכל,
דאס קליענינקע נפשל, פיצינקע איכל.

פארפר א מלחמה מיט קליענע ברואים,
ווי ס'וואטל זוי ווער שיקן: — נויט, לאזט נישט צורו אים.
עם בעיסט און עס שטעט און עס זומט און עס ווימעלט,
ווי איך וואלט אין קבר יארהונדערט געשימלט.

ס'חאט „מאודא" פון לאנג שוין געוגט: — זאראאסטרא,
דו זאלסט נישט צעשטערן מײַן פליינ-כאליאסטרא!
די מורהשקען, די מילבן, די פל-ערליי ביגען —
עם לעבט און עס אטעט — און איך בין דערינען ...

די טיר פון מײַן צעלע איז קראטיק און אָפּן —
דו קענסט גיין שפאצ'ירן, קענסט ליגן און שלאָפּן.
עם אטעט א מאנגאָבויים גריין און ליבטיק.
א „באַי" ברעננט דיר עסן — אלע אינדייש און ציכטיק.

רײַז, לינדזָן מיט פֿעֶפֿער ... אָזָן ווועמען שְׁרוּקְטַּ פֿעֶפֿער?
 דָּס ווועט דִּיך אֵין אִינְדיַע נִישְׁתַּחֲווֹ לְאָזָן זִין פֿעֶפֿער,
 דָּס בְּרִיט אֵין דִּי בְּלוֹטָן: גִּיט פְּרִישְׁקִיַּט, חַתְּחָבּוֹת —
 אַ «קָעָרְרוּיַּה» מיט פֿעֶפֿער — ס'אָזָן אִינְדיַע טָאוֹת ...

אָזָן אַיך הָאָפָּ אֵין תָּאוֹה — דִּי פְּרִיעְרִיהַיַּט, אַ הַיְמָלָאָנָד!
 אַ חַבָּר, אַ מעַנְטְּשַׁ מִיט אַ הָאָרֶץ פָּאָר מִין טְרוּמָלָאָנָד!
 ווּסְטַ שְׂוּיְינָן, ווּסְטַ שְׂוּיְינָן — ס'אָזָן שְׁעַדְלָעַךְ דִּיְן רַיְדָן:
 ס'אָזָן פְּלִיגַּ אָומְפָאַרְיְּלָעַךְ ... אָזָן אַיך מָזָה דָּא לִיגָּן!

די שטיוֹול

דָּעַר גְּרוּםָעָר שָׁאָח פָּוָן פֻּעֶרְטִיעָן,
 (אַ, נַעַמְתָּ נִישְׁתַּחֲווֹ קִיְּן פְּאַרְאַיְבָּל!)
 עַר הָאָט אַ חְוִץ זִין קְרוֹין נַאֲך
 אַ פָּאָר גַּעֲפּוֹצְטָעַ שְׁטִיוֹל ...

זַיְיַהְעַגְעַן אֵין אַלְעַ סְּאַלְאַגְעַן,
 זִין עַשְׂרוֹת צַו אַילּוּסְטְּרִיךְן.
 יַאֲ, יַאֲ, אֵין פֻּעֶרְטִישָׁן מְלָכוֹת,
 די שטיוֹול, די שטיוֹול דִּיקְטָרִין ...

די תּוֹשְׁבִּים אֵין זִין מְדִינָה,
 זַיְיַ קְוּמָעַן פָּאָר אִים זִיךְ בּוֹקוֹן,
 אַ פָּאָר גַּעֲפּוֹצְטָעַ שְׁטִיוֹל
 צַו קְעַנְעַן מִיט קְנָהָה בָּאַקְוּקָן ...

עַר בּוּיְעַט זִיךְ שְׁטָעַט מְאַדְעָן,
 זִין טְעהַרְאַן אֵיזְ פְּרַעְכְּתִיךְ
 דָּאֲךְ שְׁיַינְטַ מִיר אַוְיךְ זִין שְׁטָעַרְן
 צַו זִין פְּאַרְבְּלָוְטִיקָט, פְּאַרְדְּעַכְּתִיךְ ...

צו די פאָריַאס ...

איך האָב די קראָטָן צעקייניטשט מײַט מײַנע הענט.
איך האָב מײַט מײַן אַטְעַם צעַפְלָאָזָן די ווענט.
צעַפְלָאָזָן דעם שלָאָס אָוּן די אַבְיוּרֶנָּע טִיר —
ニישט פֿאָר מֵיר !

טִיר אָוּן פֿעַנְצְּטָעָר אָפָּן —
איך בֵּין נִישְׁט אַנְטְּלָאָפָּן.

אַיְר זָעַנְט פֿמְעַט אַוִיפָּן שְׂוֹעָל
פֿוּן מִינְן צָעַל
געַשְׁלָאָפָּן.
מִיט די פֿרִיאַטָּע נַאֲזְלָעַכְּר גַּעֲכַרְאָפְּעַט.
וּוי בְּהַמּוֹת גַּעַסְאָפְּעַט.
איך האָב אַיְיך מִיט די פִּים גַּעַקְאָפְּעַט,
די פֿעַנְקָ שְׁלִיסְלָעָן אָוּן מְגַושְׁמְדִיקָּעָה הענט,
„וּוְאַטְשָׁן“ פֿוּן נִישְׁט עַקְוִיסְטִירְנְדִיקָּעָה תְּפִימָה-זְעוּנָת !

אַנְטְּקָעָנָן מִינְעָ אָוִיגָּן אַ רְעוּאַלְוּעָר גַּעַהְאַלְטָן,
אַנְטְּקָעָנָן מִינְעָ שְׁמַעַרְגָּן אַיְן רְוַנְצְּלָעָן צְעַשְׁמָרָאַלְטָן,
אוּן קָעָנָן דעם הָאָרֶץ, דעם פּוֹלָן מִיט שְׁוִימְעַנְדִּיקָּעָה זָאָרגָן,
וּוי עַס וּוֹאַלְט גַּאֲרַנִּישְׁט גַּעַשְׁעָן
קוּמָט אַיְר וּוֹידָעָר מִיט פְּאַמְּעַלְעָכָּע טְרִיבְטְּעָלָעָךְ
איַן זְוַגְּאַפְּגָנָגָנָג צָו גִּין :
— „סְאַלָּאָס, סְאַבָּ, סְאַלָּאָס !“
אוּן אַיעָר פְּנִים روֹיטָלָט נִישְׁט קִיְּן פּוֹשָׁה-פְּלָאָס.
אַפְּלִילּוּ נִישְׁט קִיְּן צִיטָעָר פֿוּן אַ ברָעָם.

קיוּן צִיכָּן נִשְׁתַּפְתָּ פָּוּן הַאֲרְצֶנֶס-קָלְעָם :
בָּטָל אַיִינָר יִש !
אֵיר עַסְטָ נִשְׁתַּפְתָּ קִיּוֹן פִּיש,
אֵיר עַסְטָ נִשְׁתַּפְתָּ קִיּוֹן פְּלוּיש,
אֵיר עַסְטָ אַפְּיָלוֹ נִשְׁתַּפְתָּ אַוְיָף קִיּוֹן טִיש,
אַ לְּעָפָל אַיּוֹ בְּיַ אַיִינָר אַ שָּׁאנָד.
אֵיר עַסְטָ אַפְּיָלוֹ אַיִינָר סָופְתָ מִותְמַת דָּעַר הַאנְגָּט.

אוֹן רְוִוְיטָעָ מַלְכָוֶת-מַאֲנְטָלְעָן טְרָאָגָט אֵיר,
אוֹן מְשָׁאוֹתָ אַוְיָף דִי קָעָפָט.
אוֹן וּוֹאָם פָּאַרְמָאָגָט אֵיר ?
מַעַן פָּאַרְגִּינָט אַיִינָר אַפְּיָלוֹ נִשְׁתַּפְתָּ, וְיַ דָּעַם כִּינְעוֹר, לְאַנְגָּעָ צָעָפָט,
נַאֲר אַיּוֹ מִיטָּן קָאָפָט קָאַלְטָעַנוֹזָאָטָעָ צָעָפָלָעָר,
אוֹן דִי קִינְדָעָר צָעָפָלָטְשִׁיקָט אֵיר קְלִינוּרָהָיִיד דִי קָעָפָלָעָר,
זַיְעָר מָוח זָאָל זִיןָן וְיַ דִי טְוִוְיטָעָ אָבוֹת גָּעָפָלָט,
אֵיר לְעָבָט פְּמָעָט אַיּוֹ אַ טְוִוְיטָר וּוּלָט,
גַּעַבָּאָרָן פָּוּן עַפְעָם אַ וּשְׁיַעַלְיָעָ אַיּוֹ פָּעָלָד ...

אוֹן אַיְינָר דָּעַם צְוִוִּיטָן וּעַנְתָּ אֵיר תְּמִיד קִידָעָר-זּוּדָעָר,
אָךְ, פָּעַרְצִיךְ מַיְלִיאָן אַזְעַלְכָעָ אָוְמְגָלִיקָלְעָכָעָ בְּרִידָעָר !

אוֹן וּוֹאָם פָּאַרְשָׁטִיטָ אֵיר, פָּאַרְיָאָטָם, קָוְלִים !
פָּוּן אַיִינָר שְׂמַטָּאָטָט דָעַר מְוֹסְטָרָעָר, וְיַ אַזְוִי אַ צָּלָם אַלְהִים,
אַ נָּוָל אַיּוֹ !
אֵיר הָאָב גַּעַוְוִינָט אַזְוִי בִּיטָעָרָלָעָר,
וּוְיִילָ, וְיַ קָּעָנוּ מַעַן זִיןָן אַזְוִי נִשְׁתַּפְתָּ רִיטָעָרָלָעָר ?
אֵיר בֵּין דָעַר הַוּנְגָעָר-סִימְבָּאָל.
אֵיר הָאָט מִינְךָ גְּרוּיוֹזָאָם גַּעַשְׁלָעָפָט צָוָם שְׁפִיטָאָל,
גַּעַצְוֹאָוְנְגָעָן מִבְּנָעָן נַאֲזָלָעָכָעָר צָו עַסְן,
פָּאַרְשָׁוּעָכָט מִבְּנָעָן הַיְלִיקָטָעָה הַוּנְגָעָר-מְעַתְלָעָת !

ווניל איר ציטערט פאָר אַבעער קאָרייערט.
די שרייפה פון אַגאנצער וועלט איז פאָר אַיניך אַ קלײַנע לערע!

און וואֹ נאָר מעָן האָט מֵיך אָונטער שלעטער פֿאָרְשָׁלָאָסָן,
אייז זיך דָּס שְׂטָאָל צֻפְּלָאָסָן,
דאָס אַעֲיוֹן צָעִירִינְגָּן,
און אַיך בֵּין נִישְׁתְּ דָּעָרִינְגָּן.

אַיך האָפֶּה די קְרָאָסָן צַעֲקָנִיְּתָשְׁתָּמֶת מִיט מִינְגָּעָה הענְטָמֶת,
אַיך האָפֶּה מִיט מְנִין אַטְעָם צַעֲבָלָאָזָן די ווענט

ברויין וואָסְטָעָר

אַיך בֵּין גְּעוּווּן אַין דָּרוּם-אָפְּרִיקָע אַין אַ שְׂטָאָסָט,
וּוואֹ דָּעָר גְּרָעָטָעָר קְלָאָזָן, דָּעָר גְּרָעָטָעָר שְׁפָאָסָעָר
אייז דָּס וּוָסָעָר.

לויטָן קָאָלִיר — ברויין, עַנְלָעָר צָו פָּאָרְגְּלִיוּוּעָרֶת בְּלוּט.
און ווַיְיך ווַיְיך בּוַיְמָאִיל צָו פרִיזְיָרָן האָר.
און צָום קָאָכָן: פִּילְבָּאָר, לִיבְנָסְטוּרְדִּיק, באָטָעָמָט, גּוֹט.
נאָר
פאָרָן גָּר, פָּאָר דָּעָם, ווָסָס קָוָמָט צָו גָּאָסָט אַחָעָר,
אייז דָּס וּוָסָעָר בִּוּטָעָר אַין גְּעוֹזָלָצָן, ווַיְיך אַ טְרָעָר.

בלעקהוטן

און וואו איך קומ, פאגעגענען מיך בלעקהוטן,
פראזשעקטארם בלאנדיזישען איז די חימלען מיט פאראדאכט.
און וואו איך קומ — מען בלוטיקט ... מען וועט בלוטן.
דאם אויג אַרְבִּינְגָּנוֹזָקְסֶן אֵין לִיכְתָּלְאֹזְעָרָ נַאֲכָט ...

שוווארץ פאַרְשָׁאַטְנַט שטייען שווייגנדיקע בילדינגן.
אויפֿ פָּעַנְצְּטָעָר בְּלִינְדָּעּ בְּרִילְזּ, אויפֿ טִירָן — אַכְּלָ שְׂטָאָרָן,
און פָּנְצְּטָעָר דִּי בּוֹלוֹזָרָן, אַ שִּׁיפְרוֹתָן, אַ פָּאַרְוּוְילְדוֹנָגּ ...
געזאנג אֵין נִיכּוֹל פָּה אֵין רֹוְשִׁיקָּעָ מְאַטָּאָרָן.

קָאָפְּעָן, טִישְׁלָעָן, גַּעֲפָקָטָן מִיטּ טְרִינְקְנְדִּיקָּן עַולְמָן.
אֵין די העטַּט — צִיְּטוֹנְגָּעָן. מען זוֹפְּטָן די דְּרִשְׁה-פְּרָאָזָן,
עם דְּרִיוּעָן זַיְךְ אֵין דָּאַנְסִינְגָּס די פָּאַרְלָעָן, וּוּי פָּאַרְגּוֹלְמָטָן,
צָעַחְוּשְׁתָּעָן דַּעַם רִיטָּם פָּוּן די "גַּעַטְיוֹסָם" דַּוְשָׁאָזָן.

אויפֿ גְּרִינְלָעָן גְּלָאָטָעָן מְוַנְדִּירָן קִיְּין זְכָרָ נִישְׁטָן פָּוּן אַונְדְּזָעָרָ טְרוּוּעָר.
און נִישְׁטָן קִיְּין אַיְנְצִיּוּקָן טְרוּיְעָרְלִיּוּפָ פָּאַרְפִּיסָּן מִיטּ צָאָרָן.
דָּעָרָ מְעַנְטָשָׁ מַזְּזָה זַיְנָ אַ דְּרָאַטְיִקְ-דִּינְגָּעָר, שְׁלָאַנְקָעָר, עַלְעַקְטְּרִישָׁ-
און מְאַנְגְּטָאַנְגָּעָן, וּוּי דָּעָרָ רֹוְשָׁ פָּוּן פְּרָעָמְדָעָן מְאַטָּאָרָן ...

אַ וּוַיְסָעָר "גַּעַטְיוֹסָם" טָאָנָצָט אֵין רִיטָּם פָּוּן דַּעַם שְׂוֹוָאָרָצָן.
דָּעָרָ שְׂוֹוָאָרָצָעָר בְּרוֹגָזָט זַיְךְ אוּיפֿ „אַנְלִי אַוְירָאָפְּיִיעָן“.
צָוָם עַסְן אֵון צָוָם בָּאַקְסָן די אַרְבָּלָ זַיְךְ פָּאַרְשָׁאָרָצָן,
אַ גְּרִיְיקָעָר נָאָכָל וּנְשָׁתָה ... אֵון מְאָרְשָׁן פָּוּן אַרְמִיּוּן.

זו מײַן טאכטער ...

דורך דיבינע אוינגן קוקן די אמהות מיט טרויער,
אויף דיבינע ליפֿן בלאנדזשעט זיער שמייכל נע-וּנד.
און ווער ס'באגעננט אונדז, מומלט : — יפת-תואר!
און קיינער קען זיך נישט מיט דיר אנקוקן זאט.

עם פלאטערן ארום דיר באפליגלטע קאמפליימענטן,
פארוואבען זיך, ווי א גלעט איבער זיעדנע האָר,
פארביי דעם רazon אויער, פארביי דעם בליך צעפראונטן,
און ווי די יונגנט-זונגעטלעך, ווי די שמייכל-יאָר.

עם זינגען, זאנסטען, קאלט איזו די אַסְמַנִּיה-שפיגלען,
עם זינגען, זאנסטען, פרעמד איזו די אַסְמַנִּיה-זועגעט.
זוי שמידן מיט אַפְּרַאַסְטִּיקִית דיבינע יונגנט-פליגלען,
זוי לעשן דעם שמייכל אום, דעם טעמאָפֶער אַסְמַנִּט.

דו ווילסט זיך, טעכטערל, אין יונגנט-טעג פֿאַרְשָׁאַנְצָן,
אין ריטמישע באָוועגונגגען פֿאַרְוֹאַנְדְּלָעַן וּאַגְּלָטְרִיט
מיט טאנגאָ, רומבאָ, פֿאַקְּסִ-טְרָאַטְן דעם נֵעַזְוֵנד פֿאַרְטָאַנְצָן,
און פֿטרָן פֿון בְּלוֹט אַרוֹם דָּסֶם אַלְטָעַן וּזְאַנְדְּעַרְ-לִיד.

דו ווילסט, מײַן טאכטער, מورد זיין אין אונדזוער וּזְאַנְדְּעַר-שְׂטָעָרַן,
וּאַסְ יָאָגֵט אַונְדָּז נָאָךְ פֿון בְּאָזֶן צַוְּבָאָזֶן פֿון שִׁיפְּטָן צַוְּשִׁיפְּטָן,
דו ווילסט, מײַן קִינְד, אַיְין וּוַיְנְקָעַלְעַן זָאָל דִּין הַיְמָלָאַנְד-זְעוּרָן,
און מעג עם זיין אַיְין וּוְאַלְקָנוּ-גְּרוּי אַיְין אַפְּגָרָונְט טִיף... .

עם לויפֿן אַונְדָּז מְדָבְּרוֹת נָאָךְ מיט סְוִוִּישְׁצָעַנְדִּיקָע וּוַיְנְטָן.
מיט זָאָמְדָ-קְלִיְידָעַר צְעַפְּאַכְעַטָּע — אַיְין טָאַנְצָ-זָאָל, אַיְין סָאַלָּאָן.
עם קְרִוְיכָן אַונְדָּז דִּי פְּעַלְזָן נָאָךְ אַיְין גַּעֲרָטָל אַיְין צְעַנְרִינְטָן,
די אַיְבִּיקְיִיטָן שְׂוּבִינְגָעַנְיִישׁ... וּאַסְ גַּיְעַן מִיר זַוְּ אָן?

עם רעשן ימען אַרְוָם אָונְדוֹ — אוֹף אָונְדוֹעָרָע גַּעֲלָגָעָרִם,
ווען מיר טוליען זיך איז קאָלְדְּרָעָם פֿרְעָמְדָע אֵין האָטָעל.
זוי שויומען זיך פֿאָרְהָאוּעָטָע — אָונְ פֿינְקְטְּלָעָך אוֹפֶן זַיְגָעָר —
מייט צופְּלוּסָן אָונְ אַפְּפְּלוּסָן — אוֹף אִימְצָנָס בְּאָפְּפָעָל.

די פֿעלְדָּעָר די פֿאָרְשָׂאָלְטָעָנָע — מייט שׂוֹאָרְצָן שְׁטִיָּן בְּאָזְוֹאָקְסָן,
וואּו זעלטָן בְּלָאָנְדוֹשָׁעָט אָוֹיפֶן אַלְטָעָר בעְדוֹאַין,
זוי קוּמָעָן אָפְּטָ צוֹגָאָסָט צַו אָונְדוֹ, לְחָלוֹטָין אָוְמָגָעָבָעָט ...
זוי קְלָאָפָּן אֵין דָעָר טִיר בְּיַ אָונְדוֹ — בְּאָקְשִׁישׁ ... אַ בִּימְ גְּרִינְס!

די בעְטָלְעָר אָפְּגָעָשְׁלִיםָעָנָע פָּוָן אַלְעָ מְזֻרָּחָ-לְעַנְדָּעָר,
זוי טְרָעָפָן פְּוֹנְקָט צָוּמָ מִיטָּאָג אָונְדוֹ, צָוּמָ גַּעֲדָעָקָטָן טִישׁ.
זוי פֿרְעָמָן מיַט די אָוְגָעָנָעָם וּוְאָסָ נְאָר עַם לִינְטָן אֵין טְעַלְעָר,
זוי דְּרָאָעָן מיַט די דְּאָרָעָהָעָט : — בְּאָקְשִׁישׁ, בְּאָקְשִׁישׁ!

עס האָבוֹן זעלנער ...

עם האָבוֹן זעלנער פָּוָן "קְאָנוֹאָי" פֿאָרְנוּמָעָן די סְאָלָאָנָעָן.
זוי טְרִינְקָעָן בִּיר, זוי רְוִיכָעָרָן, זוי רְיִידָן נְבָל פָּה.
דוֹ שְׁרָעָקָסָט זיך נִישְׁתָּט, מִינְן טְעַכְּטָעָרָל, מִיט זוי זיך צַו בְּאָקָאנָעָן,
זוי וּוּעָלָן מִיר נִשְׁתָּט בְּאַלְיְידִיקָן, זָאָגָסָטוֹן, אוֹף בְּיַ הְוָא זֶה !

"די "באַיעָס" אָונְדוֹ פֿאָרְטִּיְּדִיקָן, ס'אַיְזָן זַיְעָר בְּלוֹט גַּעֲהִילִיקָט,
זוי מעָנָן רְיִידָן וּוְאָס זַיְזָן וּוְיִלְן — ס'אַיְזָן פֿאָילָה זַיְעָר וּוְאָרט.
אַיְךְ טְרִינְקָמִיט זַיְזָן, אַיְךְ טְאָנְצָמִיט זַיְזָן — בְּיַ אַיְךְ אֵין קְאָמָס בְּאַטְיִילִיקָט.
אַיְךְ דְּזָשָׁאָגָלָעָן וּוְיִלְדָּעָ בְּאַלְיִיט אַיְךְ זַיְזָן, שְׁפִּילְנְדִּיק אֵין קָאָרט !"

אוֹ נָאָךְ אַ הַאֲטָעֵל ...

אוֹ נָאָךְ אַ הַאֲטָעֵל. אוֹ נָאָךְ אַ מְלִינָה.
אוֹ שְׁתִיִּין בֵּין נָאָךְ אַ קָּאנְסּוֹלֶם טִיר.
אַ שְׁמִיכְעַלְעַ. אַ טְרוּוּרְ-מִינְעַ
צַו אַ סְטוּמְפֶל אָוִיפְ פָּאָפִיר.

אַ גְּלִיק — וּוּסְטַ פָּאָרְן אִיבְּפָעַר יִמְעַן,
וּוּסְטַ צְוָאָוָאָרְפָּן גַּעַדְאָנְקָן דָּעַם תְּהֻוָּם.
אוֹ דָּאָם לְאָנְדָּפָן טְאַטְּמָעְ-מְאַמְעָן
גַּעַלְאָזָן חִינְטָעָר זַיְךְ ... אַיְן שְׂוִים !

אוֹ נָאָךְ אַ לְאָנְדָּ, אַ פְּרָעָמְדָם, בְּאַגְּרִיסְטָו !
אוֹ נָאָךְ אַ „שְׁלוֹם“ אַ פְּרָעָמְדָן בְּרָעָג.
וּוְאַחֲרֵין-זְשָׁע לְוִיפְסָטָו ? וּוְאַחֲרֵין-זְשָׁע פְּלִימָטָו ?
אַזְאָמָן וּוְיִטְעָר וּוְאַסְעָר-זְוָעָג.

סְ'אַיְזָ נָאָר נִישְׁתָּאָ קְבִּין צִוְּתָ צַו טְרָאָכְטָן,
צַו דְּעַרְטְּרָאָכְטָן בְּיוֹן סְוּף
דָּעַם גַּנְגָּזָן וּוְעָג, דָּעַם דְּוּרְכְּגַעַמְאָכְטָן,
דָּעַם גַּנְגָּזָן חַוְשְׁכְּדִיקָן שְׁטָאָפָ ...

איך האב גומל געבענטשט ...

(דעם הארציקון רב ד"ר פרידמאן,
דיירכאנ, דרום-אפריקה)

מען האט קדיש געוזאנט. איך האב גומל געבענטשט
נאך א וויביטער נסיהה אויפת ים.
און דער עולם איז שול האט אויך עפעם געוזאנט —
האט מיטגעבענטשט גומל, מסתמא.

כ' האב די ברכה געמאכט. ס' האט געצייטערט מײַן קול
מייטן ציטער פון כווארלייע אין ים.
עם האט אמן געענטאפערט דער עולם, דער רב,
אָהָרְצִיכָן אָמָן, אָן פָּנָם.

וואָי דער עולם וואָלט מיט-זַיִן מיט מיר אויפֿן שִׁיק
אין די טונקעלע געכט פון פְּלָקָאָוט.
אויפֿן דעַק געשפֿאצִירט. אין די שטערן געקוּקט
מייטן ציטער פון חַשְׁד אַיִּם בְּלוֹט ...

— “יענעער שטערן צו גרוּים ... אָן ער פִּינְקֶלֶט צו פִּיל,
גַּי ! וְאָרְן דַּעַם קָאָפִיטָן ...
וע, ער פִּינְקֶלֶט זַיִן אָרט. דָּאָר מַעַן הַעֲרֵת נִישְׁתְּקִין רֹוֵיש.
גַּאָט צו דָּאָנָק ! נִישְׁתְּקִין עַרְאָפְּלָאָן !”

פִּינְצָטֶר ווֹאָסֶער זַיִךְ קְנוּיָלָט. כּוֹוָאָלִיעַם פְּלִימְקָעָן צו הוֹי.
וע, עַם טוּקָט זַיִךְ פָּאָרְדוּעָכְטִיק روּוִיט לִיכְטִ !
— עַל תְּפַתְּחַ פָּה לְשָׁתָן ! אָן מִיט שְׂרוּעַק קְלָאָפְּט דָּאָם הָאָרֶץ
ס' אָטְעַמְּט פָּאָלִיעַ מִיט ווּעַלְתַּ-גַּעֲרִיכְט !

מען קוקט און די רעטונג-שייפלעך מיט שרעעך.

אין האלפ-טונקל א וווײַבל דערציזילט :

— “אויף שוויימברעט געטוליעט צום הארצן דאס קינד

צוווי מעתילעטן — פאָרגרינט און פֿאָרגעלט !

און קיון בײַטן אין מויל. און ווי גומַי די צוּנְג.

און דאס יִסְׂזַׂאַסְׂעַר פֿלִיכְקָעַט, אַ שְׁרָעַק !

און דאס קינד ליגט אָן חיות בעי מיר אויף די הענט,

און אַיך קוק אָוִים די אָוִיגַן אַ ברעַג !

ニישט קיון פֿוֹיגֵל בְּיִיטָּאָג, ווֹאָס זָאָל בְּרַעַנְגָּעָן אַ גְּרוּם,

אַ בְּשָׂוֶרֶה : — אַ יִשְׁוֹב אָיז נָאָנְט !

ニישט קיון לִיכְתָּל בְּיִינָאָכְתָּ, אַין גַּעַפְּלִיסְק, אַין גַּעַחוּיל —

רָק מִיט גְּרוּקִיָּת בְּאָגִינְט הַאָרִיזָאָנְט !

און צוּוִי טָעַג אָן צוּוִי נָעַכְת, אָן לְבָנָה, ווי הַיְנָט ...

אַין אַ מְדִבֶּר פֿוֹן ווֹאָסְעַר אָן ווִינְט.

און צוֹזָאָמָעָנְגָעָקְנִיְשָׁתָּ, אָן פֿאָרגְלִיוּוּעָרט די הענט —

אויף די הענט לִיגַט אָן אָטָעָם מִין קִינְד ! ”

מען האָט קְדִיש גְּזִיאָנְט. אַיך הָאָפָּ גּוֹמָל גַּעַפְּעַנְטָשָׁת

נָאָך אַ לאָגְנָעָר נְסִיעָה אוּפְּט יִם.

און דָּעַם עָולָם אַין שָׁוֹל הָאָט גַּעַפְּיִינִיקָט אַ טְרָעָר —

די טְרָעָר פֿוֹן פֿאָרוֹאָגְלָטָן שְׁמָאָם !

פתחום ורעומס

פון פתום ורעומס בייז טאקייא,
פון סדום ועמורת בייז בערלין —
נאך סמארעוועט די ביעטש מיט אכזריות,
אייך לוייפ נאך פארצוזויףלאט — וואוועין ?

פון טורעם איין באבל בייז נויזיארכן,
פון נינוח בייז לאנדאָן דער שטאט —
מייט שיפֿ, צי מיט ערפאָפלאנען,
כ'אנטלייפֿ נאך, ווי יונה פאָר גאָט !

צי ווער אייך פארשטיינט ווי זכרייה,
צי טריינק אייך דעם סם ווי סאָקראטט,
צי ווער אייך געקרעיצט ווי דער נוצרי
מײַן בלוט מאָכט די קִינֶּס נישט זאָט !

אויפֿן אַטְלָאָנְטִיק

דו האָסְט אָזְוִיפֵּיל ווֹאַלְקָן, גָּאָט,
די היַמְלָעָן צו פָּאָרְדָּעָן ;

דו האָסְט אָזְוִיפֵּיל ווַיְגַּטְּן, גָּאָט,
די אָפְגָּרוֹנְטָן צו ווּעָקָן ;

דו האָסְט אָזְוִיפֵּיל רַחֲמִים, גָּאָט,
עם קָעָן פָּאָר אַלְעָם קְלָעָקָן !

פָּאָרָן עֲקֹוֹאַטְּאָר

.۸.

איך פין לאנג געוזען אויפֿן דעך פון שיף
די אויגן צונגעפֿונְדֶן צו די ווינְסְלָעְכָּע בערג —
רופט עם אָן נְאָטוֹר, רופט עם אָן פּוֹרָאָס ווּרְקָן,
למַאי נְפִקְאָד מֵינָה?
קלענְעָר ווּרְעָן די ווִינְסָע הַיּוֹלְעָר אָונְטָעָר בִּימְעָר גְּרִינְעָ
אַיְנְגָעְשְׁרוּמָּפָּן ווּרְעָטָּר דָּעָר „מְאוֹנְטָן-טָעָפָּל“,
בִּיסְלָעְכְּוּוֹנִי, בִּיסְלָעְכְּוּוֹנִי פְּרָעָם אַיִּם אוֹפָּט דָּעָר נְעָבָל.

די גְּרוֹיְקִיְּטָן בָּאָהָוִיכָּן די בְּלוּעָ טִיף.
די ווּינְטָן — קָעְלָטָעָר, פְּרָאָסְטִיקָּעָר בְּלָאָזָן.
די ווִינְסָע מְחֻנְות שָׂוֹאָרְצָפְּלִיגְלְדִּיקָּעָ אַלְפָאָטָרָזָן
וּרְעָן אַלְעָז שִׁיטָּרָעָר אָזָן שִׁיטָּרָעָר,
די ווִינְסָע בָּאָרְגָּשְׁטָוּבָן פִּינְקָלְעָן גְּרוּיָעָר, בִּיטָּרָעָר.

— לְמַאי, אֵין מְלָחָמָה צִוְּיט, אֵין אֹזֶת נְסִיעָה אַרְיִינְגָּעְקָרָאָצָן?
אוּפֿן יִם... הַיְּנְטִיקָּעָ צִוְּיט... גָּאנְצָע דָּרְבִּי ווְאָכָן?
אָמָת, אֵן אַמְּעוֹרִיקָּאָנְעָר שִׁיפָּ —
אָפָּער, ווּרְעָר אֵיז הַעֲגָט אַ בָּעֵל-הַבִּית אוּפָּער די יְמָעָנָם טִיף?

אה, אֹזֶת מַיִן רְחֻכּוֹתְדִּיקָּעָ אַצְּעָאָן-פָּצְנָאָרָאָטָמָע!
אוּנָן דָּאָך אֵינו די יְבָשָׁה דָּעַם מְעַנְטְּשָׁן תְּמִיד אַ גַּעַטְרִיבָּע מַאֲמָע.
אַזְוּפִיל נְיוֹאָנְסָן אֵין בְּלוּי פָּוּן ווְאַסְמָעָר אָזָן ווּינְטָן,
אוּנָן אַפְּיָלו די ווּאַלְקָן מִינְעָן גַּשְׁוּוֹינְדָט:
זַיְלָבָעָר, מַאֲרָמָאָר אֵין בָּאַזְוָאַלְט
גְּרוּיָעָר אָזָן גְּרוּיָעָר... קָאַלְט!

און וועמעס אויג האט ניואנסירט די דינקייטן פון די פארבן?
צו וועמעס אויער איז לאנסירט דאס געלפאל פון די וועלן?
און וואוהין שלעפן די ווינטן די שווארטצע כמארע-נארבן?
און פאראוטס ווילן דזוקאָ די געלען פאָר מײַן בליך די בערג
פארשטעלן?

רישיקער שוימען די וויסע זילבערן אָרום אונדזער שיף,
און יעדעם זיפנבלעול מיט זיין פינקל און זיין קאָפריז,
און איך, די קרוין פון דער בריאת, דער רין,
געטראָגן אויף די פֿליגל פון דער סטיכיע,
איך פֿין אָזֶחֶלוש — אָ קינד.

פארזונקען אַין מי ימות ומֵי יהה ...

און די פֿלוּקִיט פון די וואָסערן פֿאָרְשְׁוִינְדַט.
דאָם וואָסער גְּרִינְט, אַן גְּרִינְט אַן גְּרִינְט —
ווער זוינט אוים אָזֶוי דּוֹרְשְׁטִיק מיט אָומְגָעוּעָן לִיפְּן
די בְּלוּעַ פֿאָרְבַּן?
און ווער מישט די גְּרִינְקִיטן מיט טִינְט.
עפְּעָם פִּילְט זיך אַין דָּעַם אָ פֿאָמְלָעַד שְׂטָאָרְבַּן —
פאָר ווּלְכָע זִינְד?

די פֿאָרְאִינְצְּלָטוּ אַלְבָאָטְרָאָזָן
ווערָן ווּנְיקָעָר,
קרְזִין פֿאָרְיוֹכְטִיק, פֿאָרְלָאָזָן.
און דאס אָרְעָמָע הָרָץ הַיְּבָט אַן ווערָן אָונְטָעְרָטָעְנִיקָעָר
צָוּם בִּיטְעָרְן גַּעֲדָאָנָק ווּנְגַּן צּוּפְּאָל, נֶם

און צוֹאָמָעָן מיט די גְּרוּסָע עַפְּאָפְּיוּעַ-זִילְבָּעְרָנוּצָן
און דָּעַם בִּיזְעָרְן זיך אַן בִּיטְעָרְן הַעֲצָן

פָוּן קַאַלְטָע וַוִינְטָן,
פַאֲרוֹזִינְקָן צַו דֵי גְרוֹנְטָן
מְעַתְ-לָעָת נָאָך מְעַתְ-לָעָת.

.ב.

א טאג אוז גרויער מיראוץש,
פָוּן וּוְאַסְעָר אָוּן וּוְאַלְקָן אָוּן וּוְינְטָן.
ער שרעקט מיט אַבְילָהָת אָוּן אַש
אוּן שטראָפֶט נִישְׁטָט בְּאַגְּנָגְנָעָן זַיְנָד.

א גרויער, א האַרְצַלְאָזָעָר טאג,
אוּן שויְמָעָן מיט גַעַלְעָ צַיְינְ...
ער וּוְאַקְלָט דֵי שִׁיפְ אַוְיפְ זַיְנְ וּוְאַג
פָוּן לְעַפְנָן אוּן אַונְטַעַרְגִּין.

א טאג א קַאַלְטְּפָלוֹטִיקָעָר פִישָׁ,
די אוּינְגָן צָוָם אַפְגְּרוֹגָט גַעַוְעַנְדָטָם,
סְפָנוֹת מיט נִימִים-גַעַמִּישָׁ,
אוּן שטראָמָעָן פַאֲרְבְּרָאַכְבָּעָן הַעֲנָטָ!

.ג.

אוּן וּוְידָעָר אַוְיפְ דֵי לִיפְנֵן דָעָר שְׁמִיכָל
פָוּן פְקוֹהָ, דָעַם אַלְטָן בָּעֵל שְׁכָלָ :
— נִשְׁטָא קַיְינְ אַנְדָעָר מִיטָל
וּוְיִ בְּוּטָל !

מה אַנְשָׁשׁ פִי תּוֹפְרָנוּ
וּבָנְ אַדְםָ פִי תּפְקָדָנוּ ?

אוון אין איגענעער אומווינשטייט : — בור !
 איזן אייגענעם שכל זיך געשפיגלט,
 גענוג זיך געהכמאת, געקליגלט,

אָנוֹן אַיִן דֵי אָוְגָן קּוּמָעָן טְרֻעָּן :
אָנוֹן אַלְעָ בִּינְדָּעַלְעָד יְעָרָן, יְעָרָן,
אָנוֹן נִיגּוֹן שְׁפָאַלְטָ מִינְעָ לִיפּוֹן — אַיְדָּ דְּעַרְפִּילָ אִים,

תהלים!

— „אשרי משפייל אל דל“ ...
און לכתחילה מיט אכיפסיל א פארשעטען, ציטערדייקן קול,
א שטימע, וואם איז נאך א געמייש פון פאליע-געפלאָפֿל
און הו-האָ פון שטאט,
און ביסלעכובוינז, ביסלעכובוינז, ווי דער בשר ודם ווואלט זיך
פאמעלעכער מתקריב זיין צו גאט,
פארשויננד דיא שועערקייט, דאס חומר-פראָבלעם,
די שרעק,
און ווי צוזאמען מיטן ברועג און די גרוועע בערג,
וואלט אויך די שועערקייט פון חומר אוווק :

— ביום רצח ימלטהו ה' — שם!

אָרָא פְּגַעַפָּלֶן דִּי שָׁלַעַכְיַי פָּזְדָּעַר וּוְאַקְלַעַנְדִּיקָר זָל.
רוֹאֵק שְׁנִינְדַּט דִּי שִׂיפְיַי גְּרוּעַ פָּאַלְעַנְדִּיקָעַ וּוְעַל,
אוֹן דָּאַסְמַה אָרְצַי שְׁתִיְמַת אַגְּגַעַלְעַנְטַמְּ אָן אִם,
וּוְיַי אָן אַפְּעַמְטָעַר וּוְאַנְטָמַט,
אוֹן אַז פְּעַמְטָן לְאַנְד —

און ער רעדט צו מיר דורךן ווינטלם וויי —
און וואס ער רעדט צו מיר ? איך ווים נישט
און — פארשטי :

— לא נירה בהמר ארייך
ובמוט הרים בלב ימים ...

עם שרעקט אונדו נישט דער ערדים קיין ציטער,
און נישט ווען הויכע בערג אין הארץ פון ים פארשווינדן.
און מעג הילכון שטורעם,
און מעג בלענדן געוויטער,
מיר זינגען תמיד פון אים געטראנן ווי קינדער אויפן ארעם,
און מעג א לאווע-איספרוך אין די בערג
דען הימל אונטערצינדן,
מיר זינגען אלע, אלע דיבנע ווועך —
מייט הארץ צו דיר געבענדן !

.ד.

און האסטו געהרט א הימטאָריע ?
אוז מין ריויקע לאַפֿאָרָאָטָרִיע
און קיין בעל-הבית נישט א —
און ווי מיינסטו, פרײַנד ?

פון אונטער א וואָלְקָן א בִּסְעָלָע ווֹן צַעֲשִׁינֶט
א גָּלְדָּעָנָּעָם דְּלוֹת,
וואֹ אַמִּין עַטְרָה פָּוֹן א צַעֲרִיסָנָּעָם טְלִית,
נאָך וואָס ?

ניין, מײַן פרײַנד, איך זיך נישט אין דעם בלענד-וועך
קײַין באָזָנְדָּעָן שְׁבֵל —
עם האָט זיך זײַן לאָגִיך יעדער שְׂמִיכָל,
און דאָך ס'אָראָט פֿאָרְדָּאָס !

פָּוֹן דַּי נָאָך גְּרִינְלֶעֶכֶע וּוּלְזַן שְׁוּוּמְעַן אֲרוּוִים
פְּרִיאַטְפָּאַרְצְוּבִּינְגֶּטֶע בְּאַרְעָלֶעֶד בִּימָעָר.

זַי זְיַנְעַן מֵיר גְּעוּוֹעַן אֶזֶּז גַּעֲטְרִיבְיָעַר שּׁוֹמָר.
אָוְנְטָעָר זַי פְּלָעָג אַיך זַיְך אַוִּיסְבָּאַהְאַלְטָן
אַיְנְגָאנְצָן אַיְן אַשְׁוּוּיָּס אַקְּלָטָן...
אַיך גַּעַדְעַנְק נָאָך וּוּי אִיצְט ...

אוֹפַּה דַּי פְּעַלְדָּעָר בְּאַזְּנִיטָּה פָּוֹן פּוֹילְנָס שְׁלִיאָכָן.

אַיך דְּעַרְמָאָן זַיְך פְּלוֹצְלִינְג, וּוּי אִיפְּעָר אָוְנְדוֹ הַאַט גַּעַדְנוּגָרָט
אוֹן גַּעַבְוָכָעָט מִיטַּן וּוּיְמַעַּן וּוּאַלְקְנָדְלָעָן אוֹן גַּעַבְלִיצָט
בְּמַעַט וּוּי צְוּוִישָׁן דַּי בְּלָעְטָעָר,
מֵיר זְיַנְעַן גַּעַלְעַנְג אַיְן אַרְאוּ אוֹן זַיְך צְוּנוּפְּגָעָטְוִילִיעָט
בְּמַעַט זַיְך גַּעַדְרִיקָט אַיְנָגָעָר צָוָם צְוּוִיתָן
אוֹן אַיך הַאָפְּ מִין פְּרִיאַטְפָּאַרְצְוּבִּינְג אַוְן גַּעַזְאָגָט :
— נִישְׁקָשָׁה ! גַּאֲתָא אַיְז אַפְּאַטְעָר, גַּאֲתָא אַיְז אַרְעָטָר,
לְאַמְּרִיר אַיְם בְּעַטָּן ...

אוֹן פָּוֹן יְעַדְן פָּוֹן אָוְנְדוֹ אַקְּלָטָעָר שְׁוּוּיָּים שְׁלָגָנָט
אוֹן אַוִּיבָּן הַעֲרָטָן נִישְׁטָמָט אַוִּיפְּ שְׂזָרָאָכָן,
אוֹן אַיך טְרָאָכָט : — אַ, עָר זָל אַבְּעָר אָוְנְדוֹ וּוּאָכָן
וּוּטָ אָוְנְדוֹ גַּאֲרָנִישָׁט גַּעַשְׁעָן !

דָּאָס אַיְז גְּעוּוֹעַן אֶזֶּז מִין גַּעַוּוּסָהִיט פָּוֹן זַיְך אַלְיַיְן,
דָּעָר שְׁכַּל אַיְז גְּעוּוֹעַן אַוִּיסְעָר זַיְך — עָר הַאַט זַיְך אַפְּגָעָזָאָגָט
פָּוֹן זְיַן חַוִּיפְּטַ-פְּוֹנְקַצְיָע — קְלָעָרָן אוֹן גַּעַפְּן צַוְּ פְּאַדְשָׁתִיּוֹן !
מֵיר זְיַנְעַן גְּעוּוֹעַן, וּוּי וּוּאַרְצְלָעַן, פְּאַרְוּזָאָקָטָן מִיטַּבָּיְם,
אוֹן אַפְּיַלְוָוָוָעָר בְּיַם זָלָל פְּאַלְגָּן, וּוּטָ עָר אָוְנְדוֹ בְּלָוִוָוָוָעָר
פְּאַרְדָּעָקָן אַיְן רְוִוָּם.

אַבְּעָר מֵיר, דַּי וּוּאַרְצְלָעַן, מְזַוְּן בְּלִיְבָן —
אוֹן קִיְּגָעָר וּוּאַלְטָן דַּי זַיְכָעָרִיקִיטָן נִישְׁט גַּעַקְעָנָט
פָּוֹן אָוְנְדוּעָר הָאָרֶץ פְּאַרְטְּרִיבָן.

און איך זיך אין זיך איצט דעם בטחון
א זיכערקייט אויפֿ גאנצע דרייך וואכּן
און קען דאס נישט געפֿינען,
איך פֿין ווי אין קאלטע שוימנען אַרומגעשפֿינען!

א וואקל אָהִין, א פֿינקל אָהִער,
א גלאנץ אָין מיליאנען זייפֿנבלאָזּן,
ニישט אָזְיך אויפֿ וואס צו פֿאָרלְאָזּן —
עפֿעַם ווי ער וואָלט זיין נישט ער!

און גרויער, קעלטער, אַיִינגעַשְׁרוֹמֶפֿעַנֶּר ווערט דאס וואסער,
און דער אַטְלָאנְטִיק אָיז נישט קיון קלײַנֶר שפֿאָסער,
ニישט אָמעֵר קיון ברענֶן,
ニישט אָמעֵר קיון בערֶג,
אלע פֿאָלְיַעַם זיינען וועגן
או זיין נס אָן אַמְּבָאַשְׁטִיםַט ווערך.

און אַפְּילּו די מעוועם הייפֿ אָן פֿיי זיך בְּטַל ווערָן,
וואַקְלָעַן זיך, ווערָן אַומְזִיבָּעָר, קלײַנֶע קעַפְלָעָר נעמָנוּ קָלָעָן:
או וואס נאָכְלוֹיפֿן, צו וואס נאָכְיַאָגָן סָתָם אָזְוי זיך אָשִׁיףֿ
אַ מעווע האָט נישט מָעֵר וואָס צו זוכּן אָין די אַצְעָאנָעָן טִיףֿ,
און נישט אָין די קָאָגָטָטָן דִּינָאָמִישָׁן צִיטָעָר,
געַנוֹג גַּעֲוָעַן צוֹם מעַנְתָּשָׁן שְׂטוּרְיַעַנָּע רִיטָעָר,
און אַים בָּאָלִיָּט אַרְוִים בְּיוֹ אָין מִיטָּן יִם
לְשָׁם הַוּמָאַנִּישָׁקִיט — סְתָמָן!

און די שׂוֹאָרָצָע פְּלִיגָּל פּוֹן די ווַיִּסְעַ פִּיגָּל ווערָן נעלָם מִיטָּן די פִּיגָּל
און עַם קוּמָעַן אַזְעַלְכָּע נַאֲרִישָׁע גַּעֲדָאָנָקָעַן, ווי זַיְהָ זַלְעָן פּוֹן כְּלָמָעַן!
שְׂטָמָעַן!

ער זאל, חיליה, נישט וועלן זיך א שפיל טוּן,
מאכָן מיט אונדז אַזוי זיך אַ ווַיַּעַן,
אויף קאַטָּאָוועָם אַ שְׁטוּרָעָם פָּנוֹגָנָדָעָרוֹויְקָלָעָן,
אַ שְׁרָעָק טוּן מיט אַ בְּלִיאָן,
אַזּוּן, לְשָׁם אַפְּקוּמָעָנִישׁ, לֹא עֲלֵיכֶם —
יאָ, פָּאָר שְׁוּבִינָן אַלְיוֹן קוּמָט שְׂוִין אַ יְשָׁרָפָה אַיְסָם!

און מעו איז איז זיין רשות. ווי קען מעו זיך פֿוּן אַים הַרְתָּן:
— רבונו של עולם! איז דעם יַם... דָּא... אַין מִיטָּן?

און אַט די פָּאַלְיוּם — וואו האבן זיין זיך אויסגעבעָדָן אַין טִיגְטָן?
און די האַרְיוֹזָאנָן אַנְצּוֹטָאָפָן, נָעָנָט, קוּרְצִוְיכְטִיק, האַלְפּ-בְּלִינְד...

.ה.

און אָוָנְטָעָר די אַוְיָגָן אַיז אָוִיטָעָרָן הַאָרְץ —
פָּאָרְגָּעָסָן דָּאָם הַיְמָלָאָן, וואו טָאג אַיז שְׁוֹוָאָרָן.
ווי פִּינְצְּטָעָרָעָ קְנוּיָן אַין כְּמַאְרָעָ-הַעֲנָט
מִיר וּוּרָן גַּעֲפִינִיקָט, גַּעֲמָטְעָרָט, גַּעֲשָׁעָנְדָט...

פָּאָרְגָּעָסָן די קְרוּבִּים, פָּאָרְגָּעָסָן די פְּרִיעִינְט —
זַיְיַ וּוּרָן זַיך אָפְשָׁר מִיט לְיִפְעָנָעָם הַיְנָט,
מִיט שְׁאַלְעַכְיָז פֿוּן בְּרִיקְוּעָ, מִיט אַפְּפָאָל פֿוּן קְרוּוּט,
גַּעֲשְׁטִיקְטָעָ — אַיְן גַּאַט וּוּיְסָט! — אַיְן וּוּאָגָן פֿוּן טְוִוִּיט...

און אָפְשָׁר? — אַיְן גַּאַט וּוּיְסָט! — וּוֹאָס טְוּעָן זַיְיַ אַיְצָט?
זַיְיַ גְּרָאָפָן די זַאָמָדָן... מִיט צִיְינָרָ פָּאָרְקְרִיצְט,
און מָוּרְמָלָעָן: — אָחָד!... מִיטָּן רִידָעָל אַין חַאנָט —
און וּוּאָרְטָן דִּינָן הַיְלָפָט אוּפָט קְבָרָט רַאנְד...

און ווידער בין איך שטיל.
 דער ברעג ווארפַט צו אן אומעטיך געפַיל
 פון א צעצויגעגעם : — ית-גידל וית-קדש-ינゴן.
 די אָרְעָמָע, פַּלְעָכְבָּעָנָע בענקלע פון שיפַט, סקריפַענְדִּיק, זיך ווינְגַן
 עם צאָפֶלֶט זיך אַילְהָדִיקע טיף,
 עם צאָפֶלֶעַ זיך פֹּול מיט עַלְקָטְרָע די אַנְגָּעַצְוִינְגָּעָנָע קָאנְגָּטָן.
 און אַפְּילָו די שְׂוִימָעָנָעָצָן דָּרְמָאָנָע אָן אַלְטָע, פָּאַרְזָשָׁאָוּרְטָע
 קָראָטָן ...
 די גָּאנְצָע שיפַט, אַסְּפָעָנְדִּיקָע, אַיְלָט זיך דָּוְרְכְּצְוִינְדִּין
 דָּעַם גָּרוּיָעַן קָאַשְׁמָאָר,
 עם לעבט אֵין אַלְעָם אַזָּא מִין פָּאַרְגָּעָפִיל פון גַּעֲפָאָר ...

.ג.

א, וואו פִּיסְטו פָּאַרְשָׁוֹאָונְדָן, אַינְדִּיע, פְּרוּמָע, חִילִיקָע,
 דו ווּאָונְדָעָרְלָאנְד ?
 אַיְן דִּינְעַ הִימְלָעַן אַיְז אַוְאַלְכוֹן אַיְן מִיטָּן יָאָר אַשָּׁאנְד !
 דִּינְעַ נְעַכְתַּ וְיִנְגַּעַן טָאָפֶלֶט גַּעֲפָעָנְטָשָׁט מִיט שְׁטָעָרָן
 אַיך פְּלָעַג דָּעַם שְׁטִילָן צִוְּטָעָר פון די וּוַיְטָסְטָע סְטָרְוָנָגָעָם חָעָרָן !
 אַ, יְעַנְעַ נְעַכְתַּ, וּוֹעַן דָּעַר לִיכְטִיקָעָר, אַיְן נְהָרָה די גָּוָר גַּעֲטָוּבְלָטָעָר,
 צָפָן-בָּעָר
 ווַיְגַּקְטַּ זיך אַיבָּעָר מִיטָּן פִּינְקָלְנְדִּיקָן מְזִוְּקָאַלְיָישָׁן אַרְיָאָן :
 — מִינְעַן טִיעָרָעָר, וּוֹאָסְמַחְאָפַט אַיך דִּיר שְׁלָעָכְטָמָן גַּעֲטָאָן,
 וּוֹאָסְמַדְזָה אַהֲלָטָסְטָט זיך פָּונְדָמִיר אַזְוִי וּוַיְעַט ?
 אַיְין גָּוָרָל בָּאָגְרָעָנִיצָט אָונְדוּזָעָר צִוְּיט,
 אַיְן קָוָרְץ אַיְז דָּאָס לְעַפְנָן. וּוֹאָסְטָוָג זיך צָוִיְשָׁבָן ?
 קָוָם, לְאַמְּרָד די פָּאָר מִילְיאָן יָאָרָן פָּאַרְפִּיְשָׁוָפָן !

מען ווּרְטָט אַלְטָע אַיְן קָאַלְטָע אַיְן צָעַשְׁאָטָן —

די הערצער ווואם האבן מיט ליבע געוזטען,
און וווײט זיך געהאלטען פון אנדערע וועלטן,
זוי ווערטן אין הייליקע ספרים דערמאנט אזי זעלטן ...

און ווואם טויג דאס ליכט און ווואם טויג די שפין,
וואם טרייפט אויס אן ליבע אין אַפְּגָרְוָנְטַ פֿוֹן זִינְן,
און גרייכט נישט צו עמיצענס וואָרְעָמְעָן בליך,
און גרייכט נישט צום האָרְצָן, וואם זוכט בְּנֵי דִיר גְּלִיק ?

דער אַרְיָאָן ענטפערט : — מײַן לִיבָע בָּרְעִין !
ニישט אַיְינְמָאָל פֿלְעָג אַיך פֿוֹן דִּין לִיכְטִיקְיִיט קָלְעָרָן,
די זיבְּגָאַיְינְקִיְיט אַין לִיבָע פָּרְבּוֹנְדָן,
וי האָט נישט אַיְינְמָאָל אַין מִיר אַנְגָּצְנְדָן
אַ זִּיסְן גַּעֲפִיל, אֹזָא וואָנדערלעָכְן נִיגּוֹן —
וּאַיך ווּאַלְטָז זִיבָע וועלטן אַין מִינְעָן אַרְעָמָס פָּאַרוֹוִיגָן.

דאָה, גָּאָט ווַיְוִיטָט צַי מִיר זִינְגָּעָן בִּיּוֹדָע אַ זַּוְוָג,
עם לעבעט אַין מִין האָרְצָן אַ קָּלְעָזְמָעָרְשָׁעָר דְּפָוק !

און ווען דו ווועט דָּרְפָּן אַנְפִּירָן מיט שִׁיפָּן,
וועל אַיך גָּאָר בְּלָאַנְדוֹשְׁיעָן אַין אַנְדָּרָע טִיפָּן.

דו ווועט זיך צַעְחוּשָׂן ... דִּין שְׁלִיחָות פָּאַרְגָּעָסָן,
מיר וועלן זִין אָמְגָאַלְעָד גָּאנְצָע מְעַתְּ-לְעַתְּן ...

עם אַיז אַונְדוֹעָר גּוֹרֶל צַו פִּינְקָלָעָן פֿוֹן ווַיְיטָן
איַן גָּלְגָּל הַחֹזֶר, אַין אַפְּגָרְוָנְטַ פֿוֹן צִינְטוֹן ...

ג

— פנהר פלגיו ישבחו עיר אלוהים,
קדוש משפני עליון.

און דאס וואסער איז שטאטט,
און דאס פיעער איז בארט —
או דו בעטסטט זיין גענאנד
מייט געהיליקטען ווארט.

און נישט וווײט איז קיין ברעה,
און נישט טיף איז קיין ים.
יעדע פאליע איז וועג
פאר נשמה אן פנים !

ס'איז א פרודער דער פיש,
און א שוועסטער — קאראאל,
שוווארצעער „באַי“ בײַ דיין טיש —
מאָרגנעם גאֶלדענעער שטראָל !

פרוייט געבעקן פון בלום,
און נאָך ליעיכטער פון לוופט.
עם פארשמעקט דעם אָרום
פול-געוווירצקיידר דופט.

יעדע לעפל געקעכיז
אייז א בעכער מיט ווינן.
און פון לינקם איז פון רעכטם
שמייכַלט קינדיישע שיין !

ニישט קיין וואקל פון שיפ,
אן אַספֿאַלְט-אַצְעָן !
און וווער ברויכט אַ שְׁפָאַקְטִוּן,
ווען דו ביסט קאָפִיטָן ?

ג.

צעבייזערטעה פאליע ברומט און פרילט,
דינאמש וידן קאנאטן,
דער ים און מיר איז אינגענטילט,
כ'פארלאו זיך אויפן טאטן !

די שומען רויישן ארום דער שיפ,
די ווינטן שמיטן אין פנים,
און רואיך איז און מיר דיבן טיף,
דער גיטט פון דורות רפנימ !

ה.

דער קאפעטן, אַ דיקלעבער נאָרוועג, אַ גוטער מענטש, אַ נאָש בראָט,
שטיט אַויפּן בריקֵל אָון קוּקֶט דָּוֹרְך אַ לְאָרְגָּעָטָע, אַן אַבְּיַעֲקָטוֹוֹן,
אין דער גְּרוּקִיּוֹת, דָּוּרְכְּדָּרְגְּנָעָן אַיר טִיף,
און קערט זיך אָום מִיטְּנָן פְּנִים צָוֵם הַאָרְץ פָּוּן דָּעַר שִׁיפ —
עם ווֹילְט זיך אִים פָּאָרְטְּרִיבָּן, אַפְּנִים, עַפְּעָם אַ גַּעֲדָאָנָּק,
מוֹן אַ לָּאָך, אַ שְׁטִיף,
און עַר חִיבְּטָן אַן גַּלְעַטָּן מִיטְּ דָּעַר האַנְדְּשָׁוְהָאָנָּט
אַן אַנְגְּנִיגְגָּעָן קָאָנָּט,
געַטְּ אָרוּסָמָּן פָּוּן הוּוֹזְנָקָשָׁעָנָע אַן אַלְטָט צַעֲקָנוּיִיטָשָׁט בְּלָאָט
און ווֹאָרְפְּטָט עַם אַין גְּרוּקִיּוֹת — עַם דָּרְיוּת זיך ווֹי אַ שְׁלָאָנָּג,
און אָונְטָעָר דִּי שְׂוֹאָרְצָע, קָוָרְצָע ווֹאָנְמָעָלָעָר בְּרוּמָט עַר
אַ מְעַלְאָנְכָּאָלִישׁ גַּעֲזָנָג,
היַבְּט אַן אַרְוִיפְּצִיעָן דִּי גַּלְאָנְצִיקָּע גּוּמִיְּ-שְׁטִוּוֹל,
שְׁלַעַפְּט אָרוּסָמָּן פָּוּן דָּאָרְטָט אַ צַּעֲקָנוּיִיטָשָׁט בְּרוּוֹל,
און שִׁיקְטָן בִּינְוֹלְפִּינוֹ אַ מַאְטָרָאָס פָּאָרְרִיכְטָן אַ רַעֲטָנוֹגְ-שִׁיפָּל,
און טוֹט צָו אִים אַ מָוּרְמָל : — נִישְׁקָשָׁת, נִשְׁתָּאָקִין סְפָנָה ...
און מִיר הָאָט זיך גַּעֲדוֹכְטָט, אָז יַעֲדָע רָגָע לְעַפְּן אַיְזָה גַּעֲשָׁעָנְקָטָע מַתְנָה.

.ט.

און מיט אינטמאָל זייןען פון אלע פנימער נעלם געווארן די זאָרגן.
וואָס-זשע איז געשען הײַנטיקן מאָרגן?
גָּאוֹרְגִּישֶׁת!

דעָר אַצְעָאנָן אַיז נִישְׁט פְּלִיטְקָעָר אַוִּיפְּ קִיּוֹן חָאָר נִישְׁט.
דָּאָר דּוֹכְט וֵיךְ הַיְּגָנְט קִיּוֹנָעָם נִישְׁט — עָר שְׂטָאָרְבָּט ...
עַמְּ זִיןְעָן דִּזְעַלְפָעָ פָּאָלְיָעָם, אַבְּעָר אַנְדָּעָר שְׂעַפְּאָרְבָּט!
און בַּיִּים טִיש צָו מַאֲרָגָנָס הַאָט מַעַן גַּעֲנָעָן, אַן עַיְן הַרְּעָה, מִיט אַפְּעָטִים,
נִישְׁט נָאָר גַּעֲעַצְטָע אַיְיָר מִיט שְׁמַעְקָעְדִּיקָן בִּיקָּוּן,
מַעַן הַאָט וֵיךְ סַתְּמָמִיט יַעֲזֵן בִּיסְן גַּעֲנָמָעָן בַּאֲלָעָקָן,
און צָוּוִי טַעַפְּלָעָךְ קָאָוָע גַּעֲטְרוֹנְקָעָן,
און אוֹיְפְּגַעַנְאָשָׁט דַּעַם גַּאנְצָן קָעָם,
עַמְּ הַאָפָּן פְּמַעַט אַלְעָ פָּאָרְגָּעָס דַּעַם לְאַנְגָּן, גַּרְוִיעָן, נּוֹדָנָעָם,
אָונְטָעוּרְוּעָן,

און וֵיךְ בַּיְּן דִּי פְּעַנְצָטָעָרְלָעָךְ אֵין הַאָרִיזָאָנְט פָּאָרְטָוּן.

און אַפְּילָו דִּי שְׁוּעוּרָעָ רַוִּיכָן פָּוָן דִּיזְיָיקָן קוֹיְמָעָן זִיןְעָן מַעַר נִישְׁט
שְׁוֹאָרֶץ.

זַיְהַאָפָּן אַוִּיךְ בָּאָקוּמוּן הַאָרְצָן.

און אַפְּילָו דִּי שְׁוּימָעָן, וּאָס פְּלָעָגָן וֵיךְ וַוִּינָּן
גַּעַלְבָּלָעָךְ אָן גַּרְיוּ-גַּרְיוּ,

זַיְהַאָפָּן וֵיךְ אַוִּיךְ צְעַשְׁפְּלָט אָן צְעַמְּגַעַט אֵין קָאָלִירָטָן
זַיְיָפְּגָלָאָזְן-טוּוִי.

זַיְיָ קְוּמָעָן, דּוֹכְט וֵיךְ, נִשְׁטָמָעָן דַּעַר טִיף,

נָאָר פָּוָן דַּעַר רָאֹזְ-בָּלוּעָר חַיִּיךְ,

בָּאָנוֹיְלָדָעָט פְּלָאָפְּלָעָן זַיְיָ אַזְוִי זַאְרְגָּלָאָזְוִוִּיךְ,

און זַיְיָר הַאָרְצָן אַיז וֵיךְ אַוִּיךְ מִיט דַּעַר בָּלָאָנְדָעָר וָוָן מַתְּחָידָה,

און דִּי וַוִּיטָּעָ פָּאָלְיָעָם הַאָפָּן, וַיְיָ דִּי וַוִּילָדָעָ פָּעָרָה, וֵיךְ

אֵין דַּעַר זָוָן צְעַהְיוֹרְזָעָט, צְעַכָּאָכְבָּעָט ...

וואס-זשע איזה הײַנט געשען?
 מען האט באגינען ציעעפנט די פאָרטקעס פון די קאָפֿינען און דערזען:
 פון צפּוֹן-זִיְּתַּם איזה איזן האָרְיוֹאָנט אוּפְּגַעַשְׁטִין
 און פון פֿאָלְיַעַס בְּלוּ-קָאָלְיַרְטָע זיך אַרוּסְגַּעֲקִירִין
 אַ רְוִיטְגְּלִיעְנְדִּיקְעַן!
 איך בין נאָר געוווען די העלְפַּט איזן חַלּוּס-נוּפֵל פָּאָרטָן.
 אוּפְּ פְּלִיעַע, באָגְוִילְדְּעַטְעַ פֿאָלְיַעַס איז צו מִין פָּעַנְצְּטָעֶרֶל צָוְגַּעַשְׁוֹוָוָמְעַן,
 ווי נחָם טַוְיב, פון ווּבִיטְנָם, אַומְגַעְרִיכְט גַּעֲקוּמוּן,
 גַּעַנְיוּ צו דַּעַר קָאָפֿינָע פון מִין פָּעַנְצְּטָעַר
 אַ רְוִיטְגְּלִיעְנְדִּיקְעַן
 אָוּן מִיט אַ לְּאָגְגָעָר, גָּאָלְדְ-גַּעֲקוּשְׁטָעַר האָנטָן,
 אָוּן מִיט אַוְיסְגַּעַשְׁטְּרַעְכָּטָע, שְׁטוּרָאָלְנְדִּיקְעַן פִּינְגָּעָר מִיר אַפְּגַעַעַבָּן:
 — שלום!

האָסְט גַּעַחַתָּם, מִין פְּרִינְד, אַזְּ אַבְּיַזְן חַלּוּם,
 קָלְיַיְנְגְּלוּוּפְּקָעָר ... אַבְּיַמְעַלְעַ מַעַר מָוֵת
 אָוּן פון הַיְּנָט אָן ווּעַט אַלְעַ שְׂוִין זִין גּוֹט!
 אַ פְּרִינְד, אַזְּ אַלְטָעַר מַאְטָרָאָס, אַזְּ צָוְגַּעַקְוּמוּן
 אָוּן מִיר אַיְנְגַעְרוּיָמֶט אַ סּוֹד;
 שְׁמִיכְלָעְנְדִּיק גַּעַזָּגָט: — דָּאנְקָן גָּאָט!
 אָוּן נִישְׁתְּ מַעַר.
 אָוּן מִיר האָבָּן בִּידְעַ דָּרְפִּילְט אַזְּ חַלְדוֹ אַ טְּרָעָר,
 אַזְּ מִין הַפִּילְהַ-טְּרָעָר אַיְן מִיטְן דְּרִינְעַן
 אָוּן מִיר האָפָּן גַּעַשְׁוִיגָּן — וּוּמְעַן שְׁרַעַקְן סָאָבְמָאָרִינְעַן?
 אָוּן, אָזְ אַיךְ הַאָפָּן זִיךְ אַיְן גַּעַדְאַנְקָעַן פָּאָרטִיפְט,
 אַזְּ צְוּוִיְּטָעַר מַאְטָרָאָס צָוְגַּעַקְוּמוּן אָוּן גַּעַזָּגָט:
 — מִיט צְוּוִיְּטוּזָנְט יַאֲרַסְךְ הַבְּלָיָן
 האָבָּן דָּא די עַרְשְׁטָע קָוְלְטוּר-מַעְנְטְשָׁן דָּעַרְזָעַן דָּעַמְוּעַלְבָן סְפָעַקְטָאָקָל,
 עַם האָט זַיְּ פָּונְקָט צְוּוִיְּ פון צְפּוֹן-זִיְּתַּם גַּעַטְאָגָט.
 די עַקְסְפָּעַדְיִצְיָע פון פְּרָעה נְכוֹן האָט זַיךְ דָּא פָּאָרְבִּינְגַעַשְׁיָפְט.

א מאָרגן

בלעקיוט-קאַשטמאר געענדיקט.
פֿון ווֹאַסְעֵר שְׁטִיְגֶּט דִּי זָוּן אַרוּם גָּלְדִּיק-בָּלְאָנָּה,
אוֹן רָאוּ, רְוּוֹת-גָּלְאָצְעָנְדִּיק אוֹן בָּלְעָנְדִּיק,
אַ קִינְדִּישְׁ-שְׁמִיכְלָעְנְדִּיקָעַ הָאָרְיוֹזָאנָט.

עם לְיִינְגַּן זַיךְ שְׁטִיל אַוְן בְּלוּקִיּוּט פְּלִיעָסְקָעְנְדִּיקָעַ פָּאַלְיָעַם.
אוַיְסְגָּעָרִינְגָּעַן דִּי גְּרִינְגַּ שְׂוִים-בָּחָלָת.
פֿון אַפְּגָרְנוֹט קוּמָעַן טְעַנְצְּעָרִינְגָּם, פָּאַנְטָסְטִּישָׁעַ קָאַלְיָרְטָעַ פָּאַרְבָּן,
וּוי צְעַשְּׁאַטְעָנָעַ בְּלוּמָעַן-גָּאָרְבָּן
אוֹן מִיטַּ לְבָנְהָדִיקָעַ הָעָנְטָ אַוְיפְּ טָאַלְיָעַם.

עם יָאנְגַּן זַיךְ נָאָךְ זַיְיָ רְנִיטָעָר דְּרָאַסְטִּישָׁ,
אוַיְפַּטְּ רָאָזָעַ מָאַרְמָאָר-פָּעָרְדָּ פָּאַנְטָסְטִּישָׁ,
מִיטַּ בְּעִיטְשָׁן לְאַנְגָּעָן וּוי דִּי וּוּעָלָן,
וּוי אַיְן הָעָנְטָ פֿון פְּרוּמָעַ מָאַכְמָעַדְאָנָעָר לְאַנְגָּעָן שְׁנִירָלְעָד
קָאַלְיָרְטָעַ קְרָעָלָן.

אוֹן אַטְעָמָעַן לְיוֹזָעַ נֻעְפָּלָעַן, זַיְלְבָעְדִּיקָעַ, בְּגָלוֹפָן
אוֹן צְעַהְולְיָעַטָּעַ, זַיְיָ רְוָפָן
די טְעַנְצְּעָרִינְגָּם צַוְּמָרִינְקָעַן וּוּיְיָן פֿון יִם,
הָגָם, דּוֹכְטָן זַיךְ, פֿון מָאַכְמָעַדְאָנָישָׁן שְׁטָאמָן,
אוֹן וּוּיְיָן אִיזְּ פָּאַרְבָּאָטָן
נָאָךְ דָּאָם בְּלוֹטָהָאָטָן אוַיְפָגְּנָזָאָטָן.

עם בְּאַדְעָקָט זַיךְ מִיטַּ אַ בְּרִיְיטָן שְׁמִיכְלָעָדָעָר אַצְעָאָן,
עם הָאָטָן זַיךְ בָּאוֹיְזָן אָן אַמְּעָרִיקָאָנָעָר עֲרָאָפְּלָאָן ...

אוֹן אַפְט זִינָעַן מֶלֶבֶל ...

אוֹן אָפֶט זַיְנָעַן מִכְלָפֵל אֲוֹנְדוּזָעַרְעַ אִינְגִּיטִּיםְסְטַע גַּעַדְצְּנָקָעַן
די עַכְּבָם פָּוּן דַּי וּוּיְטָעַ מַאֲנָקָעַן.

אוֹן דָּעַר וּוּיְטָעַ אֲפְקָלָאָנָג פָּוּן פְּלִיְּזִין
פָּאַרְבְּלוּטִיקַט אֲוֹנְדוּזָעַר שְׁטִילְסְטַן רְעִיוֹן.

אוֹן דָּעַם בְּיוֹנְחִשְׁמָשָׁות פָּוּן אֲרַגְגָּעַלְאָזְטָע שְׁטָאָרָן
צַעַטְרָעַטְוּן די שְׁתְּפָלָעַנָּע גַּעַרְוִישָׁן פָּוּן מַאֲטָאָרָן.

אוֹן וּוֹאָס מִיר זָאָלָן נִישְׁתְּחַאָבָן אֵין שְׁטִילְעַ רְגָעַם בְּאַוְיְלִיקָט,
הָאָט דָּעַר גַּעַשְׁכְּטָלָעְכָּבָר טַאָרָאָרָם פָּאַרְטִּילִיקַט.

אוֹן עַפְעָם בְּאַקְוּמָעַן גַּאֲלָדָעַנָּע שְׁלִיפָּעָם אֲוֹנְדוּזָעַר פָּאַרְלָאָנָגָעַן.
אוֹן אַלְעַ אֲוֹנְדוּזָעַר יְגַגְּנָטָלְעַכָּע מַוְרְדִּים-גַּעַזְגָּעַן.

אוֹן וּוֹי דַּי מַוְתָּעָרָם זַיְנָעַן מִיר, וּוֹאָס דָּאָס הָאָרֶץ צְעִירִיסְט
אַרְמוֹ אַוְיָפַט אַזְוָאנָדָה.

מִיר זַיְנָעַן וּוֹי דַּי קְוַרְצָפָאַלְיָעָ-קוּלוֹת פָּוּן עַפְעָם אָן אַוְנְטָעָרְגְּרוֹנָט,
וּוֹאָס דָּעַרְצִילָט צָוּ פְּרִיעָנָט אֵין רַאֲדִיאָ
די לעַצְמָעַ סְמָטָאָדִיאָ
פָּוּן נְוִיָּוָת,

די לעַצְמָעַ סְמָטָאָטִיסְטִיק פָּוּן חֲבָרִים אֵין טְוִוִּיט.
מִיר הָאָפָן אָפָשׂ צְוָפִיל מִימַּת הַאֲפָעָנוֹנָגָעַן גַּעַשְׁפִּיוֹזָט
די פָּעַלְקָעָר אָן בְּרוּוּט.

אוֹן אֲוֹנְדוּזָעַר פָּאָלָק, דָּאָס גַּעַמְאָטָעָרָטָע אֵין דַּי נְעָגָל פָּוּן טְוִוִּיט,
צְוָפִיל אֵין הַיְמָלָא גַּעַהְוִיָּבָן —
אוֹן אַלְעַ הַיְמָלָעַן הָאָפָן גַּעַפְלָאָצָט ...
אַלְעַ הָאַרְיוֹזָאָנָטָן אֲפָעָרָטָרָאָגָן, וּוֹי דַּי מַלְחָמָה-טוּבָפָן,
אַוְנְטָעָר פְּלִיגָּל,
דָּעַם שְׁוּוֹיְגָנְדִּיקָן פָּאַרְאַלְעַזְוִיגָּל
אוֹן זָאָגָן נָאָךְ מִימַּת צִיטָעְרָדִיקָעַ לִיְפָן
אוֹן מִימַּת גַּעַהְוִיְבָעָנָע, בְּעַטְנְדִּיקָעַ הַעֲנָט,
אוֹן אָפְיָלוּ מִימַּת אַיְזִיךְ-כְּלִיפָּעָן,
די אַיְנוֹזְוּיָעַ-תְּפִילָה פָּוּן אֲוֹנְדוּזָעַר פְּרַעְזִידָעָנָט ...

אין קאָפַע אֵין נַיְוִיאָרֶך

מיר האָפָן זיך באָגָעָנָנט אֵין קאָפַע אֵין נַיְוִיאָרֶך.
אֵין לִיכְטִיקָן גַּעֲרוֹיִשׁ פֿון בַּרְאָדְוּוֹיָאִישָׁן הַוְּהָאָ.
אֵיךְ האָפָן זיך קְוִים דַּעֲרָקָעָנְט. פַּאֲרָלָאָרֶן דֻּעָם שְׂמִיכָל.
זַי האָט מַיְךְ דַּוְרְכְּגַעַנוּמוּן מִיטָּ אַבְּלִיךְ אָזָא,
וּוְאָסְ האָט אַגְּנָעָצְנוּנְדָן דֻּעָם נַגְּנָעָנְדִּיקָן טְרוּיעָר,
וּוְאָסְ צִימָעָרֶט אֵין מִיר מִיטָּן נִיגּוּן פֿון „אַיכָּה“.

אַיךְ בֵּין אַרְבִּין אֵין קאָפַע. זיך גַּעֲוָאָלָט פַּאֲרָגָעָסָן.
אוֹיף אָוּמְבָאָקָאנְטָע פְּנִימָעָר לְאָזָן בְּלָאַנְדוֹשִׁיעָן מִינָּן בְּלִיךְ.
וּוְיִילְ מִיר האָט שְׂוִין דַּי אַיְנוֹזָאָמְקָיוּת דַּי נַיְוִיאָרֶךְ עַדְעָסָן,
דַּי אַיְוִיקָע אָוּמְעַכְּטִיקָיִת, וִיןְן וּוְיַנְצִיקָעָר פֿון פְּלִינְג!

גַּעֲוָאָלָט דַּוְרָךְ עַפְעָם אַ נַּיְוָאָסָם דֻּעָם מַאֲנְפָאָרָנָס דַּעֲרָמָאָנָעָן,
אֵין נַאֲךְ אַמְּאָל אָזָן אַטְעָם טָוָן דַּי הַיְוִישִׁקְיָוָת פֿון „דָּאָם“,
דַּי עַלְיָטָע פֿון „קוֹפְּפָאָל“ אֵין פְּרָעָמְדָע הַיְמָלָם זָאָנָעָן.
אַ שְׂוִימְבָּרָעָט פֿון דַּעֲרִינְעָרוֹנָג אֵין דֻּעָם גַּרְיוֹזָאָמָעָן שְׁטָרָאָם ...

אֵין טַאַנְצִיזָאָל, מִן הַצָּד, בַּיִּים פְּעַנְצְּטָעָר, בַּיִּים אַ טִּישָׁל,
הַאָפָן אַיךְ זיך אַיְנוֹזָאָם צְוֹגְעָוָצָט, גַּעֲקוֹקָט דַּוְרָךְ רְוִיךְ צָוָם טַאַנְצָן.
אֵין וּוְיִקְיָהָאָט אַ רְוִיטָעָר גַּלְאָנָן גַּעֲצָאָפָלָט וְאַ פִּישָׁל,
אוֹן גַּעֲשְׁפִּיגָּלָט אֵין גַּעֲטָרָאָנָק דֻּעָם זָאָל אַיְנָגָאָנָצָן.

דיַסְהָאָרָמָאָנִישׁ האָט גַּעֲרוֹמְבָאָט מִיטָּ גַּעֲמָאָכָטָע הַתְּלָהָבוֹת,
אֵין אַיְנָעָרְלָעָכְן גַּלְעִיכְגִּילָט, אַ מְנִין, אַן אַרְקָעָסָטָר.
אֵין דַּי טַאַנְצִיזָאָרִיט, אֵין דַּי בְּלִיךְן, צִינְדָט עַר נִישָׁט קִין הַאָוֹת,
אוֹן יְעַדְעָר אַיְנָסְטְּרוּמוּנָט בָּאַזְוֹנְדָעָר חַזְוקָט מִיטָּ אַ לְעַסְטָעָר ...

עם האבן סמיג און סטראונע גריילצנדיק געפידלט,
געבייזערט האבן זיך די פויקן און די מאצן.
עם האט א פלייטל פיעפענדיק מיט העזה זיך גזוזדلت,
דעך קופערנער טראםפייט, ער כאכעת ווי צומ פלאצן !

עם וויזמען זיך פארבּעַי די מאנצנדיקע פֿאָרְלָעַד.
בָּאָרִיךְן קְוִים מֵין אֹוְיגּ, בָּאָרִיךְן נִישְׁתְּ מֵין אֹוְיגּ.
מען טְרַעַט זיך אֶפְּ דִּי טְרוּטּ, מען בעט זיך אֹיבָּהּ, וּאָרְלָעַד,
מִיט גַּעֲקִינְצְּלַטּ-קְרוּמָעַן שְׁמִיּוּכּ, מִיט מְטוּשְׁטָעַשּׁן טְרוּיָעַר ...

אוֹוְיגּ אַ וּוּיְסַן פְּרוּיְעַן-קְאָפּ אַיְזַן בְּלִיךְ גַּעֲפָאַלְןּ,
אוֹוְיגּ לְעַנְגְּלָעַךְ רְוִוְתְּ-גַּעֲפָאַרְבְּטַן פְּנִים סְאֹוְיגּ גַּעֲבְּלִיבְּן הַעֲנָגָעַן.
מִיךְ בָּאָגְרִיכְן בְּלוּיָּעַ אָוְגַּן מִיט הַאַלְפְּ-טוּיְטָעַ שְׁטָרָאַלְןּ,
וּוּי סְזּוֹאַלְטַה הַאָרְבְּסַטּ אָזְן אַלְטַן אָכְלַ אַ נְיַעַם טְרוּיָעַר בְּרַעְנָגָעַן ...

עם פֿאָרְדָּעַקְטּ נִישְׁתְּ דִּיקְעַר פֿאָדְעַר טְרִיקְנְּקִיּוּטּ פְּוֹן פְּנִים,
און נִישְׁתְּ דַעַר רְוּוּשּׁ, דַעַר גַּלְאַנְצְּיָקָעַר, דַאַסּ בְּרוּזְ-אוֹוְן-פְּלוּיָעַן
גַּעֲלָאַזְטַה אַיְזַן טְאַנְצַן דֻּעַם טְעַנְצָעַר, צְוַגְּשָׁוּוֹאַוְמָעַן אָזְן אִים
צַו מֵין טִישָׁל, וּוּי אַ פִּידְלַ, מִיט סְטְרוֹנְגְּדִיקְן בְּלִיפְעַן.

סְזּוֹוְיִיעַטּ גַּאַךְ פָּאָרְיָעַר וּוּינְטַ אַיְן קְלִיְידָלּ, דַעַם גַּעֲפָרָעַסְטָן,
און אַיְן פְּלָאַטְעַר פְּוֹן רְוִוְתְּרַעַר בְּלֹזְקוּ — דַעַר קְאַלְוְתְּעַר בָּאַטְיקּ.
אַ, זְוּי גַּעְנְרִיכְטַה, דו שְׁמַעְטְּעַרְלִינְגּ, פְּוֹן מְאַנְפְּאַרְנָאַסְמָעַר גַּעְסָטָן !
וּוּאַסּ אַיְן דִּינְזַן קְאָפּ, דִּינְזַן בְּלָאַנְדָעַר קְאָפּ, זְקָנָה/דִּיקּ, אַלְטְ-גְּרָאַטְיקּ ? ...

מיר האבן זיך די הענט גַּעֲגָעַבְּן אָוּן נִישְׁתְּ קִיּוּן וּוּאָרְטַה צַו רִיּוֹדַן.
אַיךְ האָבּ קִיּוּן אֹוְיסְדָּרוּקּ נִישְׁתְּ גַּעֲפְּנוּנָעַן אַיְן מֵין שְׁטוּמָעַן שְׁטוּנָעַן.
מֵין הָאָרַץ חָאַט זיך אֶקְאַרְטְּשַׁ גַּעְטָוּן, מֵין גַּעֲגָעַוּוֹיְידָן,
וּוּי מִיר וּוּאַלְטַן בְּלוֹטִיקְן אֹונְטָעַר דָעַרְגָּרְקְרוּוֹגָעַן.

— “אוֹן ווָאַם מְאַכֵּט עַר”, הָאָפֶן אַיְדָן גַּעֲפַרְעָנֶט, “וְוְאֹ אַיְזָעָר אַונְדוֹזָעָר מְעַטָּר ?”

אוֹן אַ וּוֹאַרְעַמְעַר שְׁטְרָאַם פֿוֹן טְרַעַרְן הָאָט פְּאַרְגָּאַסְן מִין שְׁטִים,
וּוְיַי אַ הָאַרְבְּסַטְ-זְוִינְגַּט וּוֹאַלְטַ אַ פְּאַטְשַׁ טְוֹן אַ פְּנִים מִיטַּם
פְּיִיכְטַּע בְּלַעַתְּעַר

אוֹן זַיְד אַוִּיפַּ מִיר אַ בְּיַזְעַר טְוֹן פְּאַרְן פְּרַעַנְן אַוִּיפַּ “אַיְסַ.”

— “מַעַן הָאָט אַיְם מִיר אַרְוִיסְגְּעַרְיָוִן פֿוֹן פְּאַרְקְלָאַמְעַרְטַע אַרְעַמְמַ.”
מַעַן הָאָט אַיְם מִיר אַוּקְעַגְעַנוּמוּן מִיטַּן פְּעַזְנוֹל אַיְן דַּעַר הָאַנְטַט.
זַיְד הָאַפְּנַן מִיר אַלְיַזְן גַּעַלְאַזְן פְּאַרְשַׁעַמְט, צְעַטְרָאַטְן וּוְיַי אַ וּוֹאַרְעַמְמַ,
עַם אַיְזָעָר קָאַפַּ גַּעַוְאַרְן וּוּוִיטַט, אוֹן חֹשֶׁךְ — מִין פְּאַרְשְׁטַאַנְדַּה.

אוֹן וּוְזַיְד וּוֹאַלְטַן אַוִּיסְגְּעַלְאַשְׁן אַיְן דַּי פְּילַדְעַר דַּי פְּאַרְבַּן,
פֿוֹן דַּי פְּאַרְטְּרַעְטַן אַוִּיסְגְּעַמְעַקְטַן מִין יִגְנְטְּלַעְטַן גַּעַשְׁטַאַלְטַן,
אוֹן וּוְיַי אַיְן אַלְעַ לְיַוּוֹנְטַן וּוֹאַלְטַ דַּעַר אַטְעַם שְׁטַאַרְבַּן,
אוֹן אַיְדָן בֵּין אַיְן אַיְזָעָר פְּעַרְמַל שְׁעהַ גַּעַוְאַרְן אַלְטַ ...

פְּאַרְשְׁוֹאַונְדַּן אַיְזָעַר פְּיַשְׁוֹפַט פֿוֹן טְאַנְצְּנְדִּיקַע פְּאַזְוַן,
אוֹן אַוִּיסְגְּעַבְּלַאַזְן סְפִּינְעַר פֿוֹן שְׁטְרַאַלְיַקְעַר פְּיַגְוַן,
עַם לִיגְט אַ טְוִוְטְעַר הָאַרְבְּסַט אַוִּיפַּ “גַּאַטְוּ-מְאַרְטַטַּס” אוֹן “רַאַזְוַן”,
וּוֹאַם פְּלַעַנְן גַּלְיַעַן וּוְיַי דַּוְן ... טְוִוַּט וּוְיַי מִין פְּרִיזְוֹר ...

דוּ זַעַט נִישְׁתַּחַט אַרְוּם מִיר, מִין פְּרִינְד, דַּי נַעֲפְלִיקַע גְּרוֹיַן,
יַא, עַר הָאָט זַיְד גַּעַרְגְּנַלְט וּוְיַי אַגְּטַ אַ בְּרַאֲוּעַר !
אוֹן דַּעַר כָּאַרְכַּל פֿוֹן זַיְינְ פְּלוֹטַהַטַּ מִיר דַּי וּוֹעַלְטַ פְּאַרְחַוְיַן,
דוּ זַעַט דַּאַךְ — אַונְדוֹזָעָר זַוְן אַיְזָעָר פְּוֹל מִיטַּזְוָעַר !

עַם הָאָט אַ וּשְׁאֲוּעַר זַיְד צְעַלְיוֹגַט אַוִּיפַּ אַלְעַ גַּאֲלַדְעַנְעַ רַאֲמַעַן,
אַ פְּוַיְלְקִיְּטַהַט זַיְד אַיְנְגְּעַנְגַּסְן אַיְן גַּאֲטַס נַאֲטַוַּר,
אוֹן וּוְיַי אַ גְּוֹפַט וּוֹאַלְטַ אַלְעַ פְּאַרְבַּן אַיְן דַּי בְּילַדְעַר סְמַעַן,
אוֹן פֿוֹן דַּעַם אַלְעַם וּוֹעַלְקַטַּ אַרְאַפַּ מִין זְקָנָה-פְּיַגְוַר ...

אייז מעגלען, איז מיר זייןען איין אוז וועלט געבעארן?
אייך בלאנדושע איין אן עולס-ההתהו, ווי אַ חוש,
עם אייז מיר די נשמה מײַנע אַיבָּנְגָּעֶפְּרָאָרָן,
אייך וואָרט דער טויט וְאֵל קומען מיט זיין לעצטן קוֹש... .

אייך וועל פֿאָר אִים פֿאָזְוִין. ער וועט מיך דָּאָרְטָן מְאַלְן —
מען וְאֵל נְאָר דָּאָרְטָן אַפְּגָּעָבָן פֿעַנְזָל צְרוּיקָן,
מען קען נְאָר דָּאָרְטָן די יְוִגְּנָט וְוִידְּרָהָאָלָן,
דאָך ווי שְׁפְּרִיְזָט מְעַן אַרְיְבָּעָר, פֿרִינְד, די לעצטָע בְּרִיך ?

מיר דוכט זיך אַפְּט אַין בְּלוּיעָן פֿרִיְז צוֹ שְׁוּעָבָן,
און ווי די גָּאנְצָע וועלט וְאֵלָט זִין אַ קִינְדָּעָר-שְׁפָאָם.
אייך לאָז דעם גָּוָּפָּ-מְאָדָעָל דָּא לִיגָּן, אויסעדָר לעַבָּן,
און אייך פֿלאָטָעָר עֲרַגְּנִיך איין אַ חִימְלָ-מְאָנְפָּאָרָנָם !

צַי וועט מען אִים דעם פֿעַנְזָל דָּאָרְט אַפְּגָּעָבָן,
און מיר צום טָאנְצָן גָּרָאַצְּיָע — אַון די בלאנדָע פֿרִיזָוָר ?
אייך וְאֵלָט צום לעצטן מְאַל אַ קוֹש גַּעַטָּוּן דָּאָס לעַבָּן,
און אַרְאָפְּגָּעָטָאָנָצָט פֿוֹן דִּין פֿרִיך, נְאָטוֹר !

אַ, טְרָאָגָט מֵיך, וְוָאָסְעָרָן, פֿוֹן האָדָמָאָן צוֹ דער סְעָנָע,
און טְרָאָגָט מֵיך וְוְאָלָקָן נְוִיְאָרָקָעָר צום הִימְלָ פֿוֹן פֿאָרִיך,
דָּערְהִיְבָּמִיך, גְּרוּיסָעָר מְעָטָר, איין דִּינְגָּעָן וועלטָן יְעָנָע,
צַו קענען ווִידָּעָר נְאָכְקָוּמָעָן דִּין קָאָפְּרִיו

צַו קענען ווִידָּעָר אוּסָהָאָלָטָן דִּין מִיּוּסְטָעָרְבָּלִיך, דעם שְׁאָרְפָּן,
און אוּפְּשָׂוִיםָעָן אוּיפָּט לְיְוָונָתָן טָאנְצָנְדִּיקָעָר רָעָנָנוּגָּן, .
דעם בְּוֹנְטְּפָאָרְבִּיקָּן שָׁאָל אַיְבָּעָר אַקְסָלָעָן, ווי פְּלִינְגָּל, פֿאָרוּאָרָפָּן,
און צְעִירִינָעָן אַינְמָ לִיכְטָ פֿוֹן מְעֻטָּעָרָם בְּלוּיעָ אַוְגָּן

א נפקא מינה ווי איזו איך בין אהער געטומען?
או „איט“ האט מען כמעט א טויטן אפגעשיקט קיין פוילן.
— איך בלאנדושיע אפ חדשים לאנג — פארוועלקטע לייפן שטומען,
און ווער קען פרענגען פאר די ליפן יונע גרוילן....

ער או געפאלן נזונאך מיטן פענוול אין דער האנט,
און זוי האבן דאס איזידל הארכ געטרעטן,
און איך האפ ווי פארלאון מינן פארשטאנד,
און זיך געוואָרפן פאר די באַשן אויף די קני צו בעטן....

איך האב געשילדערט סאָראָט גרויסע זונד
עם אוין צו שענדן אוז מעטר, אוז גאג,
נאר זוי האבן אים געטרעטן בלינד,
וויי ווילדע חיוט אין א ווילדן שגעון....

און איך פֿן פֿלוצְלִינְג גּוֹוֹאָרְן ווי אַ רְוִיְּפְּטִיר ווַילְּדֵד,
זיך געוואָרפן אויפֿן באָש מיט מײַן גאנצִין כות,
און מײַנע צִיְּן אוֹן גּעֲגָל אוֹיף אַיְּנָעָם אַנְגְּעַצְּילָט,
און אַ האָסְטִיקָן זֶעֶג גּעֲטָוֹן אָן ווָאנְט וְיַן מָוח....

און ווי ווילדע פֿוֹנְקָעָן ווַאלְּטָן זיך צַעַשְׁפְּרִיצְט,
איך האב דערפְּילְט אוֹיף מִינְעָה הענט אַ שְׂטָרָאָם פֿוֹן מָאָרָה,
עם האט אָן עַקְל אַיְּן מִינְעָה לְיִיב זיך אַיְּנְגְּעַקְרִיצְט,
איך האב גּעַנוּמָעָן שְׂטִיקָן דָּעַם באָש, דָּעַם פֿאָרָך!

עם גּוֹיֶּת נָאָך אִיצְט אָן עַקְל דָּוָרָך מִינְעָה לְיִיב,
איך ווַאלְּט נָאָך אִיצְט אַרְוּמְגְּשָׁנִינְטָן מִינְעָה פֿינְגְּעָר,
מִינְעָה פֿרִינְד! יְעַנְעָם רִיחָ פֿוֹן אַרְוּמְרִינְבָּה,
יְעַנְעָם רִגְעָם....”

און מיר האבן פיעד פאָרְרוּכֶּערֶט צִיגָּאַרְעַטָּן,
און זי האט זיך אַשְׁטָּעל גַּעֲטָן : — „הֵם, וְוי זָגַת אַיְר, דַּעַגְּלָל ?
אַנוֹרֶם זַיְן ... זָעַלְנָעָר-זָוָאנְדָן גַּלְעַטָּן” ...

און אין ברָאָדוּיְיָאִישָׁן רַעַש צָעְרִינָעָן, וְוי אַוְיְדָעָרְקוֹל ...

צום באָש ...

און או דו וועסט נאָך אַמְּאָל קָוְמָעָן פָּוּן גַּלְיק אָוּן פָּוּן חַבְרָשָׁאָפָט רַעַדָּן,
און או דו וועסט נאָך אַמְּאָל קָוְמָעָן בָּאָזְוַנְתָּא אָוּן גַּעֲבִוִּינָן דַּעַם קָאָפָט,
מייט עָפָעָם אַתְּרָה אַנְיִיעָר, לְמַשְׁלֵח : — „מַאֲרָקְטִיזָם אָוּן וּוּעָדָן”,
אין גָּלָנְצִיָּקָן שְׂטָאַלְהָעָלָם בָּאַהֲלָלָן דַּעַם „אַרְיוֹשָׁן” צָאָפָט ...
מייט הענטָט, וּאָם פָּגָרִיפָן : — הַנִּיל הַיְּטָלָע ! — זַיְד שְׁלָאָגָן עַל חַטָּא
און טענָהָן : — „דָּעַר וּוֹנְתָהָאָט דִּין וּוּיְתוּקָה, דַּי הַיְּלִיקָע אַשְׁן צָעוּוֹיָהָה !”
און אונטָעָר דַּי נָעָגָל דִּינָעָ שְׂפָרָאָצָן פָּאָרְגְּלִיוּוּעָרָט שְׁפָרָן פָּוּן בְּלוּטָן,
און אוּן דַּי וּוֹאַנְסָעָלָעָךְ קָוְרָצָע אַחֲזָפָהָדִיק שְׁמִיכְעָלָע רָוָת ...
און אוּן פִּינְצָטָעָרָן גָּלָאָנָץ פָּוּן דִּין אָוִיגָה, אוּן דִּין שְׂוֹאָרְצִיָּאָפָל,
מיין בְּרוֹדָעָרָם גַּסְּמָה-צָאָפָל ...

דו קָוְמָסָט אָוּן שְׁבָעָה מִיךְ טְרִיבְּסְטָן, מְנַחַם אַכְּל זַיְן אָוּן נָאָמָעָן
פָּוּן פִּינְפְּטָן „אַינְטָעָרְנָאָצִיאָנָאָל” —
מיין אַיְנְצִיָּקָעָר עַנְטָפָעָר פָּאָר דָּוָר : — פָּאָרְשָׁוּוֹינָד, פָּאָרְיָוָנָק, פָּאָרְפָּאָל !

אט פֿאָרְבַּלְיִיכַן אַלְעַ רַאֲזָן ...

אט פֿאָרְבַּלְיִיכַן אַלְעַ רַאֲזָן,
האנט פָּן אַקְסָל אַפְּגַעַלְאָזָן,
ס'שְׁמִיכְלֶת נִישְׁתְּ קִין לִיפַּ.
אוֹיסְגַעַלְאָשָׁן פְּרִיד פָּן בְּלִיקָן,
וּוֵי מָעַן וּוֹאָלָט מִיטָּטָרָעָר זִיךְ שְׁטִיקָן
איַן מִיטָּן פִּידָּלָם בְּלִיפַּ ...

אט דַי קְלִינָעַ טְרָאָפַן טְרָעָרָן,
זַיְיַ דַעֲרַטְרִינְקָעַן זָוַן אָוָן שְׁטָעָרָן,
פְּרִיד אָוָן שָׁאָל,
אָוָן זַיְיַ פְּלִיסָן אָוָן זַיְיַ גִּיסָּן
נִיפְטָ אָוָן סָם אִין וּוֹעֵן אִין זִיסָּן,
איַן מִיטָּן בָּאָל.

פְּלוֹצְלִינָג בְּלִיבָּפַן דִּיר פָּאָרְשְׁוּוֹינָג
די פְּלִיזָּמָר מִיטָּן רְוֻמְבָּאָ-נִיגָּוֹן,
דַעַר טָאָנָץ אִין זָאָל —
אָוָן דַי טָעַנְצָעָר, וּוֵי גַעַלְיִימַטָּע,
דָּאָס אַוְיג — אַרְאָפַן, אִין צָעָר ... פָּאָרְשְׁעַמְטָע
איַן מִיטָּן בָּאָל ...

עַם חַלְשָׁת טָאנְצְנְדִיקָעַ זַעַלָּע,
אוֹיסְגַעַלְאָשָׁן סְלִוְכָט דָּאָס הַעַלָּע
איַן הַוְּלִיעַנְדִיקָן שָׁאָל.
אט דַי קְלִינָעַ טְרָאָפַן טְרָעָרָן,
זַיְיַ דַעֲרַטְרִינְקָעַן זָוַן אָוָן שְׁטָעָרָן,
איַן טְרוֹיְיעָר קְוּאָל.

איך בין דיר מוחל, דור...

איך בין דיר מוחל, דור, דעם קופערנעם פאנצער פון פפירה,
דיבין דיאלאקטישן שטאלעהם צו שיצן מײַן קאָפּ,
פֿאָר מִיר אַיּוֹ אַ פְּאַנְצָעַר אַיּוֹ רְגָע אָוִיפְּרִיכְטִיקָע שִׁירָה,
אַיּוֹ פֶּרְשָׁה, אַיּוֹ הַפְּטָרָה מִיטָּן רִיכְטִיקָן טְרָאָפּ!

די ווערטער, וואָס פְּאַלְיָעַן זַיֵּךְ שְׂטִילּוֹ, וַיְיַעֲרַ זַעַפּוֹר אַוְּפּ הַרְיִי יְהוּדָה,
וַיְיַעֲרַ דִּי שְׁפִּילְעֻוְדוּדִיקָע שְׁטִילְקִיּוֹתָן אַיּוֹ בְּלוֹיְ-אַלְיָרְטָע וּוְאַסְמָעָן,
וְאַסְמָעָן מַעַן רְוֶפְּטָה "דַּעַר טּוֹיטָעָר יִם".
אוֹן יַעֲדָעַם וּוְאָרטָה, אַיּוֹ וּוּלְכָן עַמְּ אַיּוֹ דַּעַר עַכָּא פָּוֹן אַ רְוַּדָּא —
די זִיםְעַמְּ בְּאַחֲהַעַפְּטוֹנָגָן מִיטָּן אַיְסָם...
דַּעַר צְלָם אֱלֹקִים —
מִינְן גְּרָאָם!

איך נִיבְּ דִיר אָפּ, מִינְן דּוֹה, דִיבְּן לְבּוֹשָׁ, דִי רַוְּבָּשְׁקָעָ אַיּוֹ דַעַם סְמָאַקִּינְגָּן,
אַיּוֹ לְאֹזְן מִיךְ, וַיְיַעֲנַטָּן, נַאֲקָעַטָּ!
אַיּוֹ לְאֹזְן מִיךְ זַיְנָן דַעַר צִילְ פָּוֹן יַעֲדָעַר רַכְּלָוֹת-פְּיַילְ,
אַיּוֹ שְׁלִידָעַר אַיּוֹ מִיר דִיבְּן נַיְעַסְטָן "פְּנִיעַר-רַאֲקָעַטָּ"
אַיּוֹ לְאֹזְן אַיְבָּעַר מִינְן קַעְרָפְּעָר לְוִיפְּן דִיבְּן שְׁוּעָרָעָ טַאנְקָן אַיּוֹ גַּעַאיַלָּ.

אַיּוֹ צְרוּם מִיר קַרְיִיזָן דִי בְּאַמְבָּעָר מִיטָּן וּוְיַלְדָעָ סְוִישְׁצִיעָן,
גַּיבְּ אַיְבָּעַר אַיּוֹ דִי נַאֲדָל-פְּינְגָּעָר פָּוֹן דִי וּוְיַלְדָעָ שְׁפִינְגָּעָן
מִינְן מַארְךָ,
אַיּוֹ דִי אַיְשְׁטָאַמְּטִין-עַכָּאָס לְאֹזְן מִיטָּן גַּרְיִיקָע שְׁטָאַלְעָנָעָ לְיוֹפָן
אוֹיסְפִּוְן מִינְן זִינְעָן,
אַיּוֹ צְוִישָׁן פְּעַלְקָעָר גַּיְינָן וַיְיַעֲרַ מַצְוָעָ, אַ "וְשִׁידְ פָּאָרְךָ",
אַיּוֹ דִי וּוְיַלְדָעָסְטָעָ "בְּעַרְטָעָם" לְאֹזְן צְרוּם מִינְן גַּעַטָּה הַילְכָן מִיטָּן גַּעַהְוָקָן,
אַיּוֹ מִינְן גַּאנְץ פָּאַרְמָעָן אָוִיפְּרִיכְסָן, שְׁמַעְטָעָרָן, זְנוּשְׁצִיעָן,
נַאֲרָלְאֹזְן מִיר אַיּוֹ חַאֲרַצְן מִינְן בְּעַטְעַנְדִּיקָן וּוְאָרטָה, מִינְן פְּרוּמָעָן קוֹק!

און שיק מיך צוריק צו יישראלם קינדער, קיין פוילן!
און לאז דער הונגער און דורשת און די טיפומן אויפצערן מײַן לײַב,
אָ, לאז מיך צוֹצָמָעַן מיט מײַנָּע בְּרִידָעָר אָן שׂוּוּסְטָעָר
טרינקען, אַין די גָּזְזוֹאָגָאנָעָם, גִּיפְטִיקְסְּטוּ גְּרוֹילָן,
און אַין רְוִיטָן צִיגְלַ-מַעַל די בִּינְדָּעָלָעָר צַעֲרִיבָּפָּ...

פארברען, צוֹצָמָעַן מיט די פרײַנט, מײַן גּוֹף, צַעֲשֶׁתְּרֵיטִי אַין ווַינְטָן,
דָּעַם אַש,

און לאז קִיְּנוּם נִישְׁתָּטְרֵוּן!
און לאז זיך שטיקן אַין די קָעָלָרָם פֿוֹן פָּאָרְשָׁאָטְעָגָעָן מוּירָן,
פֿוֹן גַּעַנְשָׁע נּוּמָעָר זַעֲכָן,
און די תְּהִילִים-טְרָעָר אָוִיסְמִישָׁן מִיטָּן חָרְבָּן-רְעָשָׁן,
און מִיטָּן לִיאָרָעָם פֿוֹן די פרײַנט, מיט זַיְעָרָעָ לְעַצְטָעָ קְרָעָכָן!

אייך פָּאָרְלָאָנָג נִישְׁתָּטְרֵוּן אַנדָעָר שְׁכָרָה, נִישְׁתָּטְרֵוּן קִיְּן האָפְּעָנוֹנָג
אוֹוָוָה תְּחִיתְהַתְּ המְתָהִים,
אייך האָפָּב נִישְׁתָּטְרֵוּן נִוְּיִיטִיק נָאָך אַמְּאָל צַו שְׁטָרָעָקָן אָ קִינְדִּישְׁ-הָעָנְטָל
צַו דָּעָר לְבָנָה מִיט אָשְׁמִיכָל,
מוֹהָל אָפְּלוֹ אָהיַלְיקָעָ מְצָבָה, אָ קָבָר אַוְּיָפָן הָר הַוִּיתִים,
צַי אַין אָן אַנדָעָרָן נְפָטְרִים הִיכָּל...

פאר מִיר גַּעַנְגִּט די לְעַצְטָעָ פְּרִינְטְשָׁאָפְּטָ פֿוֹן די גְּרוּעָ אַשְׁן אַין פּוֹילָן,
מִיר גַּעַנְגִּט דָּעָר לְעַצְטָעָ עַכָּא פֿוֹן זַיְעָרָם אָ לְעַצְטָן גַּעַדָּאָנָק,
מִיר גַּעַנְגִּט די הַיְּלִיקָעָ שִׁירָה פֿוֹן די גַּעַלְיוּטְעָרָטָעָ אַין גְּרוֹילָן,
און אייך זָאג דִּיר, דָּוָר, פָּאָר אַלְעָ אַנדָעָרָעָ גְּלִיקָן: — אָ דָּאָנָק!

צו היינרייך היינע

מיר נעמען דיך אָרְטִין, אַלְטָעֶר פְּלִיט, אֵין אָונְדוּעֶר פָּאנְטְּמָעָן,
אֵין אָונְדוּעֶר נָצְצִיאָנְצָלֶעֶר מְעָרָת הַמְּכְבָּלה.
מיר נעמען דיבנע אָרְעָמָע גָּלוֹתְּבִּינְגֶּר אֵין שׁוֹן, אָונְטוּעֶר אָונְדוּעֶר פָּאנֶן,
מיר זִינְגְּנָעֶן דִּיר מָוחָל דִּי אַלְטָעֶחֶתְּאִים ... נָנוֹ, מִילָּא,
געָוֹעַן אַ זִּינְדִּיקָּעֶר דָּוָר — דָּאָךְ יִשְׂרָאֵל אֲ קִינְדָּ !
אוֹן יִשְׂרָאֵל אוֹז אֵין פִּיעָר גַּעֲלִיטָעָרֶט פָּוָן זִינְדָּ .

עם האט נאָךְ בִּיאָלִיךְ גַּעַיְדִּישֶׁט אַ טְּיוֹלְ פָּוָן דִּין לִיד
אוֹן צְוָאָמָעָן מִיטְ דִּיר גַּעֲזָכְט אֵין דָעֶר מְדָבָר יְהוָה הַלּוּס טְרוּיט,
אוֹן אָנְדוּרָעֶה האָבָן נִישְׁתָּאָיִינְמָאֵל דִּיךְ אֵין אָונְדוּעֶר שְׁפָרָאָכְן
גַּעַהְיִילִיקְט
אוֹן דָעֶר רְשָׁעָ, דָעֶר דִּיעַטְשָׁ, האָט דִּיבָּנָעֶ סְפָרִים פָּאַרְבְּרָעָנֶט,
אוֹן מִיטְ אָונְדוֹ דִּיךְ פָּאַרְשָׁפָאָרֶט אֵין גַּעַטְאָזְוּעָנֶט.

דוֹ האָטֶט פָּוָן קִינְדְּוִינְז אֵין אָונְדוּעֶר צָעָר זִיךְ בָּאַטְּיִילִיקְט
אוֹן דָּאָם חִיהְשָׁע טִיפְשָׁוֹת פָּאַרְשָׁפָאָט אֵין פָּאַרְלָאָכְט —
ס' האָט הַיְמָלָעֶר נאָךְ אָונְטוּעֶר דִּין פָּעַדְעָר גַּעַקְרָאָכְט ;
עם האָט אִים דִּין שְׁפָאָט אֵין דִּי בִּינְגֶּר גַּעַבְרָעָנֶט,
עם האָט אִים דִּין חֹזֶק דִּי לְעַפְעָר גַּעַשְׁטָאָכְן,
ער האָט דִּין מַצְבָּה פָּוָן מַאֲנְמָאָרֶט צְעַבְרָאָכְן,
אוֹן אֵין פְּרָאַנְקָפּוֹרֶט — דִּין מַאֲנוּמָעָנֶט

דָּאָךְ זִידָט דִּין צָאָרָנְדִּיקְ וּוֹאָרֶט, וּוְ אַוִּיפְרִיְים-שְׁטָאָכְפָּ

אוֹן זִאגְט אִים אֵן זִין סָופְ !

און ווילט מיך נישט ...

און ווילט מיך נישט פאר פרעוזידענט פון איבערע שטאַטן,
מיין וועג איז נישט מער דער וועג צו מאכט.
איך האָפּ איז איזן לבנֿהדייקער נאכט
פאָרלֿאָרְן אָ דָרְיִיְהָמִילְיָהָן נִיכְן טָאָטָן,
און נישט צו קְבָּר יִשְׂרָאֵל גַּעֲפָרָאָכְט.

מען האָט אִים מײַט אִינְטֶרְנָצִיאָנָלָעּ הענט
איין קָאָלְדָּאוֹיְוָן גַּעֲפָרָעָנט,
מײַט אִים אַיז נִישְׁתְּ גַּעֲשָׁעָן, וְוי מײַט אַבְּרָהָמָעָן, קִיְּזַן נִמְּן,
אָפְּעָר צְוֹאָמָעָן מײַט אִים האָט גַּעֲפָלָאָקָעָרָט אָן אָפְּגָּאָט : פְּרָאָגָּרָעָם !

זַיְּנִין לְעַצְּטוּר אָטָעָם האָט אַיְּן יַעֲנֵר נָאָכָט
די שְׁטָעָרָן פָּוּן אַלְעַ נָעָכָט פָּאָרְנָעָפְּלָט.

מען האָט מֵיר וּוּנְן אָוּמְגַלִּיק גַּעֲקָעָבָלָט
און אַיר האָט פָּוּן מֵיר בָּאַחַלְתָּן די טָעַלְעָנָרָאָט ;
דָּעָרְבָּעָר לְאַדְעָרָט אָרוֹם אַיְּיךְ אָ פְּלָאָט :
איין די שְׁטִיְּנָעָר פָּוּן אַיְּעָר פָּוּנְדָּאָמָעָנָט.
איין די צִינְגָּל פָּוּן אַיְּעָרָעָוּנָט.
און, אַיְּנָגָעָזָמָעָלָט, וְוי אָ גַּעֲהִימָּעָר לְאַגְּנָעָר פָּוּן פְּרָאָךְ אַוְן שְׁרוּוּיט,
יאָ, אַונְטָעָר דָּעָר הַוִּית
פָּוּן יְעָדוֹן, לְעַבְּן-גַּעֲבָלִיְּבָעָנוּם, בִּשְׁרָדָם ...
אַיךְ האָפּ נִישְׁתְּ נִיְּוִיטִיק צו שִׁיקָּן צו אַיְּיךְ מְלָאָכִים, וְוי קִיְּזַן סְדוּם,
נִישְׁתְּ צו גִּיסְן אַוְיָף אַיְּיךְ פָּוּן מִינְיָן הַיְמָלָעָן פָּעָר אַוְן שְׁוּעָבָל ;
מיין שליחות טוֹט אַיְּעָרָעָר אָ שִׁיפְּרִירְטָעָר קַעְבָּל —

איין קוֹרְצָעָ רַאֲדִיאָ-גָּרָאָט,
און אַונְטָעָר יְעָדוֹר גַּעֲשְׁלִיפְּעָנָעָר צְוָנָג
צַעֲפָלָאָקָעָרָט מיין פְּלָאָט.

אווענקגעפלאַטערט ...

איינער האט אין שלאָכט-פֿעלְד די אויגן געפֿטרט,
א צוּוויטער — אַ פּום, צי אַ האָנט.
אַ דריַַטן — די נְשָׁמָה אווענקגעפלאַטערט,
וואַי שׂוֹאַלְבֵּן אַין בְּלוּיָּעַן — צוֹם חֲרוּבָּן לאָנד.

און ווי אַ בר-מןְן,
רְחַמְנָא לְצִלּוֹן!
עַר וּוְאנְדָלְט אַרְומָן,
בְּטַל אַוְן שְׁטוּם,
אַרְומָן די הַונְדָעָרט שְׂטָאַלְעָנָע שְׂטָאַק
פּוֹן „בִּילְדִּינְג-עַמְפִּירְיָה“.
און קְבָרִים רְופָן אִים פּוֹן יְעַדְן רָגֶן,
און אַין אַלְעַ גָּלְאַנְצָעַנְדִּיקָע שְׂוִיפְּן — פְּיִיעָר ...

און אַין אַ שְׁטוּם-לְשׂוֹן רְעַדְתָּ עַר
צּוֹ בּוֹנְטְפָאַרְפִּיקָע סְקֻעַּלְעָטָן, צּוֹ פִּיפְּטָע-עוּוּנְיוּ-הַמוֹּן,
און מִיטָּ די טְוִיטָע לִיפְּן קוּשָׁטָעָר, גְּלַעַט עַר,
זְיוּעָרָע וּוְאָנְדָן, זְיוּעָר דּוּרְגָּעָר-קְרוּיָן!

אויפֿגעָה אַנגָּעָן ...

אויפֿגעָה אַנגָּעָן פָּאַרְגָּאנְגָּעָן הִיּוּט אַוִּיפֿטְּפָאַרְבְּלָוְטִיקָע מִינְוּטָן,
און די צּוּקוֹנְפְּט צּוֹגְעָקְנְעָפְּלָט צּוֹם פְּלִיגְלָ פּוֹן עַרְאַפְּלָאָן.
וּוְעָגָ פּוֹן מְרַפְּבָּה אוּסְגַּעַפְּלָאַסְטָעָרט מִיטָּ פָּאַרְגְּלִיוּוּעָרטָע בְּלוֹטָן,
וואַי אַ צִינְדָהעַלְצָל, אַן אוּסְגַּעַפְּלָאַסְטָעָרט, פָּאַרְלָאָזָט צְעַשְׁמַעְטָעָרטָע בְּאוֹן ...

סופער-פעסטונג

I

געטט אויפַּ מײַן בענטשנדיין בליך, פִּילָּאַטְּן אֵין בְּלוּעַ זַעֲפִּין,
אַיךְ מִישׁ צוֹנוֹף מִינְּן תְּפִילָּה מִיטְּן רְוִישׁ פָּוּן אַיְלָעַרְעַ מַאֲטָאָרָן.
אוֹן וּוְיַעֲמֵד זַעֲלָן נִישְׁתְּ חַיְמָן אַמּוֹרִיקָעַם הַיְמָלְשִׁיפָּן,
געטט אויפַּ מײַן בענטשנדיין בליך אוֹן טְרָאַגְּטַ צָום שׂוֹנָא — צָארָן!

כִּשְׁטְרָעַק אֹוִים צָו אַיְיךְ מִינְּן הַאֲנָטָן נָאָךְ הַיְלָטָה, אוֹן מִינְּן הָאָרֶץ מִיטְּ ?
— „פְּלִי גַּעֲזָוָנָט !“
אוֹן יַעֲדָעַם שַׁרְיִיפָּלְפָּלְ פָּוּן אַיְלָעַרְעַ מַאֲטָאָרָן קַוְשָׁת מִינְּן צִיטָעַרְדִּיקָעַ לִיפְּ,
אוֹן וּוְאַהֲרָן אַיר פְּלִיטָה ? — אַיךְ מִינְּן, אַיךְ טְרָאַכְּטַ, אוֹן נִישְׁתְּ אָן גַּרְוָנָט :
פָּאַרְוּוֹאַנְדָּלָעַן „וּוְרָאָפְּ-פָּעַסְטוֹנָגָן“ אֵין אָ פְּרָעַנְעַנְדִּיקָעַ רַזְפָּ...

מִינְּן זָעַל בְּאַנְגְּלִיָּט אַיְלָעַרְעַ פְּלִי, צַעַפְּלָאַטְּעַרְטָעַ פָּאַרְאַשְׁוֹטָן !
וּוְגַעַרְן וּוְאַלְטַט מִינְּן טְרִיטַט מִיטְּ אַיךְ צַעַטְרָאַטְּן דַּעַם שׂוֹנָאָם עַרְדָּ!
אַיךְ בֵּין דַּעַר גַּוְאֵל הַדָּם — אַיךְ מָאָן דַּי אַוְשְׁוֹלְדִּיקָעַ בְּלוּטָן —
דָּאָם אַוְשְׁוֹלְדִּיקָעַ בְּלוּטָן מִינְּן פָּאַלְקָן אֵין מִינְּן לְאַנְדָּ — צַעַשְׁטָעַרְטָ...

אַיךְ בֵּין אָ גַּוְאֵל הַדָּם — מִינְּן בְּלוּט זַיְדָט אֵין אַיְלָעַרְעַ בָּאַמְּבָן !
עַם אַיזְּ מִינְּן יַעֲדָעַר גַּעֲרוּוּ — דַּעַם שׂוֹנָאָם אָ גַּלְיָה-שְׁטוֹרִיק !
אַיךְ בֵּין אָ גַּוְאֵל הַדָּם — אָן פְּלִיגְלָן, אֵין קַאַטְּאַקְּאַמְּבָן ...
צָו אַיךְ, פִּילָּאַטְּן טְבִיעָרָעַ, גַּעֲוָעַנְדָּט אֵין מִינְּן בְּликָ...

II

זֹעַ, פִּילָּאַטְּ, אָ וּוְאַלְדָּ פָּוּן הוַיְכָעַ קוּיְמָעָנָם אַוְיָפָן פְּרִיעָגָ פָּוּן רַיְינָן,
די סַאַפְּעַנְדִּיקָעַ סַאַזְוּשָׁע אֵין אַטְּעָם פָּוּן אַינְטָעַרְנָאַצְּיָאַנְאָלָעַ בְּאַנְקָנוּ —
לְאַקְּאַרְנָאָם פָּאַרְרוֹוִיכְעַרְטָעַ, קַעַלְאָגָם פָּאַקְּטָן פָּאַרְשְׁפִּיגְעָנָעַ גַּעֲמָנָיָן,

אט-דאסם הייסט דיטשער פליים : אַנְגֵלָאַסְקְּטוֹשֶׁן גָּלֶד
און דע-גאלם געדאנקען.

עם האבן פון שלום געה לומט די פעלקער פון אייראפע.
געגעבן דיטשלאנד באקסישן ווי אַן אויאטישן שאח,
געוואָרְפַּן אַן אַנדָּעָר ווּאַלְפַּ אַין פִּיסְק אַרְבִּין אַוְתִּיאָפְּעָן,
מייט אויסגעהונגערטע חיוט גערעדט אַ לעמְלַ-שְּׁפָרָךְ.

ס'האט פראנקריך געלאָזְן שפאניעם העלְדוֹן אַין בלְוָט פֿאַרְגְּיוֹן,
פֿאַרְאַצְּטָן דָּעַם „לא תעמוד על דם רעדיך“,
אט, זע, פִּילְאָט, אוּפְּן אַיְפָּלְטָוּרָעָם אַ סּוֹאַסְטִיקָט ווַיְיַעַן,
דאָס אַיְדָּעָלָעָ פראנקריך, נַעֲפָעָר, פֿאַרְוּאַנְדָּלָט אַין אַ דיטשישער
קעכִין.

אַ, גַּוְבַּ וַיִּ, פראנקריך, קָאנְטְּרִיבּוֹצְיַע — אַ גְּרוּסְן נַאֲפָלָעָנָעָן,
און וְשָׁאן דְּאָרָק וְאָל דִּיטְשְׁלָאַנְדָּס אַוְיֻזְן חַיְצָן !
וְוַיְיל פָּוֹן מַאֲסְקוּעָ לְוִיפְּן זַיִן מִיסְטָעָרִישׁ . . . זַיִן קָאנָעָן.
דאָר די ברודיקע שְׁפָרְיוּ קָעָן די סְעָנָע נִישְׁתַּפְּרָלְיוֹצְן.

און גאנֵץ אַיְרָאָפְּעָ צָאָלָט פָּאָר פֿאַרְשְׁמוּעַסְטָעָ, שְׁטִילָעָ סְעַקְוָנְדָן,
פָּאָר זִיס-פֿאַרְחָלְוָטָעָ פְּלִירְטָן אוּפְּן לְאַקְ-לְעַמָּאָן.
און גאנֵץ אַיְרָאָפְּעָ לְיִגְּט צְעַפְּלִינְדְּעָרָט אַוִּין צַעַשְׂנוֹן.
און אָונְטָעָר אַין שְׁוֹוָאָרָצָן פָּה נְקָבָר : פֿרִיאָן-שְׁטָרָעָוָעָמָן.

III

אַ, שְׁוֹעֵבֶט, אַמְּעָרִיקָעָם אַדְלָעָר, מִיט אַנְיָעָר סְוַּפְּעָר-פְּעַסְטָוָג !
צְעוּוֹיִיט אוּפְּ דִּיטְשְׁלָאַנְדָּ דָּעַם שָׁאל פָּוֹן עַרְד-אוֹן-פָּלָאָס-פָּאַנְטָאָנָעָן,
און עַנְטָפָרְטָט מִיט שְׁוֹעֵבֶל אַוִּין פָּעַךְ אוּפְּ הַיְתָלְעָרָם „וּוּלְטָ-
פֿאַרְמָעָסְטוֹנָג“,
און לְעַרְנָט אוּפְּ אַיְבִּיךְ בְּלַק מִיט די באַש-טִירָאָנָעָן !

פָּוֹן פַּאֲ-זַעַקָּלָעַ בֵּי מִינְכֵּן אָוּן קָעְלָן אָוּן בָּעֶרְלִין,
אָוּן נִירֻעַנְבָּעָרָג, אָוּן קָעַנְגַּסְבָּעָרָג אָוּן הָאַמְּפָרָג אָוּן פּוֹיזָן,
פָּאַרְוּוִיקָל אִין פְּיִיעָרַ-נְעָצָן, אִין שְׁפִּינְגּוּעָבָסָן רְוִיטָ פָּאַרְשָׁפִּין,
מַאֲךְ גְּלִיעָן זַיְעָרָעַ פְּרָכִים, וּויְ רַיְזָקָעַ פְּיִיעָרַ-דָּרוֹזָן ...

זַעַ, דַּי מַאֲנַאַטָּאָנָעַ שְׁטָעַטַּע, וּוּאוּ דַּאֲךְ אָוּן צִינְגָּל אָוּן שְׂוִיבָה הַיִּסְטָה : הַוַּיַּן.
זַעַ, אַנְגַּעַהוּפְּטָעַ, נְשַׁמְּהַלְאָזָעַ הַבִּזְעָר, וּוּאָסָם בָּלוּזָה רְצִיחָה מִיטָּ גְּלָאָנָעַ
דָּעַרְפְּרִוִּיט,
וּוּאוּ זַעַלְתָּן בְּלִיצְטָ פָּוֹן צְוּוִישָׁן מַיְלִיאָנָעַ דַּעֲכָעָר אֶת „קָעַלְנָעָר דָּאָם“ אַרְוּסָם
אָוּן דָּאָם : עַלְ-פִּי פְּרָאַנְצְּוּיְשָׁן מַאֲדָעַל צְוּנוּפְּגָעָקְלָעָפַט ...

זַעַ, פִּילָּאָטָם, דַּי מַיְלִיאָנָעַ מַעְנָעָר אָוּן פְּרוּיָעַן, זַוְּפָעָר אָוּן פְּרָעָמָעַר
פָּוֹן פְּרָעָמָדָן גִּיסְטָם,
וּוּאָסָם צִירָן זִיךְ מִיטָּ קָוָסָטָם פָּוֹן פְּרָעָמָדָעָ מִיטְסָטָעָר-הַעַנְתָּם,
אָוּן פְּרָעָמָדָ-פָּאַרְחָאָרְעוּוּעָטָן גּוּטָם,
אָוּן דָּוּרוֹתָ נָאָךְ דָּוּרוֹתָ בָּלוּזָה-גְּרָהָדִיקָ גַּעַשְׁפִּיוּטָם,
סְאַיּוֹן פְּרָעָמָדָעָ, גַּעַפְּלִיקְטָעָ בָּלוּמָעָן זַוְּיָּעָר אִינְטִימָסְטָעָר פּוֹזָן.

קוּקָ, פִּילָּאָטָם, אִין הָאָרֶץ פָּוֹן אַיְירָאָפָעָ — דָּאָם הָאַרְצָלָאָזָעַ פָּאָלָקָ,
וּוּאָסָם מַאֲרִישָׁרֶת מִיטָּ פָּאַנְגְּלָטָעָ וּוּילָן אַיְבָעָרָ קִינְדָּעָרָ קְלִיְּנָעָ,
וּוּיְ אַוְיָף מַוְרָאַשְׁקָעָם ... וּוּאוּ נְשָׁמָה הַיִּסְטָה : קָאָזָרָמָעָ אָוּן פָּאָלָקָ,
אָוּן בָּאַרְיָמָטָ וּוּרָן בָּלוּזָה אַוְיָטָאָמָטָן בָּלוּטִיקָ-גַּעַמִּינָעָ ...

דָּאָם צִינְגָּרָן-אָוּן-בִּירָ-פְּרוּיָעָרָ פָּאָלָקָ פָּוֹן גְּרוּיָסָן הַוַּיַּן,
וּוּאָסָם לְעַרְנָטָ דָּעָרָ מַעַנְטָשָׁהָיִיטָ אִין דִּיזְשָׁעָ פָּאַרְקָנָעָטָן דָּעָם בָּלִיָּאָ,
צַוְּ זַוְּפָעָן גְּאַנְצָעָ פָּעַמְלָעָךְ בֵּירָ מִיטָּ מַיְלָעָרָ אָוְנְטָעָרָ דִּי שְׁפִּינְטָן,
אָוּן אֶ פְּנִים אַיְזָ קִיְּזָ פְּנִים נִישְׁתָּ אֶן אֶ צִיְּכָן פָּוֹן גַּעַשְׁלָעָגָ,
אֶן אֶ שְׁרָאָם אָוּן רַיְזָ ...

וּוּאוּ קָאָנָטָ שְׁרִיעְבָּטָ שְׁמַטָּאָמְלָעָנְדִיקָ פָּאַלְיָאָנָטָן וּוּעָנָן יּוּמָס אֶ וּוּזָן,

די גאנצע חכמה פון תלמיד-חכם באשטייט אין אומקלארן געדענק!
און דארט, וואו אונדזער משהן געניגט אין די לוחות א קריין,
מווע דער דיעטשער מיכל פארשריבען א גאנצען פיבער-שאנק!
וואו העגל בויט א גאנצען טורעם אויפֿ שלמה המלכם אין שפאמּ,
און שאפֿענזהויער איז מ Kapoor אין זוקט זום גראכישן פארנאמּ
און גטע בעלאנדזשעט אכציך יאָר זום גראכישן פארנאמּ
און פֿאַרְבֵּלְאַנדזשעט צו אָ גְּרוּטְבָּעָן אָוּן צו מעפֿיסטָאַ-שָּׁכָּל...
וואו ניטשע נאָכָּאַמְּעָנְדִּיק מְאַנְטָעָן אָוּן לאַ-דְּאַשְּׁפָּקָאָ, אָוּן אָ גָּאוֹן,
און ער בלענדט די עלייטע מיט זאָרָאַטְסְּמָרָאָס ווְאַנְיָינִיקָן קוּוָּאַטָּש!
וועיל אלֶאָז, וואָס דְּיִיטְשְׁלָאָגְּדָאָ שאָפְּט אָוּן זִיצְּפָּלְיוּש אָוּן שְׁגָעוֹן,
און זְיַעַר ווּמְנַשְּׁאָפְּט — אָוּן שְׂוֹוִיְּסִיק סְאָפְּעָן פָּוּן אָ קְלָאַצְּנוּעָגָעָר,
אָ טְרָאַטָּש!

ニישטאָ בְּיַי זַי, פֿילְאָט, צו שוינען וואָס! וווער שוינט פֿאַרטְרִיקְנַט גְּרָאָז?
אויף זְיַעַר חֲרָבָּן ווועט קְיַיְן מענטשלעָר חָרָץ נִישְׁט ווְיַיְנָעָן —
אָ, מענטש, צַי בְּיַסְטוּ נָאָר אָ צְוּוֹיְפּֿסְמָלָעָר מִיט אָ נָאָז?
פֿאָר אָ מענטש מווע דָאָךְ דָאָס מענטשלעָכָּע עֲפָעָם מִיְּנָעָן ...

פֿילְאָט! אַמְּעָרִיקָם הָעָלָד! דָאָס מענטשלעָכָּע מווע האָפָּן
הָעֶבֶרְן בְּאַטְבִּיט,
וְוי יַעֲדָע בְּלָוּם מווע האָפָּן ווּלְכָע נִישְׁט אָוּן פֿאָרְבָּן,
דָאָס פֿאַרְבְּלָאָזָע גַּעֲפָוְנָן מִיתְן נָאָפְּלָ צוּם שִׁימְעָר צִוְּתָ,
דָאָס מַעַג אָוּן אַלְעָ צִוְּתָן אַוְמָקְמָעָן אָוּן שְׁטָאָרְבָּן!

און לאָז זְיַעַר זְקָנִים, פֿרוּיְעָן, קִינְדָּעָר, וְוי וּוּרִים אַיְנְגָרָאָבָן
די קָעָפָּן אָוּן צַעְמָאַלְעָנָע צִינְלָזְאַמְּדָן אָוּן אַוְנְטָעָר חֲרָבָן-אַשְׁן,
און לאָז זַי ווְיַיְנָעָן אָוּן קְלָאָגָן אָוּן יַאֲמָרָן אָוּן קְרָאָעָן וְוי די רָאָפָּן,
גַּעֲדָעַנְקָעָן סְטָאַלְיִינְגְּרָאָד, גַּעֲטָאַנְגְּרָאָד — אָוּן מִיט זְיַעַר יַאֲמָעָר
וְוְאַנְדָּזָעָר וְוְאַנְדָּזָן וְאַשְׁן ...

IV

עם קוקן אויפֿ איניך, אמעריקעט פילאָטֶן, פִּיראַמֵּידֶן שאָרְבֶּנֶם
מייט אוינָגַן לְעַבְּדִיקַּ-פָּרְשָׁאַטְּמָעַנַּע פָּוּן קְבָּרִים!
עם שטרעַקְן זיך צו אַינְיך דַּי הַעֲנֵט פָּוּן מִילְיאַנְגַּן צַעְבָּרְעַנְטָע,
צַעְפָּרְעַגְלָטָע סְקָעַלְעַטָּן

אוֹן מַאֲנָגַן דַּעַם טָאגַן פָּוּן נְקָמָה —

עם קוקן צו אַינְיך פָּאַרְמָאַרְעַטָּע פָּעַלְקָעָר פָּוּן אַיְירָאַפְּעָ
אוֹן פָּאָר אַ פְּלוֹיך צו אַינְיך שְׂטָעַלְזַן זַיְדָם לְעַבְּנַן אַיְזָן!
פָּאַרְחַילְכַּט דַּאֲם נַאֲצִי-לְאַנְד מִיט אַוְיפְּרִיכִּסְן, אַיְן שְׁטוּבָה אוֹן גְּרוֹזָן
צַעְפָּלְאַטָּעָר אַיְבָּעָר דַּעַר בְּלַעַקְאַזְטָן-זְוֻעָלָט דַּי אַוְיְמַגְעַשְׁטָעַרְנָטָע
דַּעַרְלַיוֹזָעָר-פָּאָן!

אוֹן קָעָגַן יַעֲדָן ...

אוֹן קָעָגַן יַעֲדָן גְּלִיתָ, גַּעֲפָאַנְצָעָרָט אַיְן שְׁטָאָל אוֹן אַיְזָן
וּוְעַט זיך בְּיַיְדַּר אַ דּוֹד בְּאַזְוּזִין,
אוֹן אַיְן יַעֲדָר וּלְגַעַר-דִּיְיָ, דַּעַר פְּשָׁוֹטָעָר, גְּרוֹיעָר,
וּוְעַט דַּעֲרַשְ׀יַינָּגַן אַן אַיְזָעַנְגַּעַר!

אויפֿ די קברִים פֿון די המַנְס

(פֿון די מַדְבֵּר-פִּילְדָּעַי)

אויפֿ די קברִים פֿון די המַנְס
וּזְאַקְטָן נִישְׁתָּקִין גֶּרְאֹזָן.
אויפֿ די קברִים פֿון די המַנְס
וּזְוִירְבֶּל-זּוֹינְגַּט, יְרָגּוֹן . . .

שְׂטוּבִּן-גַּעֲפְּלָעַן. לִיְמֻעָן גְּרוּיעַ.
זָאַמְדָּן קִיטָּט דָּעַר הִימָּל.
צָאָרָן-סּוּוּישְׁטָשׁ פֿון תָּהָו וּבָהָו,
„אַלְיאָרָם“ צָום רִימָל.

הַגְּנַעַר-אַוְגָּן פֿון שָׁאַקָּאַלְן
פִּינְקָלָעַן — וּוַיְלַדְעַ שְׁטָעָרַן.
שְׁדִים פְּרָאָזוּן מַאֲסְקָן-בָּאַלְן,
רוּחוֹת וּוּעַלְתָּן קָעָרַן.

הַפְּקָר הַאֲוּקָעַן זְיוּעָרַע לְאַגְּנָעָרַם,
קְלָאָעַן-טָאָנַן אֵין טָאָלַן.
וּוְ די עַכָּאָם פֿון די גֶּרְאָנָעָרַם
וּוְאַלְטָן בִּינְגָעַר מָאָלַן.

אוֹן קִין זָכָר נִישְׁתָּקִין פֿון בִּינְגָעַר,
לְאַגְּגָן פָּאָרְפּוּלְט, מְחַשְּׁבָותָן.
קִין נֶר תָּמִיד . . . סְקָומָט נִישְׁתָּקִין גַּעַר
דָּא אוֹיפֿ קָבָר אַכְּבָות . . .

אוֹיפֿ די קָבָרִים פֿון די המַנְס
וּזְאַקְטָן נִישְׁתָּקִין גֶּרְאֹזָן.
אוֹיפֿ די קָבָרִים פֿון די המַנְס
וּזְוִירְבֶּל-זּוֹינְגַּט, יְרָגּוֹן . . .

יעזר

(דעם דיכטער ליווויק
צו זיין "נס אין געטאג")

.8.

איך בין נישט מער פאעט, איך בין נישט מער עסטעט.
איך זונגע צוואםען מיטן ווינט : — „על חטא“!
און מיט פארוועלקייטע ביימער יאטער איך בקול רם :
„בושנו מפל עט !“

אין מײַנע אוייערן קלאנן נאך די פאליעם פון ים,
פאָר מײַנע אויגן צאָפֿלַט נאך אִין רוּיךְ דער פֿלאַם
פֿון אונדזערע יישובים, שטטעטלעך, אִון שטטעט ...
און מײַנע ליפּן קָאָרטשען זיך דריי מאָל אַ טאג
אין שפֿוך-חמתך-געבעט.

איך שעולט ?

ניין ! יעדע רגע וואויג איך די וועלט
אויף דיבּן, אל נקומות, וואג !

א, מלך! דאם ליד מײַינָם, אִין אַ שְׁרֶפֶה דֵּיק וּוֹאֲרַשְׁעַ צָעְגָּלִי עַמְּ,

עמְּ

זינג

דעם צארן

פֿוֹן לְעַבְּעַדְיךָ פָּאַרְשָׁאַטְּמָעָנָעּ,

פֿוֹן לְעַבְּעַדְיךָ צְעַטְּרַאַטְּמָעָנָעּ,

פֿוֹן לְעַבְּעַדְיךָ פָּאַרְבְּרַעַנְטָעּ,

פֿוֹן קוּבְּלִיעָם בִּיּוֹנָעָרּ צְעַסְמָאַלְיָעָטָעּ,

אוֹמְדָעַרְקָעַנְטָעּ ...

און טראָג זַי צַו הַעַלְּ-פָּאַלְזִיכְּטָעָנָעּ, וּוַיִּסְ-גַּעֲגִירִיטָעּ טִישָׂוּ

פֿוֹן בְּלְשָׁאַצְּרָ-בְּאַנְקָעָטָן —

און לאָזָן זַיְךְ שְׁרִים מִיט דָעַם טֻרְפָּקָן רִיחַ זַעַטָּן.

זינג דעם לעצטן ווילַן

פֿוֹן אוֹמְשָׁוְלְדִיךָ צְיעַשְׁאַסְמָעָנָעּ, צְעַשְׁיַנְדָעָנָעּ,

איַן

לְעַצְתָּן

פִּינְ-זַוְעָגּ

גַּעַפְּאַנְגָּנָעָנָעּ,

וּוַיְ שָׁאָפּ גַּעַבְּנְדָעָנָעּ.

איַן מַאֲרְגַּן-גָּרוֹיִ, מִיט לעצטע אַטְעַטְמָס פֿוֹן נַעַחַנְגָּנָעָנָעּ,

דָעַם יַאֲמָעַר פֿוֹן דָעַר תָּלִיתָ.

זינג דעם צָאָרָן פֿוֹן גַּעַיְאַגְּטָעּ, גַּעַפְּלָאַגְּטָעּ אִון עַנְדָלָעָךְ —

(שְׁעַנְדָלָעָךְ!)

איַן וּוַיִּסְלָל דָעַרְטְּרָוְנְקָעָנָעּ.

די וּוְאַגְּלָ-שִׁיפְּןָ, מִיט אוַיְגָן צָוּם נַאֲנָטָן בְּרוּגָן,

איַן

יַמְעַן

שְׁוַיְמַנְדִּיקָעּ

אוֹן

אַן אַ

וּוְעָגָן.

וּוַיְ עַלְעַנְדָעּ

שְׁטִיְינָרָ

פָּאַרְזְּוָןְקָעָנָעּ.

ריִיס אִין זַיְן הַוְּדַ-הַדְּ-מַאֲנָטָל קְרִיעָה !

זינג די עלענדע מיט געל-צעהיצטער הייטן פון טיפוס-פיבער,
וועס זוכן אין חורבות, אין רازוּן, אין קעלערם, אין גראיבער
אַ שווֹן ...
וועס זיינער אײַנץיך האָפֿאָזְן-גוטס
אוּדוּ די קראָאנקע גליינדייקע הווּט,
וועס בעטלט מיט צעפֿאַלענע לִיפּוּן: — ברוּיט! ברוּיט! ברוּיט!

די פֿאָרוֹוָאנְדָּעַטָּע, אַן וואָסֶעֶר די וואָונְדָּן אַרְמוֹצְוֹוָאַשָּׁן,
מיט בלוט-אָזְנְמָאָרְךָ פֿאָרְקְּלִילְּסְטְּעַרְטָע, גַּאלְדָּעַנָּעָ פֿרְוּיעַן-קְעַפָּ.
פֿאָרְאַלְּזְוִירְטָע, וועס שְׂפִּירְנְגָּעָן אַיְבָּעָר בְּרַעֲנַעְנְדִּיקָּעָ טְרַעָּפָּ
אוּן פֿאָלָּן אַין גְּלָאָזְנוּעָם פֿאָרְמוֹטִימָעָט אַין אַשָּׁן.

זינג דאס לֵיד פּוּן זְקָנִים מיט זְוִילְפֿער-פֿערְד אַן גְּלִיעַנְדִּיקָּע אַוְינְגָּן,
אוּן מיט שְׂטִינְגָּעָר, ווי פרְיַילְּיאָנְטָן, אַין צָאָרְעַנְדִּיקָּע הַעֲנָתָן.

זינג דעם ווּיַּסְ-בְּלוּיָּעָן בְּרִילְיָאנְטָן
פּוּן אַ יְדִישְׁעָרָר פֿרְוּעַן-הָאנְטָן
צְעַפְּינְגְּקָעַלְטָגָעָן גְּעַפְּלוֹיָגָן
אַנְטְּקָעָגָן אַ שְׂוֹנָאָס אַ טְּמָאָנָק —
זינג דעם לעַצְמָן גְּלִי פּוּן אוּר גַּעַדְאָנָק.

זינג די נשמה יתרה אַין פֿניַעָר.
פֿאָרְשְׁמָעַלְעָן, אַלְעָן וועס טְבִיעָר, אַין דעם לֵיד,
אוּן מִיטָּן בְּלֹוט פּוּן זְכָרָה זִיד אַן זִיד ...

זינג מיט זְקָנִות דעם „גָּאַטָּ פּוּן אַבְרָהָם“ אַוְיפָּ בְּרַעֲנַעְנְדִּיקָּע לִיפּוּן,
די מִילְּיאָנְעָן פֿאָרְלָאַשְׁעָנָעָ שְׁבַּת-לִיכְטָ, די הַבְּדּוֹת, וועס צְאָנְקָנְדִּיקָּעָ כְּלִיפּוּן,
אוּן די וועס צְאָנְקָעָן, ווי הַבְּדּוֹת, אַין גָּאַזְ-קָאַזְמָאָטָן,
אוּן די, וועס בעטָן אוּפָּ זִיד דעם טוּיט, גַּעַמְאַטְעָרָט אַונְטָעָר קְרָאָטָן.

א, צינד מיט דעם ליד אונדזער נר תמיד אן
בײַ א שוועיגנדיק אָראָפֿגעָלְאָוּטָעָר פָּאוֹן
אריבער דעם ברודער-קבר פָּוֹן אונדזער עליוט —
זינג פָּה-נְקָבָרָס, זינג בלומען, צעגלייטע,
און אשן, פֿאָרְפִּיך ווַיְידָעָר אוּפֿגָּעְבָּלְוָעָן,
די וואנדער, וואס הײַם: צִירְנֵיאָקָאָוּ, קְלָעְפְּפִישׁ,
זָאנְצָן אָוּן זִיגְעַלְבָּוּס —
דעֶרְהַיְיב זַיְ אָוְפִּיךְ דִּין פְּלִיגָּל, טְרוּוִים!

דעֶרְהַיְיב די מאמע-אָרְעָמָס צָום הַיְמָל מִיט קִינְדָּעָר אִין פְּלָאָם,
און זינג זַיְעָר צָאָרָעְנְדִּיק ווַיְיָלִיד אִין די טְפִילָות פָּוֹן מִין שְׂטָאָם.
די משָׁהָלָעָן, די שלְמָהָלָעָן — אִין די גַּעֲטָאַתְהָוּמָעָן,
די רְבָּקָהָלָעָן, די רְחָלָעָן — וואס בלְאָנְקָעָן יָיךְ אָוּן נְיוּטָן,
זַיְ מְצַיְּלָה די יְתָוִימָלָעָן פָּוֹן פֶּלְ המִינִּי סְדוּמָעָן,
די פֿאָרוּאָגְלָטָעָן עַופְּהָלָעָן אָוְנְטָעָר די פְּלִיגָּל פָּוֹן טְוִיט ...

געפִּין פְּרָצָן עַרְגִּיעַ אָוִיפִּן גַּוְשִׁיבָאָוּ, אִין קְבָּרִים-שְׁטִיבָּל פָּוֹן דָּעָר גְּמִינָן,
צי אִין זַאְקְמִישָׁן גַּאֲרָטָן, אִין דָּעָר גַּעֲדִיכְטָעָר שָׁאָטָן-אָלִי, גַּעֲהִילָּת
אִין אָגְרִיךְעָרְנִינְגָּן,
דעֶרְמָאָן, זַיְ אָפְּאָרָאָלָעָן, דָּאָם לְעַצְמָעָן לְיָד אִים,
און זָאגְ: — עַם בְּרָעְנָעָן דִּינָעָן חִסְדִּים!

געפִּין בְּיַאלְיקָן מִיט זַיְן מַתְּמִיד אִין אָפְּרָעְנָעְנְדִּיקָעָר קְלוּזָן,
און לְאֹזֶן זַיְיָפִּן מִיט די סְפָּרְ-תּוֹרָות פָּוֹן גַּעֲטָאַת אָרוּוִים
און שְׁטָעָל זַיְ נִישְׁטָאָפָּה, אָוּן פְּרָעָגָן נִישְׁטָאָוָהָהָן,
וּכְיַלְ פְּרָעָנָן הָאָטָן נִישְׁטָאָמָעָר קִיּוֹן זַיְן.

און די, וואס רְוָפָּן צָו בְּרָעְנָעְנְדִּיקָעָ סְקָעְלָעָטָן: — שְׁוּוּנִינָן, רְוָעָ, רְוָעָ ...

דו זינג מיט מיר, מלאר, איבער זיינטער קעפּ א תוכחה-שבועה,
צינד אן מיט דינן ליד איבער זיינטער קעפּ דאס שוואָרצעּ ליכט,
דאָס חַרְבַּ-פִּיעַר ...

און גיב מײַן טראָפּן האָרֶץ צוֹשְׁטוּיעַר
זוּ אַלְעַ דֵּי, ווּאָסּ האָפּן אַיְן דַּי עַלְנְטַע טַעַג פִּין „וּוִידָּעַשְׁתָּאנְד“
אַרוּפְּגַּעַזְעַטּ צְרוּרִיךְ דַּי פַּאֲרַשְׁעַמְטַע קְרוֹוִין
אוּפּ דָּעַם גַּעֲפָאַלְעַנְעַם קָאָפּ פָּוּן מַיְּין לאָגָּד.

און הייב אונדזוער טריינער, ווי בלײַכְעַ הַימְלָעַן אוּפּ,
און איבער פַּאֲרַלְאַשְׁעַנְעַ פְּלוּגֵל פָּוּן בְּלַאַסְעַ מַאְרְגָּנָם, אַרוּפַּת,
דעָרָהַיְבַּ דַּי נְשֻׂמוֹת פָּוּן אַיְבָּיקָן גַּלְגָּוְלִים-לוּיָּף —

„פָּאָר אַונְדְּזַעַר פְּרִיאַהַיִת אַוּן פָּאָר אַיְעַר“ —
אַוְאָרְשַׁע אַ גַּעַלְיִיטְעַרְתָּם, אַ דַּעְרָהַיְבָּנָם, אַ יְרוּשָׁלָיִם פָּוּן פִּיעַר!

זו די ארכיטעקטן מיט די גאלדנען פראיעקטן

מיטן הארכיזער העלען,
דעך ערשותער לעווערין
פון מינגען ליאדר —
אויפַן חובַן פון ווארשע,
אייר געפּוֹרט-שְׁטָאָט

איילט זיך נישט מיט די פראיעקטן פון בווען,
AIR האט נאך קיין נקמה נישט גענומען,
און קיון שום פונדאמענט וועט נישט אַינְשְׁטִין
אויף די זידנדיקע בלוטן פון מיטן פאלק.

לאזט אויסרווען די ביינער. לאזט אַפְּקִילֵן די אשן.
לאזט צורו די זאמדן אויף די הייליקע קברים.
באיירט נישט מיט קיון RIDUL. וועקט נישט מיט קיון קעלנייע.
מיטן בית-עולם האט נישט נויטיך אַיעַרְעַע עקספֿערִימַעַנטן,
און גענוג גרים איזו מיטן ערעד פאר ניע פונדאמענטן.

עם גלייט נאך דער צאָרֶן אַין די צעפראָכְעַנָּע ציגל. אַין ליימ אַון
אין שטיינער צעפרענטע.
עם בלאנדוושען נאך פֿאָראָכְלַט די שאָטַנָּס פון צעגּוֹלְטָע היימען
מייטן קינדיישן — "מאָ" ... אַון "מאָמע" ... נישט פֿאָרְעַנְדִּיקְט*)
און דערציילט מיר נישט: "נקמת דם יְלֵד קָטָן עוֹד לא ברא השטן" —
אין טאג, אין גערעכטן, מוז מען דעם שטן שעכטן ! ...

AIR זענט נקמה שולדיך
און מען בוועט נישט קיון מקדש מיט שולדיך הענט —
דאס זאג איך בקול רם,
דאס ווֹאָרֶן איך דעם גואָל הדם !

*) די שורה — פון ביאָלִיך ; ווי אויך די העפּראָאַישׁ שורה.

ווער בעט פון איניך פראיעקטען פאר ניע בתיתפילה?
דאס בייטערע צארכלאן פון מינע גומסימ וועט פארטויבן די זיסקייט
פון איבערע זילבערגן ארגלאן.

אוֹן דַי אָפָעֵנָה מִילְיאָרֵד פּוֹן אֲבִיעָרָע טְוִיזָנְטִיקָע כָּאָרֶן
זַיִן וּוּלְן נִישְׁתָּאִיבְּרָשְׂרָיְעַן דָעַם יָאָמָעָר פּוֹן מִינְעָה מַתְּהִים צָו חֲצֹות.
אוֹן מִילְיאָנָעָן פְּלָעַמְלָעָךְ אַיְן וּוְאַקְסָעָנוּ לִיכְתָּבָה וּוּלְן נִישְׁתָּאִיבְּרָפְּנָן
די פְּיִירָן פּוֹן דַי קָאַלְךְ-אוֹוֹנוֹס פּוֹן טְרָעַמְבְּלִינְקָא אוֹן מַאִידָּאָנָעָךְ ...

איך הappe געזען א סך גאלדענע קופאלאן אין אויע,
אוון בלינדע, וואס קומען מיט לאנגע, טאנפנדיקע שטעהן,
אוון מיט אויסגעשטראקטען, בליכען ליפן
אוון קושן די שטוויפן אויף דעם גלאנץ ...

איך זאלט אפילו אלע חרכות אויפבויען מיט גאלדענע קופאלאן,
און מיט מאַרמאָר קאַלאָגָען, ווי די טעטפֿלען פון אלטען גרייכענלאָנד,
וועט איך נישט אַיינשטיין די זידנדיקע בלוטן פון די לעבעדיק-
פארשאטענע ...

די „עַמְפִירְבִּילְדִּינְגֶּן“ אונז די קונגסָטְווֹוִיטְרִינְעָם פון „פִּיפְּטָעוּוּנְוּ“, זוי האבן נאך קיון אבל נישט געטְרִיאַסְט.

און פויעט מיר א ווארשע פון „עמאפער-בילדינגן“, און אין יעדן פענצעטער א רענגבוונגידקע קומט-זוויטריינע, זי וועלן זיך וואקלען ווי שיבורים, זי וועלן נישט אַנְיָנְשְׁטִין אַוִיפּ דֵי זִינְדִּיקָע בְּלוֹטָן פָּוּנִין פָּאַלְקָ... .

צוילט מיר נישט מײַנע פֿאָרְבֵּלְיְּבָעָנָּעָן צָאָן-קְדָשִׁים,
ニישט איר האט זי פון די וועלפֿישׁע ציון
מציל געווען,
ニישט איניך וועל איך מײַנע סודות ליפֿערן,
דעם ששים-רפֿוא אַנטְצִיפּֿעָן ...

עם בלאנדזשיען גע-זונד נעכט מײַט פֿאָרְשָׁעָמֶטָּעָן תְּפִילָהָת, ווי מיט
קרויינען אויף פֿאָפְּלוֹטִיקְטָּעָן קעפּ,
און וועלכּע נאלדענע פֿבּוֹדְ-שְׁטוֹלָן קענט איר פֿאָר זי אַין אַיְלָעָנִישׁ
בּוֹיעַן?

איך זאל איניך דעם גורל פון מײַנע קדושים פֿאָרְטְּרוּעָן?
אויף וועלכּע הייכּן וועט איר אַרְוִוְשָׁמֶטָּעָן די מזבחות,
או זי גאנצע ערְד זאל זען די געהיליקטָע האנט
פֿוֹן גוֹאַל חדָם! ...

דאַס אַיְזָן פֿאָר דעם קִינְדּוֹשָׁאָל אַיז נַאֲךְ נִישְׁט אַוְיְסְגָּעָרָאָפּּן
פֿוֹן דָעַר עַרְד,
און ווער וויסט וויפֿיל מָאֵל אַיר וועט נַאֲךְ די וועלט בְּאָנְגִּילִיקָן מִיט
שְׂכִירָה-שְׂטְּרִיךְן,
איידער אַיְיעָרָה האַמְּעָר וועט מײַן צָאָרָן אַרְיִינְשְׁמִידָן אַיז חַלְףָּפּּן נְקָמָה ...

די פֿאָרְבְּרָעְכָּעָר אַטְעָמָעָן נַאֲךְ די בְּלוּעָ זְעָפְּרָן פֿוֹן מײַנע הַימְלָעָן,
זַיְ טְרִינְקָעָן נַאֲךְ דָאַס אָוְשְׁוָלְדִּיקְ לִיכְטָ פֿוֹן מײַנע גַּנוּעָן,
זַיְ פֿאָרְגִּינְסָן נַאֲךְ דָאַס אָוְשְׁוָלְדִּיקְ בְּלוֹטָ פֿוֹן מײַנע בְּרִידָעָר, שְׂוּעוּמְטָעָר,
און אַיר אַלְיָין פִּירָטָ נַאֲךְ וּבָחוּם, וּאַס מִיט די פֿאָרְבְּרָעְכָּעָר צַוְּמָאָן ...

אַיְלָט זַיְ נִישְׁט מִיט די פֿרְאַיְעָקְטָן פֿוֹן בּוֹיעַן,
אַיר האט נַאֲךְ קִיּוֹן נְקָמָה נִישְׁט גַּעַנְוּמָעָן,
און קִיּוֹן שָׁוָם פֿוֹנְדָאַמְעָנָט וועט נִישְׁט אַיְינְשְׁטִין
אויף די זְוִינְדִּיקְעָ בְּלוֹטָן פֿוֹן מײַן פֿאָלָק.

בּוֹיְ-אָרָק, אָפְּרִיל, 1945.

פרענקלין דעלאנא רוזווערט

.א.

... טרויער ... און נzechon.
א זיגער-מארש אין טרויער.
ס'איז אונדזער הארי צעפראכן
און שונאָס פעסטונג-מייער ...
צעשמעטערט ליגט דער שונא —
דער פאנצער און די שאנצן;
דאך זעט מען נישט קייז בעליךער,
יובלענדיקע, טאנצן.
אין טרויער אונדזער פאנגען,
די אקט-און-פערצייך שטערן.
דער טאג פון שונאָס חורבן —
ער קען נישט שטיילן די טערן ...

.ב.

עם איילן אונדזער אַרמיינען
אין בלוטיקן וועג אויפ בערליין.
אין אַילעניש קומט-און אַ פרילינג
מייט בליטן און קנאָספּן און גראַן.
און בלוי זייןען חימלען און לוייטער,
נאר קאָלט ... און קאָלט שיינט די ווּן.
קאָלט ליגט ער אין אַרְון, אַ טוּיטער,
אַ שווינגר ... אין ערגייז פֿאָרטוֹן.
לויה און אַרְון און נפְּטַר
פארלאָזֶן דָּסֶם ווּ יִסְמֵעַ הוּוּן :
יאָ, פרענקלין דעלאנאָ רוזווערט —
ער אַילט די אַרמיינען פֿאָראָים !

נוו-יאָרכ.,
15 אַפְּרִיל 1945.

אַיְר ווּעַט אָוִיפְשְׁטִין . . .

אַיְר ווּעַט אָוִיפְשְׁטִין פֿון דֵי אַשְׁן,
אוֹן פֿון שְׂטוּבֶּה צֻעַשְׁטְּרִיךְטֶן אַין ווִינְטֶן.
יַעֲדָעַם שְׂטוּבְּעַלְעַ וּוּלְ אַיךְ ווֹאַשְׁן,
וּוִי אַמְּאַמְּ ווֹאַשְׁטַ אַיְר קִינְדֶּ.

אוֹן דֵי בְּלוֹטֶן, וּוִי רְוַבְּינָן,
וּוְאוֹ אַיְר הַאַט זַי נְאָר צֻעַטְרִיךְפֶּט.
יַעֲדָן טְרוֹצָפֶן וּוּלְ גְּעַפְּגָנָן,
אַפְּגָנָהִיטֶן, וּוִי הַיְלִיךְ שְׁרִיפְטֶן.

אוֹן דֵי אַטְעַםְסֶם אוֹן דֵי נְעַפְלָעַן,
אוֹן דֵי טְרָעָר, אַין תָּחָם פֿון יִם,
אוֹן אַין זַעַפְּרִיךְ דֵי נְשָׁמָה —
אַיְסְגָּעַטְוּכָלֶט, אַן אַ פָּגָם !

אַיְר ווּעַט אָוִיפְשְׁטִין, אַיְר ווּעַט אָוִיפְשְׁטִין,
חַרְוָב אַיְז ... נֵי שְׂטַ מְיַן גְּנָאָד !
וּוְאַסְעָר, פְּנִיעָר, ווִינְטֶן אוֹן גְּרוֹוִישְׁטִין,
שְׂטִיעָן גְּרוּיָט צֹ מְיַן בְּאַרְאָת !

אַיְר ווּעַט אָוִיפְשְׁטִין, וּוִי מְלָאָכִים,
אַפְּגָנָהִיטֶן ווּעַט זִיְן דָעַר טְוִוִיט !
אוֹן דֵי שְׁרָעָק אַיְז בְּטַל נְאָך אִים ...
קוּמָט, וּוִי לִיכְטָמָ, אַין זָוֵן פְּאַרְטְּרוּוֹיט.

אַיְר ווּעַט אָוִיפְשְׁטִין פֿון דֵי אַשְׁן,
אוֹן פֿון שְׂטוּבֶּה צֻעַשְׁטְּרִיךְטֶן אַין ווִינְטֶן.
יַעֲדָעַם שְׂטוּבְּעַלְעַ וּוּלְ אַיךְ ווֹאַשְׁן,
וּוִי אַמְּאַמְּ ווֹאַשְׁטַ אַיְר קִינְדֶּ.

טִוִּיטְשׁ-וּרֶטְעֵר אָוֹן דַּעֲדָקְלָעָרְגָּנָגָן

ב אָרָא — דַּי בָּמֶק פָּאָר אַדְוָאָקָאָטָן.
אַיְן פָּאַזְוּר גַּעֲכְתִּיקִיְּשִׁטְ-פָּאַלְאָצָן.
ב אָש, ב אָשָׁן — דַּיְנִישָׁן.
ב וּכְוֹ, גַּעַב וּכְבָעַט — אַוִּיסְבָּרוֹךְ פָּוֹן
קַאנְגָּנָגָן-לְגָנָל.
ב עַל וּוּוִיל — פְּרָאַלְעָטְשִׁירְשָׁעָר
קוּוֹאַטְמָאָל אַיְן פָּאָרְיוֹן, וְאוֹנוֹגָאָרְטָן פָּוֹן
וְיִדְיָשָׁן חַאָרָאָפְּשָׁנָיָק אַוְן אַוְמְפָאָרָן
מְעַלְלָעָן פְּלוֹיכְטָלְגָּן.

ב לְמַה — פָּוֹן אַוִּיסְדָּרוֹךְ: תּוֹלָה
אָרֶץ עַל בָּלִי מַה — דַּעַר בָּרוֹא הָאָט
אַוְסְגָּהָאָנָגָן — דַּי עַד אַוְתָּה גָּאָרָה
ニְשָׁתָּה, ד. ח. אַוְףָגָעָזָן, וְוָסָם מַעַן
קָעָן זַוִּי נִישָׁת בָּגָעָמָעָן מַיִת דַּי
חַוְּדָרְדִּיקְחָוָסִים.
ב רַזְתָּן — אַלְמָאָר אַוְן בְּנוּרְ מַעַם-
טָמָעָנָט.

ג עַחַוְקָ, הַוְקָ — גַּעַהְיָלָךְ, שַׁאֲרָקָעָר
קַנְאָלְ פָּוֹן קַאנְגָּנָן.
גְּרָזָן — צַעְבָּרְאָכְבָּעָן צִיגָּל אַוְן
דָּאָם — אַיְנוֹגָן אַנְדָּרְעָעָן חַוְּרָבָן-בְּרוּבָוָאָרָן
קִינְסְטָלְעָרְקָאָפְּיָיָעָן פָּוֹן מַאְנְטָפָאָרָן
נָאָמָן, אַיְן פָּאָרְיוֹן.
חַבָּ, חַב — גַּוְיָן נָאָךְ, נָאָךְ... פָּוֹן אָ
תְּלִמְדוֹדְיָשָׁר לְעַגְנָדָעָן.
ה אַרְבָּסָן מִיטְשִׁיְנָקָעָן — נָאָךְ
צִיאָנָאָל-דַּיְנָטָשָׁוּשָׁ מַאְכָל.
וְאָלְעָבָרְ אָד — הַעַלְדָּ פָּוֹן מִיצָּזָה
קֻעוֹמָשָׁעָם אַפְּאָעָם. צַעְנָרָאָלָעָם
סִימְבָּאָלָעָם פָּוֹן מִיעָקָעָוָתָשָׁא
דַּעַנְמָאָל אַיְן פָּאָרְיוֹן.
וְעָדָן — אַלְ-אַינְדִּישָׁע הַיְּוּלְקָעָן
שְׁרָוְפָטָן.

ז אַמְּעָקָ — דַּעַר פְּאַלְאָצָן פָּוֹן דַּי
פְּוּלִישָׁעָמָלִים אַוְן פְּלָעָוָונָטָן,
דָּאָם וְאוֹנוֹגָאָטָן פָּוֹן לְעַצְמָן פְּוּלִישָׁן
פְּרָעוֹידָעָן, וְוָסָם הָאָטָפָרָאָזָט
וְוָרָשָׁע תִּוְּפָהָפָה וְוַיְיָ דַּי מַחְמָה הָאָטָפָה
אַוִּיסְגָּעָרְפָּאָכָן... .

ז אָרָאָסְטָרָאָ — פְּוּלָאָזָאָף, רָעָלָי-
גַּיְאָסְטָ-לְעָרָרָ, עַרְשָׁטָעָר בְּבָיאָ פָּוֹן דַּי
פְּרָתָהָים, וְוָסָם הָאָטָפָרָזָה וְוַיְיָ אַנְטָדָעָקָט
דָּעָם לְלוֹוִוָּן אַיְן אַיְן גָּאָט, מַיִת אָ
עַרְךָ 2500, וְאָרָרְ צְרוּיקָן.
ז שָׁגָן דַּיְיָ — גַּרְוּסָעָ פְּרָאָנָן-
צְוִוְיָשָׁע רַעֲלִגְיָוָעָ אַוְן מַוְיָּטָעָן
רַוְשָׁע הַעֲלָדָיָן, אַיְן מַיְידָל, וְוָסָם

אַחַ אַסְפָּעָר — דַּעַר "איְבִּיקָעָר יִידָּר"
פָּוֹן דַּעַר קְרִיסְטָלְלָעָכָר לְעַגְעַנְדָּע. דַּעַר
"איְבִּיקָעָר וּוְאַנְדָּרָעָר".

אַלְיִיְעָן — אַיְן וּוְרָשָׁע הַאָפָן דַּי
שְׁעַנְסְטָעָ צְוּוִי הַוּוּפָט-גַּרְשָׁמָן גַּעֲהִוִּסְן
אַלְיִיְעָן: יְעַרְוּזָאַלְמָעָר אַלְיִי אַוְן
אַוְיָאַדָּאַוְועָר אַלְיִי.

אַבְּטָחִיחָן — דַּעְרָמִינְטָעָן, אַפְּרָאָ-
טָעוּוֹן.

אַבְּקָעָטָע — אַגְּפָרָגָעָן, אַוְסְפָּאָרָשָׁוֹן.
דַּי פְּאַלְיָצִיְּוִי-קְאַמְּעַנְדָּאָטָרָ פָּוֹן פָּאָרָוִי-
פְּלָעָגָשׁ שִׁיקָּוִן אַיְרָוִן אַתְּאָטָמָן אַוְוִוָן-
צְוּפָּאָרָשָׁן וּוְעָרָ דַּעַר פְּלִיכְטָלָגָן אַיְזָן
זַיְוָרָ אַרְבָּעָטָן נִישָׁת אַז אַרְבָּעָטָן
קָאַרְטָע... דָּאָם פְּלָעָגָן וּבָנָן אַיְוָגָעָן
פָּוֹן דַּי גַּרְעַסְטָע אַיְן פָּאָרְיוֹן, וּמְגָלָן, אַז עַר
פְּלִיכְטָלָגָן אַיְן פָּאָרְיוֹן, וּמְגָלָן
הָאָט שָׂוִוָן אַפְּוִילָן, בָּאַקְוּמָעָן וּוְאוֹוִין-
רַעֲכָטָם, הָאָט עַר נִישָׁת גַּעֲקָעָטָם פָּאָרָן
דִּינְגָן דַּרְכָן גַּשְׁרָעָט אַרְבָּעָט צָמָע אַז
שְׁרָעָק בְּנֵי דַּעַר אַרְבָּעָט שִׁילְדָעָט דָּאָם
לִיד. דַּי פְּלִיכְטָלָגָן פְּלָעָגָן זַיְדָן בְּאַ-
מִזְעָנָן צְוּוֹרָעָעָן, וּמְגָלָן אַקְינָן, גַּעַן-
בְּוּרָן אַיְן פָּאָרְיוֹן, פְּלָעָגָט אַרְבָּעָטָן
פְּלָאָגָט עַלְשָׁעָרָן.

אַרְאָן — זַיְבָּן-שְׁטָעָרָן-גַּרְעָפָעָן, וְוָסָם
שִׁינְגָּט צָמָע הַעַלְטָן בְּנָוִס עַקְוָאָ-
שָׁאָר, דַּי שְׁעַבְטָע שְׁעָרָן קָאנָ-
סְטָמָאָלָצִיָּעָן. קְוּקָט וְזַיְקָטָע
אַבְּכָעָר מַטָּדָע צְפָנְדִּיקָעָר שְׁמָעָרָן
גַּרְעָפָעָן, וְוָסָם מַעַן רְוָפָטָן: גַּרְוִיְסָע
בְּעָרָ, אַדְעָרָ גַּרְוִיְסָע בְּעָרָיָן.
בְּאָוָן — אַז אַוְנְמָעָרְשָׁטָעָר שִׁיכְפָּטָן פָּוֹן
אַיְדָוִישָׁע בְּאַדְנָגָעָן. אַיְינָרָ קְוָמָת
אַוִּיסְקָעָרָן דַּי שְׁטוֹבוֹ, אַז צְוּוֹיָטָר —
אַפְּוּוֹשָׁן דַּי פְּגַעַצְמָרָ פָּוֹן שְׁטוֹוִיבָן,
אַדְרִוְתָּעָר — וּוְאַשָּׁן דָּאָם גַּעֲפָעָם,
אַפְּרָעָטָע — קָאָבָן, אַפְּגַעַטָּע —
דַּעְרָלָאָגָגָן צָמָע טִישָׁ, אַזְזָ�וִן. קִיּוֹן
אַיְינָגָעָן טָוָט נִישָׁת דָּעָם צְוּוֹוִוָטָן
אַרְבָּעָטָן.

בְּאַקְשִׁישָׁ — שְׁוֹחָר, לְאַרְחַ גַּעַלְטָן.
אַוִּיסְקָוְוְפְּגָעָלָט, טְרִינְק-גַּעַלְטָן.

אוֹז אַיִן אָ רְעֵלִיגּוּעַן עַקְסְטָאַז, אַיִן
עַזְבָּנְטָן וְאַרְהָנוֹדָרָט, גַּעֲוָאָרָן דַּי
פִּירְעָוִין פָּוָן אָ פְּרָאנְצְסְיוּשֶׁר
אַרְמָוִי אָוֹן צְעַבְּרָאָכְן אָן
אַיְנוֹגָזְזָאָעָרְמוֹתִיךְ אַנְגְּלָנְדְּבָּרְהָאָבָּן
מַאְלָתִ אַרְנְגְּנְגְּדָרְגְּגָעָן טִיף אַיִן
פְּרָאנְקְרִיךְ יְהָדָה דַּי עַגְּלָנְדְּבָּרְהָאָבָּן
שְׁפָעַטְהָרְדָּם מַוְידָל גַּעֲכָפְּטָאָוֹן
פְּאַרְבְּרָעָנְטָמָלִם בִּישְׂוֹפְּ-מַכְּבָּרְוִין.
טַהְרָא נִי פָּל — בָּאַרְיְמָטָרְעָרְמָטָאָפְּ
לְעַנְרָרְטָרְעָמָעָ, דָּעַרְעָהְכָּטָרְעָרְאָיְן
אַיְנוֹרָעָפְּ, אַיִן פָּאָרְרוֹי.
לְאַוְוּרְד — בָּאַרְיְמָטָרְעָרְמָטָאָפְּ
בָּאַרְיוֹזְ, גַּעֲשָׁטָעְ קְוָנְסְטָאָ-אַזְמָלְנוֹגְ אַיִן
דָּעַרְוָעְלָמְתָ, פְּרָטְמָפָּן אַלְטָעְ קְוָנְסְטָאָפְּ
וּוּרְקָ.
לְלִיבְרָטְמָעְ, עַבְּאָלִיטָעְ, פָּרְאָצָ-
טָרְבָּיְטָעְעָ — דַּי דְּרָנוֹן
גַּמְּנָן פָּוָן דָּעַרְגְּוָסְטָרְעָרְפָּרְאָנְגְּזְוִוְזָ-
שָׁרְעָרְעָוְוָאְלְזָעְ, וּוֹאָסָם אַיִן דָּעַרְפָּוְנָ-
דָּקְמָעְנָטָמָפָּן דָּעַרְמָדְעָרְבָּרְגָּרְפָּ-
אַזְיְזָשְׁעָרְגָּזְעָגְבָּגְנוֹן. אַוְיְזָבְ-
שְׁרִיבְןְ אַוְיְףְ אַלְעָ פָּרְאָרְיוֹזְרָמְלָוְחָ-
בְּגִינְוֹם — פָּרְוָהְוִיְתָ, גַּלְבְּוֹחְיִוְתָ,
בְּרִידְעָרְלָעְכְּבִּיקְוִיטְ! אָ.
לְעַזְוַיְ אַיִן הַאֲבָנוֹר — עַרְזָ-
לְעַגְעָן, אַוְסְצִיאְוָנְבָגְגָ — פָּאָרְ-
דִּינְגָטָן לְתָבָתְ דָּעַרְפָּרְאָנְגְּזְוִוְזָ-
גָּצְיָעְ אַוְיְפָן גַּעַשְׁטָמָפָּן קְוָנְסָטָ, פָּאָ-
לִיטְמִיקְ אָ.
מַמְּדָעָלָעְ — בָּאַרְיְמָטָרְעָרְמָטָאָפְּ
זְוִישָׁעְ קְרָבָעְ אַיִן גְּרִיבְיָשְׁן סְטוּלָ-
אָסָךְ בָּאַזְוָצָטָפָּן אַוְיְסְלָעְנְדָרָ.
מַמְּזָדָעָאָ — אַחֲרָוֹרָאָ — מַמְּזָדָא —
דָּעַרְאָלְלִיכְטָמְקָעְרָ, דַּי פְּרָטְיָשְׁעָבָאָ-
צִיְּכָעְנוֹגָגְפָּרְזָן אַלְרָעוֹחְבָּסְטָן, אָחָ-
מְטָלְזָיְגְּמָונְטָ — דְּעַנְקָמָאָלָפָּן
פְּוּלְוִינְדָ, וּוֹאָסָשְׁמוֹתָ אַוְיְפָן וּוֹעָגָפָן
וּוֹאָרְשָׁעָ אַוְןְ פְּרָאנְגָ.
מְטָיְטָן — מִיפְּנִים, לְעַגְעַנְדָן.
אַעֲטָר — מִוּסְטָרָ, לְעַרְעָרָ, רְבִי.
עַטְרָא — אַוְנוֹמָעָר-עַרְדְּ-בָּאָן, סָאָפָ-
וּוּוּיְ.
עַטְשָׁעַט — מוֹסְלָמָאָנוֹשָׁעַט מִקְוָמָ-
קְדוּשָׁוֹ.

פָּרְדִּיּוֹן. אֵין דָּוּרָם עַטְּפָה עַמְּבָּעָר
מִיטָּשָׁאָרְקָעָר תָּאוֹוָה.
קָרָא מַעַסְלָעָם — הַילְצָעָנָע שְׂטָאָנָן-
גַּעַנְוָן צָוּמָרָאָגָן וּוּאָסָעָר.

ק' רעונו נא שאן דלוגא ל-ע-
ו' און קאטוי, באדי עדרזש וע-
ט' עד ענו דיערטשע זורו זא פלא א-
ט' ריכטן פולישן רענאל ציגאנערן
ל-י' זען זונט 182.

רֹוד — בָּאָוּעַגְוָנָג.

ר' נוּטָרְמִי וָאַיְשׁ — דֵי טעַן
מע און צוֹוֶרְשׂוֹת פּוֹנוֹ דַעַט לִידְךָ
(זונט 77 אונטן אַרְיוֹף) זונגען
בענומונט פּוֹנוֹ אַוקְרָאַינְגִּישָׁן דִּיבְּכָרָה
יאַזְאָן גַּעֲכָדָה. אַידְךָ דַעַרְמָאוֹן זונען
פָּאמָעַן מִוּתְדָּאָנָךְ. וּוֹעֶר וּוֹוִיסְטַץ
ערְלַעַבְטַן גַּדְאָ? אַירְךָ פְּקָדָנְשָׁתְאָן
דעַרְ הַיְמָשְׁבָּרְשָׁעַרְ אַוּוֹתְעַנְגְּתָן נִשְׁקָאִיטָן.
אַיךְ גַּבוֹ אַבְּיָעָרְ בְּיַלְדָעָרְ, וּוֹאַיךְ
חַאֲפָגְ גַּעַזְעַן אַוקְרָאַינְגָן יַיְן סַעַטְעַםְ-
בעַר 1939.

רְדוֹדָעַל — גֶּרְאָפָּאָנוֹן, לְאָפָּעַטָּע.
רְדוֹדָעַל אִין פָּאָרִיזָעַר גַּעַמָּא. אָוִוֵּיךְ
חִיסְטָמָרָישׁ פָּאָרִיטִיּוֹדִיקָּוּנְגָּסְקָּהָטָן אִין
שָׁבָּאָרְקָן פָּאָרִיטִיּוֹדִיקָּוּנְגָּסְקָּהָטָן אִין
דָּעַר צִוְּמַת פָּוֹן דָּעַר פָּרָיוּזָעַטָּן אָנוֹן
קָאָמָנוֹן. 1871. אָוִוֵּיךְ אָקָאנְטָן אָנוֹן
טָעַרְן נָאמָעַן: רְוּוּזָלָעַם גַּעַסְלָן.
שָׁחָח — קִינְגָּה. (דָּאָס לְדָר אִיז גַּעַן
שְׁרִיבָּן אִיּוֹדָעַר דָּעַר אַלְטָעַר שָׁחָח אִין
פָּעָרְסָמִיעַ אִין אַרְאָגְבָּעָזָטָם גַּעַוּוֹרָן
דוֹרְךְ דִּי עַלְאָסִים, אִין (1942).
שְׁעָרָי — לִיּוּסְטָעַ, טִינּוּרְסְטָעַ, דָּאָרַטָּה
לְבָנוֹן.

ש וְלֹק יוּטָס - טוֹרֶעַם —
הענג-גָּרָטָן בִּתְ-עוֹלָם אֵין גָּמְבוֹי,
אַינְכְּדָעַ, וְאוֹנוֹ מַעֲןָ גִּתְּשׁ אַיְבָּעָר, לְוַוְוָן
אַלְטָן פָּרָטוּשָׁן מְנַחָּה, דַּי גּוֹפִים פָּוָן
דוֹ מַתְוִוִּים פָּרוֹאָן מַאֲכָל צָוָו וְלוֹידָעָן
פִּוְגָּל אָוֹן חִוּות. דָּעַר הַיְמָלֵא אַ�ו אַ�ו
וְעַנְגָּרָעָן עַגְבָּנָט אַמְּדוֹד בָּאַדְעָקָט מִוְּשָׁת
שְׂוֹאָרְצָעָן, שְׂרִיבְעַנְדְּקוּעָן רְוִוְבָּ-פִּוְגָּל
וְאָסָקְעַמְּן זָוְן מַתְוִיָּס-לְלוֹוּשׁ.

וועלטן. רנץ און פראָנցוּזישע מוטל-
אלטערלעכע סַקְולֶטְרֹן אָנוּ קוֹנְסָטָ-
בָּגְנוֹגִים. אָנוּ צַעֲמָר — אַ הַוִּיכָּר,
וְנוּבָּסָר גַּרְגְּוָנָטָנָעָנָר זָנוּבָּן,
בְּמוֹת אַלְאָגָן-פִּוְתְּשָׁע צַוְּבָּנָן,
הַרְאָ-
גְּלִיפְּטָן: דַּעַר אַבְּלִיסָק,
בְּאַפְּלָעָנָם אַרְמוֹנִית גַּעַחַת אַיִן
זִוְּגָן צַוְּלָעָפָן מִוְּזָר אַזְשָׁפָן
עֲגִיפְּטָן. דַּעַר דְּכַטְּעָפָר בְּכַלְּנָגָן
זִוְּגָטָן. דַּעַר אַיְדֵי בְּזָ-
דִּי לְאַכְּבָּרָדָר

עַמְקָה — אֶדְיקָה בִּנְתָלָה.

האל-מעל. — ז' ב-כטבון-ט-ו-ג-ז-ע —

קָרְיַבּוֹן — אַלְטְ-מִצְרִיְשׁוּע שְׂרִינְבָּעָר,
פָּאָרָאוּבִּיקָט אַיִן סְקוֹלֶפְטוֹרָן פּוֹן
בָּאוֹזָאלְט.

“פֶּרֶעַת שָׁן” — נידערן אֲנוֹוּק מִיט-
אַיִם ! (מְאֻגִּינְפְּעַטְמָצִיעַ-לְאַזּוֹנְגַּ).
פֶּרֶעַע פֶּקְטָוָר — פָּרְיוֹזֵעַ פָּלָאוּ-
איּוּ-קָמְבָּדָאנְטוּר.

בעם שער ראה שם" — זיו מוחל, איך בעט דירך איבער. און ווינטש אַן חוווק-וואָרט, וווען מעון בעט עמיינץ אַויבער אוויף אַן אַונטשעל, און אַין האָרְצָה זוּוֹג ווּמַנְדָּן אִים נאָך אַמְּכָל אַפְּטוֹן דָּם רְשֻׁוֹתָה.

הַאֲשֶׁר־נָאֵר — קָדוֹם־עָרָם, גַּמְבִּינוֹזָאמָע
פְּרִיקְלָאָד, בַּיּוֹקָס־הַעֲנָטָל.

זענגער-וואוינונגגען.
זאל — דער נידעריקסטער געוזעל-
שאפטלעכער קלאס אין אינדייע און

אַיִן כִּינָעַ קְנַעַכְתָּ. אַל לֵוָה — אַקְוֹיל פָּוָן אַ בִּיקָט. אַיִן דָּבָר וּנוּטָל — גְּרוּמֶשׁ קִינְסְטָלֶר-קָאָפְּיוֹ.

ערן — אינדוש נאציאנאל מabal — ג עוקעכץ אוקי' העלטש בעס בעפער, העלטש אוקי' העלטש. אן אויראנטוער בטין דעם פיעוירדיין קומזער ביזט

אַינְהָאַלְמָן :

ז'וּבִיט	ז'וּבִיט
73—76 קינס בנים — — — —	שער-בלאט — — — —
76 טרויים — — — —	ארעונפִיר — — — —
77—79 רוייש-ארמייש — —	וואס זפינען דיבגען לידן 5
79 אַבְּבִי צוֹבֵר צוֹקְמָעַן —	אוֹן דָרֶר וּוְאַס הָאָת גַּזְעָן... 6
80—82 מעק אָפ — — — —	אוֹן אָז אִיר וּוְעַש נִישְׁת 6
82 אַוִוִיפִדְיוּ בְּרָעָגְן פָוָן —	וּוְעַלְיוֹן — — — —
83—85 באַסְפָּאָר — — — —	כָעַם אַרְידָעַל — אַוְן קִוְמָן 7
85 אַוְן קָוָרָץ אִיז דָאָס לְעָפָן —	פָּרָשָׂאָטָן — — — —
86 אַ פָּעָנוֹג — — — —	מְצָבָה-שְׁמוּכָל — — — —
87—88 בלְאַנְדוּשָׁנְדִיקָע שְׁפָן... —	עַם הָעָרָן נִישְׁת אַוִוִיפִדְיוּ 9
89—90 אַוִוִיפִן בְּלָעָגְן פָוָן תְּלָאָבִיב —	10—11 אַוְן לוֹפְּעָנִיש — — — —
90 אַוְן דָאָס וּוְעָגָר אִיז נָגָאנְט —	12 דָאָס אַבְּיָלָש — — — —
91—95 וּוְאַוְהָהִין דָעַר יָאָמָעָר? —	13—14 עַם אַבְּיָלָש זִיד אַז עַמְּד... —
96—97 אַגְּנָטִיכְבָּר — — — —	15—17 אַיְן מִיטָן הַוְּחָא... —
97 גִּוִּי, זָגְזָוִי — — — —	18—30 דָעַר קָמְמָעַנְדָאָנָט — — — —
98—100 דָרְבַּי מַעֲנָעָר... — — — —	31 עַם וּוְאַקְלָת אַוְן לְוָטָט —
100 פָוָן שְׁמָדוֹת הַנְּבָאָס — — — —	32—34 טְלָעַפְּאָן-גַּעַשְׁפָּרָעָן — — — —
101—105 גַּעַזְאָגָעָן — — — —	35 שְׁטוֹלָוְוָגְן זִיך... — — — —
105 אַיְךְ קָעָן אַ קְוָאָל — — — —	אַיְךְ רָוָף... (לְיִיעַן אַיְךְ רָוָף)
106—107 אַלְיָי, אַלְיָי, לְמֹחַ עַזְבָּתַנִי? —	36 אַנְשָׁמָטָה אַיְךְ זִיךְ — — — —
108 דָעַר אַרְעָמָעָר — — — —	37 קוּיָם בָּאָרָוָת — — — —
109—111 מַעַן וּוְעָרָת נִישְׁת — — — —	37 וּוְאַוְילָוּ וּוְוִיס אַיְךְ... —
111 אַוְן דָעַר רָוִיד — — — —	38 שְׁוִיָּוֹן לְאַגְּגָג נִישְׁת... —
112—113 בְּנִים זָאָלִים — — — —	38 דִיְזָוָן מַעְגָּ... —
113 אַוְן פְּרָעָגְטָס... — — — —	39 גָלוֹת — — — —
114 גְּרוּעָר פָּעָלָז... — — — —	39 פְּרָמְדָקִיטָי — — — —
115 אַיְךְ קָעָן אַ פְּרָוִילָנָג — — — —	40 וּוְאַוְהָן? — — — —
116—117 טָאנְצָן... — — — —	41—42 עַם הָאָקָן אַוְנדָז גַּעַיָּגָט
117 אַ צְוּוֹלִינָג — — — —	43—45 אַוִוִיפִדְיוּ אַ פְּוּוְילִישָׁן שְׁלָאָךְ
118 פָּאָרְדָּאָן — — — —	45 וּוְעַרְ קָעָן עַם פָּאָרְגָּעָן?
119 אַ קְלִיְשָׁע — — — —	48—52 אַיְדָ�לְיָע — — — —
120 פָּלָאָטָס דָעַ לְאַקְנָקָאָרָד — בְּנִי מִיְּצָקָעָוּוּתְשָׁעָם	53—54 גְּנוּאָסְרָוָן — — — —
121—122 דָעַנְקָמָל — — — —	55—56 לְמֹחַ רְגַשְׁוֹ — — — —
122 אַוִוִיפִדְיוּ מִיְּצָקָעָוּוּתְשָׁעָם	56—57 וְאַגְּנִי נְכָסְתָּי — — — —
123 מַאְטָמָיוֹן — — — —	57 דָעַר וּוְאַרְצָי — — — —
124 מַאְסָן — — — —	58—59 דָבָן קִינְדָר — — — —
125—126 זַיִי גַּיְוָעָן מִיר דָאַ נָאָךְ —	60 סְתָמָם — — — —
126 וּוְאַס קְוָמָט אַנְיָר אַרְוָוִים?	61—62 בְּחִינָמָן — — — —
127 אַיְךְ פְּלָאָטָר פָּאָרְבָּוָגָט	62 יוֹם הָדָן — — — —
128 אַחַאָסְפָּאָר — — — —	63—68 עַם אִיז מְטָן פָּאָמָ —
129 אַחַאָסְפָּאָר — — — —	69—70 צִי זַעַנְתָּ אִיר טָאָקָע —
	71 עַם שְׁלָאָפָט מְבִין וּוְאַרְט —
	72 מַעַן הָאָת נִישְׁת דָרָקָעָט

ז'וּבָּט	ז'וּבָּט
186—187 בונדאַס לֵיד — — —	129 אַזְוִים — — — — —
188 די פֿאַלְמָע זונְגֶט — — —	130—131 אַלְטָעַ חַשְׁבּוֹנוֹת : א) אָן אֲפָשָׁ ? — —
וַיְנָאָוָאַלְקִיאָט גַּזְוָאנְג —	ב) בְּנִי אַשְׂוּרָם מִצְבּוֹת
וּוְעָגָן דָּעַר נְשָׁמָה —	ג) אָן אַיִּין וּוַינְקָל . . .
א, נעָם מַיךְ אַוְיףּ . . .	ד) אָין מַעַטְרָא — — —
אַ פְּלָא — — —	ה) אֵיה אַחִיךְ ? — —
וּסְמַט שׁוּבְּגָן . . .	רַמְבָּם — — —
די שְׁטוּוֹל — — —	אָזְוּוֹ דָּעַרְצִיוּלָט סְפִינְגָּזָאָן
צַו די פְּאַרְיָאָט . . .	גַּאֲךְ אַ טָּאָג — — —
ברְּרוּן וּוְאַסְטָר —	אַנְטִימְעָרַ שְׁכָן — — —
בְּלַעַכְאָוָטָן — — —	נַאֲךְ רַוְסָא — — —
צַו מַעַן טַאַמְטָעָר — — —	אַיְלָרְ מַעַגְתָּן . . .
עַס הַאָפָן זַעַלְגָּעָר — — —	צְרוּיקָ — — —
אוֹן נַאֲךְ אַ הַאַטְמָעָי — — —	דוּ בִּיסְטָ מַנְיָן פָּאַרְטָיו . . .
אַיְךְ זַאְבָּגְטָ גַּמְלָ גַּעַבְעַנְטָשָׁט	מַעַן אַיְזָ אַרְוִיס פָּוּן שְׁפָמָבּ
פְּתָאָם וּרְעַמְסָס — — —	נַעַם אַיְךְ וּוַיְנְגַעַן — — —
אוֹוָן אַטְלָאַטְמָיק — — —	אַטְ דָּסְטָמָקָע אַיְזָ עַס ?
פָּאָרָן עַקוּוֹאַשָּׁאָר — — —	דָּעַר וּוַיְנְשָׁט — — —
אַ מַאְרָגָן — — —	שְׁפָלָ אַיְן קַאְרָטָן — — —
אוֹן אַפְּטָן זַוְּגָן עַמְלָבָל . . .	וּוְעָר ? — — —
אַקְאָפָעָן אַיְן גַּוְוִוְיָאָרָק	זַעַלְגָּרָה,דוּ בִּיסְטָ דָּעַר
צָוּם בָּאָש — — —	וּוְעַמְּאָן !
אַט פָּאַרְבְּלִיכְן אַלְעָ רָאָזָן	צָוּמָ מַאְטָרָאָם — — —
אַיְךְ בֵּין דִּיר מַוחָל, דָּוָר . . .	אַיְךְ קָעָן מַעְרָר . . .
צַו הַיְוָנְרָךְ הַיְנָעָן — — —	אַיְן טַעַהָעָרָן — — —
אוֹן וּוְוַילְשָׁן מַיר נִישְׁטָ . . .	דָּעַר פָּעָרִישָׁעָר יַיְד — — —
אַוְוּעָקָעַלְאַטְשָׁעָט . . .	עַרְ קָעָן . . .
אַוְיַעַגְעַהָעַגְגָעָן . . .	אַיְן דָּעַר פָּעָרִישָׁעָר מַדְבָּר
סְפָּעָרְפְּאַסְטָוָג — — —	גַּרְרוֹן — — —
אוֹן קָעָגָן יַעַדָּן . . .	פְּנִי אַ בְּרָעָג — — —
אוֹתָהָרָה דִּי קְבָּרוֹס פָּוּן דִּי	דִּיךְ שְׁרָעָקָט נִישְׁט . . .
הַמְּנָס — — —	אַ וּוְאַשְׁלָאַטָּעָר — — —
וּזְפָּוָר — — —	לָאוֹ צְרוֹו, זַוְּן . . .
צַו די אַרְבְּטָעָטָן — — —	אַ גִּינְסָטָ אַ וּוְאַגְּלָעָר — — —
פְּרַעַנְקָלִין דַּעַלְאָגָן רַוְוּוּלָש —	אַלְאָ אַ קָּעָרָן — — —
אוֹר וּוּעָט אַוְפְּשָׁטָיָין —	וּוְיַהְרָר הַיְנוֹס — — —
טַנְעַטְשׁ-וּוּרְטָעָר אַיְן דָּעָר-	אַיְךְ הַאָפְגָעָן גַּעַדְאָוָונָט
קְלַעְרָוָגָן — — —	נַאֲקָעָט . . .
אַיְנָהָאַלְט — — —	185—186 129 — — — — —